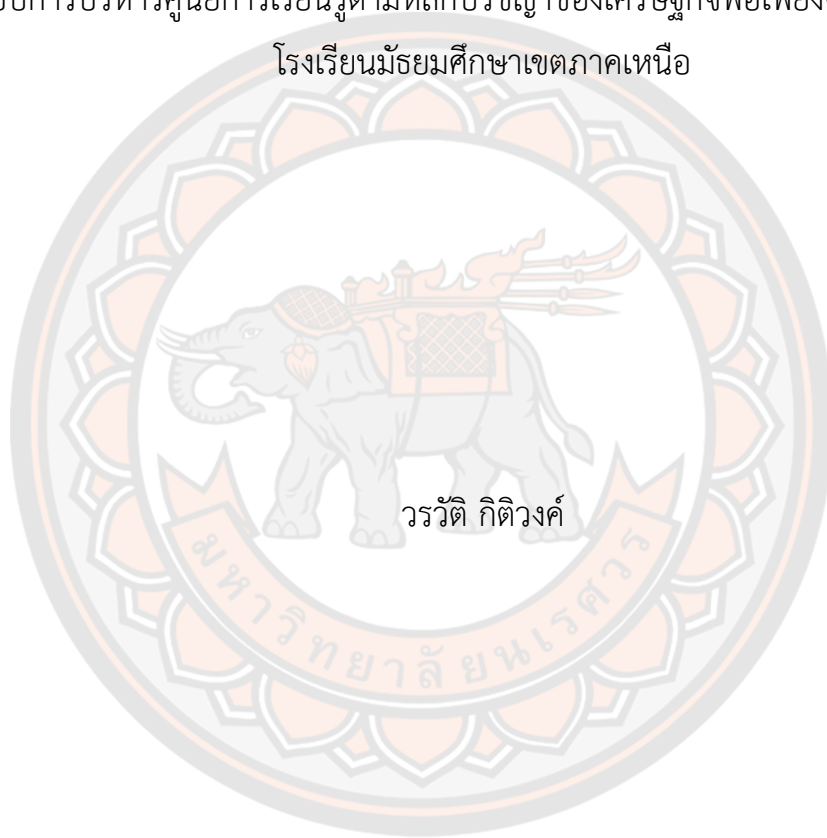

รูปแบบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาใน
โรงเรียนมัธยมศึกษาเขตภาคเหนือ

วิทยานิพนธ์เสนอบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร
เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา หลักสูตรการศึกษาดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
ปีการศึกษา 2566
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยนเรศวร

รูปแบบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาใน
โรงเรียนมัธยมศึกษาเขตภาคเหนือ

วิทยานิพนธ์เสนอบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร
เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา หลักสูตรการศึกษาคุณวุฒิบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
ปีการศึกษา 2566
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยนเรศวร

วิทยานิพนธ์ เรื่อง "รูปแบบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้าน
การศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตภาคเหนือ"

ของ วรวัตติ กิตติวงศ์

ได้รับการพิจารณาให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษาดุสิตบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์
(ดร.ผดุงชัย ภูพัฒน์)

..... ประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
(ศาสตราจารย์ ดร.วิทยา จันทร์ศิลา)

..... กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สถิรพร เซาว์ชัย)

..... กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิภายใน
(รองศาสตราจารย์ ดร.จิตติมา วรรณศรี)

..... กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิภายใน
(รองศาสตราจารย์ ดร.ฉลอง ชาตรุประชีวิน)

อนุมัติ

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร.กรรองกาญจน์ ชูทิพย์)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ชื่อเรื่อง	รูปแบบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตภาคเหนือ
ผู้วิจัย	วรวิติ กิตวิวงศ์
ประธานที่ปรึกษา	ศาสตราจารย์ ดร.วิทยา จันทร์ศิลา
กรรมการที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สถิรพร เซาว์นชัย
ประเภทสารนิพนธ์	วิทยานิพนธ์ กศ.ด. การบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2566
คำสำคัญ	รูปแบบการบริหาร, ศูนย์การเรียนรู้, เศรษฐกิจพอเพียง

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตภาคเหนือ มีขั้นตอนการดำเนินการวิจัย 3 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบและแนวทางการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตภาคเหนือ แบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอนย่อย ประกอบด้วย ขั้นที่ 1.1 การศึกษาองค์ประกอบของการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตภาคเหนือ โดยการสังเคราะห์เอกสาร ขั้นที่ 1.2 การศึกษาแนวทางการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตภาคเหนือโดยศึกษาจากโรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice) จำนวน 3 แห่ง ขั้นที่ 1.3 การศึกษาแนวทางการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตภาคเหนือโดยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ขั้นตอนที่ 2 การสร้างและตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตภาคเหนือ แบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอนย่อย ประกอบด้วย ขั้นที่ 2.1 การยกร่างรูปแบบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตภาคเหนือ ขั้นที่ 2.2 การตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา เขตภาคเหนือ โดยผู้ทรงคุณวุฒิด้วยการจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ขั้นตอนที่ 3 การประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตภาคเหนือโดยผู้บริหารโรงเรียน ใช้แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนที่ผ่านการรับรองเป็นศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา

จำนวน 45 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ผลการวิจัย พบว่า รูปแบบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตภาคเหนือ ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 วัตถุประสงค์ของรูปแบบ องค์ประกอบที่ 2 หลักการของรูปแบบ องค์ประกอบที่ 3 ปัจจัยนำเข้า องค์ประกอบที่ 4 กระบวนการบริหาร องค์ประกอบที่ 5 ผลลัพธ์ องค์ประกอบที่ 6 แนวทางการประเมิน และเงื่อนไขความสำเร็จผลการตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นว่ามีเหมาะสมส่วนผลการประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาผู้บริหารโรงเรียนมีความเห็นว่ามีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก และมีความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมาก

Title	THE ADMINISTRATIVE MODEL OF EDUCATIONAL SUFFICIENCY ECONOMY PHILOSOPHY LEARNING CENTER IN SECONDARY SCHOOL IN THE NORTH PART OF THAILAND
Author	Worrawat Kittiwang
Advisor	Professor Vithaya Jansila, Ph.D.
Co-Advisor	Assistant Professor Sathiraporn Chaowachai, Ph.D.
Academic Paper	Ed.D. Dissertation in Educational Administration - (Type 1.1), Naresuan University, 2023
Keywords	Administrative Model, Learning Center, Sufficiency Economy Philosophy

ABSTRACT

This research aims to develop the administrative model of educational sufficiency economy philosophy learning center in secondary school in northern Thailand. The research were divided into three stages; the first stage is studying complements and guidelines for the development the administrative model of educational sufficiency economy philosophy learning center in secondary school in northern Thailand. The resources including documents, three schools with best practice and qualified persons interview. The tools used in this study were: documents synthetic form and interviewing form. Data analysis by content analysis. The second stage is creating and verifying the appropriateness of the development The Administrative Model and the group of informants consisted of experts by focus group discussion. The tools used in this study were group conversation recording form. Data analysis by content analysis. The third stage is the assessment of the administrative model of educational sufficiency economy philosophy learning center in secondary school in northern Thailand on the possibilities and usefulness from the sample with administration by 45 school administrators. The tools used in this study were questionnaires that checked the correctness. Data analysis by mean and standard deviation.

The finding of this research found that the administrative model of educational sufficiency economy philosophy learning center in secondary school in northern Thailand consisted of 6 complements and success conditions; the first complement is the propose of the model, the second complement is the principle of the Model, the third complements is import factor of the model, the forth complements is the administrative process, the fifth complements is resultant and the last complements is the assessment guidelines and success conditions. And the results of the evaluation of the administrative model revealed that the possibility aspect is at a high level, and the usefulness is at the high level.

ประกาศคุณูปการ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้อย่างสมบูรณ์ด้วยความกรุณาอย่างยิ่งจาก ศาสตราจารย์ ดร. วิทยา จันทร์ศิลา ประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สถิตพร เขาวนชัย ที่ปรึกษา วิทยานิพนธ์ร่วม ได้ให้คำปรึกษา แนะนำ เสนอแนะ เอาใจใส่ต่อผู้วิจัยเป็นอย่างดีที่ได้ให้ข้อเสนอแนะ และเอาใจใส่ต่อการทำวิจัยของผู้วิจัยด้วยดี

ขอขอบคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.พิชญ์สินี ชมภูคำ ดร.ถนัด บุญชัย และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมพร สันติประสิทธิ์กุล ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ เป็นผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการ เก็บรวบรวมข้อมูล ขอขอบคุณผู้บริหารโรงเรียนและครูโรงเรียนแม่เจดีย์วิทยาคม โรงเรียนผายกวาง วิทยาคม และโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระศรีนครินทร์ พะเยา ในพระราชูปถัมภ์ สมเด็จพระเทพ รัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ที่กรุณาให้ผู้วิจัยเข้าศึกษาวิธีปฏิบัติที่ดีของโรงเรียน รวมทั้ง ขอขอบคุณผู้ทรงคุณวุฒิที่ให้ความอนุเคราะห์ในการสัมภาษณ์ เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารศูนย์การ เรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา ประกอบด้วย ดร.ประจักษ์ สีหราช ดร.กมล สุทธาวาส ดร.วีระเชษฐ์ ฮาดวิเศษ ดร.นรินทร์ ชมชื่น และนายมานะ พิริยพัฒนา

ขอขอบคุณผู้ทรงคุณวุฒิที่เข้าร่วมสนทนากลุ่ม ประกอบด้วย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มานพ เกตุเมฆ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประจวบ ขวัญมัน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุบัน พรเวียง ดร.ผกาภรณ์ พลาลัย ดร.พรปวีณ์ คงนันทิพัฒน์ ดร.สิทธิตศักดิ์ เทศประสิทธิ์ ดร.สงบ วงศ์กลม ดร.อิทธิพันธ์ ยายอด ดร.วิรัตน์ เกตุเรือง ว่าที่ ร้อยโท ดร.ทวีป วงศ์ชาลีกุล ดร.ธีระศักดิ์ โนชัย และ ดร.สุทธิดล พุทธิรักษ์ ที่ได้ กรุณาให้ข้อเสนอแนะและตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลัก ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา

ขอขอบพระคุณคณาจารย์สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย นเรศวร ที่ได้ประสิทธิประสาทวิชาความรู้ ศาสตร์ด้านการบริหารการศึกษา ตลอดจนผู้ที่มีส่วน เกี่ยวข้องในการส่งเสริม สนับสนุน ประสานงานช่วยเหลือการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้ให้สำเร็จลุล่วงด้วยดี

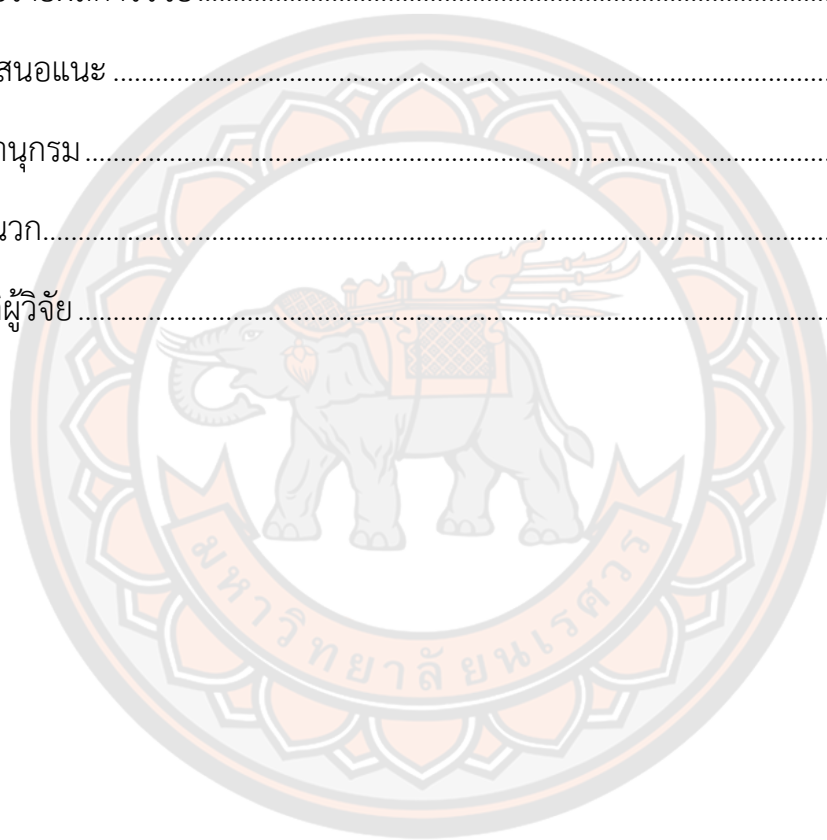
รวรวตี กิตติวงศ์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ค
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
ประกาศคุณูปการ.....	ช
สารบัญ.....	ซ
สารบัญตาราง.....	ฅ
สารบัญภาพ.....	๗
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
คำถามของการวิจัย.....	4
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	4
ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย.....	4
ขอบเขตของการวิจัย.....	5
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	7
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	10
แนวคิดเกี่ยวกับนโยบายการพัฒนาประเทศบนพื้นฐานหลักปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียง.....	11
แนวคิดเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง.....	20
แนวคิดเกี่ยวกับศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา.....	29
แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารการศึกษา.....	43

แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา.....	60
แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการบริหารการศึกษา	71
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	76
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	81
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	82
ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบและแนวทางการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลัก ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตภาคเหนือ	83
ขั้นตอนที่ 2 การสร้างและตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารศูนย์การ เรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตภาคเหนือ	88
ขั้นตอนที่ 3 การประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการบริหาร ศูนย์ การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาในโรงเรียน มัธยมศึกษา เขตภาคเหนือ.....	91
บทที่ 4 ผลการวิจัย	94
ตอนที่ 1 ผลการศึกษาองค์ประกอบและแนวทางการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลัก ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตภาคเหนือ	95
ตอนที่ 2 ผลการสร้างและตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารศูนย์การ เรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตภาคเหนือ.....	144
ตอนที่ 3 ผลการประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการบริหาร ศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาในโรงเรียน มัธยมศึกษา เขตภาคเหนือ.....	160

3. เพื่อสร้างความสัมพันธ์กับหน่วยงานภายนอกในการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การเป็นศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา.....	161
บทที่ 5 บทสรุป	175
สรุปผลการวิจัย.....	176
อภิปรายผลการวิจัย.....	182
ข้อเสนอแนะ	192
บรรณานุกรม.....	193
ภาคผนวก.....	199
ประวัติผู้วิจัย.....	246

สารบัญตาราง

หน้า

ตาราง 1 แสดงการสรุปแนวคิดของวัตถุประสงค์ของศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา.....	32
ตาราง 2 แสดงการสรุปหลักการของศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา.....	36
ตาราง 3 แสดงการสรุปปัจจัยนำเข้าศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา.....	54
ตาราง 4 แสดงการสรุปกระบวนการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา.....	57
ตาราง 5 แสดงผลลัพธ์การบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา.....	58
ตาราง 6 แสดงแนวทางการประเมินศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา.....	59
ตาราง 7 แสดงผลการศึกษาแนวทางการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตภาคเหนือโดยศึกษาจากโรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice).....	101
ตาราง 8 แสดงผลการศึกษาแนวทางการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตภาคเหนือโดยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ.....	111
ตาราง 9 แสดงสรุปผลการศึกษารายองค์ประกอบและแนวทางการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตภาคเหนือ	122
ตาราง 10 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	

ด้านการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตภาคเหนือโดยภาพรวม ตามความคิดเห็นของ ผู้บริหารสถานศึกษา.....	160
ตาราง 11 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความเป็นไปได้และความเป็น ประโยชน์ของรูปแบบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตภาคเหนือ ในองค์ประกอบที่ 1 วัตถุประสงค์ของ ศูนย์การเรียนรู้ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา	161
ตาราง 12 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความเป็นไปได้และความเป็น ประโยชน์ของรูปแบบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตภาคเหนือ ในองค์ประกอบที่ 2 หลักการของศูนย์ การเรียนรู้ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา.....	162
ตาราง 13 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความเป็นไปได้และความเป็น ประโยชน์ของรูปแบบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตภาคเหนือ ในองค์ประกอบที่ 3 ปัจจัยนำเข้า ตาม ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา	162
ตาราง 14 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความเป็นไปได้และความเป็น ประโยชน์ของรูปแบบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตภาคเหนือ ในองค์ประกอบที่ 4 กระบวนการ บริหารตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา	163
ตาราง 15 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความเป็นไปได้และความเป็น ประโยชน์ของรูปแบบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตภาคเหนือ ในองค์ประกอบที่ 5 ผลลัพธ์ ตาม ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา	164
ตาราง 16 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความเป็นไปได้และความเป็น ประโยชน์ของรูปแบบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตภาคเหนือ ในองค์ประกอบที่ 6 แนวทางการ ประเมินตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา	165

ตาราง 17 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความเป็นไปได้และความเป็น ประโยชน์ของรูปแบบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตภาคเหนือ ในแง่ของความสำเร็จ ตามความ คิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา	165
ตาราง 18 แสดงผลศึกษา IOC ของแบบสังเคราะห์เอกสารการศึกษาองค์ประกอบการ บริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาในโรงเรียน มัธยมศึกษาเขตภาคเหนือ	222
ตาราง 19 แสดงผลการศึกษา IOC ของแบบสัมภาษณ์การศึกษาแนวทางการบริหารศูนย์ การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตภาคเหนือโดยศึกษาจากโรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice)	222
ตาราง 20 แสดงผลการศึกษา IOC ของแบบสัมภาษณ์การศึกษาแนวทางการบริหารศูนย์ การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาเขต ภาคเหนือโดยสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ	224
ตาราง 21 แสดงผลการศึกษา IOC ของประเด็นสนทนากลุ่มการตรวจสอบความเหมาะสม ของรูปแบบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้าน การศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตภาคเหนือ โดยการสนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ	225
ตาราง 22 รายละเอียดของข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับการตรวจสอบความ เหมาะสมของรูปแบบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้าน การศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตภาคเหนือ	242

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพ 1 กรอบแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง.....	24
ภาพ 2 หน้าที่หลักของการบริหารจัดการ	46
ภาพ 3 องค์ประกอบของการบริหารเชิงระบบ	47
ภาพ 4 แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย	81
ภาพ 5 แสดงขั้นตอนการดำเนินการวิจัย	82
ภาพ 6 ร่างรูปแบบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้าน การศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตภาคเหนือ	146
ภาพ 7 แสดงรูปแบบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้าน การศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตภาคเหนือ	153
ภาพ 8 แสดงรูปแบบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้าน การศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตภาคเหนือ (ฉบับสมบูรณ์).....	167

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เศรษฐกิจพอเพียง (Sufficiency Economy) เป็นแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศรมหาภูมิพลอดุลยเดช มหาจักร บรมนาถบพิตร รัชกาลที่ 9 แห่งราชวงศ์จักรี ทรงมีพระราชดำรัส ชี้แนะแนวทางการดำเนินชีวิตให้แก่พสกนิกรชาวไทยมาโดยตลอด นับตั้งแต่ก่อนเกิดวิกฤติการณ์ทางเศรษฐกิจ เมื่อปี พ.ศ. 2540 เป็นแนวพระราชดำริที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานวิถีชีวิตของวัฒนธรรมไทย พระองค์มีพระราชดำริครั้งแรกเกี่ยวกับ “เศรษฐกิจพอเพียง” โดยมีพระบรมราโชวาทในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่นักศึกษามหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เมื่อวันที่ 18 กรกฎาคม พ.ศ. 2517 ต่อมาพระองค์ทรงอธิบายและเน้นย้ำอีกหลายครั้ง (คณะกรรมการโครงการเฉลิมพระเกียรติ, 2560, น. 282) นับแต่นั้นมาคำว่า “เศรษฐกิจพอเพียง” จึงเริ่มปรากฏเป็นที่รู้จักและคุ้นเคยของประชาชนคนไทย รัฐบาลจึงได้น้อมนำเอาหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นหัวใจสำคัญในการพัฒนาประเทศ โดยสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) เสนอให้ริเริ่มการสร้างขบวนการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อสานต่อความคิดและเชื่อมโยงการขยายผลที่เกิดจากการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้อย่างหลากหลาย รวมทั้งเพื่อจุดประกายให้เกิดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง ซึ่งจะนำไปสู่การยอมรับ และการนำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดผลในทางปฏิบัติในทุกภาคส่วนของสังคมอย่างจริงจัง และได้เริ่มปรากฏให้เห็นชัดตั้งแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545–2549) และฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550–2554) เป็นต้นมา ซึ่งเป็นแผนที่ได้อัญเชิญแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นปรัชญานำทางในการพัฒนาและบริหารประเทศรวมทั้งได้เสริมสร้างความเข้าใจไปยังภาคส่วนต่างๆ เพื่อให้เกิดความเข้าใจ เห็นคุณค่าและน้อมนำไปประยุกต์ใช้ในวิถีชีวิตต่อไป (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2550, น. 6-11) ทำให้คนไทยได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมากยิ่งขึ้นในทุกระดับของสังคมไทยมาจนถึงปัจจุบัน เป็นที่ปรากฏอย่างเด่นชัดและได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวางทั้งในระดับประเทศ รวมไปถึงระดับสากล ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าคนไทยทุกคนต่างคุ้นเคยกับคำว่าเศรษฐกิจพอเพียงเป็นอย่างดี

รัฐบาลไทยได้กำหนดทิศทางการพัฒนาประเทศภายใต้แนวคิดประเทศไทย 4.0 ที่เน้นการพัฒนาที่สมดุลบนพื้นฐานแนวคิดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงนำไปสู่ “Value-Based Economy” หรือ “เศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม โดยได้กำหนดยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี

(พ.ศ. 2561 – 2580) ภายใต้วิสัยทัศน์ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้วด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” นำไปสู่การพัฒนาให้คนไทยมีความสุข และตอบสนองต่อการบรรลุซึ่งผลประโยชน์แห่งชาติในการที่จะพัฒนาคุณภาพชีวิต สร้างรายได้ระดับสูง เป็นประเทศที่พัฒนาแล้วและสร้างความสุขของคนไทย สังคมมีความมั่นคง เสมอภาค และเป็นธรรม ประเทศสามารถแข่งขันได้ในระบบเศรษฐกิจ เปลี่ยนประเทศรายได้ปานกลางไปสู่ประเทศที่มีรายได้สูงได้ (คณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ, มปป.) ดังนั้น การน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวทางการดำเนินชีวิตของคนไทยจึงนับว่าเป็นสิ่งสำคัญต่อการพัฒนาประเทศในปัจจุบันสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืนในทุกมิติ

ในด้านการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการได้เริ่มต้นดำเนินการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2549 เป็นต้นมา โดยได้ร่วมมือกับหน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน เช่น คณะทำงานขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา ภายใต้คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และโครงการวิจัยเศรษฐกิจพอเพียง สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์จัดการประชุมอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อจัดทำแผนการจัดการเรียนการสอนสำหรับครู นำไปใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้ “หลักเศรษฐกิจพอเพียง” โดยเผยแพร่ไปทั่วประเทศนับตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2550 เป็นต้นมา ถึงปัจจุบัน ได้มีการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง โดยกำหนดระดับของสถานศึกษาที่มีการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการ และการเรียนการสอน แบ่งเป็นประเภทโรงเรียนพอเพียง 3 ระดับ ได้แก่ สถานศึกษาพอเพียง (สพพ.) สถานศึกษาพอเพียงที่มีผลการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (สปล.) และศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา (ศร.) เป้าหมายของการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การจัดการศึกษา คือ การพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา หมายถึง สถานศึกษาพอเพียงที่มีความประสงค์จะพัฒนาอย่างต่อเนื่องและมีศักยภาพที่จะเป็นพี่เลี้ยงขยายผลไปสู่สถานศึกษาอื่นๆ ในการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเข้าสู่สถานศึกษาด้วยการเป็นสถานที่ศึกษาดูงานเกี่ยวกับการจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมีบุคลากรที่สามารถเป็นวิทยากร ไม่ว่าจะเป็นผู้บริหาร ครู หรือนักเรียนแกนนำ เป็นพี่เลี้ยงให้แก่สถานศึกษาอื่นๆ ที่สนใจได้ และมีผลงานเชิงประจักษ์ว่าสามารถเป็นพี่เลี้ยงช่วยพัฒนาสถานศึกษาอื่นให้ผ่านการประเมินเป็นสถานศึกษาพอเพียงได้ เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในปี พ.ศ. 2553 กระทรวงศึกษาธิการ ได้ร่วมมือกับเครือข่ายขับเคลื่อน หลายหน่วยงานพัฒนาเครื่องมือและขั้นตอนวิธีการประเมิน ตลอดจนพัฒนาและแต่งตั้งคณะกรรมการประเมิน “ศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา” เพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนอย่างเป็นระบบ ตั้งแต่ปีการศึกษา

2553 - 2562 มีสถานศึกษาพอเพียงที่ผ่านการประเมินเป็นศูนย์การเรียนรู้ ทั้งสิ้น 590 แห่ง จากทุกสังกัดกระจายอยู่ทั่วประเทศ (ศูนย์สถานศึกษาพอเพียง มูลนิธิยุวสถิรคุณ, 2563)

จากการศึกษาเกี่ยวกับการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาในการเป็น ศูนย์การเรียนรู้ นั้น พบข้อจำกัดบางประการ สถานศึกษาส่วนใหญ่มีแนวทางการดำเนินงานพัฒนา ศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาที่แตกต่างกันตามบริบทของแต่ละแห่ง แต่ไม่มีแนวทางการดำเนินงานที่ชัดเจน ผลการศึกษาจากรายงานสภาพปัญหาของคณะกรรมการประเมิน ศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงปีการศึกษา 2560 พบว่า การดำเนินงาน ไม่มีความยั่งยืนเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงผู้บริหารหรือผู้รับผิดชอบโครงการแล้วทำให้การขับเคลื่อน การดำเนินงาน เกิดปัญหาหลายด้าน สัดส่วนจำนวนสถานศึกษาที่พัฒนาต่อยอดจากสถานศึกษาพอเพียง สู่การเป็นศูนย์การเรียนรู้ในโรงเรียนมัธยมศึกษา จำนวน 169 แห่ง จากสถานศึกษาที่ผ่านการประเมิน และรับรองให้เป็นศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา ทั้งหมด 590 แห่ง ซึ่งวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งโรงเรียนมัศึกษานั้นเพื่อให้เป็นโรงเรียนประจำตำบล โรงเรียนประจำ อำเภอ และโรงเรียนประจำจังหวัด ที่มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาการศึกษาในทุกระดับของชุมชน การพัฒนาให้โรงเรียนมัธยมศึกษาทุกแห่งเป็นศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการศึกษาเพื่อทำหน้าที่ในการขยายความรู้สู่ชุมชน จึงเป็นสิ่งที่มีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในบริบทของภาคเหนือ ซึ่งมีความแตกต่างจากพื้นที่ภูมิภาคอื่นเนื่องจากเป็นพื้นที่ สูงที่มีโครงการพระราชดำริด้านการเกษตร และการพัฒนาความเป็นอยู่ของราษฎรตามบริบทของ พื้นที่สูงหลายโครงการ มีสภาพสังคม เศรษฐกิจ ทรัพยากรธรรมชาติ สภาพแวดล้อม และวัฒนธรรม ท้องถิ่นเฉพาะของภาคเหนือ โดยพื้นที่ภาคเหนือช่วงตั้งแต่มีโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริเป็น แห่งแรก เมื่อปี พ.ศ. 2506 จนถึง มิถุนายน พ.ศ. 2562 มีโครงการพระราชดำริซึ่งเป็นสัดส่วนที่มากที่สุด เมื่อเทียบกับภูมิภาคอื่นๆ ในประเทศไทย ได้แก่ ภาคเหนือ 1,838 โครงการ ภาคกลาง 798 โครงการ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 1,206 โครงการ ภาคใต้ 940 โครงการ ไม้ระบุพื้นที่ 28 โครงการ รวมทั้งสิ้น 4,810 โครงการ (สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอัน เนื่องมาจากพระราชดำริ, 2562) จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ควรจะมีสถานศึกษาที่มีศักยภาพสูง เป็นศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาเป็นแหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับหลัก ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับนักเรียนและประชาชน ได้ศึกษาเรียนรู้ผ่านองค์ความรู้ ที่เหมาะสมกับบริบทในพื้นที่ภาคเหนือ ตลอดจนสามารถเป็นที่เลี้ยงขยายผลสู่สถานศึกษาอื่นๆ ได้ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้ทำการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียงด้านการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตภาคเหนือที่เหมาะสมเพื่อเป็นแนวทางให้สถานศึกษา ในการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาสู่วิถีชีวิตของคนไทยตลอดจนขยายความรู้ ให้กับหน่วยงานอื่นๆต่อไป

คำถามของการวิจัย

1. องค์ประกอบและแนวทางการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตภาคเหนือ ควรเป็นอย่างไร
2. รูปแบบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตภาคเหนือ ควรเป็นอย่างไรและมีความเหมาะสมหรือไม่
3. รูปแบบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตภาคเหนือ มีความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ในระดับใด

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตภาคเหนือ โดยมีวัตถุประสงค์เฉพาะ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบและแนวทางการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตภาคเหนือ
2. เพื่อสร้างและตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตภาคเหนือ
3. เพื่อประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตภาคเหนือ

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ได้รูปแบบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาที่เหมาะสมกับโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตภาคเหนือ
2. เป็นข้อมูล/สารสนเทศสำหรับสำหรับผู้บริหารการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา และผู้บริหารสถานศึกษานำไปเป็นแนวทางในการวางแผนและพัฒนาการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นและเกิดความยั่งยืน

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งพัฒนารูปแบบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตภาคเหนือ แบ่งขั้นตอนของการวิจัยออกเป็น 3 ขั้นตอน และได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยในแต่ละขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบและแนวทางการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตภาคเหนือ

ในการศึกษาองค์ประกอบและแนวทางการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตภาคเหนือ แบ่งออกเป็น 3 ชั้น ดังนี้

ชั้นที่ 1.1 การศึกษาองค์ประกอบของการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตภาคเหนือโดยการสังเคราะห์เอกสาร

1.1.1 แหล่งข้อมูล

แหล่งข้อมูล ได้แก่ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาในสถานศึกษา โดยการศึกษาหลักการ แนวคิด และสาระสำคัญที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย

1.1.2 ประเด็นที่ศึกษา

ประเด็นที่ศึกษา ได้แก่ องค์ประกอบของการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตภาคเหนือ

ชั้นที่ 1.2 การศึกษาแนวทางการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาโดยการศึกษาจากโรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice)

1.2.1 กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนและครูที่เกี่ยวข้องของโรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ตามเกณฑ์ที่กำหนดเป็นสถานศึกษาที่ผ่านการรับรองให้เป็นศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาและมีการขับเคลื่อนการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องติดต่อกันไม่น้อยกว่า 3 ปี จำนวน 3 โรงเรียน ประกอบด้วย 1) ผู้บริหารและครู โรงเรียนแม่เจดีย์วิทยาคม อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย จำนวน 10 คน 2) ผู้บริหารและครูโรงเรียนฝายกวางวิทยาคม อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา จำนวน 7 คน 3) ผู้บริหารและครูโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สมเด็จพระศรีนครินทร์พะเยา อำเภอภูกามยาว จังหวัดพะเยา จำนวน 6 คน

1.2.2 ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ แนวทางการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา

ขั้นที่ 1.3 การศึกษาแนวทางการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตภาคเหนือ โดยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ

1.3.1 แหล่งข้อมูล

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาโทขึ้นไป มีความรู้และประสบการณ์ในการบริหารการศึกษาและมีความรู้เกี่ยวกับศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาไม่น้อยกว่า 5 ปี โดยเลือกแบบเจาะจง จำนวน 5 คน

1.3.2 ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ แนวทางการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างและตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตภาคเหนือ

ในการสร้างและตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตภาคเหนือ แบ่งเป็น 2 ขั้น ดังนี้

ขั้นที่ 2.1 การยกร่างรูปแบบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตภาคเหนือ

2.1.1 ผู้วิจัยนำผลการศึกษาค้นคว้าและแนวทางการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาที่ได้มาจากขั้นตอนที่ 1 มายกร่างรูปแบบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตภาคเหนือ

2.1.2 ผู้วิจัยนำร่างรูปแบบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตภาคเหนือ ที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาความเหมาะสมในเบื้องต้นและการใช้ภาษา

2.1.3 ผู้วิจัยนำข้อเสนอแนะจากอาจารย์ที่ปรึกษาไปดำเนินการปรับปรุงแก้ไขร่างรูปแบบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตภาคเหนือ

2.1.4 ผู้วิจัยจัดทำร่างรูปแบบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตภาคเหนือ

ขั้นที่ 2.2 การตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตภาคเหนือ

2.2.1 กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาเอกทางการบริหาร การศึกษาหรือสาขาที่เกี่ยวข้องกับการบริหารและพัฒนาการศึกษาและมีประสบการณ์เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานด้านหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา มาแล้วไม่น้อยกว่า 10 ปี จำนวน 12 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

2.2.2 ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ ความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตภาคเหนือ

ขั้นตอนที่ 3 การประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตภาคเหนือ

3.1 กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา จำนวน 45 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จากโรงเรียนที่ผ่านการรับรองเป็นศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขตภาคเหนือ ตั้งแต่ปีการศึกษา 2553 – 2562

3.2 ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ ความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตภาคเหนือ

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. รูปแบบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตภาคเหนือ หมายถึง องค์ประกอบความสัมพันธ์ของการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตภาคเหนือ ใน 6 องค์ประกอบ ดังนี้

1.1 องค์ประกอบที่ 1 วัตถุประสงค์ของศูนย์การเรียนรู้ หมายถึง จุดมุ่งหมายของการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา ประกอบด้วย 1) เพื่อพัฒนาบุคลากรและนักเรียนให้มีความรู้ เจตคติและปฏิบัติตนในการดำเนินชีวิต

ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 2) เพื่อพัฒนาสภาพแวดล้อม แหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา ให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้และเสริมสร้างอุปนิสัยการดำรงชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 3) เพื่อพัฒนาสถานศึกษาในการเป็นศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาย่างยั่งยืน สามารถพัฒนาสถานศึกษาอื่นให้เป็นสถานศึกษาพอเพียงและศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาได้

1.2 องค์ประกอบที่ 2 หลักการของศูนย์การเรียนรู้ หมายถึง หลักแนวคิดที่นำมาใช้ในการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตภาคเหนือ ประกอบด้วย 3 หลักการ ประกอบด้วย 1) หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 2) หลักการมีส่วนร่วม และ 3) หลักการจัดการความรู้

1.3 องค์ประกอบที่ 3 ปัจจัยนำเข้า หมายถึง ทรัพยากรที่ใช้สำหรับการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตภาคเหนือ ประกอบด้วย 1) คณะกรรมการบริหารศูนย์การเรียนรู้ 2) งบประมาณ 3) วัสดุ อุปกรณ์ และ 4) ขอบข่ายงานในศูนย์การเรียนรู้

1.4 องค์ประกอบที่ 4 กระบวนการบริหาร หมายถึง กระบวนการในการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตภาคเหนือ ประกอบด้วย 6 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 การเตรียมพร้อม ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนาบุคลากรและนักเรียน ขั้นตอนที่ 3 การจัดสภาพแวดล้อมและแหล่งเรียนรู้ ขั้นตอนที่ 4 การจัดการเรียนรู้ ขั้นตอนที่ 5 การสร้างเครือข่าย ขยายความรู้ และขั้นตอนที่ 6 การควบคุม ติดตาม ประเมินผล

1.5 องค์ประกอบที่ 5 ผลลัพธ์ หมายถึง ผลที่เกิดจากการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตภาคเหนือ ได้แก่ 1) คุณภาพผู้เรียน 2) คุณภาพบุคลากร 3) บรรยากาศ สภาพแวดล้อมและแหล่งเรียนรู้ และ 4) ความสัมพันธ์กับหน่วยงานภายนอก

1.6 องค์ประกอบที่ 6 แนวทางการประเมิน หมายถึง วิธีการประเมินผลการดำเนินงานของรูปแบบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา ในโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตภาคเหนือ ประกอบด้วย 1) คณะกรรมการประเมิน 2) ประเด็นการประเมิน 3) วิธีการประเมิน และ 4) เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน

1.7 เงื่อนไขความสำเร็จ หมายถึง สิ่งที่ต้องมีเพื่อให้การดำเนินงานตามรูปแบบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตภาคเหนือ ประสบความสำเร็จ

2. ศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา หมายถึง โรงเรียนมัธยมศึกษาเขตจังหวัดภาคเหนือที่พัฒนาอย่างต่อเนื่องจากการเป็นสถานศึกษาพอเพียงสู่การเป็น

ศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา เพื่อให้มีศักยภาพที่จะเป็นพี่เลี้ยงขยายผลในการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเข้าสู่สถานศึกษาแก่สถานศึกษาอื่นๆ และเป็นสถานที่ศึกษาดูงานเกี่ยวกับการจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สามารถช่วยพัฒนาสถานศึกษาอื่นให้เป็นสถานศึกษาพอเพียงและศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาได้

3. แนวทางการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา

หมายถึง แนวปฏิบัติในการดำเนินงานของโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตจังหวัดภาคเหนือที่ผ่านการรับรองเป็นศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา เพื่อดำเนินงานขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

4. ความเหมาะสมของรูปแบบ หมายถึง ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิที่มีต่อรูปแบบ

การบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตภาคเหนือ ว่าสามารถนำไปใช้ได้เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน

5. ความเป็นไปได้ของรูปแบบ หมายถึง ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา

ที่ผ่านการรับรองเป็นศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาที่มีต่อรูปแบบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตภาคเหนือ ว่ามีความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ในโรงเรียนมัธยมศึกษา

6. ความเป็นประโยชน์ของรูปแบบ หมายถึง ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา

ที่ผ่านการรับรองเป็นศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาที่มีต่อรูปแบบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตภาคเหนือ ว่ามีความเป็นประโยชน์ในการนำไปใช้ในโรงเรียนก่อให้เกิดผลสำเร็จ

7. ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ผู้อำนวยการสถานศึกษาหรือผู้รักษาการในตำแหน่ง

ผู้อำนวยการสถานศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตภาคเหนือ ที่โรงเรียนผ่านการรับรองเป็นศูนย์การเรียนรู้ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา ที่ปฏิบัติงานในปีการศึกษา 2561

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่องรูปแบบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตภาคเหนือ ในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง นำเสนอตามลำดับหัวข้อ ดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับนโยบายการพัฒนาประเทศบนพื้นฐานหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
 - 1.1 การพัฒนาประเทศไทย 4.0
 - 1.2 ยุทธศาสตร์ชาติ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติและแผนการศึกษาแห่งชาติ
2. แนวคิดเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
 - 2.1 ความหมายของเศรษฐกิจพอเพียง
 - 2.2 องค์ประกอบของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
 - 2.3 การขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา
3. แนวคิดเกี่ยวกับศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา
 - 3.1 ความหมายของศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา
 - 3.2 วัตถุประสงค์ของศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา
 - 3.3 หลักการของศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา
 - 3.4 แนวทางการพัฒนาศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา
4. แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารการศึกษา
 - 4.1 ความหมายของการบริหารจัดการ
 - 4.2 หลักการบริหาร
 - 4.3 การบริหารเชิงระบบ
 - 4.4 การบริหารแบบมีส่วนร่วม
 - 4.5 การจัดการความรู้
 - 4.6 การบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา
5. แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา
 - 5.1 ความหมายของการมัธยมศึกษา
 - 5.2 ความสำคัญของการมัธยมศึกษา
 - 5.3 จุดมุ่งหมายของการมัธยมศึกษา

- 5.4 บทบาทและหน้าที่ของการมัธยมศึกษา
- 5.5 สภาพปัญหาการจัดการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา
6. แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการบริหารการศึกษา
 - 6.1 ความหมายของรูปแบบการบริหารการศึกษา
 - 6.2 ประเภทของรูปแบบ
 - 6.3 คุณลักษณะของรูปแบบที่ดี
 - 6.4 การพัฒนารูปแบบการบริหาร
7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
8. กรอบแนวคิดในการวิจัย

แนวคิดเกี่ยวกับนโยบายการพัฒนาประเทศบนพื้นฐานหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การพัฒนาประเทศไทย 4.0

หากย้อนไปในอดีตประเทศไทยเองก็มีการปรับโมเดลเศรษฐกิจอยู่หลายครั้ง เริ่มจาก “โมเดลประเทศไทย 1.0” ที่เน้นภาคการเกษตรไปสู่ “โมเดลประเทศไทย 2.0” ที่เน้นอุตสาหกรรมเบา และก้าวสู่ “โมเดลประเทศไทย 3.0” ในปัจจุบันที่เน้นอุตสาหกรรมหนัก อย่างไรก็ตามในปัจจุบัน นอกจากต้องเผชิญกับภัยคุกคามประเทศรายได้ปานกลางแล้ว ประเทศไทยยังต้องเผชิญกับ “ภัยคุกคามเหลื่อมล้ำของความมั่งคั่ง” และ “ภัยคุกคามไม่สมดุลในการพัฒนา” ภัยคุกคามนี้เป็นประเด็นที่ท้าทายรัฐบาลในการปฏิรูปโครงสร้างเศรษฐกิจ เพื่อก้าวข้าม “ประเทศไทย 3.0” ไปสู่ “ประเทศไทย 4.0” ที่ต้องการปรับเปลี่ยนโครงสร้างเศรษฐกิจไปสู่ “Value-Based Economy” หรือ “เศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม” หมายถึง การขับเคลื่อนให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างน้อยใน 3 มิติสำคัญ คือ 1) เปลี่ยนจากการผลิตสินค้า “โภคภัณฑ์” ไปสู่สินค้าเชิง “นวัตกรรม” 2) เปลี่ยนจากการขับเคลื่อนประเทศด้วยภาคอุตสาหกรรม ไปสู่การขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยี ความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม 3) เปลี่ยนจากการเน้นภาคการผลิตสินค้าไปสู่การเน้นภาคบริการมากขึ้น (สุวิทย์ เมษินทรีย์, 2559, น. 2)

หลายประเทศใช้การปรับโครงสร้างทางเศรษฐกิจขนาดใหญ่ เป็นตัวขับเคลื่อน อีกทั้งยังเร่งพัฒนาคนให้รู้จักสร้างองค์ความรู้ มากกว่าแค่สั่งสมความรู้ ยกระดับเศรษฐกิจด้วยนวัตกรรมและเทคโนโลยี เปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมการทำงานและการเรียนรู้แบบใหม่ และเรียนรู้เหตุการณ์ผ่านมุมมองใหม่และเร่งสร้าง ความสามารถในการสร้างสรรค์นวัตกรรม ยกตัวอย่างเช่น โมเดล A Nation of Makers ของสหรัฐอเมริกาที่สนับสนุนธุรกิจและวัฒนธรรมของเหล่านักประดิษฐ์รุ่นใหม่ โมเดล Design in Innovation ที่ผลักดันการออกแบบเชิงนวัตกรรมให้เป็นแรงขับเคลื่อนเศรษฐกิจของสหราชอาณาจักรและโมเดลเศรษฐกิจ สร้างสรรค์หรือ Creative Economy ของเกาหลีใต้

เป็นต้น เช่นเดียวกับประเทศไทยที่กำลังเร่งสร้าง “พิมพ์เขียว” หรือ แผนที่ที่จะนำพาประเทศไปสู่อนาคตที่มีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน ผ่านนโยบายประเทศไทย 4.0 ซึ่งถือเป็นส่วนหนึ่งของยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศโดยมุ่งเน้นการปรับเปลี่ยนโครงสร้างทาง เศรษฐกิจมาสู่ระบบเศรษฐกิจที่เน้นการสร้างมูลค่า Value-Based Economy เพื่อพาประเทศไทยหลุดพ้นจากกับดักรายได้ปานกลาง กับดักความเหลื่อมล้ำทางสังคม และกับดักความไม่สมดุลในการพัฒนา โดยมีการปรับเปลี่ยนใน 4 มิติ ดังนี้ (สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี, 2560, น. 4)

มิติที่ 1 ความมั่งคั่งทางเศรษฐกิจ (Economic Wealth) โจทย์ใหญ่ของประเทศไทยในปัจจุบัน คือ ลดการพึ่งพาเทคโนโลยีจากต่างประเทศ โดยมุ่งขับเคลื่อนเศรษฐกิจด้วยนวัตกรรม เทคโนโลยี และความคิดสร้างสรรค์ และเปลี่ยนจากเน้นภาคการผลิตสินค้ามาสู่ภาคบริการมากขึ้น ปัจจัยเหล่านี้จะนำไปสู่ความมั่งคั่งทางเศรษฐกิจของประเทศ

มิติที่ 2 ความอยู่ดีมีสุขของผู้คนในสังคม (Social Well-beings) ความเหลื่อมล้ำเป็นปัญหาที่ฝังรากลึกในสังคมไทยและเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาประเทศชาติ จึงเป็นโจทย์สำคัญที่ทุกภาคส่วนจะต้องช่วยกันลดระดับความเหลื่อมล้ำ รวมทั้งส่งเสริมให้เกษตรกรใช้เทคโนโลยีการเกษตรเพื่อสร้างรายได้ให้เพิ่มมากขึ้น ยกกระดับธุรกิจเอสเอ็มอีและวิสาหกิจชุมชนด้วยเทคโนโลยีนวัตกรรม สร้างระบบสวัสดิการสังคม ภายใน 20 ปี

มิติที่ 3 การยกระดับศักยภาพและคุณค่าของมนุษย์ (Human Wisdom) การพัฒนาทุนมนุษย์ จำเป็นต้องคำนึงถึงการพัฒนามาตรฐานของเด็กไทย ยกกระดับคุณภาพของแรงงานให้สอดคล้องกับตลาดแรงงานและทิศทางการพัฒนาของประเทศ

มิติที่ 4 การรักษาสีสิ่งแวดล้อม (Environmental Wellness) การพัฒนาเศรษฐกิจควรควบคู่ไปกับการสร้างสังคมที่น่าอยู่ ดังนั้น เรื่องสิ่งแวดล้อมจึงเป็นเรื่องสำคัญไม่แพ้ตัวเลขการเติบโตทางเศรษฐกิจ เช่น ลดการปล่อยมลพิษ รู้จักอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและบริหารจัดการทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ มีพื้นที่ทางการเกษตรอินทรีย์ที่ได้รับการรับรองมาตรฐาน มีระบบการจัดการขยะอย่างยั่งยืนและถูกต้องตามหลักสุขาภิบาล

ประเทศไทย 4.0 เป็นโมเดลเศรษฐกิจที่จะนำพาประเทศไทยให้หลุดพ้นจากกับดักประเทศรายได้ปานกลางกับดักความเหลื่อมล้ำ และกับดักความไม่สมดุล พร้อมๆ กับเปลี่ยนผ่านประเทศไทยไปสู่ประเทศในโลกที่หนึ่งที่มีความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืนอย่างเป็นรูปธรรมตามแนวทางที่แผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปีได้วางไว้ ด้วยการสร้างความเข้มแข็งจากภายในควบคู่ไปกับการเชื่อมโยงกับประชาคมโลก ตามแนวคิด “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” โดยขับเคลื่อนผ่านกลไก “ประชารัฐ” มาเป็นแนวคิดหลักในการพัฒนาประเทศ ดังที่พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร รัชกาลที่ 9 พระราชทานพระราชดำรัสหลักปรัชญาของ “เศรษฐกิจพอเพียง” ครั้งแรกในงานพระราชทานปริญญาบัตร ณ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เมื่อวันที่

พุทธที่ 18 กรกฎาคม พ.ศ. 2517 ไว้ ความตอนหนึ่งว่า “การพัฒนาประเทศจำเป็นต้องทำตามลำดับขั้น ต้องสร้างพื้นฐาน คือ ความพอมี พอกิน พอใช้ ของประชาชนเป็นเบื้องต้นก่อน โดยใช้วิธีการและอุปกรณ์ที่ประหยัด แต่ถูกต้องตามหลักวิชา เมื่อได้พื้นฐานมั่นคงพร้อมพอควรและปฏิบัติได้แล้ว จึงค่อยสร้างค่อยเสริมความเจริญและฐานะทางเศรษฐกิจขั้นที่สูงขึ้นโดยลำดับต่อไป หากมุ่งแต่จะทุ่มเทสร้างความเจริญ ยกฐานะทางเศรษฐกิจขั้นได้รวดเร็วแต่ประการเดียว โดยไม่ให้แผนปฏิบัติการสัมพันธ์กับสภาวะของประเทศและของประชาชน โดยสอดคล้องด้วยจะเกิดความไม่สมดุลในเรื่องต่างๆ ได้ ซึ่งอาจกลายเป็นความยุ่งยากล้มเหลวในที่สุด” ประเทศไทย 4.0 น้อมนำพระราชดำรัสข้างต้น และถอดรหัสออกมา เป็น 2 ยุทธศาสตร์สำคัญ คือ 1) การสร้างความเข้มแข็งจากภายใน (Strength from Within) และ 2) การเชื่อมโยงกับประชาคมโลก (Connect to the World) (กองบริหารงานวิจัยและประกันคุณภาพการศึกษา, 2559, น. 9-10) จากที่กล่าวมาข้างต้น การพัฒนาประเทศไทย 4.0 เป็นวิสัยทัศน์เชิงนโยบายในการพัฒนาประเทศหรือเป็นโมเดลพัฒนาเศรษฐกิจของรัฐบาล ที่ได้กำหนดแนวทางการพัฒนาประเทศระยะยาว โดยมีการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศสู่ประเทศรายได้สูง เศรษฐกิจที่ขับเคลื่อน ด้วยนวัตกรรม บนพื้นฐานหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ขับเคลื่อนผ่านยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ดังนั้น หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจึงเป็นสิ่งสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศเพื่อก่อให้เกิดความสมดุลในทุกมิติ นำประเทศสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน

ยุทธศาสตร์ชาติ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และแผนการศึกษาแห่งชาติ

1. ยุทธศาสตร์ชาติ

ยุทธศาสตร์ชาติ เป็นกรอบการบริหารประเทศในระยะยาวและใช้เป็นกรอบในการจัดทำแผนของภาคส่วนต่างๆ ให้มีความสอดคล้องกับเป้าหมายตามที่ตั้งไว้ในยุทธศาสตร์ชาติ จัดทำโดยการศึกษาและวิเคราะห์แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นทั้งภายในและภายนอกประเทศ จุดแข็งและจุดอ่อน ความเสี่ยงต่างๆ รวมถึงผลประโยชน์แห่งชาติเป็นหลักสอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยประชาชนทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายและทิศทางในการพัฒนาประเทศเพื่อให้ทุกคนเป็นเจ้าของยุทธศาสตร์ร่วมกัน (กองยุทธศาสตร์ชาติและการปฏิรูปประเทศ, 2563, น. 7) ยุทธศาสตร์ชาติเป็นกรอบแนวคิดหรือเป้าหมายการพัฒนาประเทศระยะยาว 20 ปี (พ.ศ. 2561 – 2580) กำหนดวิสัยทัศน์ประเทศ คือ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศ ที่พัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” โดยมีเป้าหมายการพัฒนาประเทศ คือ “ประเทศชาติมั่นคง ประชาชนมีความสุข เศรษฐกิจพัฒนาอย่าง ต่อเนื่อง สังคมเป็นธรรมฐานทรัพยากรธรรมชาติยั่งยืน” โดยยกระดับศักยภาพของประเทศในหลากหลายมิติ พัฒนาคนในทุกมิติและในทุกช่วงวัยให้เป็นคนดี เก่ง และมีคุณภาพ สร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม สร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และมีภาครัฐของประชาชน

เพื่อประชาชนและประโยชน์ส่วนรวม สรุปประเด็นสำคัญของยุทธศาสตร์ชาติได้ ดังนี้ (สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ, 2561, น. 5-6)

1.1 วิสัยทัศน์ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” หรือเป็นคติพจน์ประจำชาติว่า “มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” เพื่อสนองต่อต่อผลประโยชน์แห่งชาติ อันได้แก่ การมีเอกราช อธิปไตย การดำรงอยู่อย่างมั่นคง และยั่งยืนของสถาบันหลักของชาติและประชาชนจากภัยคุกคามทุกรูปแบบ การอยู่ร่วมกันในชาติอย่างสันติสุขเป็นปึกแผ่น มีความมั่นคงทางสังคมท่ามกลางพหุสังคมและการมีเกียรติและศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ ความเจริญเติบโตของชาติ ความเป็นธรรมและความอยู่ดีมีสุขของประชาชน ความยั่งยืนของฐานทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม ความมั่นคงทางพลังงานและอาหาร ความสามารถในการรักษาผลประโยชน์ของชาติภายใต้การเปลี่ยนแปลง ของสภาวะแวดล้อมระหว่างประเทศ และการอยู่ร่วมกันอย่างสันติประสานสอดคล้องกันด้านความมั่นคง ในประชาคมอาเซียน และประชาคมโลกอย่างมีเกียรติและศักดิ์ศรี

ความมั่นคง หมายถึง การมีความมั่นคงปลอดภัยจากภัยและการเปลี่ยนแปลงทั้งภายในประเทศและภายนอกประเทศในทุกระดับ ทั้งระดับประเทศ สังคม ชุมชน ครัวเรือน และปัจเจกบุคคล และมีความมั่นคง ในทุกมิติ ทั้งมิติทางการทหาร เศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และการเมือง เช่น ประเทศมีความมั่นคงในเอกราชและอธิปไตย มีการปกครองระบบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข สถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์มีความเข้มแข็งเป็นศูนย์กลางและเป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจของประชาชน มีระบบการเมืองที่มั่นคงเป็นกลไกที่นำไปสู่การบริหารประเทศที่ต่อเนื่องและโปร่งใสตามหลักธรรมาภิบาล สังคมมีความปรองดองและความสามัคคีสามารถผนึกกำลังเพื่อพัฒนาประเทศ ชุมชนมีความเข้มแข็ง ครอบครัวมีความอบอุ่น ประชาชนมีความมั่นคงในชีวิต มีงานและรายได้ที่มั่นคงพอเพียงกับการดำรงชีวิต มีการออมสำหรับวัยเกษียณ ความมั่นคงของอาหาร พลังงาน และน้ำ มีที่อยู่อาศัย และความปลอดภัยในชีวิตทรัพย์สิน

ความมั่งคั่ง หมายถึง ประเทศไทยมีการขยายตัวของเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่องและมีความยั่งยืนจนเข้าสู่กลุ่มประเทศรายได้สูง ความเหลื่อมล้ำของการพัฒนาลดลง ประชากรมีความอยู่ดีมีสุขได้รับผลประโยชน์จากการพัฒนาอย่างเท่าเทียมกันมากขึ้น และมีการพัฒนาอย่างทั่วถึงทุกภาคส่วน มีคุณภาพชีวิตตามมาตรฐาน ขององค์การสหประชาชาติ ไม่มีประชาชนที่อยู่ในภาวะความยากจน เศรษฐกิจในประเทศมีความเข้มแข็ง ขณะเดียวกันต้องมีความสามารถในการแข่งขันกับประเทศต่างๆ ทั้งในตลาดโลกและตลาดภายในประเทศ เพื่อให้สามารถสร้างรายได้ทั้งจากภายในและภายนอกประเทศ ตลอดจนมีการสร้างฐานเศรษฐกิจและสังคมแห่งอนาคตเพื่อให้สอดคล้องกับบริบทการพัฒนาที่เปลี่ยนแปลงไป และประเทศไทยมีบทบาทที่สำคัญในเวทีโลก และมีความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจและการค้าอย่างแน่นแฟ้นกับประเทศในภูมิภาคเอเชีย เป็นจุดสำคัญของการเชื่อมโยง

ในภูมิภาค ทั้งการคมนาคมขนส่ง การผลิต การค้า การลงทุน และการทำธุรกิจ เพื่อให้เป็นพลังในการพัฒนา นอกจากนี้ ยังมีความสมบูรณ์ในทุนที่จะสามารถสร้างการพัฒนาต่อเนื่องไปได้ ได้แก่ ทุนมนุษย์ ทุนทางปัญญา ทุนทางการเงิน ทุนที่เป็นเครื่องมือเครื่องจักร ทุนทางสังคม และทุนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ความยั่งยืน หมายถึง การพัฒนาที่สามารถสร้างความเจริญ รายได้ และคุณภาพชีวิตของประชาชน ให้เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นการเจริญเติบโตของเศรษฐกิจที่อยู่บนหลักการใช้การรักษาและการฟื้นฟูฐานทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน ไม่ใช่ทรัพยากรธรรมชาติจนเกินพอดี ไม่สร้างมลภาวะต่อสิ่งแวดล้อมจนเกินความสามารถในการรองรับและเยียวยาของระบบนิเวศ การผลิตและการบริโภคเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ทรัพยากรธรรมชาติมีความอุดมสมบูรณ์มากขึ้นและสิ่งแวดล้อม มีคุณภาพดีขึ้น คนมีความรับผิดชอบต่อสังคม มีความเอื้ออาทร เสียสละเพื่อผลประโยชน์ส่วนรวม รัฐบาลมีนโยบายที่มุ่งประโยชน์ส่วนรวมอย่างยั่งยืน และให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของประชาชน และทุกภาคส่วนในสังคมยึดถือและปฏิบัติตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาอย่างสมดุล มีเสถียรภาพ และยั่งยืน

1.2 เป้าหมายการพัฒนาประเทศ คือ “ประเทศชาติมั่นคง ประชาชนมีความสุข เศรษฐกิจพัฒนาอย่างต่อเนื่อง สังคมเป็นธรรม ฐานทรัพยากรธรรมชาติยั่งยืน” โดยยกระดับศักยภาพของประเทศในหลากหลายมิติ พัฒนาค้นในทุกมิติและในทุกช่วงวัยให้เป็นคนดี เก่ง และมีคุณภาพ สร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม สร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และมีภาครัฐของประชาชนเพื่อประชาชนและประโยชน์ส่วนรวม โดยการประเมินผลการพัฒนาตามยุทธศาสตร์ชาติ ประกอบด้วย 1) ความอยู่ดีมีสุขของคนไทยและสังคมไทย 2) ชีตความสามารถในการแข่งขัน การพัฒนาเศรษฐกิจ และการกระจายรายได้ 3) การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศ 4) ความเท่าเทียมและความเสมอภาคของสังคม 5) ความหลากหลายทางชีวภาพ คุณภาพสิ่งแวดล้อม และความยั่งยืนของทรัพยากรธรรมชาติ และ 6) ประสิทธิภาพการบริหารจัดการและการเข้าถึงการให้บริการของภาครัฐ

1.3 ประเด็นยุทธศาสตร์ชาติ เพื่อให้ประเทศไทยสามารถยกระดับการพัฒนาให้บรรลุตามวิสัยทัศน์ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” และเป้าหมายการพัฒนาประเทศข้างต้น จึงจำเป็นต้องกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศระยะยาวที่จะทำให้ประเทศไทยมีความมั่นคงในเอกราชและอธิปไตย มีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลงจากปัจจัยภายในและภายนอกประเทศ ในทุกมิติทุกรูปแบบ และทุกระดับ ภาคเกษตรกรรม ภาคอุตสาหกรรม และภาคบริการของประเทศได้รับการพัฒนายกระดับไปสู่การใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมในการสร้างมูลค่าเพิ่ม และพัฒนาโลกที่สำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจใหม่ที่จะสร้างและเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันของประเทศ เพื่อยกระดับ

ฐานรายได้ของประชาชนในภาพรวมและกระจายผลประโยชน์ไปสู่ภาคส่วนต่างๆ ได้อย่างเหมาะสม คนไทยได้รับการพัฒนา ให้เป็นคนดี เก่ง มีวินัย คำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนรวม และมีศักยภาพ ในการคิดวิเคราะห์ สามารถ “รู้ รับ ปรับใช้” เทคโนโลยีใหม่ได้อย่างต่อเนื่อง สามารถเข้าถึงบริการ พื้นฐาน ระบบสวัสดิการ และกระบวนการยุติธรรมได้อย่างเท่าเทียมกัน โดยไม่มีใครถูกทิ้งไว้ข้างหลัง

การพัฒนาประเทศในช่วงระยะเวลาของยุทธศาสตร์ชาติ จะมุ่งเน้นการสร้างสมดุล ระหว่างการพัฒนาความมั่นคง เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม โดยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ในรูปแบบ “ประชารัฐ” โดยประกอบด้วย 6 ยุทธศาสตร์ โดยแต่ละยุทธศาสตร์มีเป้าหมายและ ประเด็นการพัฒนา ดังนี้

1.3.1 ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง มีเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญ คือ ประเทศชาติมั่นคง ประชาชนมีความสุข เน้นการบริหารจัดการสภาวะแวดล้อมของประเทศให้มีความมั่นคง ปลอดภัย เอกရာช อธิปไตย และมีความสงบเรียบร้อยในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับชาติ สังคม ชุมชน มุ่งเน้นการพัฒนาคน เครื่องมือ เทคโนโลยี และระบบฐานข้อมูลขนาดใหญ่ให้มีความพร้อม สามารถรับมือกับภัยคุกคามและภัยพิบัติ ได้ทุกรูปแบบ และทุกระดับความรุนแรง ควบคู่ไปกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาด้านความมั่นคงที่มีอยู่ในปัจจุบัน และที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคต ใช้กลไก การแก้ไขปัญหาแบบบูรณาการทั้งกับส่วนราชการ ภาคเอกชน ประชาสังคม และองค์กรที่ไม่ใช่รัฐ รวมถึงประเทศเพื่อนบ้านและมิตรประเทศทั่วโลกบนพื้นฐานของหลัก ธรรมมาภิบาล เพื่อเอื้ออำนวย ประโยชน์ต่อการดำเนินการของยุทธศาสตร์ชาติด้านอื่น ๆ ให้สามารถขับเคลื่อน ไปได้ตามทิศทางและ เป้าหมายที่กำหนด

1.3.2 ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขันมีเป้าหมาย การพัฒนาที่มุ่งเน้น การยกระดับศักยภาพของประเทศในหลากหลายมิติ บนพื้นฐานแนวคิด 3 ประการ ได้แก่ 1) “ต่อยอดอดีต” โดยมองกลับไปที่รากเหง้าทางเศรษฐกิจ อัตลักษณ์ วัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิต และจุดเด่นทางทรัพยากร ธรรมชาติที่หลากหลาย รวมทั้งความได้เปรียบ เชิงเปรียบเทียบของประเทศในด้านอื่นๆ นำมาประยุกต์ผสมผสานกับเทคโนโลยีและนวัตกรรม เพื่อให้ สอดรับกับบริบทของเศรษฐกิจและสังคมโลกสมัยใหม่ 2) “ปรับปัจจุบัน” เพื่อปูทางสู่ออนาคต ผ่านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของประเทศในมิติต่างๆ ทั้งโครงข่ายระบบคมนาคมและขนส่ง โครงสร้างพื้นฐานวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และดิจิทัล และการปรับสภาพแวดล้อม ให้เอื้อต่อ การพัฒนาอุตสาหกรรมและบริการอนาคต และ 3) “สร้างคุณค่าใหม่ในอนาคต” ด้วยการเพิ่ม ศักยภาพของผู้ประกอบการ พัฒนาคนรุ่นใหม่ รวมถึงปรับรูปแบบธุรกิจ เพื่อตอบสนองต่อ ความต้องการของตลาด ผสมผสานกับยุทธศาสตร์ที่รองรับอนาคต บนพื้นฐานของการต่อยอดอดีต และปรับปัจจุบัน พร้อมทั้งการส่งเสริมและสนับสนุนจากภาครัฐให้ประเทศไทยสามารถสร้างฐาน รายได้และการจ้างงานใหม่ ขยายโอกาสทางการค้าและการลงทุนในเวทีโลก ควบคู่ไปกับการยกระดับ

รายได้และการกินดีอยู่ดี รวมถึงการเพิ่มขึ้น ของคนชั้นกลาง และลดความเหลื่อมล้ำของคนในประเทศได้ในคราวเดียวกัน

1.3.3 ยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ มีเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญเพื่อพัฒนาคนในทุกมิติและในทุกช่วงวัยให้เป็นคนดี เก่ง และมีคุณภาพ โดยคนไทยมีความพร้อมทั้ง กาย ใจ สติปัญญา มีพัฒนาการที่ตีรอบด้านและมีสุขภาวะที่ดีในทุกช่วงวัย มีจิตสาธารณะรับผิดชอบต่อสังคมและผู้อื่น มัธยัสถ์ อดออม โอบอ้อมอารี มีวินัย รักษาศีลธรรม และเป็นพลเมืองดีของชาติ มีหลักคิดที่ถูกต้อง มีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 มีทักษะสื่อสารภาษาอังกฤษและภาษาที่สามและอนุรักษ์ภาษาท้องถิ่น มีนิสัยรักการเรียนรู้และการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต สู่การเป็นคนไทยที่มีทักษะสูง เป็นนวัตกรรม นวัตกรรม นักคิด ผู้ประกอบการ เกษตรกร ยุคใหม่และอื่นๆ โดยมีสัมมาชีพตามความถนัดของตนเอง

1.3.4 ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม มีเป้าหมายการพัฒนา ที่สำคัญที่ให้ความสำคัญกับการดึงเอาพลังของภาคส่วนต่างๆ ทั้งภาคเอกชน ประชาสังคม ชุมชนท้องถิ่น มาร่วมขับเคลื่อน โดยการสนับสนุนการรวมตัวของประชาชนในการร่วมคิดร่วมทำเพื่อส่วนรวม การกระจายอำนาจและความรับผิดชอบต่อสากลบริหารราชการแผ่นดิน ในระดับท้องถิ่น การเสริมสร้างความเข้มแข็ง ของชุมชนในการจัดการตนเอง และการเตรียมความพร้อมของประชากรไทยทั้งในมิติสุขภาพ เศรษฐกิจ สังคม และสภาพแวดล้อมให้เป็นประชากรที่มีคุณภาพ สามารถพึ่งตนเองและทำประโยชน์แก่ครอบครัว ชุมชน และสังคมให้นานที่สุด โดยรัฐให้หลักประกันการเข้าถึงบริการและสวัสดิการที่มีคุณภาพอย่างเป็นธรรมและทั่วถึง

1.3.5 ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม มีเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญเพื่อนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในทุกมิติ ทั้งด้านสังคม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม ธรรมาภิบาล และความเป็นหุ้นส่วนความร่วมมือระหว่างกันทั้งภายในและภายนอกประเทศอย่างบูรณาการ ใช้พื้นที่เป็นตัวตั้งในการกำหนดกลยุทธ์และแผนงาน และการให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องได้เข้ามามีส่วนร่วมในแบบทางตรงให้มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ โดยเป็นการดำเนินการบนพื้นฐานการเติบโตร่วมกัน ไม่ว่าจะเป็นทางเศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม และคุณภาพชีวิต โดยให้ความสำคัญกับการสร้างสมดุลทั้ง 3 ด้าน อันจะนำไปสู่ ความยั่งยืนเพื่อคนรุ่นต่อไปอย่างแท้จริง

1.3.6 ยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ มีเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญเพื่อปรับเปลี่ยนภาครัฐที่ยึดหลัก “ภาครัฐของประชาชน เพื่อประชาชนและประโยชน์ส่วนรวม” โดยภาครัฐต้องมีขนาดที่เหมาะสมกับบทบาทภารกิจ แยกแยะบทบาทหน่วยงานของรัฐที่ทำหน้าที่ ในการกำกับหรือในการให้บริการในระบบเศรษฐกิจที่มีการแข่งขัน มีสมรรถนะสูง ยึดหลักธรรมาภิบาล ปรับวัฒนธรรมการทำงานให้มุ่งผลสัมฤทธิ์และ

ผลประโยชน์ส่วนรวม มีความทันสมัย และพร้อมที่จะปรับตัว ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก อยู่ตลอดเวลา โดยเฉพาะอย่างยิ่งการนำนวัตกรรม เทคโนโลยีข้อมูลขนาดใหญ่ ระบบการทำงาน ที่เป็นดิจิทัลเข้ามาประยุกต์ใช้อย่างคุ้มค่า และปฏิบัติงานเทียบได้กับมาตรฐานสากล รวมทั้ง มีลักษณะเปิดกว้าง เชื่อมโยงถึงกันและเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมเพื่อตอบสนอง ความต้องการของประชาชนได้อย่างสะดวก รวดเร็ว และโปร่งใส โดยทุกภาคส่วนในสังคมต้องร่วมกัน ปลูกฝังค่านิยม ความซื่อสัตย์สุจริต ความมัธยัสถ์ และสร้างจิตสำนึกในการปฏิเสธไม่ยอมรับการทุจริต ประพฤติมิชอบ อย่างสิ้นเชิง นอกจากนี้ กฎหมายต้องมีความชัดเจน มีเพียงพอที่จำเป็น มีความทันสมัย มีความเป็นสากล มีประสิทธิภาพ และนำไปสู่การลดความเหลื่อมล้ำและเอื้อต่อ การพัฒนา โดยกระบวนการยุติธรรมมีการบริหาร ที่มีประสิทธิภาพเป็นธรรม ไม่เลือกปฏิบัติ และ การอำนวยความสะดวกตามหลักนิติธรรม

กล่าวโดยสรุป ยุทธศาสตร์ชาติเป็นกรอบแนวคิดในการพัฒนาประเทศระยะยาว 20 ปี เพื่อให้ภาคส่วนต่างๆ ได้นำไปเป็นกรอบในการจัดทำแผนให้สอดคล้องกัน มุ่งนำพาประเทศไปสู่ ความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เป็นแผนระยะ 5 ปี ปัจจุบันเป็นแผนฉบับที่ 12 โดยได้อัญเชิญปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มาประยุกต์ใช้ในการดำรงชีวิตของประชาชน โดยแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 ให้ “คนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา” รวมทั้ง “สร้างสมดุลการพัฒนา” ในทุกมิติ จนกระทั่งแผนฉบับที่ 9 จึงเริ่มมีคำว่า “เศรษฐกิจพอเพียง” มาเป็นแนวทางในการปฏิบัติ และขับเคลื่อนให้บังเกิดผลในทางปฏิบัติที่ชัดเจนยิ่งขึ้นในทุกระดับ เพื่อให้การพัฒนาและบริหารประเทศเป็นไปบนทางสายกลาง แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2565) ได้จัดทำขึ้นในช่วงเวลาของการปฏิรูปประเทศและสถานการณ์โลก ที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและเชื่อมโยงกันใกล้ชิดกันมากขึ้น โดยได้น้อมนำหลัก “ปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง” มาเป็นปรัชญานำทางในการพัฒนาประเทศต่อเนื่องจากแผนพัฒนา ฉบับที่ 9 - 11 เพื่อเสริมสร้างภูมิคุ้มกันและช่วยให้สังคมไทยสามารถยืนหยัดอยู่ได้อย่างมั่นคง เกิดภูมิคุ้มกัน และ มีการบริหารจัดการความเสี่ยงอย่างเหมาะสม ส่งผลให้การพัฒนาประเทศสู่ความสมดุลและยั่งยืน ในการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 สำนักงานคณะกรรมการพัฒนา การเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) ได้จัดทำบนพื้นฐานของกรอบยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ซึ่งเป็น แผนหลักของการพัฒนาประเทศ และเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) รวมทั้งการปรับโครงสร้างไปสู่ประเทศไทย 4.0 ตลอดจนประเด็นการปฏิรูปประเทศ นอกจากนั้น ได้ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของภาคี การพัฒนาทุกภาคส่วน ทั้งในระดับกลุ่ม อาชีพ ระดับภาค และระดับประเทศในทุกขั้นตอนของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติอย่าง

กว้างขวางและต่อเนื่อง เพื่อร่วมกันกำหนดวิสัยทัศน์และทิศทางการพัฒนาประเทศ รวมทั้งร่วมจัดทำรายละเอียดยุทธศาสตร์ของแผนเพื่อมุ่งสู่ “ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน” การพัฒนาประเทศในระยะแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 จึงเป็นจุดเปลี่ยนที่สำคัญในการเชื่อมต่อกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ในลักษณะการแปลงยุทธศาสตร์ระยะยาวสู่การปฏิบัติ โดยในแต่ละยุทธศาสตร์ของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 ได้กำหนดประเด็นการพัฒนา พร้อมทั้งแผนงาน/โครงการสำคัญที่ต้องดำเนินการให้เห็นผลเป็นรูปธรรมในช่วง 5 ปีแรกของการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติเพื่อเตรียมความพร้อมคน สังคม และระบบเศรษฐกิจของประเทศให้สามารถปรับตัวรองรับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงได้อย่างเหมาะสม ขณะเดียวกันยังได้กำหนดแนวคิดและกลไกการขับเคลื่อนและติดตามประเมินผลที่ชัดเจน เพื่อกำกับให้การพัฒนาเป็นไปอย่างมีทิศทางและเกิดประสิทธิภาพ นำไปสู่การพัฒนาเพื่อประโยชน์สุขที่ยั่งยืนของสังคมไทย หลักการพัฒนาประเทศที่สำคัญในระยะแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 ยึดหลัก “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” “การพัฒนาที่ยั่งยืน” และ “คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา” ที่ต่อเนื่องจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 – 11 และยึดหลักการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่ลดความเหลื่อมล้ำและขับเคลื่อนการเจริญเติบโตจากการเพิ่มผลิตภาพการผลิตบนฐานการใช้ภูมิปัญญาและนวัตกรรม

กรอบแนวคิดของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 ประกอบด้วย

- 1) การน้อมนำและประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
- 2) คนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาอย่างมีส่วนร่วม
- 3) การสนับสนุนและส่งเสริมแนวคิดการปฏิรูปประเทศ
- 4) การพัฒนาสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน สังคมอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

ยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ มี 10 ยุทธศาสตร์ ประกอบด้วย

- 1) การเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์
- 2) การเสริมสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม
- 3) การเสริมสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและแข่งขันได้อย่างยั่งยืน
- 4) การเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและการพัฒนาอย่างยั่งยืน
- 5) การเสริมสร้างความมั่นคงแห่งชาติเพื่อการพัฒนาประเทศสู่ความมั่งคั่งและยั่งยืน
- 6) การบริหารจัดการในภาครัฐ การป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบ และธรรมาภิบาลในสังคมไทย
- 7) การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบดิจิทัล
- 8) การพัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิจัย และนวัตกรรม
- 9) การพัฒนาภาค เมือง และพื้นที่เศรษฐกิจ
- 10) ความร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อการพัฒนา

3. แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560 – 2579

สำนักงานคณะกรรมการเลขาธิการสภาการศึกษากระทรวงศึกษาธิการได้จัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติ เป็นแผนระยะ 20 ปี สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ โดยกำหนดวิสัยทัศน์ของแผนการศึกษาแห่งชาติ คือ “คนไทยทุกคนได้รับการศึกษาและเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ ดำรงชีวิตอย่างเป็นสุขสอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และการเปลี่ยนแปลงของโลก ศตวรรษที่ 21” มีการกำหนดเป้าหมายการพัฒนาการศึกษาเพื่อการเข้าถึงการศึกษา (Access) ความเท่าเทียม (Equity) คุณภาพ (Quality) ประสิทธิภาพ (Efficiency) และตอบโจทย์บริบทที่เปลี่ยนแปลง (Relevancy) ประกอบด้วย 6 ยุทธศาสตร์หลัก ได้แก่

- 1) การจัดการศึกษาเพื่อความมั่นคง ของสังคมและประเทศชาติ
- 2) การผลิตและพัฒนากำลังคน การวิจัยและนวัตกรรมเพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ
- 3) การพัฒนาศักยภาพคนทุกช่วงวัย และการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้
- 4) การสร้างโอกาสความเสมอภาคและเท่าเทียมกันทางการศึกษา
- 5) การจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
- 6) การพัฒนาประสิทธิภาพของระบบบริหารจัดการศึกษา

โดยมีผลลัพธ์สุดท้าย คือ ประเทศไทยเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ และคุณธรรม มุ่งสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน เด็กไทยมีทักษะในยุคศตวรรษที่ 21

กล่าวโดยสรุป ทิศทางการพัฒนาประเทศในยุคปัจจุบัน จะมุ่งเน้นการพัฒนาประเทศและคนไทยให้เข้าสู่ยุคประเทศไทย 4.0 ที่ประชาชนเกิดการเรียนรู้ สามารถสร้างนวัตกรรมเพื่อการพัฒนาในทุกมิติ โดยมุ่งเน้นการพัฒนาประเทศบนพื้นฐานหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศรมหาภูมิพลอดุลยเดช มหาราชบรมนาถบพิตร รัชกาลที่ 9 แห่งราชวงศ์จักรีที่ทรงพระราชทานให้คนไทยได้น้อมนำมาปฏิบัติเป็นแนวทางการดำเนินชีวิต ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2540 เป็นต้นมาถึงปัจจุบันและได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวางทั้งในประเทศไทยและนานาชาติ การมีขับเคลื่อนทั้งระบบในทุกมิติทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม รวมไปถึงด้านการจัดการศึกษาก็ได้มีการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การจัดการศึกษาในทุกระดับ

แนวคิดเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ความหมายของเศรษฐกิจพอเพียง

เศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร พระมหากษัตริย์รัชกาลที่ 9 ทรงมีพระราชดำรัสชี้แนะแนวทางการดำเนินชีวิต

แก่พสกนิกรชาวไทยมาโดยตลอดนานกว่า 25 ปี ตั้งแต่ก่อนเกิดวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจและเมื่อภายหลังได้ทรงเน้นย้ำแนวทางการแก้ไขเพื่อให้รอดพ้นและสามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืนภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์และความเปลี่ยนแปลงต่างๆ (คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง, 2548, น. 5) ถ้าย้อนหลังไปศึกษาพระราชดำรัส พระบรมราโชวาท แนวพระราชดำริที่ทรงพระราชทานแก่พสกนิกรชาวไทยจะพบว่าพระองค์ได้ทรงเน้นย้ำเรื่องความพอเพียงตลอดมา ดังพระราชดำรัสที่ทรงพระราชทานเนื่องในโอกาสต่างๆ ดังนี้

“เศรษฐกิจพอเพียง แปลว่า Sufficiency Economy คำว่า Sufficiency Economy นี้ไม่มีในตำราเศรษฐกิจ จะมีได้อย่างไรเพราะว่าเป็นทฤษฎีใหม่ Sufficiency Economy นั้นไม่มีในตำรา เพราะหมายความว่าเรามีความคิดใหม่และโดยมีท่านผู้เชี่ยวชาญสนใจ ก็หมายความว่าเราก็สามารถที่จะไปปรับปรุงหรือไปใช้หลักการเพื่อที่จะให้เศรษฐกิจของประเทศและของโลกพัฒนาดีขึ้น” (ถวัลย์ มาศจรัส, 2550, น. 2)

“เศรษฐกิจพอเพียง เป็นเสมือนรากฐานของชีวิต รากฐานความมั่นคงของแผ่นดิน เปรียบเสมือนเสาเข็มที่ถูกตอกรองรับบ้านเรือนตัวอาคารไว้นั่นเอง สิ่งก่อสร้างจะมั่นคงได้ก็อยู่ที่เสาเข็ม แต่คนส่วนมากมองไม่เห็นเสาเข็มและลืมเสาเข็มเสียด้วยซ้ำไป” (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2550, น. 1)

นอกจากนี้ ยังมีบุคคลสำคัญและนักวิชาการได้สรุปความหมายของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อให้เกิดความเข้าใจในการนำไปปฏิบัติใช้ได้ตรงกัน พอประมวลได้ดังนี้

สุเมธ ดันติเวชกุล (2542, น. 53) ได้สรุปความหมายของเศรษฐกิจพอเพียงว่าหมายถึง “ความสามารถของชุมชนเมือง รัฐ ประเทศหรือภูมิภาคหนึ่งๆ ในการผลิตสินค้าและบริการทุกชนิดเพื่อเลี้ยงสังคมนั้นๆได้โดยพยายามหลีกเลี่ยงที่จะต้องพึ่งพาปัจจัยต่างๆที่เรามิได้เป็นเจ้าของ และเศรษฐกิจพอเพียงในระดับบุคคลนั้น คือ ความสามารถในการดำรงชีวิตได้โดยไม่เดือดร้อนกำหนดความเป็นอยู่อย่างประมาณตนตามฐานะ ตามอัตภาพและที่สำคัญไม่หลงไหลไปตามกระแสของวัตถุนิยม มีอิสรภาพ เสรีภาพ ไม่พันธนาการอยู่กับสิ่งใด”

เกษม วัฒนชัย (ม.ป.ป. อ้างอิงใน สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2550, น. 11-12) กล่าวว่า “เศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาชี้ถึงแนวทางการดำรงอยู่และการปฏิบัติตนของประชาชนในทุกๆระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชนไปจนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและการบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลางโดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจ เพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์ โดยสามารถประยุกต์ใช้ได้ทุกระดับทั้งในครอบครัว ชุมชน ไม่ต้องต่อต้านโลกาภิวัตน์โดยตรง ตรงกันข้ามให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์ ความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควรต่อการมีผลกระทบใดๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน”

สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (2550, น. 37-38) ได้อธิบายถึงเศรษฐกิจพอเพียงว่าเป็นปรัชญาดำรงอยู่และปฏิบัติของประชาชนทุกระดับตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและระดับบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวทันต่อโลกในยุคโลกาภิวัตน์ ความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวดี พอสมควรต่อการมีผลกระทบใดๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน ทั้งนี้ จะต้องอาศัยความรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาการต่างๆ มาใช้ในการวางแผนและการดำเนินงานทุกขั้นตอน และขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎีและนักธุรกิจในทุกระดับให้มีสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต ให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสมเพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวางทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2550, น. 7- 9) อธิบายว่า “เศรษฐกิจพอเพียง” เป็นปรัชญา ซึ่งถึงแนวการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนา และบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ ก้าวทันต่อยุคโลกาภิวัตน์ ความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบ ภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควรต่อการมีผลกระทบใดๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลง ทั้งภายนอกและภายใน ทั้งนี้ จะต้องอาศัยความรู้ ความรอบคอบ และความ ระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาการต่างๆ มาใช้ในการวางแผน และการดำเนินการ ทุกขั้นตอน และขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้าง พื้นฐานจิตใจของคนในชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎีและนักธุรกิจในทุกระดับ ให้มีสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต และให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติปัญญา และความรอบคอบเพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลง อย่างรวดเร็วและกว้างขวางทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมจากโลกภายนอกเป็นอย่างดี

มูลนิธิยุวสถิรคุณ (2560) อธิบายความหมายของ เศรษฐกิจพอเพียงเป็นหลักคิดและหลักปฏิบัติในการดำเนินชีวิต โดยยึดหลักพอประมาณ มีเหตุผล และมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี บนพื้นฐานจิตใจที่มีคุณธรรม และใช้ความรู้อย่างรอบรู้ รอบคอบ ระมัดระวัง เพื่อให้ชีวิตสมดุลและพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงในด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม ที่ทุกคน ทุกองค์กร ทุกชุมชนทุกประเทศ สามารถนำไปใช้ในทุกระบบ ทุกสาขาอาชีพ และทุกระดับเพื่อให้เกิดการพัฒนาที่สมดุล มั่นคงและยั่งยืน

จากความหมายของเศรษฐกิจพอเพียงที่นำเสนอมา พอสรุปได้ว่า เศรษฐกิจพอเพียงเป็นหลักคิดและแนวทางในการดำเนินชีวิตของประชาชนคนไทย เพื่อให้สามารถดำรงอยู่ในสังคมยุคโลกาภิวัตน์

ได้อย่างปกติสุขตามอัตภาพของตนเอง ดำรงชีวิตบนทางสายกลางด้วยไม่มาก หรือน้อยจนเกินไป บนความพอประมาณ มีเหตุผล มีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว โดยต้องอาศัยความรอบรู้และมีคุณธรรม ในการดำเนินชีวิต เพื่อให้เกิดการพัฒนาทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม พร้อมรับต่อ กระแสโลกาภิวัตน์และการเปลี่ยนแปลงต่างๆ อย่างสมดุล และยั่งยืน

องค์ประกอบของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง (2548, น. 13-17) ได้กำหนดหลักพิจารณา แนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไว้ 5 ส่วน ดังนี้

1. กรอบแนวคิด เป็นปรัชญาที่ชี้ถึงแนวการดำรงอยู่และปฏิบัติตนในทางที่ควรจะเป็น โดยมี พื้นฐานมาจากวิถีชีวิตดั้งเดิมของสังคมไทย สามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ตลอดเวลาและเป็นการมองโลกเชิงระบบที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา มุ่งเน้นการรอดพ้นจากภัยและวิกฤติเพื่อความมั่นคง และความยั่งยืนของการพัฒนา

2. คุณลักษณะ เศรษฐกิจพอเพียงสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการปฏิบัติตนได้ในทุกระดับ โดยเน้นการปฏิบัติบนทางสายกลางและการพัฒนาอย่างเป็นขั้นบันได

3. ค่านิยม ความพอเพียงประกอบด้วย 3 คุณลักษณะพร้อมๆ กัน ดังนี้

3.1 ความพอประมาณ หมายถึง ความพอดีที่ไม่น้อยเกินไปและไม่มากเกินไป โดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น

3.2 ความมีเหตุผล หมายถึง การตัดสินใจเกี่ยวกับระดับของความพอเพียงนั้นจะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผลโดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้นๆ อย่างรอบคอบ

3.3 การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ที่เกิดขึ้นโดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่างๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตทั้งใกล้และไกล

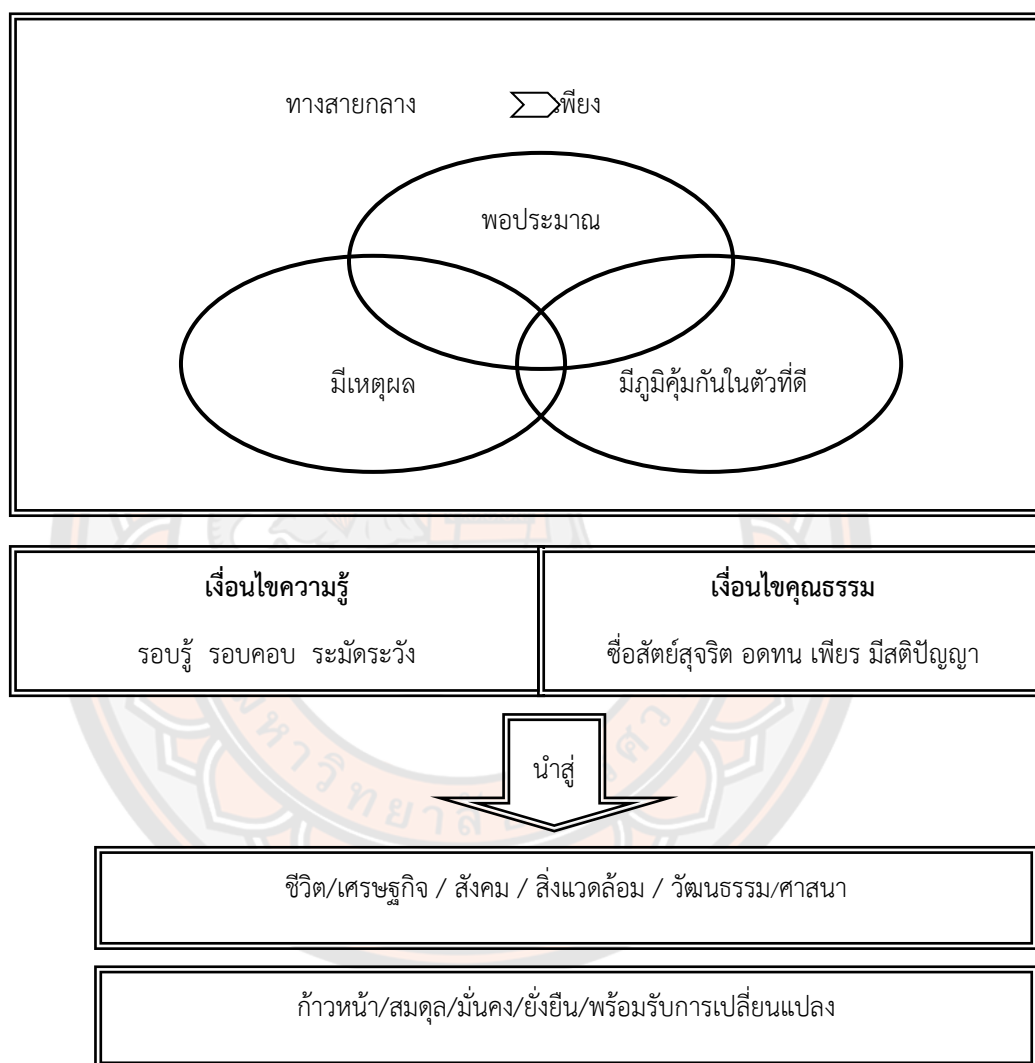
4. เงื่อนไข การตัดสินใจและการดำเนินกิจกรรมต่างๆให้อยู่ในระดับพอเพียงนั้น ต้องอาศัยทั้ง ความรู้และคุณธรรมเป็นพื้นฐาน กล่าวคือ

4.1 เงื่อนไขความรู้ ประกอบด้วย ความรอบรู้เกี่ยวกับวิชาการต่างๆที่เกี่ยวข้องอย่างรอบด้าน ความรอบคอบที่จะนำความรู้เหล่านั้นมาพิจารณาให้เชื่อมโยงเพื่อประกอบการวางแผนและระมัดระวังในขั้นปฏิบัติ

4.2 เงื่อนไขคุณธรรมที่จะต้องเสริมสร้าง ประกอบด้วย มีความตระหนักในคุณธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริตและมีความอดทน มีความเพียรใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต

5. แนวทางปฏิบัติและผลที่คาดว่าจะได้รับ จากการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มาประยุกต์ใช้ คือ การพัฒนาที่สมดุลและยั่งยืนพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงในทุกๆ ด้าน ทั้งด้าน เศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม ความรู้และเทคโนโลยี

หลักแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สามารถสรุปได้ดังแผนภาพ

ภาพ 1 กรอบแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ที่มา: สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (2550, น. 38)

การขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา

ในช่วงเวลาที่ผ่านมามีประชาชนส่วนใหญ่ต่างพอรู้จักและมีความเข้าใจแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงอยู่บ้าง แต่ยังไม่ลึกซึ้งจนถึงขั้นนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน จนกระทั่งประเทศไทยได้ประสบ

ปัญหาภาวะวิกฤติทางเศรษฐกิจในปี 2540 นับเป็นบทเรียนที่ทำให้ประชาชนคนไทยเข้าใจถึงผลกระทบที่มาจากการพัฒนาที่ไม่สมดุล ส่วนหนึ่งมาจากการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ที่ไม่คำนึงถึงความเหมาะสมกับศักยภาพของประเทศ ทำให้ไม่ได้สร้างพื้นฐานที่มั่นคงและเข้มแข็งหรือสร้างระบบภูมิคุ้มกันที่ดี เพื่อให้สามารถรับมือกับความเสี่ยงจากความผันผวนของปัจจัยทั้งภายนอกและภายใน จนเกิดวิกฤติการณ์ทางเศรษฐกิจครั้งยิ่งใหญ่ส่งผลกระทบต่อสังคมไทย (กระทรวงศึกษาธิการ, 2550ก, น. 1) นับตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา รัฐบาลได้พยายามที่จะผลักดันและขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเข้าสู่ทุกภาคส่วนของสังคม โดยเริ่มต้นนำปรัชญาพระราชทานเศรษฐกิจพอเพียงบรรจุเข้าไปในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545 – 2549) และต่อเนื่องมาถึงฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 – 2564) ซึ่งเป็นการสร้างความรู้ความเข้าใจให้ประชาชนในสังคมนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันเพื่อรับมือกับปัญหาทางเศรษฐกิจและปัญหาในชีวิตต่างๆ ได้อย่างสมดุล มั่นคงและยั่งยืน รัฐบาลได้ตระหนักถึงความสำคัญในการแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นในประเทศ เพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนในสังคมไทยอย่างเป็นระบบด้วยการกำหนดนโยบายด้านการศึกษา โดยนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ ใช้คุณธรรมเป็นกระบวนการของการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษา สถาบันครอบครัว ชุมชน สถาบันทางศาสนาให้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ทักษะและเจตคติ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างสมดุลและยั่งยืน

มูลนิธิยุวสถิรคุณ เป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา ได้อธิบายถึงความเป็นมาของการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาว่า หมายถึง การดำเนินการส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคลากรในภาคการศึกษาทุกระดับ น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในชีวิตประจำวันและการปฏิบัติภารกิจ เช่น การบริหารการศึกษา การบริหารจัดการงบประมาณการศึกษา การจัดสถานศึกษา การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน การจัดกิจกรรมนักเรียน เป็นต้น เพื่อที่ท้ายที่สุดแล้วเกิดกระบวนการปรับเปลี่ยนวิธีคิดและวิถีปฏิบัติ จนเป็นวิถีชีวิต เพื่อผลให้เกิดการปลูกฝังและบ่มเพาะผู้เรียน เด็ก และเยาวชน ให้มีจิตสำนึกและอุปนิสัย “พอเพียง” (Sufficiency Mindset and Behavior) (ปรียานุช ธรรมปิยา, 2557, น. 2) เพื่อจะได้สามารถดำรงตน และดำเนินชีวิตให้เจริญก้าวหน้าไปได้อย่างสมดุลและพร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลงต่างๆ จึงเป็นที่มาของความเข้าใจว่า “เศรษฐกิจพอเพียง” เป็นหลักคิดหลักปฏิบัติในการดำเนินชีวิตที่ทุกคน ทุกประเทศสามารถนำไปใช้ในทุรกิจกรรม ทุกสาขาอาชีพ และทุกระดับ เพื่อให้เกิดการพัฒนาที่สมดุล มั่นคง และยั่งยืน

การขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา เริ่มมาจากหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 ได้น้อมนำเนื้อหาเกี่ยวกับ “หลักปรัชญาของเศรษฐกิจ

พอเพียง” ระบุไว้ในมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ส่งผลให้เกิดการจัดการเรียนรู้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างแพร่หลายในโรงเรียนทั่วไป ต่อมาสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ประกาศใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดยกำหนดคำว่า ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไว้ในเป้าหมายของหลักสูตร และกำหนดให้ความพอเพียง เป็นหนึ่งในคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนอีกด้วย จึงเป็นทิศทางในการปลูกฝังและบ่มเพาะผู้เรียนให้ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการคิด การวางแผน และการปฏิบัติตน พร้อมกับคุณลักษณะที่จำเป็นในการดำเนินชีวิตในศตวรรษที่ 21 (ศูนย์สถานศึกษาพอเพียง มูลนิธิยุวสถิรคุณ, 2560) คณะทำงานขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของกระทรวงศึกษาธิการ ได้เริ่มดำเนินงานมาตั้งแต่ปี 2550 จนปรากฏผลทำให้มีสถานศึกษาพอเพียงกว่า 14,000 แห่งทั่วประเทศ ในปี 2557 ดังนั้น เพื่อเสริมหนุนการขับเคลื่อนของภาครัฐและภาคีเครือข่ายให้มีความเข้มแข็งและมีคุณภาพยิ่งขึ้น มูลนิธิยุวสถิรคุณ จึงได้จัดตั้งศูนย์สถานศึกษาพอเพียง โดยเริ่มเปิดดำเนินการตั้งแต่วันที่ 2 เมษายน พ.ศ. 2557 มุ่งมั่นที่จะพัฒนาคุณภาพการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเข้าสู่สถานศึกษาโดยเน้นการค้นหาแบบอย่างปฏิบัติที่มีคุณภาพ คุณค่า และคุณประโยชน์เพื่อนำมาเผยแพร่ และจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง พร้อมทั้งวิจัยและพัฒนานวัตกรรมที่จะช่วยเสริมหนุนสถานศึกษาพอเพียงให้มีความเข้มแข็งและเป็นแบบอย่างได้อย่างยั่งยืน (ปริยานุช ธรรมปิยา, 2557, น. 22)

การขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน มีวัตถุประสงค์ นโยบาย เป้าหมาย และประเภทของสถานศึกษาพอเพียง ดังนี้

วัตถุประสงค์ คือ มุ่งพัฒนาสถานศึกษาในการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปจัดการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ส่งผลสู่การดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของผู้เรียน ครู ผู้บริหารและบุคลากรทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง โดยกำหนดเป็นโครงการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาเพื่อให้สถานศึกษานำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนและการบริหารจัดการสถานศึกษา รวมทั้งการพัฒนาบุคลากรเพื่อให้เกิดผลในทางปฏิบัติทุกระดับ ได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผลเกิดการปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ในการดำเนินชีวิตบนพื้นฐานของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างต่อเนื่อง

นโยบาย ให้หน่วยงานต้นสังกัดและในกำกับร่วมกันประสานความร่วมมือระหว่างกันในการดำเนินการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาและกำหนดแผนงานหลักไว้ 4 ประการ คือ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2550ก, น. 4)

1. การสร้างความรู้ ความเข้าใจ โดยการพัฒนามาตรฐานการเรียนรู้และสื่อการเรียนรู้ ตลอดจนกิจกรรมส่งเสริมในรูปแบบต่างๆ การพัฒนาบุคลากรเครือข่าย การประชาสัมพันธ์สร้างความเข้าใจ

2. การนำสู่การปฏิบัติ โดยนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การเรียนรู้ การสอนและการบริหารจัดการในสถานศึกษา

3. การประสานความร่วมมือและเชื่อมโยงเครือข่าย โดยจัดทำฐานข้อมูลกลางเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา

4. การติดตามประเมินผลโดยการพัฒนาดัชนีชี้วัดความพอเพียงของสถานศึกษา การติดตามผลงานในพื้นที่ การรายงานความก้าวหน้าการดำเนินงาน การประเมินผลนักเรียน นักศึกษาและประชาชนที่รับบริการ ตลอดจนการเชื่อมโยงผลงานของครูและผู้บริหารที่ประสบความสำเร็จกับการประเมินวิทยฐานะ

เป้าหมาย กำหนดไว้ในระยะเริ่มต้น 5 ปี (พ.ศ. 2550–2554) ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 ต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน แบ่งออกเป็น 3 ระยะ คือ

ระยะที่ 1 ปี 2550 กำหนดให้มีสถานศึกษาที่สามารถเป็นแบบอย่างในการจัดกระบวนการเรียนการสอนและการบริหารจัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไม่ต่ำกว่า จำนวน 80 แห่ง

ระยะที่ 2 ปี 2551– 2552 พัฒนา ขยายเครือข่ายสถานศึกษาที่เป็นแบบอย่างในการจัดกระบวนการเรียนการสอนและการบริหารจัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงทุกจังหวัด เป็นจำนวน 800 แห่ง

ระยะที่ 3 ปี 2553 – 2554 พัฒนาให้สถานศึกษาสามารถนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการจัดกระบวนการเรียนการสอนและการบริหารจัดการที่เหมาะสมกับบริบทของแต่ละสถานศึกษาได้ครบทุกแห่งทั่วประเทศ

หลังจากที่ภาคการศึกษาบรรลุเป้าหมายยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนฯ ในระยะแรกโดยมีสถานศึกษาผ่านการประเมินเป็นสถานศึกษาพอเพียง 1261 แห่ง จากทุกสังกัด ในปี พ.ศ. 2552 แล้ว สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนด “ยุทธศาสตร์ขับเคลื่อนเพื่อขยายผลสถานศึกษาพอเพียง (พ.ศ. 2554 - 2556)” โดยกำหนดเป้าหมายที่จะให้มีสถานศึกษาพอเพียงในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่า 9,999 แห่ง ภายในปี พ.ศ. 2556 ซึ่งสามารถดำเนินการได้เกินเป้าหมาย คือ ผ่านการประเมิน 13,837 แห่ง และหน่วยงานอื่นๆ ที่มีสถานศึกษาในสังกัดก็ได้ดำเนินการขยายผลอย่างต่อเนื่องทำให้ในปี พ.ศ. 2560 มีสถานศึกษาพอเพียงรวมทุกสังกัด กระจายอยู่ทั่วประเทศ จำนวน 23,796 แห่ง (ศูนย์สถานศึกษาพอเพียง มูลนิธิยุวสถิรคุณ, 2560)

ประเภทของสถานศึกษาพอเพียง

นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2550 เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบันได้มีการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาอย่างต่อเนื่องโดยกำหนดระดับของสถานศึกษาที่มีการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจ

พอเพียงไปประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการและการเรียนการสอนกำหนดสถานศึกษาแบ่งเป็นประเภทโรงเรียนพอเพียง ดังนี้ (ศูนย์สถานศึกษาพอเพียง มูลนิธิยุวสถิรคุณ, 2560)

ระดับที่ 1 สถานศึกษาพอเพียง (สพพ) หมายถึง สถานศึกษาที่น้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวทางในการบริหารจัดการสถานศึกษาและจัดการศึกษาในสถานศึกษาในทุกมิติ (Whole School Approach) รวมถึงการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษาให้เป็นแบบอย่างในการใช้ชีวิตอย่างพอเพียง โดยนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นหลักคิดหลักปฏิบัติในการทำงานและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อปลูกฝังให้ผู้เรียนเกิดค่านิยมและบ่มเพาะอุปนิสัยและคุณลักษณะ “อยู่อย่างพอเพียง” รวมถึงการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ทั้งทางกายภาพ วัฒนธรรมการอยู่ร่วมกันของสังคม และเป็นแบบอย่างที่ดีในการปฏิบัติ ปัจจุบันมีสถานศึกษาพอเพียงจากทุกสังกัดทั่วประเทศ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2550 – 2559 จำนวน 23,796 แห่ง ตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ

ระดับที่ 2 สถานศึกษาพอเพียงที่มีผลการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (สปล) หมายถึง สถานศึกษาพอเพียงที่มีผลที่ได้รับการคัดเลือกเป็น “รางวัลสูงสุดระดับชาติ สถานศึกษาพอเพียงที่มีผลการปฏิบัติงานเป็นเลิศระดับประเทศ” ประกาศโดยศูนย์สถานศึกษาพอเพียง มูลนิธิยุวสถิรคุณ ซึ่งเกิดขึ้นเพื่อขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สู่สถานศึกษาตั้งแต่ปี 2557 เป็นต้นมา และช่วยสนับสนุนให้เกิดการขยายผลอย่างมีประสิทธิภาพ ด้วยการให้สถานศึกษาที่ได้รับประกาศเป็นสถานศึกษาพอเพียงกว่า 20,000 แห่งทั่วประเทศ และมีศักยภาพเป็นแหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับการดำรงชีวิตอย่างพอเพียง และการจัดการศึกษาที่ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจนสามารถเป็นแบบอย่างให้แก่สถานศึกษาพอเพียงอื่นๆ รวมถึงชุมชนและสังคมในวงกว้างได้ ยกกระดับคุณภาพไม่ให้หยุดนิ่งหลังจากได้รับการประกาศเป็นสถานศึกษาพอเพียงแล้วโดยเปิดโอกาสให้ส่งผลงานการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการจัดการศึกษา ซึ่งปรากฏภาพความสำเร็จของสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา บุคลากรของสถานศึกษา และผู้เรียนโดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้เรียนจะต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักปรัชญาของปฏิบัติตนให้ดำเนินชีวิตได้อย่างสมดุลและพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง

ระดับที่ 3 ศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา (ศร) หมายถึง สถานศึกษาพอเพียงที่มีความประสงค์จะพัฒนาอย่างต่อเนื่องและมีศักยภาพที่จะเป็นพี่เลี้ยงขยายผลไปสู่แก่สถานศึกษาอื่นๆ ในการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเข้าสู่สถานศึกษา ด้วยการเป็นสถานที่ศึกษาดูงานเกี่ยวกับการจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีบุคลากรที่สามารถเป็นวิทยากร ไม่ว่าจะเป็นผู้บริหาร ครู หรือนักเรียนแกนนำ เป็นพี่เลี้ยงให้แก่สถานศึกษาอื่นๆ ที่สนใจได้ และมีผลงานเชิงประจักษ์ว่าสามารถเป็นพี่เลี้ยงช่วยพัฒนาสถานศึกษาอื่นให้ผ่านการประเมินเป็นสถานศึกษาพอเพียงได้อย่างน้อย 1 แห่ง ซึ่งมูลนิธิสยามกัมมาจล

ธนาคารไทยพาณิชย์ ได้มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาสถานศึกษาพอเพียงเหล่านี้ โดยร่วมมือกับหน่วยงานต่างๆ และดำเนินการโดยเน้นความสมัครใจ การถอดบทเรียนการสร้างเครือข่าย ผ่านตลาดนัดวิชาการเพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในปี พ.ศ. 2553 กระทรวงศึกษาธิการจึงได้ร่วมมือกับเครือข่ายขับเคลื่อนหลายหน่วยงานพัฒนาเครื่องมือและขั้นตอน วิธีการประเมิน ตลอดจนพัฒนาและแต่งตั้งคณะกรรมการประเมิน “ศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา” เพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนอย่างเป็นระบบ ทำให้ในปี พ.ศ. 2562 มีสถานศึกษาพอเพียงที่ผ่านการประเมินเป็นศูนย์การเรียนรู้ทั้งสิ้น 590 แห่ง จากทุกสังกัดกระจายอยู่ทั่วประเทศ

แนวคิดเกี่ยวกับศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา

ความเป็นมาของศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา

กระทรวงศึกษาธิการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้มีการผลักดันให้ผู้บริหารสถานศึกษานำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวทางในการบริหารสถานศึกษาและการจัดการศึกษา ในสถานศึกษาในทุกมิติ รวมถึงการพัฒนาบุคลากรทั้งผู้บริหารและคณะครูให้เป็นแบบอย่างในการใช้ชีวิตอย่างพอเพียงโดยนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นหลักคิดและหลักปฏิบัติในการทำงานและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ (Whole School Approach) นำมาสู่การขับเคลื่อน “สถานศึกษาพอเพียง” (Sufficiency School) ในปี พ.ศ. 2550 โดยมุ่งให้เกิดการน้อมนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงเข้าสู่ทุกกิจกรรมในสถานศึกษา ไม่จำกัดเฉพาะการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรเท่านั้น

ในระยะแรกของการขับเคลื่อนสถานศึกษาพอเพียงนั้น ได้มีสถานศึกษาพอเพียงหลายแห่งที่มีความประสงค์จะพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และมีศักยภาพที่จะเป็นพี่เลี้ยงให้กับสถานศึกษาอื่นๆ ในการพัฒนาไปสู่สถานศึกษาพอเพียง ซึ่งมูลนิธิสยามกัมมาจล ธนาคารไทยพาณิชย์ ได้มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาสถานศึกษาพอเพียงเหล่านี้โดยร่วมมือกับหน่วยงานต่างๆ และดำเนินการโดยเน้นความสมัครใจ การถอดบทเรียน และการสร้างเครือข่ายผ่านตลาดนัดวิชาการเพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง หลังจากมีการดำเนินงานมาระยะหนึ่ง ใน พ.ศ. 2553 กระทรวงศึกษาธิการ จึงได้ร่วมกับหลายหน่วยงานพัฒนาเครื่องมือประเมินศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา รวมถึงขั้นตอนวิธีการประเมิน ตลอดจนพัฒนาและแต่งตั้งคณะกรรมการประเมิน จากส่วนกลาง โดยมีองค์ประกอบจากหลายภาคส่วนเพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาอย่างเป็นระบบ ทำให้ในปี พ.ศ. 2557 มีสถานศึกษาพอเพียงที่ผ่านการประเมินเป็นศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาทั้งสิ้น 47 แห่ง กระจายอยู่ตามภูมิภาคต่างๆ โดยแบ่งตามระดับชั้นที่เปิดสอน และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้มีนโยบาย

ที่จะขยายผลให้ครอบคลุมทุกสังกัดและทุกเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อช่วยให้การขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสัมฤทธิ์ผลและขยายวงกว้าง ปลูกฝังและบ่มเพาะผู้เรียนให้เป็นไปตามเป้าหมายหลักสูตรการศึกษาชาติ (ปริญานุช ธรรมปิยา, 2557, น. 18-19)

คณะกรรมการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาได้ให้คำจำกัดความของศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา หมายถึง สถานศึกษาพอเพียงที่มีความประสงค์จะพัฒนาอย่างต่อเนื่องและมีศักยภาพที่จะเป็นพี่เลี้ยงขยายผลไปสู่แก่สถานศึกษาอื่นๆ ในการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเข้าสู่สถานศึกษาด้วยการเป็นสถานที่ศึกษาดูงาน เกี่ยวการจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมีบุคลากรที่สามารถเป็นวิทยากร ไม่ว่าจะเป็นผู้บริหาร ครู หรือนักเรียนแกนนำ เป็นพี่เลี้ยงให้แก่สถานศึกษาอื่นๆ ที่สนใจได้ และมีผลงานเชิงประจักษ์ว่าสามารถเป็นพี่เลี้ยงช่วยพัฒนาสถานศึกษาอื่นให้ผ่านการประเมินเป็นสถานศึกษาพอเพียงได้อย่างน้อย 1 แห่ง

วัตถุประสงค์ของศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) เสนอให้ริเริ่มการสร้างขบวนการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อสานต่อความคิดและเชื่อมโยงการขยายผลที่เกิดจากการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ไปใช้อย่างหลากหลาย รวมทั้งเพื่อจุดประกายให้เกิดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง ซึ่งจะนำไปสู่การยอมรับ และการนำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดผลในทางปฏิบัติ ในทุกภาคส่วนของสังคมอย่างจริงจัง โดยได้น้อมนำพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราชบรมนาถบพิตร รัชกาลที่ 9 และพระราชดำรัสของพระองค์ นับตั้งแต่ปี 2517 เป็นต้นมา จะพบว่า พระองค์ท่านได้ทรงเน้นย้ำแนวทางการพัฒนาที่อยู่บนพื้นฐานของการพึ่งตนเอง ความพอมีพอกิน พอมีพอใช้ การรู้จักความพอประมาณ การคำนึงถึงความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว และทรงเตือนสติประชาชนคนไทยไม่ให้ประมาท ตระหนักถึงการพัฒนาตามลำดับขั้นตอนที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ ตลอดจนมีคุณธรรมเป็นกรอบในการดำรงชีวิตซึ่งทั้งหมดนี้เป็นที่รู้จักกันภายใต้ชื่อว่า เศรษฐกิจพอเพียง คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (มปป.) ได้กล่าวถึงการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง มีเป้าหมายหลักเพื่อสร้างเครือข่ายเรียนรู้ ให้มีการนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้เป็นกรอบความคิด เป็นแนวทางในการปฏิบัติ ตลอดจนเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตของคนไทยในทุกภาคส่วน วัตถุประสงค์ของการขับเคลื่อนเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง เกี่ยวกับหลักเศรษฐกิจพอเพียงให้ประชาชนทุกคนสามารถนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ได้อย่างเหมาะสม และปลูกฝังปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ในการดำรงชีวิตให้อยู่บนพื้นฐานของเศรษฐกิจพอเพียง ตลอดจนนำไปสู่การปรับแนวทางการพัฒนาให้อยู่บนพื้นฐานของเศรษฐกิจพอเพียง

แผนปฏิบัติการขับเคลื่อนโครงการสถานศึกษาเศรษฐกิจพอเพียง ปีการศึกษา 2560 – 2564 ของกระทรวงศึกษาธิการ (2560) กำหนดวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. ผู้บริหารการศึกษา/ผู้บริหารสถานศึกษา นำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปสู่การปฏิบัติ เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันให้แก่เด็ก/นักเรียน/นักศึกษา/ประชาชนให้มีอุปนิสัยในการดำเนินชีวิตอย่าง พอเพียง
2. ส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ให้สอดคล้องกับวิถีชีวิต ชุมชน และ ภูมิปัญญาท้องถิ่น
3. เสริมสร้างภูมิคุ้มกันให้แก่เด็ก/นักเรียน/นักศึกษาและประชาชนตามหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวในสถานการณ์ความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น
4. เสริมสร้างให้เด็ก/นักเรียน/นักศึกษา และประชาชนสามารถประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียงในชีวิตประจำวันได้ และมีอุปนิสัยในการดำรงชีวิตอย่างพอเพียง
5. สถานศึกษามีห้องเรียนเศรษฐกิจพอเพียง/แผนกวิชาเศรษฐกิจพอเพียงที่จัดระบบและ กระบวนการดำเนินงานตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่เข้มแข็ง ต่อเนื่อง และยั่งยืน

ปัญญาประคอง สารธรรม (2560) กล่าวถึง วัตถุประสงค์ของศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาเพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ศึกษาคุณงานและเป็นเครือข่ายขยายผลการขับเคลื่อน หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงแก่สถานศึกษาทั่วไปได้อย่างทั่วถึง

คณะกรรมการดำเนินงานขับเคลื่อนสถานศึกษาพอเพียง กระทรวงศึกษาธิการ (2562) ได้กำหนดเครื่องมือการประเมินสถานศึกษาพอเพียงสู่การเป็นศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียงด้านการศึกษา เกณฑ์ก้าวหน้าไว้ 3 ประเด็น คือ

1. ด้านบุคลากร ประกอบด้วยผู้บริหาร ครู นักเรียน และคณะกรรมการสถานศึกษามีความรู้ ความเข้าใจหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างถูกต้อง
2. ด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ มีผู้รับผิดชอบการใช้ ปรับปรุง ดูแล รักษา อาคารสถานที่ และจัดการสภาพแวดล้อมสำหรับการเรียนรู้ที่เหมาะสม มีแหล่งเรียนรู้หรือฐานเรียนรู้ หรือกิจกรรม การเรียนรู้เพื่อ เสริมสร้างอุปนิสัยอยู่อย่าง พอเพียงภายใน และ/หรือภายนอกสถานศึกษาที่ สอดคล้อง กับภูมิสังคมของ สถานศึกษาและมีการจัดการอย่างพอเพียง
3. ด้านความสัมพันธ์กับหน่วยงานภายนอก มีเครือข่ายการเรียนรู้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียง และมีความสัมพันธ์อันดีกับหน่วยงานต่างๆ

จากแนวคิดของวัตถุประสงค์ในการดำเนินงานสถานศึกษาพอเพียงสู่การเป็นศูนย์การเรียนรู้ตามหลัก ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา สามารถสรุปแนวคิดของวัตถุประสงค์ของศูนย์การเรียนรู้ตามหลัก ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา ดังแสดงในตาราง 1

ตาราง 1 แสดงการสรุปแนวคิดของวัตถุประสงค์ของศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา

แนวคิด	สรุปแนวคิดของวัตถุประสงค์ของศูนย์การเรียนรู้ตาม หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา
1. คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคม แห่งชาติ (ม.ป.ป.)	1. เพื่อพัฒนาบุคลากรและนักเรียนให้มีความรู้ ความ เข้าใจ เจตคติและปฏิบัติตนในการดำเนินชีวิตตามหลัก ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
2. แผนปฏิบัติการขับเคลื่อนโครงการสถานศึกษา เศรษฐกิจพอเพียง กระทรวงศึกษาธิการ (2560)	2. เพื่อพัฒนาสภาพแวดล้อม แหล่งเรียนรู้ของ สถานศึกษาให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้และเสริมสร้าง อุปนิสัยการดำรงชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียง
3. ปัญหาประคองธรรม (2560)	
4. คณะกรรมการดำเนินงานขับเคลื่อนสถานศึกษา พอเพียง กระทรวงศึกษาธิการ (2562)	3. เพื่อสร้างความสัมพันธ์กับหน่วยงานภายนอกในการ ขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้าน การศึกษาสู่การเป็นศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา

จากตาราง 1 สรุปแนวคิดของวัตถุประสงค์ของการพัฒนาสถานศึกษาพอเพียงสู่การเป็น
ศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา ดังนี้

1. เพื่อพัฒนาบุคลากรและนักเรียนให้มีความรู้ ความเข้าใจ เจตคติและปฏิบัติตน
ในการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
2. เพื่อพัฒนาสภาพแวดล้อม แหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้และ
เสริมสร้างอุปนิสัยการดำรงชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
3. เพื่อสร้างความสัมพันธ์กับหน่วยงานภายนอกในการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของ
เศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาสู่การเป็นศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
ด้านการศึกษา

หลักการของศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา

การพัฒนาศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษานั้น จำเป็นต้องม
ีการศึกษาหลักการดำเนินงานโดยประการแรกที่ต้องทำความเข้าใจคือ หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
เป็นหลักคิดและแนวทางในการดำเนินชีวิตของประชาชนคนไทย เพื่อให้สามารถดำรงอยู่ในสังคมยุค
โลกาภิวัตน์ได้อย่างปกติสุขตามอัตภาพของตนเอง ดำรงชีวิตบนทางสายกลางไม่มากหรือน้อย
จนเกินไปบนความพอประมาณ มีเหตุผล มีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว โดยต้องอาศัยความรอบรู้และ

มีคุณธรรมในการดำเนินชีวิต เพื่อให้เกิดการพัฒนาทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม พร้อมรับต่อกระแสโลกาภิวัตน์และการเปลี่ยนแปลงต่างๆ อย่างสมดุลและยั่งยืน สามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้กับทุกระดับ โดยเฉพาะด้านการจัดการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการโดยศูนย์สถานศึกษาพอเพียง มูลนิธิยุวสถิรคุณ (2560) เป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา ได้อธิบายถึงความเป็นมาของการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาว่า หมายถึง การดำเนินการส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคลากรในภาคการศึกษาทุกระดับ น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในชีวิตประจำวันและการปฏิบัติภารกิจ เช่น การบริหารการศึกษา การบริหารจัดการงบประมาณการศึกษา การจัดสถานศึกษา การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน การจัดกิจกรรมนักเรียน เป็นต้น

การขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง เป็นการเสริมพลังให้ประเทศไทยสามารถพัฒนาไปได้อย่างมั่นคงภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ โดยให้ความสำคัญกับการสร้างฐานรากทางเศรษฐกิจและสังคมให้เข้มแข็งรักษาความสมดุลของทุนและทรัพยากรในมิติต่างๆ ตลอดจนสามารถปรับตัวพร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ได้อย่างเท่าทัน และนำไปสู่ความอยู่เย็นเป็นสุขของประชาชนชาวไทย คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (มปป) กล่าวถึง การขับเคลื่อนจะเป็นลักษณะเครือข่ายและระดมพลังจากทุกภาคส่วน แบ่งเป็น 2 เครือข่าย สนับสนุนตามกลุ่มเป้าหมายเบื้องต้น ได้แก่

1. เครือข่ายด้านประชาสังคมและชุมชน เครือข่ายธุรกิจเอกชน
2. เครือข่ายสนับสนุนตามภารกิจ ได้แก่ เครือข่ายวิชาการ เครือข่ายสร้างกระบวนการ

เรียนรู้เครือข่ายเผยแพร่ประชาสัมพันธ์

แนวทางการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงจะต้องกำหนดแนวทางหรือยุทธวิธีในการดำเนินการอย่างเป็นขั้นตอนและชัดเจน โดยมีแนวทางการขับเคลื่อนดังนี้

1. เชื่อมโยงกลุ่มบุคคลที่มีการดำเนินกิจกรรมเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงในปัจจุบัน เพื่อสร้างแกนเครือข่ายในการขับเคลื่อน
2. ร่วมมือระหว่างแกนเครือข่ายโดยการใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อเป็นพื้นฐานสำหรับการถอดบทเรียนเศรษฐกิจพอเพียงอย่างเป็นรูปธรรม
3. พัฒนาแนวคิดให้ชัดเจนโดยการสร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาที่มีหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญานำทางนำไปสู่ความเข้าใจเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงมากยิ่งขึ้น
4. สร้างกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง โดยการสร้างและเปิดโอกาสให้ประชาชนทุกภาคส่วนได้มีประสบการณ์ที่จะผ่านกระบวนการไตร่ตรองและเรียนรู้จากการปฏิบัติ เพื่อตระหนักรู้ถึงประโยชน์ที่จะได้รับจากการน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปเป็น

กรอบแนวคิดและพื้นฐานในการดำเนินชีวิตควบคู่ไปกับการเรียนรู้ร่วมกัน ซึ่งจะนำไปสู่พลังศรัทธา และฉันทามติเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงในสังคม

5. สร้างสื่อเพื่อการเปลี่ยนแปลงที่มีพลังจากการประมวลความรู้และบทเรียนต่างๆ เพื่อประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ให้ประชาชนทั่วไปมีความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้อง

6. ขยายผลในภาคส่วนต่างๆ ในหลากหลายมิติ ให้เกิดพลังเครือข่ายที่มีแรงมากพอซึ่งจะทำให้กระแสเศรษฐกิจพอเพียงขยายต่อไปเรื่อยๆ ในวงกว้างอย่างเป็นธรรมชาติ จนเกิดเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงในแต่ละพื้นที่เพื่อให้ประชาชนทั่วไปได้เรียนรู้ถึงแนวทาง วิธีการและเงื่อนไขในการนำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติให้เกิดประโยชน์สุขแก่ตนเองและสังคม

7. เกิดผลลัพธ์การขับเคลื่อน คือประชาชนในแต่ละพื้นที่และภาคส่วน ปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ในการดำเนินชีวิต โดยน้อมเอาเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นปรัชญานำทางและเกิดชุมชนแห่งการเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงในกลุ่มสาขาอาชีพและพื้นที่ต่างๆ ทั่วประเทศจนสามารถนำไปสู่การปรับเปลี่ยนระบบและโครงสร้างของสังคมยึดหลักการพัฒนาที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานเศรษฐกิจพอเพียง

โครงการวิจัยเศรษฐกิจพอเพียง กระทรวงศึกษาธิการ (2551) ได้นำเสนอแนวทางการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปปรับใช้ในโรงเรียนด้านการบริหารจัดการ โดยการกำหนดเป็นนโยบาย วิสัยทัศน์ พันธกิจ แผนปฏิบัติการด้านวิชาการ งบประมาณ บุคคล บริหารทั่วไป และชุมชนสัมพันธ์ นำหลักการทรงงานมาปรับใช้ในสถานศึกษา เน้นการบริหารทรัพยากรตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การมีส่วนร่วม รู้รักสามัคคีและไม่ประมาท มีการขับเคลื่อนการจัดการเรียนการสอนหน่วยการเรียนรู้บูรณาการเศรษฐกิจพอเพียง จัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สร้างบรรยากาศ แหล่งเรียนรู้ที่ส่งเสริมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

การขับเคลื่อนโครงการสถานศึกษาเศรษฐกิจพอเพียงระดับสถานศึกษา ของกระทรวงศึกษาธิการ (2560) โดยมีกระบวนการขับเคลื่อนโครงการสถานศึกษาเศรษฐกิจพอเพียง ดังนี้

1. ผู้บริหารสถานศึกษานำนโยบายการขับเคลื่อนโครงการสถานศึกษาเศรษฐกิจพอเพียงไปสู่การปฏิบัติโดยการจัดทำบันทึกข้อตกลง (MOU) และมอบนโยบายการขับเคลื่อนโครงการสถานศึกษาเศรษฐกิจพอเพียงให้กับคณะครู บุคลากร เด็ก นักเรียน นักศึกษา

2. จัดทำแผนการอบรมให้ความรู้ และดำเนินการอบรมครู บุคลากร นักเรียน นักศึกษา

3. บริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยใช้หลัก 4M และกระบวนการบริหารวงจรคุณภาพ (PDCA)

4. จัดทำคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการอำนวยการ คณะกรรมการปฏิบัติงาน และคณะทำงาน โครงการสถานศึกษาเศรษฐกิจพอเพียง

5. ประสานงานกับชุมชน แสวงหาความร่วมมือ ใช้ทรัพยากรร่วมกันกับหน่วยงานต่างๆ

จากแนวทางการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงดังกล่าวข้างต้นจะเห็นได้ว่า หลักการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนมีความสำคัญในการขับเคลื่อนการดำเนินงาน ซึ่งเป็นแนวคิดทางการบริหารที่เปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการบริหารการศึกษา ทั้งการวางแผน การแสดงความคิดเห็น การตัดสินใจ การประสานงาน ตลอดจนการประเมินผล ในลักษณะของการร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมแก้ปัญหาด้วยความเสียสละและความเต็มใจจากทุกฝ่าย ตลอดจนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษามีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา

ปรัชญา พลพุดินันท์ (2563) กล่าวถึง การขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษานั้น จะต้องมุ่งพัฒนาที่ตัวครูก่อนเป็นอันดับแรก เพราะครูถือว่าเป็นทรัพยากรที่สำคัญในการถ่ายทอดความรู้ และปลูกฝังสิ่งต่างๆ ให้แก่เด็ก ดังนั้น จึงควรส่งเสริมครูให้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักเศรษฐกิจพอเพียงอย่างถ่องแท้ก่อน เพราะเมื่อครูเข้าใจครูก็จะได้เป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่อีกได้ เป้าหมายสำคัญของการขับเคลื่อน คือ การทำให้เด็กรู้จักความพอเพียง ปลูกฝัง อบรม บ่มเพาะให้เด็กมีความสมดุลทางเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม โดยสอดแทรกแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้เข้าเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตร สาระเรียนรู้ต่างๆ เพื่อสอนให้เด็กรู้จักการใช้ชีวิตได้อย่างสมดุล ตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง นอกจากนี้ ในการส่งเสริมให้นำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในสถานศึกษาต่างๆ นั้น อาจจะใช้วิธี “เข้าใจ เข้าถึง และพัฒนา” ตามหลักการของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 ว่า สำคัญที่สุดครูต้องเข้าใจเรื่องปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงก่อน โดยเข้าใจว่าแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงนั้น เป็นแนวคิดที่สามารถเริ่มต้น และปลูกฝังได้ผ่านการทำกิจกรรมต่างๆ ในโรงเรียน เช่น กิจกรรมการรักษาสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน การกำจัดขยะในโรงเรียน การสำรวจทรัพยากรของชุมชน ฯลฯ กิจกรรมทั้งหมดนี้สำคัญคือ ต้องเน้นกระบวนการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย โดยสถานศึกษาควรตั้งเป้าให้เกิดการจัดการศึกษาตามแนวทางของเศรษฐกิจพอเพียง สอดแทรกเข้าไปในกระบวนการเรียนรู้ สอนให้เด็กพึ่งตนเองให้ได้ก่อนจนสามารถเป็นที่พึ่งของคนอื่นๆ ในสังคมได้ต่อไป กล่าวโดยสรุปหลักการที่สำคัญในการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง คือ การจัดการความรู้ เนื่องจากเป็นหลักการในการรวบรวมความรู้ที่มีอยู่อย่างกระจัดกระจายมาจัดการให้เป็นระบบ โดยนำมาใช้ในการจัดรวบรวมองค์ความรู้สำคัญเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จัดทำเป็นฐานการเรียนรู้ แลกเปลี่ยนเรียนรู้กันในสถานศึกษาและหน่วยงานภายนอก

จากแนวคิดของการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงในสังคมไทยสู่การขับเคลื่อนด้านการจัดการศึกษาเป็นศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา สามารถสรุปแนวคิดหลักการของศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา ดังนี้

ตาราง 2 แสดงการสรุปหลักการของศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา

แนวคิด	สรุปแนวคิดหลักการของศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา
1. ศูนย์สถานศึกษาพอเพียง มูลนิธิยุวสถิรคุณ (2560)	1. หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
2. คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (ม.ป.ป.)	2. หลักการมีส่วนร่วม
3. โครงการวิจัยเศรษฐกิจพอเพียง กระทรวงศึกษาธิการ (2551)	3. หลักการจัดการความรู้
4. กระทรวงศึกษาธิการ (2560)	
5. ปรัชญา พลพัฒน์นันท์ (2563)	

จากตาราง 2 พบว่า หลักการของศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา ประกอบด้วย หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง หลักการมีส่วนร่วม หลักการจัดการความรู้ **แนวทางการพัฒนาศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา**

ในการประเมินสถานศึกษาเพื่อรับการรับรองเป็นศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านศึกษานั้น กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดแนวทางการพัฒนาและประเมินสถานศึกษาพอเพียง เป็นศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาและเพื่อให้การพัฒนาเป็นไปอย่างมีคุณภาพด้วยความยั่งยืน จึงต้องมีการพัฒนา “สถานศึกษาพอเพียง” ให้เป็น “ศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการศึกษา” เพื่อเป็นเครื่องมือสำคัญในการขยายผลการขับเคลื่อน “สถานศึกษาพอเพียง” โดยได้กำหนด แนวทางในการพัฒนาและประเมินศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2554)

1. แนวทางการพัฒนา

1.1 สถานศึกษาที่จะพัฒนาเป็น “ศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา” ต้องเป็นสถานศึกษาที่ได้รับประกาศเป็น “สถานศึกษาพอเพียง” ของกระทรวงศึกษาธิการ

1.2 การพัฒนา “สถานศึกษาพอเพียง” ให้เป็น “ศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา” เป็นบทบาทหน้าที่ของหน่วยงานต้นสังกัดโดยอาจร่วมมือกับหน่วยงานอื่นๆ ในการดำเนินงานตามความเหมาะสม

1.3 การพัฒนา “ศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการศึกษา” ให้เป็นไปเพื่อเสริมสร้างศักยภาพในการขยายผล “สถานศึกษาพอเพียง”

2. การประเมินศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา

2.1 ใช้เกณฑ์การประเมินศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (ตามแนบท้ายประกาศกระทรวงศึกษาธิการ)

2.2 หน่วยงานต้นสังกัด ส่งรายชื่อให้ศูนย์ขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง กระทรวงศึกษาธิการ เพื่อขอรับการประเมิน

2.3 กระทรวงศึกษาธิการแต่งตั้งคณะกรรมการประเมินศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา ซึ่งประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้แทนจากกระทรวงศึกษาธิการ และผู้แทนจากหน่วยงานต้นสังกัด จำนวนไม่น้อยกว่า 3 – 5 คน ดำเนินการประเมินให้บรรลุตาม วัตถุประสงค์ อย่างมี ประสิทธิภาพ

2.4 กระทรวงศึกษาธิการประกาศรายชื่อ “ศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา”

2.5 กระทรวงศึกษาธิการร่วมกับหน่วยงานต้นสังกัดสถานศึกษา ดำเนินการกำกับ ติดตาม ประเมินผล การพัฒนา “สถานศึกษาพอเพียง” สู่การเป็น “ศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา” อย่างสม่ำเสมอ

3. ขั้นตอนการดำเนินการประเมิน ศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

ขั้นตอนการดำเนินการประเมินศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการศึกษา ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับสถานศึกษาพอเพียงที่ต้องการพัฒนาเป็นศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา มีขอบข่ายการดำเนินงาน ดังนี้ (สำนักบูรณาการกิจการการศึกษา สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ , 2562)

3.1 สถานศึกษาพอเพียง เตรียมความพร้อมเพื่อขอรับการประเมิน ดังนี้

3.1.1 จัดทำแบบประเมินตนเอง พร้อมรายละเอียดข้อมูลประกอบ การคัดกรอง ความยาวไม่เกิน 20 หน้า กระดาษเอ 4

3.1.2 จัดทำภาคผนวก โดยให้บันทึกภาพความสำเร็จของการพัฒนาสถานศึกษาพอเพียงให้เป็นศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา บริบทสถานศึกษา แหล่ง/ฐานการเรียนรู้ วิธีการพัฒนาสถานศึกษาพอเพียงให้เป็นศูนย์การเรียนรู้ เรื่องเล่าของครู เกี่ยวกับเรื่องการออกแบบการเรียนรู้ เพื่อเสริมสร้างอุปนิสัยพอเพียง และเรื่องเล่าของนักเรียนแกนนำ

ที่มีการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในวิถีชีวิตประจำวัน พร้อมทั้งคำบรรยาย ประกอบลงในแผ่น CD ความยาวไม่เกิน 15 นาที

3.1.3 จัดส่งแบบประเมินตนเองและภาคผนวกให้หน่วยงานต้นสังกัดที่กำกับดูแล

3.2 หน่วยงานต้นสังกัด ตรวจสอบพิจารณาคัดกรองข้อมูลการประเมินตนเองของสถานศึกษาและรายงานพร้อมทั้งเอกสารหลักฐานการประเมิน ส่งไปยังศูนย์ขับเคลื่อนการพัฒนาตามหลัก ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อรวบรวมนำส่งศูนย์ขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง กระทรวงศึกษาธิการ

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินเบื้องต้นและคัดกรอง ประกอบด้วย

3.3.1 แบบประเมินตนเอง (ศร.01)

3.3.2 ข้อมูลประกอบการคัดกรองศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา (ศร.02)

3.3.3 เกณฑ์การประเมินศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งต้องได้คะแนนระดับคุณภาพตั้งแต่ 4 ขึ้นไป ในแต่ละด้านครบทุกด้าน

3.4 คณะกรรมการประเมินศูนย์การเรียนรู้ ศูนย์ขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง กระทรวงศึกษาธิการ แจ้งรายชื่อสถานศึกษาพอเพียงที่ผ่านการคัด กรองข้อมูลเบื้องต้น ไปยังฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการประเมินส่วนภูมิภาค เพื่อจัดทำคำสั่งคณะกรรมการ ประเมินดำเนินการออกประเมินสถานศึกษาพอเพียง ตามหลักเกณฑ์และวิธีการกระทรวงศึกษาธิการ

4. เกณฑ์การประเมินศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา

คณะกรรมการดำเนินงานขับเคลื่อนสถานศึกษาพอเพียง กระทรวงศึกษาธิการ ได้กำหนดเกณฑ์การประเมินศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา (เกณฑ์ก้าวหน้า) ไว้ 3 ด้าน แต่ละด้านมีระดับคุณภาพ 5 ระดับ ดังนี้ (คู่มือประเมินและเกณฑ์คุณภาพสถานศึกษาแบบอย่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และการบริหารจัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ปี 2554, ม.ป.ป.)

4.1 ด้านบุคลากร

4.1.1 ผู้บริหาร

- 1) มีความรู้ ความเข้าใจในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างถูกต้อง
- 2) ปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา และนำมาใช้ในการบริหารจัดการสถานศึกษา

3) สามารถถ่ายทอด ประสบการณ์การนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มาใช้ในสถานศึกษา และมุ่งมั่นในการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในสถานศึกษา

4) ขยายผลการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่ภายนอก สถานศึกษา เช่น ชุมชน สถานศึกษาอื่น ฯลฯ

5) ชุมชนหรือหน่วยงานภายนอก เห็นคุณค่ายอมรับและให้ความร่วมมือ ในการขยายผล การขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่ภายนอกสถานศึกษา

4.1.2 ครู

1) ร้อยละ 25 ของจำนวนครูในสถานศึกษา มีความรู้ ความเข้าใจ มีสื่อ และ/หรือ นวัตกรรมการเรียนรู้เกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและอธิบายปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้อย่างถูกต้อง

2) ปฏิบัติตนตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและครูนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ ออกแบบและจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่รับผิดชอบจนเห็นผลและครูใช้สื่อหรือนวัตกรรมการเรียนรู้เกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้จนเห็นผล

3) ครูถ่ายทอดประสบการณ์ให้เพื่อนครูในสถานศึกษา จนมีครูทุกระดับชั้น และทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจนเห็นผล

4) มีครูแกนนำนำบทเรียน ความสำเร็จในการจัดการเรียนรู้ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจากการถอดบทเรียนของตนมาจัดทำเป็นสื่อขยายผลสู่ภายนอกสถานศึกษาจนเห็นผล

5) ครูมากกว่ากึ่งหนึ่งจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างต่อเนื่อง และครูในสถานศึกษาร่วมมือในการขยายผลการขับเคลื่อนสู่ภายนอกสถานศึกษาอย่าง สม่าเสมอ ครูนำสื่อและ/หรือนวัตกรรม ที่พัฒนาตามระดับมาใช้ขยายผลสู่ภายนอกสถานศึกษาจนเห็นผล

4.1.3 นักเรียน

1) มีนักเรียนแกนนำที่มีความรู้ ความเข้าใจ และอธิบายปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้อย่างถูกต้อง

2) นักเรียนแกนนำเกิดการเรียนรู้ และปฏิบัติตนตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจนเห็นผล เห็นคุณค่าและเกิดศรัทธา

3) นักเรียนแกนนำมีส่วนร่วมใน การขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงใน สถานศึกษาจนมีนักเรียนที่มีคุณสมบัติอยู่อย่างพอเพียง จำนวนเพิ่มขึ้น

4) นักเรียนแกนนำมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อน ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่ภายนอกสถานศึกษา และนักเรียนแกนนำได้นำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

5) นักเรียนแกนนำเป็นหลักในการจัดกิจกรรมขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงภายใน สถานศึกษาและ/หรือจัดกิจกรรม ขยายผลปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่ภายนอกสถานศึกษา

4.1.4 คณะกรรมการสถานศึกษา

- 1) รับรู้การขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษา
- 2) มีความสนใจและมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษา
- 3) เห็นคุณค่า และศรัทธาในการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษา
- 4) สนับสนุนกิจกรรมการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาจนเห็นผล
- 5) สนับสนุนกิจกรรมการขยายผลการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่ภายนอกจนเห็นผล

4.2 ด้านการจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพ

4.2.1 อาคาร สถานที่ และสิ่งแวดล้อม

- 1) มีผู้รับผิดชอบการใช้ปรับปรุง ดูแล รักษา อาคารสถานที่และจัดการสภาพแวดล้อมสำหรับการเรียนรู้ที่เหมาะสม
- 2) มีแผนงาน/โครงการ งบประมาณและผู้รับผิดชอบในการปรับใช้ อาคาร สถานที่ สภาพแวดล้อมให้เป็นไปตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
- 3) มีศูนย์รวมข้อมูลการ ขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษา และมีแผนผังแสดงแหล่งเรียนรู้/ฐานกิจกรรมการเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา และมีสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เช่น สะอาด ร่มรื่น ปลอดภัย ฯลฯ เป็นต้น
- 4) ครูและนักเรียนมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม อาคาร สถานที่ ให้เอื้อต่อ การเรียนรู้ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
- 5) ชุมชนหรือหน่วยงานอื่นได้ใช้ ประโยชน์และมีส่วนร่วมในการส่งเสริมสนับสนุนการดูแลรักษาและพัฒนาอาคาร สถานที่ สภาพแวดล้อมของสถานศึกษาอย่างสม่ำเสมอ

4.2.2 แหล่งเรียนรู้/ฐานการเรียนรู้ และ/หรือกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อสร้าง อุปนิสัย อยู่อย่างพอเพียง

- 1) มีการจัดฐาน/กิจกรรมการเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
ในสถานศึกษาที่สอดคล้องกับภูมิสังคมของสถานศึกษา
- 2) มีสื่อประกอบการเรียนรู้ ภาระงาน/กิจกรรมการเรียนรู้ปรัชญาของ
เศรษฐกิจพอเพียง
- 3) มีวิทยากรรับผิดชอบฐานการเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและมี
มีแผนการจัดการเรียนรู้ของฐาน/กิจกรรมการเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
- 4) บุคลากรในสถานศึกษา สามารถเป็นวิทยากร อธิบายการใช้ประโยชน์
จากฐาน/กิจกรรมการเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในการเสริมสร้างอุปนิสัยอยู่อย่างพอเพียง
ได้อย่างชัดเจน
- 5) มีการประเมินผลการใช้ฐาน/กิจกรรมการเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจ
พอเพียงอย่าง เป็นรูปธรรม และมีการพัฒนาฐาน/กิจกรรมการเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
อย่างต่อเนื่อง

4.3 ด้านความสัมพันธ์กับหน่วยงานภายนอก

4.3.1 ความสัมพันธ์กับสถานศึกษาอื่นในการขยาย ผลการขับเคลื่อนปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียง

- 1) มีเครือข่ายการเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
- 2) มีประสบการณ์ในการรับสถานศึกษาอื่นมาศึกษาดูงาน
- 3) สามารถบริหารจัดการเพื่อรองรับการศึกษาดูงานจากสถานศึกษาอื่น
โดยไม่กระทบภารกิจหลักของสถานศึกษา
- 4) เป็นสถานศึกษาแกนนำของเครือข่ายขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
- 5) สามารถเป็นพี่เลี้ยงในการพัฒนาสถานศึกษาอื่นให้เป็นสถานศึกษาพอเพียงได้
อย่างน้อย 1 แห่ง

4.3.2 ความสัมพันธ์กับหน่วยงานที่สังกัดและ/หรือหน่วยงานภายนอก (ภาครัฐ ภาคเอกชนและชุมชน)

- 1) มีความสัมพันธ์อันดีกับหน่วยงานต่างๆ
- 2) ประสานความร่วมมือกับหน่วยงานต่างๆเพื่อให้และ/หรือรับการสนับสนุน
เพื่อการ ขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
- 3) สามารถบริหารจัดการ ความสัมพันธ์กับหน่วยงานต่างๆ ในการขับเคลื่อน
ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

4) ได้รับการยอมรับและความร่วมมือจากหน่วยงานต่างๆ ในการขยายผลการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่หน่วยงานภายนอก

5) ประสานความร่วมมือกับหน่วยงานต่างๆจนสามารถพัฒนาสถานศึกษาอื่นให้เป็นสถานศึกษาพอเพียงได้ อย่างน้อย 1 แห่ง

จากเกณฑ์การประเมินศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา (เกณฑ์ก้าวหน้า) สรุปได้ว่า การเป็นศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านศึกษานั้นต้องมีการพัฒนาทั้งระบบ โดยมีองค์ประกอบที่สำคัญ 3 ด้าน ได้แก่

ด้านที่ 1 บุคลากร ประกอบด้วย ผู้บริหาร ครู นักเรียน และคณะกรรมการสถานศึกษา

ด้านที่ 2 การจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพ ประกอบด้วย อาคาร สถานที่และสิ่งแวดลอม แหล่งเรียนรู้/ฐานการเรียนรู้ และ/หรือกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อสร้างอุปนิสัย อยู่อย่างพอเพียง

ด้านที่ 3 ความสัมพันธ์กับหน่วยงานภายนอก ประกอบด้วย ความสัมพันธ์กับสถานศึกษาอื่นในการขยายผลการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ความสัมพันธ์กับหน่วยงานที่สังกัด และ/หรือหน่วยงานภายนอก

จากการกำหนดเกณฑ์การประเมินศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจและดำเนินการประเมินในปี พ.ศ. 2557 ได้มีงานวิจัยพัฒนาเพื่อสังเคราะห์บทเรียนและคุณลักษณะเด่นของศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และแนวทางกลยุทธ์ในการพัฒนาสู่สถานศึกษาพอเพียง และศูนย์การเรียนรู้เพื่อใช้เป็นองค์ความรู้ในการขยายผลการขับเคลื่อนได้ค้นพบลักษณะเด่นของศูนย์การเรียนรู้ 5 ประการ ดังนี้ (ปริยานุช ธรรมปียา, 2557, น. 25-26)

1. การเตรียมความพร้อมของบุคลากรโดยเฉพาะอย่างยิ่งการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้พร้อมที่จะเรียนรู้ทั้งสุขภาพกาย สติปัญญา เพื่อให้ผู้เรียนเพื่อให้ผู้เรียนมีภูมิคุ้มกันที่ดีในชีวิตและพร้อมที่จะเรียนรู้อย่างมีความสุข

2. ระบบการเรียนรู้ เพื่อปลูกฝังหลักคิดเศรษฐกิจพอเพียง การจัดการเรียนการสอนที่บูรณาการ ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในทุกสาระการเรียนรู้ ทุกชั้นปี และบ่มเพาะอุปนิสัยพอเพียงผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย เหมาะสมกับวัยและบริบทของโรงเรียน

3. กิจกรรมนักเรียนและกิจกรรมโรงเรียน เพื่อให้มีการฝึกปฏิบัติที่เสริมหนุนระบบเรียนรู้ที่บ่มเพาะอุปนิสัย “พอเพียง” เช่น การมีฐานเรียนรู้ต่างๆ แหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกโรงเรียน กิจกรรมชุมนุม - ชมรม กิจกรรมเสริมสร้างวินัย - สามัคคี - จิตอาสา- บำเพ็ญประโยชน์การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของบุคลากรจนเป็นกิจวัตรเพื่อให้เกิดการพัฒนาและช่วยเหลือกัน เป็นต้น

4. การเปลี่ยนแปลงที่เห็นได้ชัด เช่น การปรับเปลี่ยนพฤติกรรม วิถีชีวิต เข้าสู่เส้นทาง “พอเพียง” ของ ผู้บริหาร - ครู - นักเรียน - ผู้ปกครอง ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น จำนวน

นักเรียนที่มากขึ้น เพราะคุณภาพผู้เรียนดีขึ้น) สภาพแวดล้อมของโรงเรียนที่น่าอยู่ สะอาด ร่มรื่นปลอดภัย ประหยัด เรียบง่าย

5. มีศักยภาพในการขยายผลอย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพ เช่นการจัดการคณะศึกษาดูงานโดยไม่ให้กระทบการจัดการเรียนการสอน การขยายเครือข่าย การเป็นพี่เลี้ยง เป็นต้น

กล่าวโดยสรุป การพัฒนาสถานศึกษาจากสถานศึกษาพอเพียงสู่การเป็นศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา ส่งผลให้เกิดพัฒนาในทุกๆด้าน ทั้งด้านบุคลากร ระบบการเรียนรู้ กิจกรรมนักเรียน และโรงเรียน การปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตเข้าสู่ ความพอเพียง ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง สภาพแวดล้อมของโรงเรียนน่าอยู่ สะอาด มีศักยภาพ ในการขยายผลสู่สถานศึกษาและเครือข่ายอื่นๆได้

แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารการศึกษา

หลักการ ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการทางการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยในครั้งนี้อย่างนี้

ความหมายของการบริหารจัดการ

การศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับคำว่า “การบริหาร” (Administration) กับ “การจัดการ” (Management) ของนักวิชาการด้านการบริหารและการจัดการ พบว่า คำสองคำนี้มีความหมายคล้ายคลึงกันซึ่งใช้แทนกันได้ โดยมีผู้นิยามความหมายของการบริหารจัดการไว้ ดังนี้

Good (1973, p. 3) ให้ความหมายว่า “การบริหาร” หมายถึง เทคนิคและวิธีการต่างๆ ที่ใช้ในการดำเนินงานในองค์การทางการศึกษาเพื่อให้เป็นไปตามนโยบายที่ตั้งไว้

Owens (2001, p. 101) กล่าวว่า การบริหาร หมายถึง การทำงานกับบุคคลและกลุ่ม เพื่อบรรลุเป้าหมายขององค์การ

สมยศ นากาวี (2545, น. 11) กล่าวว่า การบริหาร คือกระบวนการทำงานร่วมกับบุคคลอื่นและใช้บุคคลอื่นเพื่อความสำเร็จของเป้าหมายขององค์การ

ภารดี อนันตนาวิ (2552, น. 1) กล่าวว่า การบริหารเป็นกิจกรรมของคนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป มีการร่วมมือกันทำกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง โดยใช้เทคนิควิธีการต่างๆ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ร่วมกัน

สุนทร โคตรบรรเทา (2552, น. 3) กล่าวว่า การบริหารหรือการจัดการ หมายถึง กระบวนการทำงานกับคนโดยคน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายสูงสุดขององค์การ

เนตรพัฒนา ยาวีราช (2553, น. 2) กล่าวว่า การจัดการ หมายถึง กระบวนการที่ผู้บริหารปฏิบัติเพื่อนำไปสู่การบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายขององค์การโดยอาศัยบุคลากรและทรัพยากรทางการบริหาร

จากความหมายที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่า การบริหาร กับการจัดการ มีส่วนที่คล้ายคลึงกันมาก สามารถใช้แทนกันได้ โดยคำว่า การบริหาร มักใช้กับหน่วยงานราชการหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการปกครอง เช่น การบริหารการศึกษา (Educational Administration) ผู้นำในหน่วยงานราชการจึงมักถูกเรียกว่า “ผู้บริหาร” ส่วนคำว่าจัดการมักใช้ในวงธุรกิจ เช่น การบริหารธุรกิจ (Business Management) ผู้นำในองค์กรธุรกิจจึงมักถูกเรียกว่า “ผู้จัดการ” ในปัจจุบันมักพบว่า คำสองคำนี้ถูกนำมาผนวกรวมกันเป็นคำว่า “การบริหารจัดการ” หมายถึง กระบวนการการปฏิบัติงานของผู้บริหารหรือผู้นำในองค์กรโดยอาศัยบุคลากรและทรัพยากรต่างๆ ที่มีอยู่ เพื่อนำไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายขององค์กร จะเห็นได้ว่าการบริหารจัดการโดยทั่วไป เป็นกระบวนการดำเนินงานของฝ่ายบริหารในการทำงานกับบุคลากรในองค์กรโดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายร่วมกัน ในองค์กรทางการศึกษานั้นนอกจากการบริหารสถานศึกษาแล้วภายในยังมีหน่วยงานย่อยที่ต้องอาศัยกระบวนการบริหารจัดการ อาทิเช่น การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานบุคคล การบริหารงบประมาณ การบริหารทั่วไป ดังนั้น “การบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา” ในที่นี้จึงหมายถึง กระบวนการดำเนินงานของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาสถานศึกษาเป็นศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการดำเนินงานบรรลุวัตถุประสงค์ของการเป็นศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

หลักการบริหาร

1. การบริหารเป็นกระบวนการทางสังคมที่สามารถมองเห็นได้ 3 ทาง คือ 1) ทางโครงสร้าง เป็นความสัมพันธ์ระหว่างผู้บังคับบัญชาและผู้ใต้บังคับบัญชา ตามลำดับชั้นตอนของสายการบังคับบัญชา 2) ทางหน้าที่ เป็นขั้นตอนของหน่วยงานที่ระบุหน้าที่ บทบาทความรับผิดชอบและสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ เพื่อให้สำเร็จเป้าหมาย 3) ทางปฏิบัติเป็นกระบวนการที่บุคคลและบุคคลต้องการร่วมทำปฏิกริยาซึ่งกันและกัน

2. ลักษณะเด่นที่เป็นสากลของการบริหาร คือ (1) การบริหารต้องมีวัตถุประสงค์หรือเป้าหมาย 2) ต้องอาศัยปัจจัยบุคคลเป็นองค์ประกอบสำคัญ 3) ต้องใช้ทรัพยากรบริหารเป็นองค์ประกอบพื้นฐาน 4) ต้องมีลักษณะการดำเนินการเป็นกระบวนการทางสังคม 5) ต้องเป็นการดำเนินการร่วมกันระหว่างกลุ่มบุคคล 2 คนขึ้นไป 6) ต้องอาศัยร่วมมือร่วมใจเพื่อให้ภารกิจบรรลุวัตถุประสงค์ 7) เป็นการร่วมมือดำเนินการอย่างมีเหตุผล 8) มีลักษณะเป็นการตรวจสอบผลการปฏิบัติงานกับวัตถุประสงค์ที่กำหนด และ 9) การบริหารไม่มีตัวตน แต่มีอิทธิพลต่อความเป็นอยู่ของมนุษย์

กระบวนการบริหารงาน

นักวิชาการได้แบ่งขั้นตอนของกระบวนการบริหารงาน ไว้มากมายหลายแนวคิดที่ได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวางในที่นี้ขอยกตัวอย่างขั้นตอนของกระบวนการบริหารตามแนวคิดของนักวิชาการที่ได้รับการยอมรับ ดังนี้

1. แนวคิดของฟาโย (Henri Fayol, 1916 อ้างอิงในปริยาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2553, น. 15) แบ่งขั้นตอนการบริหารออกเป็น 5 ขั้นตอน คือ

- 1) การวางแผน (Planning)
- 2) การจัดองค์การ (Organizing)
- 3) การบังคับบัญชา (Commanding)
- 4) การประสานงาน (Communicating)
- 5) การควบคุมงาน (Controlling)

2. แนวคิดของ Gullick (1937 อ้างอิงใน ธร สุนทรายุทธ, 2551, น. 29) ได้กล่าวถึงกระบวนการบริหารที่ขยายแนวคิดของ Fayol โดยพบว่า ผู้บริหารต้องทำหน้าที่ 7 อย่าง เรียกว่า POSDCoRB ดังนี้

- 1) การวางแผน (Planning)
- 2) การจัดองค์การ (Organizing)
- 3) การบริงงานบุคคล (Staffing)
- 4) การนำ หรือ สั่งการ (Directing)
- 5) การประสานงาน (Coordinating)
- 6) การเสนอรายงาน (Reporting)
- 7) การจัดทำงบประมาณการเงิน (Budgeting)

3. แนวคิดของสมาคมผู้บริหารโรงเรียนแห่งสหรัฐอเมริกา (American Association of School Administrators, 1955 อ้างอิงใน ปริยาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2553, น. 16) กำหนดไว้ 5 ขั้นตอน

- 1) การวางแผน (Planning)
- 2) การจัดสรรทรัพยากร (Allocating Resources)
- 3) การกระตุ้น (Stimulating)
- 4) การประสานงาน (Coordinating)
- 5) การประเมินผล (Evaluating)

4. แนวคิดการบริหารคุณภาพของเดมมิง การบริหารกลุ่มสร้างคุณภาพมาจากคำว่า Quality Control circle หรือเรียกย่อว่า QC หมายถึง การบริหารงานของกลุ่มบุคคลที่อยู่ในองค์กร

เดียวกัน เพื่อทำกิจกรรมร่วมกันเกี่ยวกับการแก้ปัญหาและการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง เพื่อพัฒนาตนเองและพัฒนาองค์กร ในระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาได้นำแนวคิดการบริหารรูปแบบนี้มาใช้ ซึ่งเป็นกระบวนการที่ครบวงจรประกอบด้วย 4 ขั้นตอนหลักที่เรียกว่า วงจร PDCA ได้แก่ ร่วมกันวางแผน (Planning) ร่วมกันปฏิบัติตามแผน (Doing) ร่วมกันตรวจสอบ (Checking) และ ร่วมกันปรับปรุง (Action) (ธีระ รุญเจริญ, 2550, น. 81)

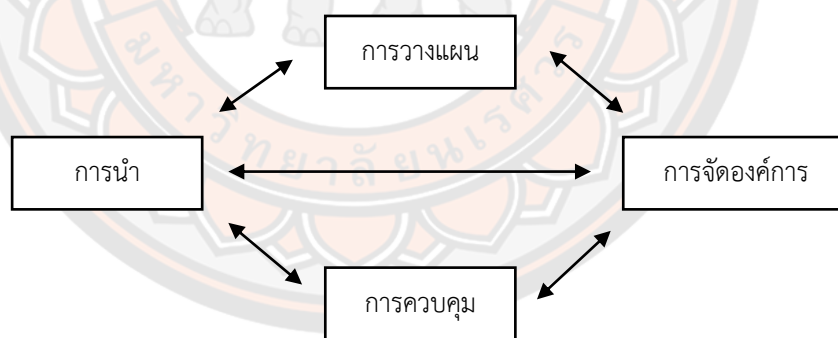
5. แนวคิดกระบวนการของหน้าที่ นักทฤษฎีการบริหารหลายคน ได้ให้แนวคิดว่าการบริหารเป็นกระบวนการของหน้าที่ (Functions) ดังนี้ (ธร สุนทรายุทธ, 2551, น. 6-7)

การวางแผน (Planning) เกี่ยวข้องกับการกำหนดเป้าหมายและจุดมุ่งหมาย และพัฒนาแผนไปสู่การปฏิบัติ

การจัดองค์การ (Organizing) เกี่ยวข้องกับการจัดบุคลากร งบประมาณ และทรัพยากรอื่นๆ มารวมกันเพื่อให้งานบรรลุเป้าหมาย

การควบคุม (Controlling) เกี่ยวข้องกับการติดตาม ประเมินผล ทบทวนการทำงาน การออกระเบียบ ข้อบังคับ ให้ข้อมูลย้อนกลับ เพื่อดูแลมาตรฐานของการปฏิบัติงาน

การนำ (Leading) เกี่ยวข้องกับการนำทาง การกำกับ นิเทศติดตาม การจูงใจ การติดต่อสื่อสาร

ภาพ 2 หน้าที่หลักของการบริหารจัดการ

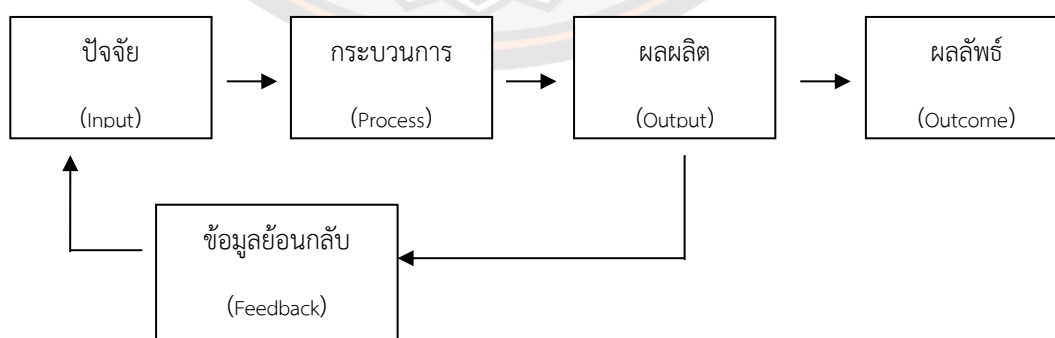
จากแนวคิดทางการบริหารที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่าการบริหารเป็นกระบวนการดำเนินงานของผู้บริหารหรือผู้นำในองค์กรโดยอาศัยบุคลากรและทรัพยากรต่างๆ ที่มีอยู่ เพื่อนำไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายขององค์กร ซึ่งมีองค์ประกอบของการบริหารที่แตกต่างกันไป ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้อาศัยแนวคิดหลักที่เหมาะสมกับการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา” ซึ่งหมายถึง กระบวนการดำเนินงานของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาสถานศึกษาเป็นศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา

เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการดำเนินงาน บรรลุวัตถุประสงค์ของการเป็นศูนย์การเรียนรู้อย่างต่อเนื่องและยั่งยืน โดยมีองค์ประกอบที่สัมพันธ์กันในเชิงของการบริหารสถานศึกษาทั้งในด้านการวางแผน การเตรียมพร้อมของสถานศึกษา การจัดโครงสร้างองค์กร หลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ บุคลากร สภาพแวดล้อมและแหล่งเรียนรู้ความสัมพันธ์กับหน่วยงานภายนอก การควบคุม ติดตาม การประเมินผล

การบริหารเชิงระบบ

เป็นแนวคิดของนักวิชาการกลุ่มระบบ (System View) ที่ได้รับความนิยมมากอีกแนวคิดหนึ่งในปัจจุบัน โดยหลักการแนวคิดทฤษฎีระบบ ประกอบไปด้วย (ธร สุนทรายุทธ, 2551, น. 38-39)

1. ปัจจัยนำเข้า (Input) หมายถึง ทรัพยากรทางการศึกษาทุกอย่าง ได้แก่ บุคคล (Man) งบประมาณ (Money) วัสดุอุปกรณ์ (Materials) การบริหารจัดการ (Management) และแรงจูงใจ (Motivations) ที่เป็นส่วนนำเข้าไปในการบริหารองค์การ
2. กระบวนการ (Process) หมายถึง การดำเนินการโดยนำปัจจัยหรือทรัพยากรต่างๆ มาใช้อย่างเป็นระบบ ซึ่งอาจมีระบบย่อยๆ ที่จะดำเนินการร่วมกันจนกลายเป็นวงจรทางการศึกษา ได้แก่ กระบวนการบริหารจัดการ การนิเทศ การวัดและประเมินผล ตลอดจนการตรวจสอบและติดตาม ทั้งนี้เพื่อให้ปัจจัยนำเข้าทั้งหลายเข้าสู่กระบวนการอย่างมีประสิทธิภาพ
3. ผลผลิต (Output/Product) หมายถึง ผลที่เกิดจากกระบวนการนำของปัจจัยต่างๆ มาปฏิบัติ ทำให้เกิดผลตามเป้าหมายที่กำหนดไว้
4. ผลลัพธ์ (Outcome/Impact) หมายถึง ผลที่เกิดจากผลผลิตที่เกิดจากกระบวนการระบบ หรือ ผลกระทบที่ได้จากผลผลิต

ภาพ 3 องค์ประกอบของการบริหารเชิงระบบ

การบริหารแบบมีส่วนร่วม

แนวคิดการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม (Participative Management) เป็นแนวคิดที่ให้ความสำคัญกับบุคลากรในฐานะที่เป็นทรัพยากรที่สำคัญ และควรค่าแก่การดูแลรักษาขององค์การ เป็นอย่างยิ่ง และเปิดโอกาสให้พนักงานเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหาร และจัดการ องค์การซึ่งแนวคิดนี้ สอดคล้องกับสภาวะการณ์ปัจจุบัน องค์การต่างให้การยอมรับและนำมาประยุกต์ใช้กันอย่างแพร่หลาย นอกจากนี้ยังเกี่ยวข้องกับเรื่องต่างๆ ในองค์การ ได้แก่ เรื่อง การตัดสินใจ การสื่อสารข้อมูล การกำหนดระบบการให้รางวัลและการเสริมสร้างทักษะและพัฒนาความรู้ ความสามารถ โดยให้สมาชิกทุกคน ในองค์การเข้าไปมีส่วนร่วมในการกำหนดหรือ แสดงความคิดเห็นและความต้องการของตนในเรื่องต่างๆ

Keith (1972, p. 87) ได้กล่าวถึงการมีส่วนร่วม (Involvement) ว่าหมายถึง การร่วมงานที่มีการเกี่ยวข้องกันทางด้านจิตใจและอารมณ์ ผลการเกี่ยวข้องกันทำให้การดำเนินการ บรรลุเป้าหมายของกลุ่ม พร้อมทั้งเกิดความรู้สึกรับผิดชอบต่อกลุ่มด้วย

White (1982, p. 54) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมประกอบด้วยสี่มิติ คือ 1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจว่าควรทำอะไร และทำอย่างไร 2) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 3) มีส่วนร่วมในการแบ่งปันผลประโยชน์ที่ได้จากการดำเนินงาน และ 4) การมีส่วนร่วม ในการประเมินผล สำหรับการบริหารแบบมีส่วนร่วม (Participative Management) เป็นการสร้างความ มุ่งมั่นผูกพัน (Commitment) ระหว่างหัวหน้าและลูกน้อง เพื่อบรรลุเป้าหมายขององค์กร

เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์ (2541, น. 3) กล่าวถึงการบริหารแบบมีส่วนร่วมว่า เป็นการที่บุคคลหรือคณะบุคคลเข้ามาช่วยเหลือสนับสนุน ทำประโยชน์ในเรื่องต่างๆ อาจเป็นการมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจ หรือในกระบวนการบริหารซึ่งเกี่ยวข้องกับการเข้าไปเกี่ยวข้องด้วย (Involvement) การช่วยเหลือและทำประโยชน์ (Contribution) และการรับผิดชอบ (Responsibility)

ธงชัย สันติวงษ์ (2543, น. 138) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วม คือ การที่ผู้บริหาร หรือเจ้าของกิจการ ใช้วิธีการแบบเปิดโอกาสให้ผู้ปฏิบัติงาน ได้มีส่วนร่วมในการ บริหารงานด้านต่างๆ เช่น การให้มีส่วนร่วมในการวางแผน ช่วยเสนอแนะข้อคิดเห็น เพื่อประกอบ การตัดสินใจของผู้บริหาร ตลอดจนการให้โอกาสและอิสระกับกลุ่มที่จะตัดสินใจ ทำงานเองภายใต้ เป้าหมาย และนโยบายที่มอบหมายไว้ให้กว้าง

สมเดช สีแสง (2547, น. 229) ได้สรุปความหมายของการบริหารแบบมีส่วนร่วมไว้ว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วม (Participation Management) เป็นการบริหารที่เปิดโอกาสให้พนักงานทุกระดับได้มีส่วนร่วมในการบริหารกิจการภายในขอบเขตหน้าที่ของตน ถือว่าเป็นการบริหารที่ดี และเหมาะสมที่สุดกับคุณสมบัติของมนุษย์ในปัจจุบัน การบริหารแบบมีส่วนร่วมนี้เป็นหลักการสำคัญของการบริหารแบบใหม่ที่เรียกว่า การบริหารคุณภาพทั่วทั้งองค์การ (Total Quality Control)

สรุปได้ว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วม หมายถึง การที่ผู้บริหารใช้การจูงใจให้ผู้ปฏิบัติงาน หรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้มีโอกาสมีส่วนร่วมในการร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมปฏิบัติงาน ร่วมรับผิดชอบ ร่วมประเมินผลและร่วมบ่งปันผลประโยชน์ เพื่อการพัฒนาองค์กรให้มีคุณภาพสูงขึ้น

สำหรับการมีส่วนร่วมในการปฏิรูปการศึกษาจะต้องให้ผู้เรียน ครู ผู้บริหาร ผู้ปกครอง และ ชุมชนมีส่วนร่วมอย่างจริงจัง ตั้งแต่การวางแผนพัฒนาสถานศึกษา การจัดการเรียนการสอน การพัฒนาปรับปรุงสถานศึกษาและการติดตามประเมินผล สอดคล้องกับแนวคิดในการพัฒนา คุณภาพการศึกษาในปัจจุบันของไทยตามแนว พระราชบัญญัติการศึกษา พ.ศ. 2542 มาตรา 29 ให้สถานศึกษาร่วมกับบุคคล ครอบครัว องค์กร ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กร วิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ๆ ในการส่งเสริมความเข้มแข็งของ ชุมชนโดยจัดกระบวนการเรียนรู้ให้มีคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อทำหน้าที่กำกับ ส่งเสริม สนับสนุนกิจกรรมของสถานศึกษา ประกอบด้วย ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนครู ผู้แทนองค์กร ชุมชน ผู้แทนองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น ผู้แทนศิษย์เก่าของสถานศึกษาและผู้ทรงคุณวุฒิ และให้มีการระดม ทรัพยากรทางการศึกษาจากชุมชนโดยเน้นผู้จัดและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา บริจาค ทรัพย์สิน และทรัพยากรอื่นๆ ให้แก่สถานศึกษา ซึ่งกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ให้นำมาเป็นแนวคิดในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยเน้นการมีส่วนร่วมและการร่วมคิดร่วมทำ (Participation and Collaboration) โดยมีแนวคิดหลักว่า การศึกษาเป็นแหล่งของสาธารณชน ที่ทุกคน ทุกส่วนของสังคมต้องเข้ามามีส่วนร่วมรับผิดชอบใน การดำเนินการ เพื่อให้เกิดประโยชน์ สูงสุดกับบุคคลทุกคนและกับสังคมโดยส่วนรวมการศึกษา จึงเป็นเรื่องของทุกคน (All for Education) โดยความคิดนี้เชื่อว่าการให้ทุกคน ทุกส่วนของสังคมมีส่วนร่วมคิด และร่วมทำเป็น ในการจัดการศึกษา ตลอดจนการมีส่วนร่วมในการประเมินและการประกันคุณภาพการศึกษา จะทำ ให้เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของ ให้การสนับสนุนและร่วมรับผิดชอบต่อการจัดการศึกษาก่อให้เกิด ความมุ่งมั่นร่วมกันพัฒนาการศึกษาให้มีคุณภาพเป็นที่ยอมรับของสังคมได้ ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ นำแนวคิดของการบริหารแบบมีส่วนร่วมมาเป็นส่วนหนึ่งในองค์ประกอบของหลักการบริหารศูนย์ การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา คือ การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการ สถานศึกษา บุคลากร และการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา ตลอดจนมีส่วนร่วมในการวางแผน ร่วมปฏิบัติและร่วมประเมินผล

การจัดการความรู้

1. ความหมายของการจัดการความรู้

แนวคิดการจัดการความรู้ถูกนำมาใช้ในการพัฒนาองค์กรในปัจจุบันอย่างกว้างขวาง เป็นเครื่องมือ เพื่อการบรรลุเป้าหมายของการพัฒนาองค์กรไปเป็นองค์กรเรียนรู้ การจัดการความรู้

คือ การรวบรวมองค์ความรู้ที่มีอยู่ในส่วนราชการซึ่งกระจัดกระจายอยู่ในตัวบุคคล หรือเอกสาร มาพัฒนาให้เป็นระบบ เพื่อให้ทุกคนในองค์กรสามารถเข้าถึงความรู้ และพัฒนาตนเองให้เป็นผู้รู้ รวมทั้งปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ อันจะส่งผลให้องค์กรมีความสามารถในเชิงแข่งขันสูงสุด ประโยชน์ของการจัดการความรู้จะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพขององค์กร ป้องกันการสูญหายของ ภูมิปัญญา ในกรณีที่บุคคลลากรเกษียณอายุ ลาออก หรือเสียชีวิต เพิ่มศักยภาพในการแข่งขันและ ความอยู่รอด ช่วยเพิ่มขีดความสามารถในการตัดสินใจและวางแผนดำเนินงานให้รวดเร็ว และดีขึ้น เพราะมีสารสนเทศ หรือแหล่งความรู้เฉพาะที่มีหลักการ เหตุผล และน่าเชื่อถือช่วยสนับสนุน การตัดสินใจ ในปัจจุบันได้มีการนำเอาการจัดการความรู้เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของการประเมิน ความสำเร็จขององค์กร จึงได้มีการส่งเสริมให้องค์กรจัดทำการจัดการความรู้กันอย่างแพร่หลาย

2. วัตถุประสงค์ของการจัดการความรู้ มีดังนี้

- 2.1 เพื่อปรับปรุงกระบวนการดำเนินงานทางธุรกิจที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน
- 2.2 เพื่อการพัฒนาผลิตภัณฑ์และบริการใหม่ๆ
- 2.3 เพื่อปรับปรุงเทคนิค กระบวนการ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาองค์ความรู้และนำ ความรู้นั้นไปใช้ให้เกิดประโยชน์

3. ประเภทของความรู้โดยทั่วไปความรู้มี 2 ประเภท (ธีรพงศ์ แก่นอินทร์, 2555) ได้แก่

3.1 ความรู้ที่ฝังอยู่ในคน (Tacit Knowledge) เป็นความรู้ที่ได้จากประสบการณ์ พรสวรรค์หรือสัญชาตญาณของแต่ละบุคคลในการทำความเข้าใจในสิ่งต่าง ๆ เป็นความรู้ที่ไม่สามารถ ถ่ายทอดออกมาเป็นคำพูดหรือลายลักษณ์อักษรได้โดยง่าย เช่น ทักษะในการทำงาน งานฝีมือ หรือ การคิดเชิงวิเคราะห์ บางครั้ง จึงเรียกว่าเป็นความรู้แบบนามธรรม

3.2 ความรู้ที่ชัดเจน (Explicit Knowledge) เป็นความรู้ที่สามารถรวบรวม ถ่ายทอดได้ โดยผ่านวิธีต่างๆ เช่น การบันทึกเป็น ลายลักษณ์อักษร ทฤษฎี คู่มือต่างๆ และบางครั้งเรียกว่าเป็น ความรู้แบบรูปธรรม

4. กระบวนการจัดการความรู้

กระบวนการจัดการความรู้ (Knowledge Management) เป็นกระบวนการที่จะช่วยให้ เกิดพัฒนาการของความรู้ หรือการจัดการความรู้ที่จะเกิดขึ้นภายในองค์กร โดยกระบวนการ จัดการความรู้ตามแนวทางของสำนักงาน กพร. และสถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ (2548) มีทั้งหมด 7 ขั้นตอน

4.1 การบ่งชี้ความรู้ (Knowledge Identification) เป็นการพิจารณาว่าองค์กร มีวิสัยทัศน์ พันธกิจ ยุทธศาสตร์ เป้าหมายคืออะไร เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย ต้องใช้อะไร ปัจจุบัน มีความรู้อะไรบ้าง อยู่ในรูปแบบใด และอยู่ที่ใคร

4.2 การสร้างและแสวงหาความรู้ (Knowledge Creation and Acquisition) เป็นการสร้าง แสวงหา รวบรวมความรู้ทั้งภายใน/ภายนอก รักษาความรู้เดิม แยกความรู้ที่ใช้ไม่ได้แล้วออกไป

4.3 การจัดความรู้ให้เป็นระบบ (Knowledge Organization) เป็นการกำหนดโครงสร้างความรู้ แบ่งชนิด ประเภท เพื่อให้สืบค้น เรียกคืน และใช้งานได้ง่าย

4.4 การประมวลผลและกลั่นกรองความรู้ (Knowledge Codification and Refinement) เป็นการปรับปรุงรูปแบบเอกสารให้เป็นมาตรฐาน ใช้ภาษาเดียวกัน ปรับปรุงเนื้อหาให้ครบถ้วนสมบูรณ์

4.5 การเข้าถึงความรู้ (Knowledge Access) เป็นการทำให้ผู้ใช้ความรู้เข้าถึงความรู้ที่ต้องการได้ง่ายและสะดวก เช่น ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ Web board บอร์ดประชาสัมพันธ์ เป็นต้น

4.6 การแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้ (Knowledge Sharing) เป็นการแบ่งปัน สามารถทำได้หลายวิธีการ โดยกรณีที่เป็นความรู้ชัดแจ้ง (Explicit Knowledge) อาจจัดทำเป็นเอกสารฐานความรู้ เทคโนโลยีสารสนเทศ หรือกรณีที่เป็นความรู้ฝังลึก (Tacit Knowledge) จัดทำเป็นระบบทีมข้ามสายงาน กิจกรรมกลุ่มคุณภาพและนวัตกรรม ชุมชนแห่งการเรียนรู้ ระบบพี่เลี้ยง การสับเปลี่ยนงาน การเยี่ยมตัว เวทีแลกเปลี่ยนความรู้ เป็นต้น

4.7 การเรียนรู้ (Learning) เป็นการนำความรู้มาใช้ประโยชน์ในการตัดสินใจ แก้ปัญหา และทำให้เป็นส่วนหนึ่งของงาน เช่น เกิดระบบการเรียนรู้จากสร้างองค์ความรู้ การนำความรู้ไปใช้ เกิดการเรียนรู้ และประสบการณ์ใหม่ และหมุนเวียนต่อไปอย่างต่อเนื่อง

การจัดการความรู้ ประกอบด้วย กระบวนการหลักๆ ได้แก่ การค้นหาความรู้ การสร้างและแสวงหาความรู้ใหม่ การจัดความรู้ให้เป็นระบบ การประมวลผลและกลั่นกรองความรู้ การแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้ สุดท้ายคือ การเรียนรู้ และเพื่อให้มีการนำความรู้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อองค์กร เครื่องมือหลากหลายประเภทถูกสร้างขึ้นมานำไปใช้ในการถ่ายทอดและแลกเปลี่ยนความรู้ ซึ่งอาจแบ่งเป็น 2 กลุ่มใหญ่ๆ คือ 1) เครื่องมือที่ช่วยในการ “เข้าถึง” ความรู้ ซึ่งเหมาะสมสำหรับความรู้ประเภท Explicit มักเป็นแบบทางเดียว 2) เครื่องมือที่ช่วยในการ “ถ่ายทอด” ความรู้ ซึ่งเหมาะสมสำหรับความรู้ประเภท Tacit อาศัยการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลเป็นหลักในบรรดาเครื่องมือดังกล่าวที่มีผู้นิยมใช้กันมากประเภทหนึ่ง คือ ชุมชนแห่งการเรียนรู้ หรือชุมชนนักปฏิบัติ

5. ปัจจัยแห่งความสำเร็จ (Key Success Factor)

ปัจจัยแห่งความสำเร็จ (Key Success Factor) เพื่อให้ดำเนินการจัดการความรู้ตามเป้าหมายที่เลือกทำ สามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรมภายในองค์กร คือ

5.1 ผู้บริหารให้ความสำคัญ และส่งเสริมให้บุคลากรได้รับการพัฒนาศักยภาพ ความรู้ความสามารถสนับสนุนให้บุคลากรได้เข้าร่วมกิจกรรม

5.2 บุคลากรที่เกี่ยวข้องให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี และรู้จักรับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนเอง

5.3 คณะกรรมการจัดการความรู้มีความรู้ ความเข้าใจ และมุ่งมั่นในการดำเนินงานอย่างประสิทธิภาพ เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย

5.4 มีระบบการติดตามประเมินผลการจัดการความรู้อย่างต่อเนื่องและเป็นรูปธรรม จากแนวคิดของการจัดการความรู้ที่กล่าวมาทั้งหมด เกี่ยวกับประเภทของความรู้ที่แบ่งออกเป็น 2 ประเภท ทั้งความรู้ที่ฝังในตัวบุคคลหรือความรู้ที่ปรากฏชัดแจ้งนั้น จะมีวิธีการจัดการความรู้ที่แตกต่างกัน ตลอดจนกระบวนการในการจัดการความรู้และเงื่อนไขความสำเร็จในการนำการจัดการความรู้ไปใช้ในการวิจัยครั้งนี้แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการความรู้ถูกนำมาใช้เป็นส่วนหนึ่งของขั้นตอนของการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ความรู้เกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของผู้บริหาร ครู บุคลากร และนักเรียนทั้งประสบการณ์ภายในตัวบุคคล สื่อการเรียนการสอน แหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ตลอดจนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของสถานศึกษากับหน่วยงานภายนอกอื่น

กระบวนการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา

จากแนวคิดทฤษฎีทางการบริหารการศึกษาที่นำเสนอมาข้างต้น ในการพัฒนารูปแบบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตภาคเหนือครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ประยุกต์แนวคิดการบริหารเชิงระบบ การบริหารแบบมีส่วนร่วม และการจัดการความรู้เป็นส่วนหนึ่งของการสร้างรูปแบบการบริหารโดยมีองค์ประกอบที่สำคัญด้านปัจจัย กระบวนการ ผลลัพธ์ และการประเมินผล ดังนี้

1. ปัจจัยนำเข้าศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา

ศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา ใช้แนวคิดการบริหารเชิงระบบจำเป็นต้องพิจารณาเกี่ยวกับปัจจัยนำเข้าในการดำเนินงานที่สำคัญ ดังนี้

1.1 คณะกรรมการบริหารศูนย์การเรียนรู้ ในการดำเนินงานบริหารศูนย์การเรียนรู้ควรมีคณะกรรมการบริหารศูนย์การเรียนรู้โดยแต่งตั้งจากบุคลากรในสถานศึกษา ประกอบด้วย คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้อำนวยการสถานศึกษา รองผู้อำนวยการ หัวหน้างานวิชาการ ผู้แทนครู และหัวหน้าศูนย์การเรียนรู้ หน้าที่ของคณะกรรมการ ได้แก่ การวางแผนกำหนดแนวทางการดำเนินงานขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา ส่งเสริม สนับสนุน การดำเนินงานขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา พัฒนาความรู้บุคลากรและ ผู้เรียน การจัดสภาพแวดล้อมและแหล่งเรียน และการสร้างความสัมพันธ์กับหน่วยงานภายนอก นิเทศ ติดตาม ประเมินผลการดำเนินงาน รายงานผลการดำเนินโครงการศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาต่อคณะกรรมการสถานศึกษาและหน่วยงานต้นสังกัด

และการปฏิบัติหน้าที่อื่นที่ได้รับมอบหมายเกี่ยวกับการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในสถานศึกษา

1.2 งบประมาณ ที่นำมาใช้ในการบริหารศูนย์การเรียนรู้ จำแนกออกเป็น งบประมาณ ภายในสถานศึกษา เป็นงบประมาณซึ่งได้จากงบประมาณของสถานศึกษาที่นำมาใช้ในการขับเคลื่อน การดำเนินงานศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา ได้แก่ งบอุดหนุน รายหัว งบกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน งบประมาณจากหน่วยงานต้นสังกัด เป็นต้น และงบประมาณ ภายนอกสถานศึกษา เป็นงบประมาณซึ่งได้จากการสนับสนุนของหน่วยงานภายนอกสถานศึกษา เช่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น งบประมาณจากการระดมทรัพยากรจัดหารายได้ของสถานศึกษา หรือ จากหน่วยงานอื่นๆ เป็นต้น

1.3 วัสดุ อุปกรณ์ ที่ใช้ในการบริหารศูนย์การเรียนรู้ ประกอบด้วย สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ สื่อการเรียนการสอน เทคโนโลยีดิจิทัลทางการศึกษาในโรงเรียน เช่น คอมพิวเตอร์ เทคโนโลยี เครื่องฉาย โพรเจกต์ อินเทอร์เน็ต กระจกบาน บอร์ดความรู้ เป็นต้น และวัสดุ อุปกรณ์ในท้องถิ่น เป็นอุปกรณ์ที่สนับสนุนการเรียนรู้ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงซึ่งหาได้ทั่วไปในท้องถิ่น เพื่อนำมาเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาฐานการเรียนรู้และจัดการเรียนรู้ตามบริบทของสถานศึกษาและ ชุมชน เนื่องจากสถานศึกษาแต่ละแห่งมีความแตกต่างกันตามพื้นที่ การจัดการเรียนรู้และสื่อ อุปกรณ์การเรียนรู้ในท้องถิ่นจึงแตกต่างกัน

1.4 ขอบข่ายงานในศูนย์การเรียนรู้ เป็นการพิจารณาตามเกณฑ์การประเมินศูนย์ การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา ซึ่งมีองค์ประกอบสำคัญ ประกอบด้วย ด้านบุคลากร สภาพแวดล้อม และความสัมพันธ์กับหน่วยงานภายนอก ดังนี้

1.4.1 งานการจัดการเรียนรู้ มีหน้าที่และบทบาทสำคัญในการวางแผนออกแบบ การกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ในฐานการเรียนรู้ต่างๆ ภายในศูนย์การเรียนรู้ กำหนดเนื้อหา ความรู้ ประจำฐานการเรียนรู้ วิทยากรประจำฐาน และแนวทางการใช้ฐานการเรียนรู้ ตลอดจนจัดกิจกรรม การเรียนรู้ให้ผู้เรียนและผู้ให้บริการศูนย์การเรียนรู้จากหน่วยงานภายนอก

1.4.2 งานพัฒนาบุคลากรและนักเรียน หน้าที่ความรับผิดชอบคือการจัดอบรม พัฒนาความรู้บุคลากรและนักเรียนให้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ตลอดจนความรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการศึกษา จัดระบบข้อมูลสารสนเทศด้านการพัฒนาบุคลากร และรวบรวมผลงานของบุคลากร ซึ่งเกิดจากการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา

1.4.3 งานสภาพแวดล้อมและแหล่งเรียนรู้ มีหน้าที่ความรับผิดชอบในด้าน การปรับปรุงพัฒนาสภาพแวดล้อม ห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ ฐานการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของ

เศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา จัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศการใช้งานแหล่งเรียนรู้และฐานการเรียนรู้ในสถานศึกษา รายงานผลการใช้แหล่งเรียนรู้และฐานการเรียนรู้ให้กับคณะกรรมการ

1.4.4 งานความสัมพันธ์กับหน่วยงานภายนอก มีหน้าที่ติดต่อประสานงานระหว่างสถานศึกษากับหน่วยงานภายนอกเกี่ยวกับการดำเนินงานด้านการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา จัดเก็บระบบสารสนเทศระหว่างหน่วยงานภายนอก และวางแผนบริหารจัดการต้อนรับหน่วยงานที่มาศึกษาดูงานหรือแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภายในศูนย์การเรียนรู้โดยไม่ให้กระทบกับภาระการเรียนการสอนในงานประจำ

ตาราง 3 แสดงการสรุปปัจจัยนำเข้าศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา

แนวคิด	ปัจจัยนำเข้าศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา
ทฤษฎีระบบ (ธร สุนทรายุทธ, 2551)	1. คณะกรรมการบริหารศูนย์การเรียนรู้ 2. งบประมาณ 3. สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ สื่อการเรียนการสอนเทคโนโลยีดิจิทัลทางการศึกษา 4. ขอบข่ายงานในศูนย์การเรียนรู้ 4.1 งานการจัดการเรียนรู้ 4.2 งานพัฒนาบุคลากรและนักเรียน 4.3 งานสภาพแวดล้อมและแหล่งเรียนรู้ 4.4 งานความสัมพันธ์กับหน่วยงานภายนอก

จากตาราง 3 แสดงการสรุปปัจจัยนำเข้าศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา ประกอบด้วย คณะกรรมการบริหารศูนย์การเรียนรู้ งบประมาณ สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ สื่อการเรียนการสอนเทคโนโลยีดิจิทัลทางการศึกษา และขอบข่ายงานในศูนย์การเรียนรู้ ได้แก่ งานการจัดการเรียนรู้ งานพัฒนาบุคลากรและนักเรียน งานสภาพแวดล้อมและแหล่งเรียนรู้ งานความสัมพันธ์กับหน่วยงานภายนอก

2. กระบวนการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา

กระบวนการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษานั้น อาจมีความแตกต่างกันไปตามแนวคิดทางการบริหารของผู้บริหารศูนย์การเรียนรู้ ในที่นี้ได้ศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา นำมาสรุปเป็น

กระบวนการบริหารโดยปรับประยุกต์จากแนวคิดของศาลินา บูญเกือ และนันทกาญจน์ ชินประห์ษฐ์ (2557, น. 12-36) ทำการวิจัยที่มุ่งเน้นการเก็บข้อมูลในกรณีศึกษาศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษที่มีการปฏิบัติเป็นเลิศ (Best Practice Cases) พบว่ากระบวนการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่ศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาเป็นการดำเนินการส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคลากรทางการศึกษาน้อมนำหลักคิด และหลักปฏิบัติตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา และพัฒนาอย่างต่อเนื่อง จนเป็นศูนย์การเรียนรู้ ที่มีการปฏิบัติที่ประสบความสำเร็จ ประกอบด้วย ขั้นที่ 1 การเตรียมความพร้อม ขั้นที่ 2 การจัดระบบการเรียนรู้ ขั้นที่ 3 กิจกรรมโรงเรียนและกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ขั้นที่ 4 การดำเนินการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นเพื่อนำมาสู่การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและวิถีชีวิตในการเข้าสู่เส้นทางของอุปนิสัยพอเพียง และขั้นที่ 5 การสร้างเครือข่ายและขยายผล ประกอบกับแนวคิดการประเมินศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาสรุปกระบวนการบริหาร ได้ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การเตรียมพร้อม เป็นการเตรียมความพร้อมในการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในสถานศึกษา ทั้งด้านการบริหารจัดการ ตลอดจนการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้ศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษามีการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ และมีทีมบุคลากรที่มีความเข้มแข็ง เป็นกำลังสำคัญในการขับเคลื่อนศูนย์การเรียนรู้สู่ความยั่งยืนต่อไป โดยการเตรียมพร้อมของคณะกรรมการสถานศึกษา ผู้บริหาร ครู นักเรียน และผู้ปกครองนักเรียน การวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา แผนปฏิบัติการประจำปี เตรียมงบประมาณในการขับเคลื่อนการดำเนินงานศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา ทั้งงบประมาณในสถานศึกษาและงบประมาณจากภายนอกสถานศึกษาการเตรียมพร้อมด้านอาคารสถานที่ แหล่งเรียนรู้ ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา เพื่อพัฒนาฐานการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนาบุคลากรและนักเรียน เป็นการพัฒนาความรู้ของบุคลากรในสถานศึกษา ตลอดจนนักเรียนให้มีความรู้ความเข้าใจในการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาสู่สถานศึกษาและการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติทั้งในสถานศึกษาและในชีวิตประจำวัน มีวิธีการดำเนินงาน ได้หลากหลาย เช่น การฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ ส่งเสริมให้บุคลากร และนักเรียนศึกษาด้วยตนเองจากหนังสือ ตำรา สื่อ เทคโนโลยีสารสนเทศ อินเทอร์เน็ตเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ส่งเสริมสนับสนุน พัฒนาครูแกนนำ และนักเรียนแกนนำให้ได้รับการอบรมพัฒนาความรู้การศึกษาดูงาน ด้านหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับหน่วยงานภายนอก เพื่อให้เป็นแกนนำในการขับเคลื่อนการดำเนินงานและ

สามารถเป็นวิทยากรในการถ่ายทอดความรู้ให้กับหน่วยงานการศึกษาอื่นๆ สร้างเครือข่ายการเรียนรู้ ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเกี่ยวกับการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ผ่านระบบ เทคโนโลยีดิจิทัล แอปพลิเคชันไลน์ เฟสบุ๊ก หรือ เว็บไซต์ของสถานศึกษา เป็นต้น

ขั้นตอนที่ 3 การจัดสภาพแวดล้อมและแหล่งเรียนรู้ เป็นการจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อมและแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบด้วย

3.1 อาคาร สถานที่ และสิ่งแวดล้อม จัดให้มีผู้รับผิดชอบการใช้ ปรับปรุง ดูแล รักษา อาคารสถานที่และจัดการสภาพแวดล้อมสำหรับการเรียนรู้ที่เหมาะสม มีป้ายบอกอาคารสถานที่ และแผนผังของสถานที่ต่างๆ อย่างชัดเจน มีแผนงาน โครงการ งบประมาณ และ ผู้รับผิดชอบ ในการปรับใช้ อาคารสถานที่ สภาพแวดล้อมให้เป็นไปตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เปิดโอกาสให้ครูและนักเรียนมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม อาคาร สถานที่ ให้เอื้อต่อการเรียนรู้ ชุมชน หรือหน่วยงานอื่นได้ใช้ประโยชน์และมีส่วนร่วมในการส่งเสริม สนับสนุนการดูแล รักษาและพัฒนาอาคารสถานที่ สภาพแวดล้อมของ สถานศึกษาอย่างสม่ำเสมอ

3.2 จัดฐานเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างอุปนิสัยอยู่อย่างพอเพียง ภายในสถานศึกษา ที่สอดคล้องกับภูมิสังคมของ สถานศึกษาและมีการจัดการอย่างพอเพียง มีสื่อประกอบการเรียนรู้ ประจำฐานการเรียนรู้สามารถสื่อความได้ถูกต้อง จัดให้มีวิทยากรรับผิดชอบฐานการเรียนรู้ตามหลัก ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่สามารถอธิบายความได้อย่างถูกต้อง ชัดเจน มีแผนการจัดการเรียนรู้ ของฐานการเรียนรู้ได้อย่างถูกต้องและชัดเจน บุคลากรในสถานศึกษาสามารถเป็นวิทยากรอธิบาย การใช้ประโยชน์จากแหล่งเรียนรู้ฐานการเรียนรู้ และกิจกรรมการเรียนรู้ในการเสริมสร้างอุปนิสัย อยู่ อย่างพอเพียงได้อย่างถูกต้อง ชัดเจน จัดให้มีการประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้ ฐานการเรียนรู้ และกิจกรรมการเรียนรู้ในการเสริมสร้างอุปนิสัยอยู่ อย่างพอเพียงได้อย่างถูกต้อง ชัดเจน จัดให้มีการประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้ ฐานการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้อย่างเป็นรูปธรรม และมีการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ฐานการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ตัวอย่างฐานการเรียนรู้ ที่สำคัญในสถานศึกษา เช่น ฐานการเรียนรู้เกี่ยวกับพระราชประวัติ พระราชกรณียกิจ หลักการ ทรงงานหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ฐานการเรียนรู้เกษตรทฤษฎีใหม่ฐานการเรียนรู้ พี่ซัพ สอนครัว ฐานอาชีพ หรือ ฐานการเรียนรู้บูรณาการ 8 กลุ่มสาระ

ขั้นตอนที่ 4 การจัดการเรียนรู้ เพื่อเป็นการปลูกฝังหลักคิดตามหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง โดยการจัดการเรียนการสอนที่บูรณาการในหลักคิดในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้และ ทุกระดับชั้น และเพื่อเป็นการบ่มเพาะอุปนิสัยพอเพียงผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย มีสื่อ แหล่งเรียนรู้ ฐานการเรียนรู้ มีความหลากหลาย และแตกต่างกันตามบริบทของโรงเรียนและลักษณะ ชุมชน สถานศึกษาสามารถบริหารจัดการได้ตามบริบท จุดเน้นและความพร้อม ทั้งนี้ต้องอยู่ภายใต้

กรอบของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 ซึ่งสามารถดำเนินการได้หลากหลายวิธี เช่น เปิดรายวิชาเศรษฐกิจพอเพียง เป็นรายวิชาเพิ่มเติม บูรณาการการเรียนการสอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม กลุ่มสาระอื่นๆ หรือกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เป็นต้น

ขั้นตอนที่ 5 การสร้างเครือข่าย ขยายความรู้ เนื่องจากศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษ เป็นสถานศึกษาพอเพียงที่มีศักยภาพในการขยายผลการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา ต้องสามารถเป็นที่พึ่งให้แก่ผู้อื่นได้ด้วยการเป็นสถานศึกษาดูงานการจัดการศึกษาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีบุคลากร ผู้บริหาร ครู และนักเรียนแกนนำ ที่สามารถเป็นวิทยากรและพี่เลี้ยงให้กับสถานศึกษาอื่นได้และมีศักยภาพในการขยายผลอย่างมีคุณภาพและมีประสิทธิภาพลงสู่เครือข่ายต่างๆ ประสานความร่วมมือกับหน่วยงานต่างๆ จนสามารถพัฒนาสถานศึกษาอื่นเป็นสถานศึกษาพอเพียงได้

ขั้นตอนที่ 6 การควบคุมติดตามประเมินผล เป็นการกำกับติดตาม ประเมินผลการขับเคลื่อนการดำเนินงานศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา โดยการกำหนดมาตรฐานการทำงานของศูนย์การเรียนรู้ ประเมินผลการดำเนินงานตามองค์ประกอบของการบริหาร อย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง และกำหนดให้ผู้รับผิดชอบด้านต่างๆ สรุปรายงานผลการดำเนินงานเป็นประจำทุกปี

ตาราง 4 แสดงการสรุปกระบวนการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา

แนวคิด	กระบวนการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา
ศาลินา บุญเกื้อ และนันทกาญจน์ ชินประห์ษฐ์ (2557)	ขั้นตอนที่ 1 การเตรียมพร้อม
	ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนาบุคลากรและนักเรียน
คู่มือประเมินและเกณฑ์คุณภาพสถานศึกษาแบบอย่าง	ขั้นตอนที่ 3 การจัดสภาพแวดล้อมและแหล่งเรียนรู้
การจัดกิจกรรมการเรียนรู้และการบริหารจัดการตาม	ขั้นตอนที่ 4 การจัดการเรียนรู้
หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ปี 2554 (ม.ป.ป.)	ขั้นตอนที่ 5 การสร้างเครือข่าย ขยายความรู้
	ขั้นตอนที่ 6 การควบคุม ติดตาม ประเมินผล

จากตาราง 4 แสดงการสรุปกระบวนการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา ประกอบด้วย ขั้นตอนที่ 1 การเตรียมพร้อม ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนาบุคลากรและนักเรียน ขั้นตอนที่ 3 การจัดสภาพแวดล้อมและแหล่งเรียนรู้ ขั้นตอนที่ 4

การจัดการเรียนรู้ ขั้นตอนที่ 5 การสร้างเครือข่าย ขยายความรู้ และขั้นตอนที่ 6 การควบคุม ติดตาม ประเมินผล

3. ผลลัพธ์การบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา

ผลลัพธ์ด้านการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา มีความสอดคล้องกับเกณฑ์การประเมินมาตรฐานการเป็นศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการตามคู่มือประเมินและเกณฑ์คุณภาพสถานศึกษาแบบอย่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และการบริหารจัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ปี 2554 (ม.ป.ป.) ประกอบด้วย คุณภาพผู้เรียน นักเรียนแกนนำ บุคลากรมีความรู้ ความเข้าใจในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นแกนนำในการจัดกิจกรรมขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงภายในและภายนอก สถานศึกษา มีบรรยากาศและสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาที่เอื้อต่อการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา ทั้งบรรยากาศทางกายภาพ และบรรยากาศทางจิตวิทยา คุณภาพของแหล่งเรียนรู้ และฐานการเรียนรู้ และความสัมพันธ์กับหน่วยงานภายนอก มีความสัมพันธ์อันดีกับหน่วยงานต่างๆ ประสานความร่วมมือกับหน่วยงานต่างๆ ในการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ขยายผลการดำเนินงานให้สถานศึกษาอื่น ตลอดจนหน่วยงานภายนอก จนสามารถ พัฒนาสถานศึกษาอื่นเป็นสถานศึกษาพอเพียงได้

ตาราง 5 แสดงผลลัพธ์การบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้าน การศึกษา

แนวคิด	กระบวนการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา
คู่มือประเมินและเกณฑ์คุณภาพสถานศึกษาแบบอย่าง	คุณภาพผู้เรียน บุคลากร
การจัดกิจกรรมการเรียนรู้และการบริหารจัดการตาม	บรรยากาศ สภาพแวดล้อม
หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ปี 2554 (ม.ป.ป.)	แหล่งเรียนรู้และฐานการเรียนรู้ ความสัมพันธ์กับหน่วยงานภายนอก

จากตาราง 5 แสดงผลลัพธ์การบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา ประกอบด้วย คุณภาพผู้เรียน บุคลากร บรรยากาศ สภาพแวดล้อม แหล่งเรียนรู้และฐานการเรียนรู้ ความสัมพันธ์กับหน่วยงานภายนอก

4. แนวทางการประเมินศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการศึกษา

ในการประเมินสถานศึกษาเพื่อรับการรับรองเป็นศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านศึกษานั้น กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดแนวทางการพัฒนาและประเมินสถานศึกษาพอเพียง เป็นศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาและเพื่อให้การพัฒนาเป็นไปอย่างมีคุณภาพด้วยความยั่งยืน โดยได้กำหนดแนวทางในการพัฒนาและประเมินศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา ขั้นตอนการประเมินและเกณฑ์การประเมิน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2554) ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ปรับประยุกต์แนวทางการประเมินศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตภาคเหนือ ดังนี้

4.1 คณะกรรมการประเมิน ควรประกอบด้วย ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหรือผู้แทน ศึกษาในเทศก์ ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนชุมชน หัวหน้าศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา

4.2 ประเด็นการประเมิน มีความสอดคล้องกับผลลัพธ์ที่คาดหวัง ได้แก่ คุณภาพผู้เรียน คุณภาพบุคลากรบรรยากาศและสภาพแวดล้อม คุณภาพของแหล่งเรียนรู้ ความสัมพันธ์กับหน่วยงานภายนอก

4.3 วิธีการประเมิน เช่น การสอบถามและสัมภาษณ์บุคลากรและนักเรียน เกี่ยวกับความรู้ ความเข้าใจในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในการปฏิบัติตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตลอดจนการนำไปใช้ในชีวิตประจำวันและการปฏิบัติงานในสถานศึกษา สังเกตการจัดสภาพแวดล้อม แหล่งเรียนรู้และฐานการเรียนรู้ ตรวจสอบการสร้างความสัมพันธ์กับหน่วยงานภายนอก

ตาราง 6 แสดงแนวทางการประเมินศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้าน การศึกษา

แนวคิด	แนวทางการประเมินศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา
คู่มือประเมินและเกณฑ์คุณภาพสถานศึกษาแบบอย่าง	1. คณะกรรมการประเมิน
การจัดกิจกรรมการเรียนรู้และการบริหารจัดการตาม	2. ประเด็นการประเมิน
หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ปี 2554 เป็นต้นไป	3. วิธีการประเมิน
ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ม.ป.ป.)	

จากตาราง 6 แสดงแนวทางการประเมินศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา ประกอบด้วย คณะกรรมการประเมิน ประเด็นการประเมิน วิธีการประเมิน

แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา

ความหมายของการมัธยมศึกษา

การจัดการศึกษามัศึกษานั้น มีผู้ให้ความหมายการมัธยมศึกษาไว้ ดังนี้

Goat (1973) ได้ให้ความหมายของการมัธยมศึกษาไว้ว่าเป็นการจัด การศึกษาให้แก่เยาวชนที่มีอายุระหว่าง 12 - 17 ปี โดยเน้นเนื้อหาในด้านการค้นคว้าการเรียนรู้ การแสดงออกให้เข้าใจในความเป็นไปของชีวิต และพัฒนาด้านเจตคติที่จะพัฒนาสังคม ร่างกาย และสติปัญญา

สุจินต์ วิทวธีรานนท์ (2524) ได้กล่าวถึงความหมายของการมัธยมศึกษาไว้ว่า การมัธยมศึกษาเป็นการศึกษาที่จัดสำหรับผู้เรียนที่มีอายุประมาณ 12 - 17 ปี เป็นการศึกษาที่ต่อเนื่องจากประถมศึกษา ในบางประเทศจัดให้การศึกษาระดับนี้เป็นการศึกษาภาคบังคับที่เยาวชนทุกคนต้องเรียน

ยุทธศักดิ์ นับแสน (2535) ได้ให้ความหมายของการมัธยมศึกษาไว้ว่า เป็นการศึกษาที่อยู่กลางระหว่างการศึกษาและการอุดมศึกษา เป็นการศึกษาที่ให้ความรู้พื้นฐานทั่วไป วิชาชีพต่างๆ และการเตรียมตัวเรียนในระดับสูงขึ้นไป และเตรียมตัวเพื่อไปประกอบอาชีพในอยู่กับความสามารถ ความพร้อม ความสนใจ และความถนัดแต่ละบุคคล

กิตติคุณ รุ่งเรือง (2545) ให้ความหมายของการมัธยมศึกษาว่าเป็นการจัดการศึกษาสำหรับนักเรียนซึ่งมีอายุประมาณ 12 - 17 ปี เป็นการศึกษาในระดับกลาง ต่อเนื่องจากประถมศึกษาและเพื่อเป็นพื้นฐานก่อนเข้าสู่ระดับอุดมศึกษาเป็นการศึกษาขั้นพื้นฐานของคนไทย ผู้ที่เรียนจบชั้นมัธยมศึกษาอาจจะออกไป ประกอบอาชีพที่เหมาะสมกับวัยและความสามารถ หรือศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา การจัดการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นจึงมุ่งหวังให้ผู้เรียน ได้เลือกเรียนกลุ่มวิชาการ วิชาชีพตามความถนัด และความสนใจ ส่วนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย พึงให้ผู้เรียนได้เน้นการเรียนกลุ่มวิชาที่ผู้เรียนจะยึดเป็นอาชีพหรือศึกษาต่อในระดับสูงต่อไป

กล่าวโดยสรุป การมัธยมศึกษา หมายถึง การจัดการศึกษาสำหรับนักเรียนอายุระหว่าง 12 -17 ปี เป็นการศึกษาต่อจากชั้นประถมศึกษาเพื่อเป็นพื้นฐานไปสู่การเรียนระดับอุดมศึกษาเป็นการศึกษาเรียนรู้เพื่อให้นักเรียนได้สำรวจตนเอง ตามความถนัดและความสนใจ และเป็นพื้นฐานในการประกอบอาชีพและการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นไป ดังนั้น การจัดการเรียนรู้ในระดับชั้นมัธยมศึกษาจึงต้องเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ศึกษาตามความสนใจ ตลอดจนเสริมสร้างทักษะชีวิต ทักษะอาชีพ เพื่อเป็นพื้นฐานสู่การประกอบอาชีพและการศึกษาต่อ

ความสำคัญของการมัธยมศึกษา

การศึกษาระดับมัธยมศึกษา เป็นการศึกษาที่มีความสำคัญมากระดับหนึ่ง เพราะเป็นการจัดการศึกษาให้กับเยาวชนที่อยู่ในช่วงวัยรุ่น ซึ่งเป็นรอยต่อระหว่างวัยเด็กสู่วัยผู้ใหญ่ มีการเปลี่ยนแปลงต่างๆมากมายในทุกมิติทั้งในด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์และสังคม ดังนั้น การจัดการการศึกษาในระดับมัธยมศึกษา จึงต้องมีการวางแผนอย่างเหมาะสมและมีหลักการที่ชัดเจน เนื่องจากการศึกษาระดับมัศึกษามีความสำคัญ ดังที่นักวิชาการได้กล่าวถึงความสำคัญของการมัธยมศึกษาไว้ ดังนี้

อาคม จันทสุนทร และคณะ (2537, น. 213 - 215) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการมัธยมศึกษากับการพัฒนาประเทศไว้ ซึ่งพอสรุปถึงความสำคัญและจำแนกได้ 3 ด้าน ดังนี้

1. ด้านเศรษฐกิจ การศึกษาระดับมัศึกษานี้สามารถพัฒนาปัจเจกบุคคลให้มีความรู้ความสามารถในเชิงวิชาการ พร้อมทั้งจะรับรู้และปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทางสังคมอันเนื่องมาจากความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีตลอดจนมีความรู้ความสามารถในเชิงวิชาชีพ มีทักษะในการทำงาน มีความพร้อมที่จะเรียนรู้ และมีวุฒิภาวะทางอารมณ์มากกว่าผู้สำเร็จการศึกษาขั้นพื้นฐานเพียงระดับประถมศึกษา ประเทศที่มีผู้สำเร็จการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาและไม่ศึกษาต่อ แต่เข้าสู่ตลาดแรงงานเลยก็จะทำให้ได้กำลังแรงงานในระดับกลางที่มีคุณภาพ ซึ่งส่งผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศในภาพรวมด้วย

2. ด้านสังคม การศึกษาระดับมัธยมศึกษา เป็นการศึกษาที่ช่วยพัฒนาสังคมของประเทศ กล่าวคือ การมัธยมศึกษาเป็นการศึกษาที่ช่วยพัฒนาปรับปรุงคุณภาพชีวิตของประชากรในสังคมให้ดีขึ้น เช่น รู้จักการรักษาสุขภาพอนามัย รู้จักการกินที่อยู่ดี รู้จักการหลีกเลี่ยงการรับสารพิษเข้าสู่ร่างกาย เป็นต้น นอกจากนี้ การมัศึกษายังช่วยปลูกฝังให้ประชากรรู้จักการรักษาวัฒนธรรม ประเพณีอันดีงามของประเทศของตน แม้มีการหลั่งไหลของวัฒนธรรมของประเทศอื่นๆ เข้ามาที่มีการเลือกรับไม่ถึงกับกลายชาติไปเพราะความขาดปัญญา นอกจากนี้การมัศึกษาจะช่วยให้ผู้เรียนได้เกิดการพัฒนาและปรับปรุงตนให้เข้ากับสังคมและเสริมสร้างสังคม โดยร่วมกันป้องกันและแก้ไขปัญหาต่างๆ ของสังคม

3. ด้านการเมือง การศึกษาระดับมัธยมศึกษาเป็นการศึกษาที่ปลูกฝังอุดมการณ์และความรู้ทางการเมืองแก่ประชาชน เป็นการสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองตามที่ประเทศนั้นๆ ต้องการ ซึ่งก่อให้เกิดความมั่นคงของประเทศนั้นๆ ด้วย การที่มัศึกษาสามารถช่วยการพัฒนาทางการเมืองของประเทศได้นั้น เป็นเพราะเด็กที่ได้รับการศึกษาในวัยนี้ เป็นวัยที่มีความพร้อมที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ทางการเมืองได้ เป็นวัยที่พร้อมที่จะเรียนรู้สภาพทางการเมือง มีการวิเคราะห์วิจารณ์ ก่อให้เกิดความเข้าใจและมีเจตคติที่ดีต่อระบอบการเมืองในประเทศ โดยเรียนรู้จากกิจกรรมการเรียนการสอน และกิจกรรมต่างๆ ทั้งในโรงเรียนและในสังคม

กิตติคุณ รุ่งเรือง (2545) กล่าวถึง ความสำคัญของการมัธยม ศึกษาได้ 4 ด้าน ดังต่อไปนี้

1. ความสำคัญต่อตนเอง การศึกษาระดับมัธยมศึกษาเป็นการศึกษาที่ช่วยพัฒนาบุคคลให้มีคุณภาพ กล่าวคือ เป็นบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถ รู้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมและเทคโนโลยี มีคุณธรรม จริยธรรม ตลอดจนมีทักษะในการดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมอย่างมีความสุข ในฐานะที่เป็นสมาชิกคนหนึ่งของสังคม ตามความมุ่งหมายของการจัดการศึกษา ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่กำหนดไว้ในมาตรา 6 ที่มุ่งพัฒนาบุคคลให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ และสติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข การที่การศึกษาระดับมัธยมศึกษาสามารถช่วยพัฒนาบุคคลให้มีคุณภาพได้ เนื่องจากการจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาเป็นการศึกษาที่มุ่งจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีความรู้เกี่ยวกับวิทยาการและเทคโนโลยีต่างๆ มีทักษะพื้นฐานในการดำรงชีวิตในสังคม มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ รู้เท่าทัน ต่อความเปลี่ยนแปลงต่างๆ ในสังคม ดูแลรักษาและเสริมสร้างสุขภาพอนามัยของตนเองได้

2. ความสำคัญต่อสังคม การศึกษาระดับมัธยมศึกษาเป็นการศึกษาที่มีส่วนช่วยในการพัฒนาสังคมเป็นอย่างมาก กล่าวคือ เป็นการศึกษาที่มุ่งจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้ผู้เรียนเข้าใจและรู้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมในชุมชน ไม่ตกเป็นเหยื่อของปัญหาต่างๆ ในสังคม สามารถร่วมมือกับบุคคลอื่นในการป้องกัน แก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน และสร้างสรรค์พัฒนาชุมชนให้เจริญก้าวหน้า ตลอดจนปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของการเป็นพลเมืองที่ดีของชุมชน ไม่สร้างปัญหาให้กับชุมชน และไม่ตกเป็นทาสของกระแสวัฒนธรรมต่างชาติ มีความภาคภูมิใจในศิลปวัฒนธรรมอันดีงามของประเทศและสามารถร่วมกันอนุรักษ์และสืบสานศิลปวัฒนธรรม และภูมิปัญญา อันดีงามของประเทศชาติไว้ได้

3. ความสำคัญต่อการเมือง การศึกษาระดับมัธยมเป็นการศึกษาที่ช่วยสร้างเสถียรภาพความมั่นคงทางการเมือง ของประเทศได้ กล่าวคือ การศึกษาระดับมัธยมศึกษาเป็นการศึกษาที่มุ่งจัดประสบการณ์ การเรียนรู้ให้ผู้เรียนรู้จักอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นได้อย่างมีความสุข รู้จักเคารพในสิทธิของบุคคลอื่นในสังคม และปฏิบัติตามหน้าที่ในสังคมได้อย่างถูกต้องตามขอบเขตของกฎหมายตามจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาประเทศ มาตรา 7 ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่มุ่งจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษา เพื่อปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข รู้จักรักษาและส่งเสริมสิทธิหน้าที่ เสรีภาพ มีความเคารพกฎหมาย ความเสมอภาค และศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ การที่การศึกษาระดับมัธยมศึกษาสามารถมีส่วนช่วยในการพัฒนาและสร้างเสถียรภาพทางการเมืองของประเทศได้นั้น เนื่องจากเยาวชนในช่วงวัยมัธยมศึกษาเป็นวัยที่ต้องการแสวงหาอุดมการณ์ของตน และต้องการมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคม โดยการวิพากษ์วิจารณ์สังคมตามแนวความคิดของตน

และเป็นวัยที่มีอิสระในความคิดมาก ต้องการเห็นสังคมพัฒนาไปในแนวทางที่ถูกต้อง โดยแสดงความ ต้องการมีส่วนร่วมทางการเมืองผ่านในกิจกรรมการเรียนการสอนและกิจกรรมต่างๆ ของ โรงเรียน

4. ความสำคัญต่อเศรษฐกิจ การศึกษาระดับมัธยม เป็นการศึกษาที่ช่วยสร้างเสถียรภาพ ความมั่นคง และมั่นคง ทางเศรษฐกิจของประเทศ กล่าวคือ การศึกษาระดับมัธยมเป็นการศึกษาที่มุ่ง จัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพ และเห็นช่องทางในการประกอบอาชีพ ตลอดจนมีนิสัยรักการทำงาน โดยไม่มีการรังเกียจงานว่าเป็นงานที่หนักหรืองานเบา มีความรู้ ความสามารถ และทักษะพื้นฐานในการประกอบอาชีพในตลาดแรงงานของประเทศ ถ้าเยาวชนของ ประเทศมีความรู้ความสามารถและทักษะในการประกอบอาชีพขั้นพื้นฐานก็จะเป็นกำลังสำคัญของ ชาติใน การพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ ที่จะสามารถร่วมมือและแข่งขันกับประเทศต่างๆ ในสังคม โลกได้อย่างมั่นคง

จากแนวคิดเกี่ยวกับความสำคัญของการจัดการศึกษามัธยมศึกษาที่กล่าวมาข้างต้นสามารถ สรุปประเด็นสำคัญของการจัดการศึกษามัธยมศึกษา ว่ามีความสำคัญต่อการพัฒนาตนเอง พัฒนา เศรษฐกิจ การจัดการศึกษามัศึกษามุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนตามความถนัดความสนใจ เพื่อการศึกษาต่อและการประกอบอาชีพที่ช่วยส่งเสริมภาวะทางเศรษฐกิจของประเทศได้ และ ความสำคัญต่อสังคม เป็นการจัดการศึกษาเพื่อมุ่งพัฒนาสังคม รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของสังคม และวัฒนธรรม ทั้งภายในและภายนอกประเทศ สามารถปฏิบัติตามระเบียบ กฎเกณฑ์ทางสังคมได้ อย่างถูกต้อง นำมาซึ่งความสงบเรียบร้อยของสังคม ตลอดจนการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับ สิ่งแวดล้อม

จุดมุ่งหมายของการมัธยมศึกษา

ในการจัดการศึกษาทุกระดับจะต้องมีการกำหนดจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาไว้ เพื่อเป็นแนวทางในการจัดการศึกษาที่ถูกต้องและชัดเจน ซึ่งการกำหนดจุดมุ่งหมายของการ ศึกษา ก็จะแตกต่างกันไปตามขอบเขตและระดับการศึกษา เช่น การศึกษาระดับประถมศึกษา การกำหนด จุดมุ่งหมายการศึกษา ก็จะมี ความแคบกว่าการศึกษาระดับมัธยมศึกษาและระดับ อุดมศึกษา ส่วนการศึกษาของชาติ การกำหนดจุดมุ่งหมายที่จะมีความหมายที่กว้างครอบคลุมในการศึกษา ทุกระดับและทุกด้านของประเทศ ส่วนการศึกษาระดับมัธยมศึกษา เป็นการศึกษาส่วนหนึ่งของการ ศึกษาทั้งหมดของประเทศ ดังนั้นการกำหนดจุดมุ่งหมายการศึกษาระดับมัธยมศึกษาจึงเป็น การกำหนดไว้เสมือนจุดมุ่งหมายย่อย ซึ่งซ้อนอยู่ในจุดมุ่งหมายใหญ่ของชาติอีกทีหนึ่ง ดังที่กำหนดไว้ ในจุดมุ่งหมายของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 (กรมวิชาการ, 2544, น. 4) ดังนี้

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานนี้มุ่งพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข และมีความเป็นไทย มีศักยภาพในการศึกษาต่อและประกอบอาชีพ จึงกำหนดจุดหมาย ซึ่งถือเป็นมาตรฐานการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ดังต่อไปนี้

1. เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัยในตนเอง ปฏิบัติตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ มีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมอันพึงประสงค์
2. มีความคิดสร้างสรรค์ ใฝ่รู้ใฝ่เรียน รักการอ่าน รักการเขียน และรักการค้นคว้า
3. มีความรู้อันเป็นสากล รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงและความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการ มีทักษะและศักยภาพในการจัดการ การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยี ปรับวิธีการคิด วิธีการทำงานได้เหมาะสมกับสถานการณ์
4. มีทักษะและกระบวนการ โดยเฉพาะทางคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ทักษะการคิด การสร้างปัญญา และทักษะในการดำเนินชีวิต
5. รักการออกกำลังกาย ดูแลตนเองให้มีสุขภาพและบุคลิกภาพที่ดี
6. มีประสิทธิภาพในการผลิตและการบริโภค มีค่านิยมเป็นผู้ผลิตมากกว่าเป็นผู้บริโภค
7. เข้าใจในประวัติศาสตร์ของชาติไทย ภูมิใจในความเป็นไทย เป็นพลเมืองดี ยึดมั่นในวิถีชีวิตและการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
8. มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ภาษาไทย ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี กีฬา ภูมิปัญญาไทย ทรัพยากรธรรมชาติและพัฒนาสิ่งแวดล้อม
9. รักประเทศชาติและท้องถิ่น มุ่งทำประโยชน์และสร้างสิ่งที่ดีงามในสังคม

นอกจากนี้ สุจินต์ วิศวะธีรานนท์ (2524, น. 16 – 17) ยังได้กล่าวสรุปจุดมุ่งหมายทั่วไปของการมัธยมศึกษา

1. จุดมุ่งหมายเกี่ยวกับสุขภาพ เนื่องจากบุคคลเป็นทรัพยากรที่เป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาชาติ ดังนั้นการจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาจะต้องมุ่งให้ผู้เรียนรู้จักดูแลรักษาสุขภาพให้แข็งแรงสมบูรณ์ทั้งสุขภาพจิต และสุขภาพร่างกาย เพื่อที่จะเป็นกำลังที่เข้มแข็งในการพัฒนาประเทศต่อไป
2. จุดมุ่งหมายเกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่พลเมือง สิทธิและหน้าที่เป็นสิ่งสำคัญต่อการพัฒนาการเมืองการปกครองระบอบประชาธิปไตย ดังนั้นการศึกษาระดับมัศึกษานี้จำเป็นต้องมุ่งให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่ของตน เพื่อที่จะดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับคนอื่นในสังคมตามวิถีทางของการปกครองระบอบประชาธิปไตยได้อย่างสันติสุข
3. จุดมุ่งหมายเกี่ยวกับความสามารถในการปรับตัวด้านอาชีพ เนื่องจากการศึกษาระดับมัธยมศึกษาเป็นการศึกษาขั้นพื้นฐานที่เตรียมผู้เรียนให้สามารถดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข

ดังนั้นการศึกษาระดับการมัธยมศึกษาต้องมุ่งจัดการศึกษาให้ผู้เรียนเห็นแนวทางในการประกอบอาชีพในสังคมได้อย่างเหมาะสม ตลอดจนมีทักษะในการทำงานร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมได้

4. จุดมุ่งหมายเกี่ยวกับพลังในความคิดและการสื่อสารความหมาย การศึกษาระดับมัธยมศึกษาต้องมุ่งให้ผู้เรียนคิดเป็น เพื่อให้สามารถแก้ปัญหาต่างๆ ที่จะต้องประสบในการดำรงชีวิตได้ ตลอดจนมุ่งให้เข้าใจในกระบวนการคิดอย่างมีเหตุผล เพื่อเป็นแนวทางในการตัดสินใจต่างๆ ตลอดจนสามารถสื่อสารความคิดของตนให้ผู้อื่นทราบ โดยการแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล ดังนั้นโรงเรียนมัธยมศึกษาต้องมุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้แสดงออกถึงความคิดเห็นของตนอย่างมีเหตุผล

5. จุดมุ่งหมายเกี่ยวกับสมรรถภาพทางสังคม การดำรงชีวิตในสังคม ทักษะทางสังคม เป็นสิ่งที่จำเป็นต่อการใช้ชีวิตอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคม ดังนั้น การศึกษาระดับมัธยมศึกษาต้องมุ่งให้ผู้เรียนรู้จักมารยาทในสังคม การเคารพในความรู้สึกรู้ใจของผู้อื่น การรู้จักชื่นชมในความคิดและความดีของผู้อื่นในสังคม และการสร้างมิตรภาพอันดีต่อกันในสังคม ทั้งระหว่างสมาชิกใน ครอบครัว เพื่อน เพื่อนบ้าน และบุคคลอื่นๆ ในสังคม เพื่อการดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคม อย่างมีความสุข

6. จุดมุ่งหมายเกี่ยวกับจริยธรรม สังคมจะเจริญก้าวหน้าได้มิใช่อาศัยแต่คนที่มีความรู้ความสามารถเท่านั้นแต่ยังต้องเป็นคนที่มีความดี จริยธรรม ดังนั้น การศึกษาระดับมัธยมศึกษาจำเป็นต้องปลูกฝังและพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณธรรม จริยธรรมอันดีงาม เพื่อการอยู่ร่วมกันในสังคมแห่งการเปลี่ยนแปลงได้อย่างสงบสุข

7. จุดมุ่งหมายเกี่ยวกับการศึกษาต่อ การศึกษาระดับมัธยมศึกษา เป็นการศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับการดำรงชีวิตในสังคม ดังนั้นเยาวชนที่จะต้องศึกษาต่อจำเป็นต้องที่โรงเรียนมัธยมศึกษาจะต้องจัดให้ผู้เรียน มีความรู้ทางวิชาการขั้นพื้นฐานสำหรับการศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาต่อไป

จากจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษา ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 และจุดมุ่งหมายทั่วไปของการมัธยมศึกษาของ สุนจินต์ วิศวธีรานนท์ (2524) พอสรุปถึงจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาระดับ มัธยมศึกษาได้ ดังต่อไปนี้

1. เพื่อการพัฒนาศักยภาพความคิดและการสื่อสาร เนื่องจากผู้เรียนในระดับมัธยมเป็นช่วงวัยรุ่นและพร้อมที่จะออกไปดำรงชีวิตในสังคมและเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศชาติต่อไป ดังนั้น การศึกษาระดับมัธยมศึกษาต้องมุ่งเน้นการฝึกกระบวนการคิด การจัดการเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหา จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่าน และเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง ตลอดจนรู้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมและเทคโนโลยี ตลอดจนปัญหาต่างๆ เพื่อนำไปสู่การตัดสินใจการกระทำกิจกรรมต่างๆ ในการสร้างสรรค์และพัฒนาประเทศชาติไปสู่ความร่วมมือและการแข่งขันในสังคมโลกได้อย่างมั่นคง ซึ่งพฤติกรรม ดังกล่าวจะเกิดได้ โรงเรียนต้องจัดการศึกษาในผู้เรียนได้มีโอกาสแสดงศักยภาพที่ติดตัวมา ประกอบกับประสบการณ์ที่ทางโรงเรียนจัดให้ออกมา

ในรูปของการแสดงความคิดเห็น และสามารถสื่อสารให้สังคมได้รับรู้ถึงความต้องการอย่างมีเหตุผลที่เหมาะสม

2. เพื่อการพัฒนาสุขภาพอนามัย บุคคลเป็นทรัพยากรที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศ และประเทศชาติจะพัฒนาอย่างยั่งยืนได้ บุคคลในประเทศนั้นจะต้องมีคุณภาพ มีสุขภาพจิต สุขภาพกายที่สมบูรณ์ จึงจะเป็นกำลังที่มีคุณภาพในการพัฒนาประเทศได้ ดังนั้น การจัดการศึกษาในระดับมัธยมศึกษา ซึ่งเป็นการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อเตรียมคนให้เป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศต้องมุ่งจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้ผู้เรียนรู้จักดูแลรักษาสุขภาพ ร่างกาย และสุขภาพจิตที่แข็งแรงสมบูรณ์ ตลอดจนเป็นบุคคลที่มีความฉลาดทางอารมณ์และบุคลิกภาพที่ดี เพื่อเป็นบุคคลที่มีคุณภาพและเป็นกำลังที่แข็งแรงในการพัฒนาสังคมและประเทศชาติต่อไป

3. เพื่อพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมอันดีงาม ประเทศชาติจะพัฒนาได้อย่างยั่งยืนและสามารถร่วมมือและแข่งขันกับนานาประเทศในเวทีโลกได้ จะต้องประกอบไปด้วย บุคคลภายในประเทศที่มีความรู้ ความสามารถ และมีคุณธรรม จริยธรรม เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมเป็นสิ่งสำคัญ ดังนั้น การจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาต้องมุ่งเน้นพัฒนาผู้เรียนให้มีความสุข โดยเป็นบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถควบคู่กับคุณธรรม จริยธรรม มีความ รับผิดชอบต่อสังคม และมีค่านิยมที่ดี เพื่อเป็นบุคคลที่มีคุณภาพในการพัฒนาชุมชนและสังคมยั่งยืนต่อไป

4. เพื่อพัฒนาประชาธิปไตยที่มั่นคง การศึกษาระดับมัธยมศึกษาเป็นการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อเตรียมบุคคลเข้าสู่สังคม สามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นได้อย่างสงบสุข มีความเคารพในสิทธิและหน้าที่ของบุคคล เคารพในความเสมอภาค ปฏิบัติตนตามกฎหมายระเบียบของสังคม และยอมรับในความคิดของบุคคลอื่น ดังนั้น การจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาต้องมุ่งเน้นพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่ของตน โดยจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้เผชิญกับสถานการณ์ตามกระบวนการทางประชาธิปไตย เพื่อให้ ผู้เรียนได้ใช้วิธีการดำเนินการตามวิถีประชาธิปไตยและสามารถปฏิบัติตนเป็นพลเมืองที่ดี ยึดมั่นในวิถีชีวิตและการปกครองระบอบประชาธิปไตย

5. เพื่อพัฒนาสังคมที่ยั่งยืน กล่าวคือ การพัฒนาสังคมที่ยั่งยืน เป็นการพัฒนาที่ครอบคลุมในทุกๆ บริบทของสังคม และมีความเหมาะสมสอดคล้องกับศักยภาพพื้นฐานของสังคมของคน การพัฒนาสังคมอย่างยั่งยืนจะเกิดขึ้นได้อย่างแท้จริงอยู่ที่บุคคลในสังคมเป็นสำคัญที่ต้องรู้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมและเทคโนโลยี มีความรู้ ความเข้าใจในรากเหง้าของสังคมอย่างแท้จริง ดังนั้น การจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษา ซึ่งเป็นการศึกษาขั้นพื้นฐานในการดำรงชีวิตในสังคม จึงมีความจำเป็นต้องมุ่งเน้นจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจในพื้นฐานสังคม วัฒนธรรม มีความรับผิดชอบต่อสังคมร่วมกัน และเห็นแนวทางในการป้องกันแก้ไขปัญหาสังคมที่เหมาะสมและพัฒนาสังคมบนพื้นฐานของสังคมที่แท้จริง

6. เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจที่มั่นคง เสถียรภาพทางเศรษฐกิจจะมั่นคงและมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ย่อมขึ้นอยู่กับพฤติกรรมของบุคคลในสังคมเป็นผู้ผลิตที่มีประสิทธิภาพ และเป็นผู้บริโภคอย่างฉลาด ตลอดจนมีทักษะในการทำงานที่มีประสิทธิภาพ การพัฒนาบุคคลให้มีคุณภาพ เพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจที่มั่นคง การศึกษาระดับมัธยมศึกษาเป็นการศึกษาที่สำคัญในการจัดการศึกษาเพื่อมุ่งเน้นให้ผู้เรียนเห็นแนวทางในการประกอบอาชีพที่เหมาะสมกับ ศักยภาพของตน มีนิสัยรักในการทำงาน มีค่านิยมเป็นผู้บริโภคที่ฉลาด และเป็นผู้ผลิตที่มี ประสิทธิภาพ นอกจากนี้ การศึกษายังเป็นการพัฒนาศักยภาพบุคคลให้เป็นบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถ เมื่อเข้าสู่ ตลาดแรงงานจะเป็นแรงงานที่มีคุณภาพ เพื่อการสร้างสรรคงานอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถแข่งขัน กับนานาประเทศในตลาดโลกได้อย่างมั่นคง

7. เพื่ออนุรักษ์สืบสานศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น กล่าวคือ การศึกษาคือ การพัฒนาคน และการพัฒนาคน คือ การพัฒนาชาติ การพัฒนาชาติอย่างมั่นคง อย่างยั่งยืนจะต้อง พัฒนาบนพื้นฐานรากเหง้าในสังคมวัฒนธรรมและภูมิปัญญาของคนในชาติ เพื่อความเป็นเอกภาพของ ประเทศชาติอย่างมีเอกลักษณ์ที่ภาคภูมิใจในความเป็นชาติของตน ดังนั้น การศึกษาระดับมัธยมศึกษา ต้องมุ่งเน้นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ผู้เรียนมีความเข้าใจในความเป็นมาของชนชาติ เกิดความภาคภูมิใจในความเป็นชาติของตน ตลอดจนมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์และสืบสาน ศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญาของคนในชาติ ทรัพยากรธรรมชาติและพัฒนาสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน

บทบาทและหน้าที่ของการมัธยมศึกษา

การจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษา เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายของการศึกษาระดับ มัธยมศึกษาดังกล่าว จะต้องอาศัยปัจจัยหลายประการ เช่น ครู นักเรียน ผู้บริหาร หลักสูตร สื่อ อุปกรณ์การสอน อาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมในชุมชน เป็นต้น ที่ต้องประกอบรวมกันเพื่อทำ หน้าที่ของการจัดการศึกษาให้บรรลุตามจุดมุ่งหมายของการมัธยมศึกษา ดังที่กล่าวข้างต้น การศึกษา ในแต่ละระดับจะมีบทบาทและหน้าที่ในการจัดการศึกษาที่แตกต่างกันไปตามจุดมุ่งหมายและขอบเขต ภารกิจหลักของการศึกษาในแต่ละระดับการศึกษาระดับมัธยมศึกษา เป็นการศึกษาที่สำคัญระดับหนึ่ง ที่ต้องมีบทบาทและหน้าที่ในการจัดการศึกษาให้บรรลุ จุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาตั้งที่บัญญัติไว้ใน มาตรา 24 (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ 2542 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2542) พอสรุปได้ดังนี้

1. โรงเรียนมัธยมศึกษาจะต้องมีบทบาทและหน้าที่จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรม ให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล
2. โรงเรียนมัธยมศึกษาจะต้องมีบทบาทและหน้าที่จัดกิจกรรมฝึกทักษะกระบวนการคิด ทักษะการจัดการให้ผู้เรียนได้เผชิญกับสถานการณ์ และสามารถประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและ แก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม

3. โรงเรียนมัธยมศึกษาต้องมีบทบาทและหน้าที่ในการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกปฏิบัติให้ผู้เรียนได้ลงมือทำได้ คิดให้เป็น ทำให้เป็น มีนิสัยรักการอ่าน การเขียน และเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง

4. โรงเรียนมัธยมศึกษาต้องมีบทบาทและหน้าที่จัดการเรียนการสอน โดยผสมผสานความรู้ด้านต่างๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมอันดีงาม ของสังคม และมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามที่สังคมต้องการ

5. โรงเรียนมัธยมศึกษาต้องมีบทบาทและหน้าที่จัดกิจกรรมส่งเสริม สนับสนุนให้ ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อม ตลอดจนสื่อการเรียนการสอนและสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ไปพร้อมกับกระบวนการเรียนการสอน และแหล่งวิทยาการที่ให้ความรู้ประเภทต่างๆ

6. โรงเรียนมัธยมศึกษาต้องมีบทบาทและหน้าที่จัดประสบการณ์ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ตลอดเวลา ทุกสถานที่ ตลอดจนมีการประสานความร่วมมือกับบิดา มารดา ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชนทุกฝ่ายเพื่อหาแนวทางร่วมกันในการพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพของผู้เรียน

จากบทบาทหน้าที่ของโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีต่อการจัดการศึกษาในระดับมัธยมศึกษา ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2544 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2542) ดังกล่าวไว้แล้วข้างต้น จะมีความสอดคล้องกับแนวความคิดที่ สุจินต์ วิศวธีรานนท์ (2524, น. 25 - 28) ได้กล่าวไว้เกี่ยวกับบทบาทและหน้าที่ของการมัธยมศึกษา ซึ่งพอสรุปได้ดังต่อไปนี้

1. บทบาทและหน้าที่ต่อผู้เรียนด้านร่างกาย โรงเรียนมัธยมศึกษาต้องทำหน้าที่ในการจัดสอนและให้ความรู้เกี่ยวกับสุขภาพร่างกาย และอนามัยเพื่อปลูกฝังผู้เรียนให้รู้จักรักษาสุขภาพอนามัยของตน โดยรู้จักออกกำลังกายและเล่นกีฬาที่คนถนัด โรงเรียนมัธยมศึกษาจะต้องจัดรายวิชาสุขศึกษา และพลศึกษาให้ผู้เรียนได้ศึกษาตามหลักสูตรตลอดจนกิจกรรมเพื่อส่งเสริมกีฬาในโรงเรียน เช่น การแข่งขันกีฬาภายในโรงเรียน กีฬา และการแข่งขันกีฬาในรายการต่างๆ ที่สมาคมกีฬาต่างๆ เป็นผู้จัด เพื่อเป็นการส่งเสริมเยาวชนให้มีความสามารถ ทางการกีฬา สามารถเข้าร่วมแข่งขันกับนานาชาติ ประเทศ ในกีฬาระดับภูมิภาคและระดับกีฬาโอลิมปิกได้ต่อไป

2. บทบาทและหน้าที่ต่อผู้เรียนด้านสติปัญญา โดยโรงเรียนมัธยมศึกษาต้องมีแลหน้าที่เกี่ยวกับการพัฒนาสติปัญญาของผู้เรียน ดังต่อไปนี้

2.1 จัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่สำคัญและจำเป็นต่อการดำรงชีวิตและเป็นพื้นฐานในการประกอบอาชีพของผู้เรียนในอนาคต เมื่อเข้าสู่ระบบของสังคม และเป็นพื้นฐานสำหรับการศึกษาต่อของผู้เรียนในระดับที่สูงขึ้นต่อไป

2.2 จัดกิจกรรมที่สร้างเสริมให้ผู้เรียนได้มีทักษะในการแสวงหาความรู้และการนำความรู้ไปใช้ในการดำรงชีวิตได้ โดยระดับมัธยมศึกษาต้องให้ความสำคัญกับการฝึกทักษะการอ่านมากกว่า

ทักษะอื่นๆ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นผู้มีนิสัยรักการอ่าน มีนิสัยไม่รู้จักลืมนัดชีวิตจะได้ดำรงชีวิตอยู่ในสังคมแห่งการเรียนรู้ได้อย่างมีความสุข และรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของสังคม

2.3 โรงเรียนมัธยมศึกษา ต้องจัดกิจกรรมที่มุ่งปลูกฝังความมีนิสัยใฝ่รู้ให้แก่ผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนเป็นผู้มีความรอบรู้และติดตามความก้าวหน้าของสังคมแห่งการเปลี่ยนแปลงได้ทัน ซึ่งจะ ทำให้ผู้เรียนเป็นผู้มีใจกว้างและยอมรับความเปลี่ยนแปลงใหม่ๆ ของสังคมได้

2.4 โรงเรียนมัธยมศึกษาต้องจัดกิจกรรมเพื่อฝึกฝนให้ผู้เรียนมีทักษะในการแก้ปัญหา โดยใช้กระบวนการทางประชาธิปไตยอย่างเหมาะสม เพื่อสามารถนำไปใช้ในการ ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมระบอบประชาธิปไตยอย่างมีความสุข

3. บทบาทและหน้าที่ต่อผู้เรียนด้านอารมณ์ โดยโรงเรียนมัธยมศึกษาจะต้องมีบทบาท และหน้าที่ในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียนด้านอารมณ์ 3 ประการ ดังต่อไปนี้

3.1 จัดกิจกรรมเพื่อสร้างเสริมให้ผู้เรียนมีความฉลาดทางอารมณ์ และรู้จักรักษาสุขภาพจิตของตนให้ดีอยู่เสมอ

3.2 จัดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของผู้เรียนให้เป็นผู้ที่มีศีลธรรมประจำใจ รู้จักหน้าที่ของตน มีความรับผิดชอบต่อตนเอง ครอบครัว สังคม และมีค่านิยมที่พึงประสงค์ เพื่อให้ผู้เรียนได้เป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพในอนาคต

3.3 จัดกิจกรรมส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ต่อตนเองและสังคม โดยการจัดกิจกรรมชุมนุม หรือชมรมต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนได้เข้าร่วมในการทำกิจกรรมตามความถนัดของผู้เรียน

4. บทบาทและหน้าที่ต่อผู้เรียนด้านสังคม โดยโรงเรียนมัธยมศึกษาต้องมีบทบาทและหน้าที่เกี่ยวกับด้านสังคมของผู้เรียนดังต่อไปนี้

4.1 โรงเรียนมัธยมศึกษาต้องจัดสภาพแวดล้อมทั้งภายในโรงเรียนและในชั้นเรียนที่เอื้อให้เรียนได้รู้จักการสร้างความสัมพันธ์อันดีต่อกันระหว่างผู้เรียน เพื่อนำไปสู่ความร่วมมือในการทำกิจกรรมต่างๆ ในโรงเรียน และชุมชนของผู้เรียนต่อไป

4.2 โรงเรียนมัธยมศึกษาต้องจัดการศึกษาให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจในสิทธิ และหน้าที่ของตนที่มีต่อครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ ในฐานะพลเมืองที่ดี โดยให้ผู้เรียนได้เรียนรายวิชาเกี่ยวกับหน้าที่พลเมือง ทั้งในรายวิชาของสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม และรายวิชาอื่น เพื่อการส่งเสริมการเป็นพลเมืองดีของผู้เรียน

4.3 โรงเรียนมัธยมศึกษาต้องจัดกิจกรรมที่สร้างเสริมให้ผู้เรียนมีความเข้าใจในความเป็นมาของชาติ เพื่อเกิดความภาคภูมิใจและความจงรักภักดีต่อชาติ

4.4 โรงเรียนมัธยมศึกษาต้องจัดกิจกรรมที่สร้างเสริมให้ผู้เรียนเป็นคนดี มีปัญญา และมีศักยภาพพร้อมที่จะแข่งขันและร่วมมืออย่างสร้างสรรค์ในสังคมโลกได้ โดยการศึกษารายวิชา ภาษาต่างประเทศ เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ เป็นต้น

5. บทบาทและหน้าที่ต่อผู้เรียนด้านเศรษฐกิจ โดยโรงเรียนมัธยมศึกษาจะต้องมีบทบาทและหน้าที่ต่อผู้เรียนในด้านเศรษฐกิจ พอสรุปได้ดังต่อไปนี้

5.1 โรงเรียนมัธยมศึกษาต้องจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเป็นผู้บริโภคอย่างฉลาด รู้จักการใช้จ่ายเงินอย่างเหมาะสม ไม่ฟุ่มเฟือย รู้จักเลือกซื้อของที่จำเป็นและเหมาะสม

5.2 โรงเรียนมัธยมศึกษา ต้องจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีการเรียนรู้เกี่ยวกับครอบครัวและรู้ว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งในการดูแลครอบครัว และมีส่วนในการสร้างความสุขและ ความมั่นคงในครอบครัวได้ โดยเป็นผู้ที่รู้จักใช้จ่ายอย่างเหมาะสม

5.3 จัดการเรียนรู้การสอนวิชาชีพที่สอดคล้องตรงกับความถนัดและความสนใจของผู้เรียนอย่างทั่วถึง เพื่อเป็นการเตรียมผู้เรียนเข้าสู่ตลาดแรงงานของสังคมในอนาคตและให้ผู้เรียนเห็นแนวทางในการประกอบอาชีพของคนในอนาคต

5.4 โรงเรียนมัธยมศึกษา ต้องจัดกิจกรรมเกี่ยวกับการให้ข้อมูลอาชีพแก่ผู้เรียน โดยจัดงานโครงการขายอาชีพขึ้น เพื่อแสดงถึงผลผลิตเกี่ยวกับการประกอบอาชีพต่างๆ ในชุมชน เพื่อให้ผู้เรียนได้เห็นแนวทางและสามารถเลือกอาชีพได้ตามความถนัดและความสนใจของผู้เรียน หรือการแนะแนวอาชีพโดยครูแนะแนวทุกคนต้องสามารถให้ความรู้หรือข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพที่ผู้เรียนสนใจได้

5.5 โรงเรียนมัธยมศึกษา ต้องจัดสถานที่เพื่อฝึกทักษะในการประกอบอาชีพของผู้เรียน โดยสร้างเป็นโรงฝึกงาน หรืออาศัยแหล่งการเรียนรู้ในชุมชนเป็นการฝึกฝนทักษะการ ประกอบอาชีพ เพื่อให้ผู้เรียนจะได้มีทักษะในการประกอบอาชีพที่ถูกต้อง

สภาพปัญหาการจัดการศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษา

การศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาของการจัดการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาในประเทศไทย จากผลการศึกษาวิจัยของธีระ รุญเจริญ (2545, น. 135) พบว่า โรงเรียนการศึกษาขั้นพื้นฐานส่วนใหญ่ได้ดำเนินการด้านการปฏิรูปการจัดการศึกษา โดยเฉพาะในโรงเรียนมัธยมศึกษา กล่าวคือ ได้มีการประเมินตนเอง (SSR) และจัดทำรายงาน และได้ประเมินโรงเรียนตามเกณฑ์มาตรฐานที่กรมกำหนดไว้ให้ดำเนินการในขั้นต้น โดยใช้คณะกรรมการที่สำนักงานแต่งตั้งขึ้น ผลการประเมินตามเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนมัธยมศึกษา บางจังหวัดคุณภาพอยู่ในระดับ “ควรปรับปรุง” บางจังหวัดอยู่ในระดับ “พอใช้” และอยู่ใน “ระดับดี” มีน้อยมาก แสดงให้เห็นถึงความแตกต่างของคุณภาพการศึกษาตามบริบทของพื้นที่ ดังนั้น การยกระดับคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาจึงควรมีรูปแบบหรือกระบวนการที่เหมาะสมกับแต่ละเขตพื้นที่

การวิจัยครั้งนี้เป็นการพัฒนารูปแบบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตภาคเหนือ ซึ่งมีบริบท ปัจจัยสนับสนุนที่แตกต่างจากสถานศึกษาระดับประถมศึกษาหรือสถานศึกษาสังกัดอื่นๆ จึงควรมีรูปแบบการบริหารที่เฉพาะเจาะจงสำหรับโรงเรียนที่เป็นศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตภาคเหนือ

แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการบริหารการศึกษา

ความหมายของรูปแบบการบริหารทางการศึกษา

คำว่า “รูปแบบ” หรือ Model เป็นคำที่ใช้เพื่อสื่อความหมายหลายอย่างในปัจจุบันการวิจัยพัฒนารูปแบบเริ่มเป็นที่นิยมมากขึ้น โดยมีผู้ให้ความหมายของรูปแบบไว้ ดังนี้

Good (1973) ได้ให้ความหมาย รูปแบบ หมายถึง แบบอย่างของสิ่งใดสิ่งหนึ่งเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างหรือทำซ้ำเป็นตัวอย่างเพื่อการเลียนแบบ เป็นแผนภูมิหรือรูปสามมิติซึ่งเป็นตัวแทนของสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือหลักการหรือแนวคิด เป็นชุดของปัจจัย หรือตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ซึ่งรวมกันเป็นตัวประกอบและเป็นสัญลักษณ์ทางระบบสังคม อาจกล่าวได้ว่า รูปแบบคือ แบบจำลองของสิ่งที่ไปเป็น

Keeves (1997, pp. 386-389) ให้ความหมายของ รูปแบบ หมายถึงโครงสร้าง หรือแบบจำลองที่มนุษย์สร้างขึ้น เพื่อแสดงความสัมพันธ์ระหว่างหลักการพื้นฐานหรือแนวคิดในการศึกษารูปย่อของปรากฏการณ์ซึ่งแสดงข้อความ จำนวน หรือภาพ ทำให้เข้าใจปรากฏการณ์นั้นๆ และยังใช้ในการตรวจสอบแนวคิด อธิบายวิธีการอย่างเป็นลำดับขั้นตอนขององค์ประกอบต่างๆ อย่างเป็นระบบ

รัตนะ บัวสนธ์ (2552, น. 124) ให้ความหมายของรูปแบบ เป็น 3 ความหมาย ดังนี้

1. แผนภาพหรือภาพร่างของสิ่งหนึ่งที่ยังไม่สมบูรณ์เหมือนของจริง ในความหมายนี้ มักจะเรียกทับศัพท์ว่า “โมเดล” เช่น โมเดลบ้าน โมเดลรถยนต์ โมเดลเสื้อผ้า เป็นต้น

2. แบบแผนความสัมพันธ์ของตัวแปรหรือสมการทางคณิตศาสตร์ที่รู้จักกันในชื่อว่า Mathematical Model”

3. แผนภาพที่แสดงถึงองค์ประกอบการทำงานของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง รูปแบบในความหมายนี้ บางทีเรียกกันว่าภาพย่อส่วนของทฤษฎีหรือแนวคิดในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง เช่น รูปแบบการสอน รูปแบบการบริหาร รูปแบบการประเมิน เป็นต้น

จากความหมายของรูปแบบทั้ง 3 ลักษณะ พบว่า รูปแบบการบริหารจัดการจัดอยู่ในประเภทที่ 3 ที่เป็นแผนภาพแสดงองค์ประกอบของการดำเนินงานต่างๆ ตามทฤษฎีทางการบริหารจัดการ

ทิตินา แชมมณี (2554, น. 1) ให้ความหมายของ รูปแบบเป็นรูปธรรมของความคิดที่เป็นนามธรรม ซึ่งบุคคลแสดงออกมาในลักษณะใดลักษณะหนึ่ง เช่น เป็นคำอธิบาย เป็นแผนผัง ไดอะแกรมหรือแผนภาพ เพื่อช่วยให้ตนเองและบุคคลอื่นสามารถเข้าใจได้ชัดเจนขึ้น รูปแบบเป็นเครื่องมือทางความคิดที่บุคคลใช้ในการสืบสอบหาคำตอบ ความรู้ความเข้าใจในปรากฏการณ์ทั้งหลาย

จากความหมายทั้งหมด สรุปได้ว่า รูปแบบ (Model) หมายถึง แบบแผนทางความคิดที่แสดงถึงองค์ประกอบ ขั้นตอนของกระบวนการบางอย่างที่พัฒนาขึ้นจากแนวคิด ทฤษฎี เพื่อช่วยให้ตนเองและคนอื่นสามารถเข้าใจได้ง่ายและชัดเจนขึ้น ดังนั้น รูปแบบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษ หมายถึง ตัวแบบทางความคิดด้านการบริหารเพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษานำไปใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่และการปฏิบัติภารกิจในการพัฒนาสถานศึกษาเป็นศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา ตลอดจนการสร้างความยั่งยืนในการคงสภาพการเป็นศูนย์การเรียนรู้ ซึ่งจะต้องคำนึงถึงองค์ประกอบของการบริหารจัดการและองค์ประกอบของการเป็นศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาที่สอดคล้องกัน

ประเภทของรูปแบบ

รูปแบบมีหลายประเภทด้วยกันซึ่งนักวิชาการด้านต่าง ๆ ก็ได้จัดแบ่งประเภทต่างกันอย่างออกไปสำหรับรูปแบบทางการศึกษาและสังคมศาสตร์นั้น ได้แบ่งออกเป็น 4 ประเภท คือ (Keeves, 1997, pp. 561-565)

1. Analogue Model เป็นรูปแบบที่ใช้การอุปมาอุปมัยเทียบเคียงปรากฏการณ์ซึ่งเป็นรูปธรรมเพื่อสร้างความเข้าใจในปรากฏการณ์ที่เป็นนามธรรม เช่น รูปแบบในการทำนายจำนวนนักเรียนที่จะเข้าสู่ระบบโรงเรียน ซึ่งอนุมานแนวคิดมาจากการเปิดน้ำเข้าและปล่อยน้ำออกจากถัง นักเรียนที่จะเข้าสู่ระบบเปรียบเทียบกับน้ำที่เปิดออกจากถัง ดังนั้นนักเรียนที่คงอยู่ในระบบจึงเท่ากับนักเรียนที่เข้าสู่ระบบลบด้วยนักเรียนที่ออกจากระบบ เป็นต้น

2. Semantic Model เป็นรูปแบบที่ใช้ภาษาเป็นสื่อในการบรรยายหรืออธิบายปรากฏการณ์ที่ศึกษาด้วยภาษา แผนภูมิ หรือรูปภาพ เพื่อให้เห็นโครงสร้างทางความคิด องค์ประกอบ และความสัมพันธ์ขององค์ประกอบของปรากฏการณ์นั้นๆ เช่น รูปแบบการสอน เป็นต้น

3. Mathematical Model เป็นรูปแบบที่ใช้สมการทางคณิตศาสตร์เป็นสื่อในการแสดงความสัมพันธ์ของตัวแปรต่างๆ รูปแบบประเภทนี้นิยมใช้กันทั้งในสาขาจิตวิทยาและศึกษาศาสตร์ รวมทั้งการบริหารการศึกษาด้วย

4. Causal Model เป็นรูปแบบที่พัฒนามาจากเทคนิคที่เรียกว่า Path Analysis และหลักการสร้าง Semantic Model โดยการนำเอาตัวแปรต่างๆ มาสัมพันธ์กันเชิงเหตุและผลที่เกิดขึ้น

เช่น The Standard Deprivation Model ซึ่งเป็นรูปแบบที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างสภาพทางเศรษฐกิจสังคมของบิดา มารดา สภาพแวดล้อมทางการศึกษาที่บ้าน และระดับสติปัญญาของเด็ก เป็นต้น

กล่าวโดยสรุป รูปแบบมีหลายประเภท สำหรับการวิจัยครั้งนี้ เป็นรูปแบบ Semantic Model ที่ใช้ภาษาเป็นสื่อในการบรรยายหรืออธิบายปรากฏการณ์ที่ศึกษาด้วยภาษา แผนภูมิ หรือรูปภาพ เพื่อให้เห็นโครงสร้างทางความคิดและความสัมพันธ์ขององค์ประกอบของการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา

คุณลักษณะของรูปแบบที่ดี

Keeves (1997, p. 560) กล่าวว่า รูปแบบที่ใช้ประโยชน์ได้ ควรจะมีข้อกำหนด (Requirement) 4 ประการ คือ

1. รูปแบบ ควรประกอบด้วยความสัมพันธ์อย่างมีโครงสร้าง (Structural Relationship) มากกว่าความสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องเนื่องกันแบบรวม ๆ (Associative Relationship)
2. รูปแบบ ควรใช้เป็นแนวทางการพยากรณ์ผลที่จะเกิดขึ้นสามารถถูกตรวจสอบได้ โดยการสังเกต ซึ่งเป็นไปได้ที่จะทดสอบรูปแบบพื้นฐานของข้อมูลเชิงประจักษ์ได้
3. รูปแบบ ควรจะต้องระบุหรือชี้ให้เห็นถึงกลไกเชิงเหตุผลของเรื่องที่ศึกษา ดังนั้น นอกจากรูปแบบจะเป็นเครื่องมือในการพยากรณ์ได้ ควรใช้อธิบายปรากฏการณ์ได้ด้วย
4. รูปแบบ ควรเป็นเครื่องมือในการสร้างโมทัศน์ใหม่ และสร้างความสัมพันธ์ของตัวแปรในลักษณะใหม่ ซึ่งเป็นการขยายในเรื่องที่กำลังศึกษา

การพัฒนารูปแบบการบริหาร

จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนารูปแบบพบว่า การพัฒนารูปแบบนั้นอาจจะมีขั้นตอนในการดำเนินงานแตกต่างกันไป โดยปกติจะใช้กระบวนการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ในการสร้างและพัฒนารูปแบบ ในที่นี้ได้ศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการสร้างรูปแบบการบริหารจัดการทางการศึกษา แบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน หลัก คือ

ขั้นตอนที่ 1 การสร้างและพัฒนารูปแบบการบริหาร โดยปกติจะมีขั้นตอนหลักๆ ดังนี้

- 1) ศึกษา แนวคิด ทฤษฎีและผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนารูปแบบการบริหาร เพื่อนำมาเป็นกรอบแนวคิดในการพัฒนา
- 2) ศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาขององค์การ เพื่อให้ได้ข้อมูลพื้นฐานในการสร้างรูปแบบ อาจใช้วิธีการศึกษาได้หลากหลายตามความเหมาะสม เช่น การสำรวจ การสัมภาษณ์ ใช้แบบสอบถาม การประชุมกลุ่มย่อย เป็นต้น

3) นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสาร และสภาพปัจจุบันปัญหาขององค์การมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ เพื่อกำหนดเป็นกรอบแนวความคิดของรูปแบบ อาจใช้การสนทนากลุ่ม หรือเทคนิคอื่นๆ มาช่วยในการสร้างรูปแบบการบริหารจัดการได้

4) จัดทำคู่มือหรือแนวทางการใช้รูปแบบให้เป็นรูปธรรม เพื่อสะดวกต่อการนำไปทดลองใช้

ขั้นตอนที่ 2 การทดสอบหรือประเมินผลการใช้รูปแบบ โดยปกติผู้วิจัยหรือผู้พัฒนา รูปแบบการบริหารอาจใช้เทคนิคการตรวจสอบและการประเมินผลได้หลายแบบที่นิยม มี 2 ลักษณะ ดังนี้

1) การให้ผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ทรงคุณวุฒิเป็นผู้ประเมิน เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของ รูปแบบ โดยใช้มาตรฐานการประเมินตามแบบ The Joint Committee on Standards of Educational Evaluation ในการตรวจสอบรูปแบบ ประกอบด้วยมาตรฐาน 4 ด้าน (สุวิมล ว่องวานิช, 2549, น. 54 - 56) ดังนี้

1.1 มาตรฐานความเป็นไปได้ (Feasibility Standards) เป็นการประเมินความเป็นไปได้ ในการนำไปปฏิบัติจริง

1.2 มาตรฐานด้านความเป็นประโยชน์ (Utility Standards) เป็นการประเมิน การสนองตอบ ต่อความต้องการของผู้ใช้รูปแบบ

1.3 มาตรฐานด้านความเหมาะสม (Propriety Standards) เป็นการประเมิน ความเหมาะสมทั้งในด้านกฎหมายและศีลธรรมจรรยา

1.4 มาตรฐานด้านความถูกต้องครอบคลุม (Accuracy Standards) เป็นการประเมิน ความ น่าเชื่อถือและได้สาระครอบคลุมครบถ้วนตามความต้องการอย่างแท้จริง

การกำหนดผู้เชี่ยวชาญอาจกำหนดได้ตามจำนวนที่เหมาะสม เช่น 5 คน 7 คน 9 คน ผู้เชี่ยวชาญจะให้คะแนนการประเมินรูปแบบ ปกติจะใช้มาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ นำผลที่ได้มา หาค่าเฉลี่ย จัดระดับคุณภาพความเหมาะสม และให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมในการปรับปรุง

2) การทดสอบรูปแบบโดยการทดลองใช้รูปแบบ ผู้พัฒนานำรูปแบบที่สร้างขึ้นไปทดลองใช้ กับกลุ่มเป้าหมาย และประเมินผลการใช้รูปแบบ ปกติรูปแบบการบริหารทางการศึกษาจะนำไป ทดลองใช้กับกลุ่มเป้าหมาย แล้วตรวจสอบประสิทธิภาพและประสิทธิผลของรูปแบบ ดังนี้

2.1 ประสิทธิภาพของรูปแบบ ตรวจสอบจากความคุ้มค่าของกระบวนการดำเนินงาน กับผลที่ได้ เช่น ระยะเวลา งบประมาณค่าใช้จ่าย ปัญหา อุปสรรค เป็นต้น

2.2 ประสิทธิภาพผลของรูปแบบ มักจะมุ่งไปที่ผลที่เกิดขึ้นตามวัตถุประสงค์ของรูปแบบ รวมไปถึงความพึงพอใจของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง เป็นต้น

ดังนั้น ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเลือกใช้วิธีการสร้างและตรวจสอบ ประเมินผลการใช้ รูปแบบการบริหารโดยผู้เชี่ยวชาญและการประเมินจากความคิดเห็นของผู้ปฏิบัติ

องค์ประกอบของศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา ในโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตภาคเหนือ

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนารูปแบบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตภาคเหนือ สรุปลองค์ประกอบสำคัญในการดำเนินงานของรูปแบบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ จำนวน 6 องค์ประกอบ ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 วัตถุประสงค์ของการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา ประกอบด้วย (1) เพื่อพัฒนาบุคลากรและนักเรียนให้มีความรู้ เจตคติและปฏิบัติตนในการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (2) เพื่อพัฒนาสภาพแวดล้อม แหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้และเสริมสร้างอุปนิสัยการดำรงชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (3) เพื่อพัฒนาสถานศึกษาในการเป็นศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาอย่างยั่งยืน สามารถพัฒนาสถานศึกษาอื่นให้เป็นสถานศึกษาพอเพียงและศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาได้

องค์ประกอบที่ 2 หลักการของศูนย์การเรียนรู้ หมายถึง หลักแนวคิดที่นำมาใช้ในการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา ในโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตภาคเหนือ ประกอบด้วย 3 หลักการ ประกอบด้วย (1) หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (2) หลักการมีส่วนร่วม และ (3) หลักการจัดการความรู้

องค์ประกอบที่ 3 ปัจจัยนำเข้า หมายถึง ทรัพยากรที่ใช้สำหรับการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตภาคเหนือ ประกอบด้วย (1) คณะกรรมการบริหารศูนย์การเรียนรู้ (2) งบประมาณ (3) วัสดุ อุปกรณ์ และ (4) ขอบข่ายงานในศูนย์การเรียนรู้

องค์ประกอบที่ 4 กระบวนการบริหาร หมายถึง กระบวนการในการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตภาคเหนือ ประกอบด้วย 6 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 การเตรียมพร้อม ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนาบุคลากรและนักเรียน ขั้นตอนที่ 3 การจัดแหล่งเรียนรู้ ขั้นตอนที่ 4 การจัดการเรียนรู้ ขั้นตอนที่ 5 การสร้างเครือข่าย ขยายความรู้ และขั้นตอนที่ 6 การควบคุม ติดตาม ประเมินผล

องค์ประกอบที่ 5 ผลลัพธ์ หมายถึง ผลที่เกิดจากการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตภาคเหนือ ได้แก่ (1) คุณภาพผู้เรียน (2) คุณภาพบุคลากร (3) บรรยากาศ สภาพแวดล้อมและแหล่งเรียนรู้ (4) ความสัมพันธ์กับหน่วยงานภายนอก

องค์ประกอบที่ 6 แนวทางการประเมิน หมายถึง วิธีการประเมินผลการดำเนินงานของรูปแบบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา ในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตภาคเหนือ ประกอบด้วย (1) คณะกรรมการประเมิน (2) ประเด็นการประเมิน (3) วิธีการประเมิน และ (4) เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

พัฒนาภรณ์ ฉัตรวีโรจน์ (2545) ได้ศึกษาวิจัยบทบาทของครูในการส่งเสริมความรู้เศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัย พบว่า ครูมีบทบาทในการส่งเสริมความรู้เศรษฐกิจพอเพียงในระดับต่ำ ปานกลางและสูง ตามลำดับ ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติบทบาทของครู ได้แก่ เจตคติที่ดีต่อการจัดการเรียนการสอนเศรษฐกิจพอเพียง การสนับสนุนจากหน่วยงานเอกชน การสนับสนุนจากโรงเรียนและรายวิชาที่สอนในการปฏิบัติหน้าที่ของครู ในการส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียง มีปัญหาในด้านผู้เรียนมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านผู้บริหารและด้านผู้ร่วมงาน

ศศิพรธณ บัวทรัพย์ (2547) ได้ศึกษาเกี่ยวกับความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหงต่อปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ผลการวิจัย พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นด้วยต่อปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการรับรู้เนื้อหาสาระ ด้านความเข้าใจในเนื้อหาสาระ ด้านการปฏิบัติการหรือการประยุกต์ใช้และด้านการเผยแพร่อยู่ในระดับมากทั้ง 4 ด้าน

พีรพัฒน์ วัชรินทรางกูล (2549) ได้ทำการประเมินโครงการสร้างนักเรียน สร้างสังคมสู่ความพอเพียง ประยุกต์ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่โรงเรียนกาญจนาภิเษกวิทยาลัย เพชรบูรณ์ โดยใช้รูปแบบการประเมินแบบซีพีพี (CIPP) สำหรับด้านผลผลิต ทำการประเมิน 3 ด้าน พบว่า (1) ผลสัมฤทธิ์ความรู้เกี่ยวกับแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง หลังเข้าร่วมโครงการมีค่าสูงกว่าก่อนเข้าร่วมโครงการ (2) การศึกษาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน ตามความคิดเห็นของครู บุคลากร คณะกรรมการสถานศึกษา และผู้ปกครอง หลังจากเข้าร่วมโครงการทั้ง 10 กิจกรรม โดยภาพรวมนักเรียนมีคุณลักษณะอยู่ในระดับมาก (3) ความพึงพอใจต่อโครงการโดยผู้บริหาร ครู บุคลากร คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครองและนักเรียน ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด จากการจัดกิจกรรมทั้ง 10 กิจกรรม ส่งผลให้นักเรียนเกิดการพัฒนาในทุกด้านอย่างยั่งยืน

ธรรมาถ คำไทย (2550) ได้ศึกษาการดำเนินงานโครงการจัดการเรียนรู้บูรณาการปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนแม่ริมวิทยาคม อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ ปีการศึกษา 2549 – 2550 สรุปผลการศึกษาพบว่าก่อนดำเนินโครงการ คณะครูมีความรู้ความเข้าใจและมีความต้องการ

จัดบูรณาการปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ระดับมาก หลังจากบูรณาการ พฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนอยู่ในระดับมาก ครู นักเรียนและผู้ปกครองมีความพึงพอใจต่อโครงการในระดับมาก

ชวลิต จันทร์ศรี (2555, น. 87 – 110) ศึกษาวิจัยการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการเพื่อจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 3 พบว่า รูปแบบการบริหารจัดการเพื่อจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียน มีองค์ประกอบ 4 ด้าน ได้แก่ การเตรียมความพร้อมบุคลากร การจัดทำหลักสูตรตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การวางแผนและการนำหลักสูตรตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ และการนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมิน ผล สรุปผลการดำเนินงาน และการปรับปรุงพัฒนา ผลการใช้รูปแบบการบริหารจัดการเพื่อจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียน มีความเหมาะสม อยู่ในระดับมาก และมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

ภูติศ พัดพิน (2557, น. 198 - 199) ได้ทำการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการศึกษาสถานศึกษาตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัย พบว่า 1) สภาพปัจจุบัน สถานศึกษาทุกแห่งมีความพร้อมที่น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการจัดกระบวนการเรียนการสอน และการบริหารจัดการที่เหมาะสมกับบริบทของแต่ละสถานศึกษา สภาพปัญหา สถานศึกษาขาดการกำกับ นิเทศติดตามทุกระดับ ขาดความตระหนัก ความรู้ ความร่วมมือ และการมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกภาคส่วน 2) รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย 5 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 ส่วนนำ ประกอบด้วย (1) หลักการ ได้แก่ การมีสมรรถนะของผู้บริหาร การมุ่งผลสำเร็จของสถานศึกษา การมีคุณธรรม และการมีส่วนร่วม (2) วัตถุประสงค์ เพื่อเป็นสถานศึกษาที่พึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน (3) บริบทหรือสภาพแวดล้อม สถานศึกษาจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดกิจกรรมของเศรษฐกิจพอเพียง ส่วนที่ 2 ระบบการบริหารแบบปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบด้วย 3 ส่วน (1) วิธีการบริหาร แบบปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มี 7 ขั้นตอน ได้แก่ การวิเคราะห์องค์กร การวางแผน การสร้างทีมงาน การดำเนินงาน การนิเทศ การประเมินผล และการรายงานผล (2) หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ได้แก่ พอประมาณ มีเหตุผล มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี มีความรู้ มีคุณธรรม (3) อำนาจหน้าที่ แบ่งออกเป็น 4 งาน ได้แก่ การบริหารวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารบุคคล และการบริหารทั่วไป ส่วนที่ 3 การนำรูปแบบไปใช้ ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่ การเตรียมการดำเนินงาน การนำไปใช้ การประเมินผลการดำเนินงาน และ สรุปผลการดำเนินงาน ส่วนที่ 4 การประเมินผล ประกอบด้วย (1) ขั้นตอนวิธีการประเมิน ได้แก่ สถานศึกษาประเมินตนเอง และประเมินโดยคณะกรรมการประเมินของหน่วยงาน และ (2) สิ่งประเมิน ประกอบด้วย การประเมินตนเอง และการประเมินจากหน่วยงานต้นสังกัด ส่วนที่ 5 เงื่อนไข ประกอบด้วย 2 เงื่อนไข ได้แก่

(1) เงื่อนไขความสำเร็จ พบว่า ระดับเขตพื้นที่ต้องกำหนดนโยบาย จัดหารูปแบบ จัดอบรมให้ความรู้บุคลากร แต่งตั้งคณะทำงาน และส่งเสริมทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วม สนับสนุนการดำเนินงานตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ระดับโรงเรียนต้องกำหนดนโยบาย พัฒนาบุคลากร และจัดระบบการนิเทศภายใน ให้สามารถจัดกระบวนการเรียนการสอน และการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชน โดยร่วมคิด ร่วมทำ และร่วมติดตามประเมินผลการดำเนินงานตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (2) เงื่อนไขข้อจำกัด พบว่า ขาดการกำกับ นิเทศติดตามทุกระดับ และการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ก

3) ผลการตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้โดย การตรวจสอบรูปแบบเชิงคุณภาพ โดยผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่า องค์ประกอบของรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้ง 5 ส่วน มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนการตรวจสอบรูปแบบเชิงปริมาณ โดยใช้แบบสอบถาม มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก

ศาลินา บุญเกื้อ, และนันทกาญจน์ ชินประพัทธ์ (2557, น. 12-36) ทำการวิจัยที่มุ่งเน้นการเก็บข้อมูลในกรณีศึกษาศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาที่มีการปฏิบัติเป็นเลิศ (Best Practice Cases) โดยกระจายให้ครอบคลุมทุกภูมิภาค และหลากหลายภูมิสังคม/บริบท จำนวน 9 ศูนย์การเรียนรู้ พบว่า กระบวนการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่ศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา เป็นการดำเนินการส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคลากรทางการศึกษาน้อมนำหลักคิด และหลักปฏิบัติตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา และพัฒนาอย่างต่อเนื่อง จนเป็นศูนย์การเรียนรู้ที่มีการปฏิบัติที่ดีสู่ความสำเร็จ ดังนี้

ขั้นที่ 1 การเตรียมความพร้อมในการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาขับเคลื่อนในสถานศึกษา เพื่อให้เกิดเป็นภูมิคุ้มกันที่ดี ของศูนย์การเรียนรู้ในการดำเนินงานอย่างมีระบบ และมีทีมบุคลากรที่มีความเข้มแข็ง เป็นกำลังสำคัญในการขับเคลื่อนศูนย์การเรียนรู้สู่ความยั่งยืนต่อไป โดยการเตรียมความพร้อมของผู้บริหาร ครู นักเรียน ชุมชน และสภาพแวดล้อมของโรงเรียน

ขั้นที่ 2 การจัดระบบการเรียนรู้ เพื่อเป็นการปลูกฝังหลักคิดตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยการจัดการเรียนการสอนที่บูรณาการในหลักคิดในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ และทุกระดับชั้น และเพื่อเป็นการบ่มเพาะอุปนิสัยพอเพียงผ่านในกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย มีสื่อแหล่งเรียนรู้ ฐานการเรียนรู้ มีความหลากหลาย และแตกต่างกันตามบริบทของโรงเรียนและลักษณะชุมชน

ขั้นที่ 3 กิจกรรมโรงเรียนและกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เพื่อให้มีการฝึกปฏิบัติที่เสริมสร้าง และสนับสนุนระบบการเรียนรู้ที่บ่มเพาะอุปนิสัยพอเพียง จนเกิดเป็นกิจวัตรประจำในวิถีชีวิตของแต่ละบุคคล ผ่านกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน กิจกรรมพัฒนาบุคลากร และกิจกรรมที่ทำร่วมกับชุมชน

ขั้นที่ 4 การดำเนินการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น เพื่อนำมาสู่การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและวิถีชีวิตในการเข้าสู่เส้นทางของอุปนิสัยพอเพียง ของบุคลากรทุกคน ตั้งแต่ ผู้บริหาร ครูและบุคลากร ในโรงเรียน นักเรียนและผู้ปกครอง และชุมชน

ขั้นที่ 5 การสร้างเครือข่ายและขยายผล เนื่องจากโรงเรียนศูนย์การเรียนรู้ตามหลักของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา เป็นสถานศึกษาพอเพียงที่มีศักยภาพในการขยายผลการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา ต้องสามารถเป็นที่พึ่งให้แก่ผู้อื่นได้ ด้วยการเป็นสถานที่ศึกษาดูงานการจัดการศึกษาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีบุคลากร (ผู้บริหาร ครู และนักเรียนแกนนำ) ที่สามารถเป็นวิทยากรและพี่เลี้ยงให้กับสถานศึกษาอื่นได้ และมีศักยภาพในการขยายผลอย่างมีคุณภาพและมีประสิทธิภาพลงสู่เครือข่ายต่างๆ ได้แก่ การสร้างเครือข่ายและขยายผลสู่โรงเรียนที่ต้องการการประเมินเป็นสถานศึกษาพอเพียงและศูนย์การเรียนรู้ การสร้างเครือข่ายและขยายผลสู่โรงเรียนทั่วไป และหน่วยงานอื่นๆ การสร้างเครือข่ายและขยายผลสู่ชุมชน และการบริหารจัดการการดูงาน

นันทกาญจน์ ชินประพัทธ์, และศาลิณา บุญเกื้อ (2558) ผลการดำเนินการตามกระบวนการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาจำแนกตามประเภทของโรงเรียน ซึ่งประกอบด้วยปัจจัย 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการบริหารจัดการ 2) ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน 3) ด้านกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน 4) ด้าน กิจกรรมพัฒนาบุคลากร และ 5) ด้านการสร้างเครือข่ายและขยายผล โดยภาพรวม พบว่า ศูนย์การเรียนรู้ และ สถานศึกษาที่มีผลการปฏิบัติเป็นเลิศ มีผลการดำเนินการตามกระบวนการ อยู่ในระดับมากที่สุดทุกชั้น ตอน ส่วน สถานศึกษาพอเพียง มีผลการดำเนินการตามกระบวนการ อยู่ในระดับมากที่สุด 4 ด้าน ยกเว้นด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน อยู่ในระดับมาก ส่วนโรงเรียนทั่วไป มีผลการดำเนินการตามกระบวนการอยู่ในระดับมากที่สุด 3 ด้าน ยกเว้นด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน และด้านการสร้างเครือข่ายและการขยายผล

กนกภรณ์ รัตนยิ่ง (2558, น. 154) ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาารูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียงสู่การเป็นศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา เพื่อเสริมสร้างอุปนิสัยอยู่อย่างพอเพียงของนักเรียนโรงเรียนเทศบาล 4 (ธนวิถี) จังหวัดยะลา เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ผลการวิจัย พบว่า ผลการศึกษาปัจจัยพื้นฐานเบื้องต้นที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการพัฒนาสถานศึกษาพอเพียงสู่การเป็นศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา โดยภาพรวม เกิดขึ้นจากแรงบันดาลใจ

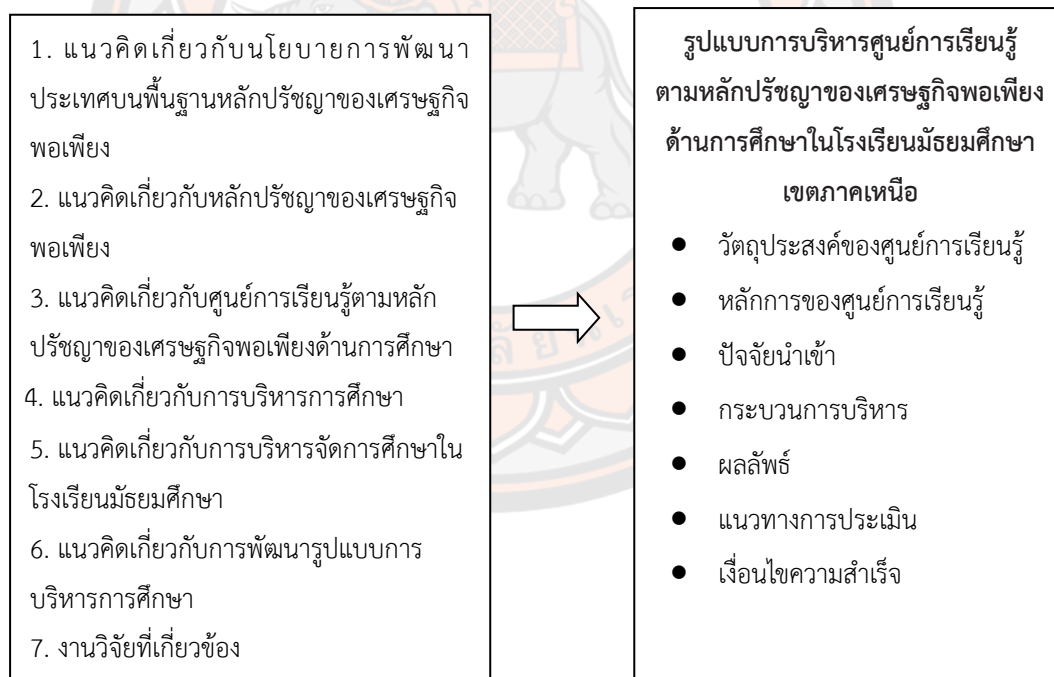
จากความจงรักภักดี การเคารพเชื่อมั่น ศรัทธา เหตุพูนในสถาบันพระมหากษัตริย์ และการปฏิบัติตนตามรอยเบื้องพระยุคลบาท มีการยึดหลักการบริหารตามหลักการทรงงานในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว คือ การพัฒนาคนที่เป็นจุดเริ่มต้นในการพัฒนาโรงเรียนเป็นสถานศึกษาพอเพียงสู่การเป็นศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา จากแรงบันดาลใจไปสู่การพัฒนาโรงเรียนทั้งระบบตั้งแต่การพัฒนาบุคลากร ชุมชน และปรับปรุงอาคารสถานที่ ตลอดจนสภาพแวดล้อมรอบๆ บริเวณโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง โดยคำนึงถึงปัจจัยทั้งภายในและปัจจัยภายนอกที่มีผลต่อการพัฒนาสถานศึกษาพอเพียงสู่การเป็นศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา เพื่อเสริมสร้างอุปนิสัยอยู่อย่างพอเพียงของนักเรียน ผลการออกแบบและสร้างรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียงสู่การเป็นศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา เพื่อเสริมสร้างอุปนิสัยพอเพียงของนักเรียนโรงเรียนเทศบาล 4 (ธนวิถี) ประกอบด้วยขั้นตอนดังนี้ ขั้นที่ 1 การเตรียมความพร้อม ขั้นที่ 2 การจัดระบบการเรียนรู้ ขั้นที่ 3 กิจกรรมโรงเรียนและกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ขั้นที่ 4 การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ขั้นที่ 5 การสร้างเครือข่ายและขยายผล ผลการทดลองใช้รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียงสู่การเป็นศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา พบว่า มีความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติ และควรมีการเพิ่มเติมรายละเอียดในแต่ละขั้นตอนให้ชัดเจนที่สามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้จริง

สุธรรม ธรรมทัศน์านนท์ (2560, น. 140-153) ได้ทำการการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 พบว่า สภาพปัจจุบันการบริหารจัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก พบว่า สภาพที่พึงประสงค์การบริหารจัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยรวมอยู่ในระดับมาก ในภาพรวมค่าเฉลี่ยสภาพที่พึงประสงค์ สูงกว่าสภาพปัจจุบัน และมีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก รูปแบบการบริหารจัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 แบ่งเป็น 5 ส่วน ประกอบด้วยส่วนที่ 1 แนวคิดและหลักการ วัตถุประสงค์ของ รูปแบบ ส่วนที่ 2 องค์ประกอบของรูปแบบการจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบด้วยองค์ประกอบที่ 1 สภาพแวดล้อมภายนอก องค์ประกอบที่ 2 ปัจจัยป้อนเข้า องค์ประกอบที่ 3 กระบวนการ องค์ประกอบที่ 4 ผลผลิต/ผลลัพธ์ องค์ประกอบที่ 5 ข้อมูลป้อนกลับ ส่วนที่ 3 การนำรูปแบบไปใช้ ส่วนที่ 4 กระประเมินผล ส่วนที่ 5 เงื่อนไขความสำเร็จ และผลการประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารจัดการตามหลัก ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีความเหมาะสมและเป็นไปได้โดยรวมอยู่ในระดับมาก

จากผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องที่นำเสนอมาส่วนใหญ่ชี้ให้เห็นว่าการดำเนินโครงการเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงสามารถพัฒนาความรู้และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนได้ในระดับมาก กิจกรรมโครงการที่ศึกษาส่วนใหญ่ยังก่อให้เกิดความพึงพอใจต่อ ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในระดับมากถึงมากที่สุด การพัฒนารูปแบบการบริหารด้านเศรษฐกิจพอเพียงมีองค์ประกอบที่แตกต่างกันไป ตามบริบทของสิ่งที่จะพัฒนา ในที่นี้ได้พบแนวคิดที่เป็นองค์ประกอบสำคัญของการพัฒนารูปแบบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้นำแนวคิดของการบริหารเชิงระบบมาเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สามารถนำมากำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยในการพัฒนารูปแบบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตภาคเหนือ ดังแสดงในภาพ 4

ภาพ 4 แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตภาคเหนือ เป็นการวิจัยในลักษณะการวิจัยและพัฒนา (Research and Development: R&D) วิธีดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน ดังแสดงในภาพ 5

ภาพ 5 แสดงขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบและแนวทางการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตภาคเหนือ

ในการศึกษาองค์ประกอบและแนวทางการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตภาคเหนือ แบ่งออกเป็น 3 ชั้นย่อย ดังนี้

ขั้นที่ 1.1 การศึกษาองค์ประกอบของการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตภาคเหนือ โดยการสังเคราะห์เอกสาร

1.1.1 แหล่งข้อมูล

แหล่งข้อมูล ได้แก่ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาในสถานศึกษา โดยการศึกษาหลักการ แนวคิด และสาระสำคัญที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย

1.1.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1) ลักษณะของเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสังเคราะห์เอกสาร การศึกษาแนวทางการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยกำหนดประเด็นในการสังเคราะห์เอกสารที่เกี่ยวข้องใน 6 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 วัตถุประสงค์ของศูนย์การเรียนรู้ องค์ประกอบที่ 2 หลักการของศูนย์การเรียนรู้ องค์ประกอบที่ 3 ปัจจัยนำเข้า องค์ประกอบที่ 4 กระบวนการบริหาร องค์ประกอบที่ 5 ผลลัพธ์ องค์ประกอบที่ 6 แนวทางการประเมิน (เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล อยู่ในภาคผนวก ก หน้า 200)

2) การสร้างเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้สร้างแบบสังเคราะห์เอกสารที่เกี่ยวข้องเพื่อศึกษาองค์ประกอบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตภาคเหนือ แล้วนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณา และปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาจากนั้นนำเสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และการใช้ภาษา ผู้เชี่ยวชาญประกอบด้วย

2.1) รองศาสตราจารย์ ดร.พิชญ์สินี ชมภูคำ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

2.2) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมพร สันติประสิทธิ์กุล สำนักงานพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง

2.3) ดร.ถนัด บุญชัย รองอธิการบดี มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

ผู้วิจัยหาความตรงเชิงเนื้อหา โดยพิจารณาหาค่า IOC (Index of Item Objectives Congruence) และค่า IOC ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไปถือว่าข้อคำถามนั้นใช้ได้และเหมาะสมกับ

การนำไปเก็บรวบรวมข้อมูล ผลการหาค่า IOC ได้ค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.67 – 1.00 (รายละเอียดของการหาค่า IOC อยู่ในภาคผนวก ก หน้า 222)

1.1.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลจากการสังเคราะห์เอกสารที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศ ซึ่งเผยแพร่เป็นตำรา เอกสาร และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ แล้วทำการบันทึกข้อมูลลงในตารางวิเคราะห์เนื้อหา

1.1.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้องด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ขั้นที่ 1.2 การศึกษาแนวทางการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตภาคเหนือโดยศึกษาจากโรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice)

1.2.1 กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนและครูที่เกี่ยวข้องของโรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ตามเกณฑ์ที่กำหนดเป็นสถานศึกษาที่ผ่านการประเมินศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาและมีการขับเคลื่อนการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องติดต่อกันไม่น้อยกว่า 3 ปี จำนวน 3 โรงเรียน ประกอบด้วย (1) ผู้บริหารและครูที่เกี่ยวข้องโรงเรียนแม่เจดีย์วิทยาคม อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย จำนวน 10 คน (2) ผู้บริหารและครูโรงเรียนฝายกวางวิทยาคม อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา จำนวน 7 คน (3) ผู้บริหารและครูโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระศรีนครินทร์พะเยา อำเภอภูกามยาว จังหวัดพะเยา จำนวน 6 คน

1.2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1) ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสัมภาษณ์การศึกษาแนวทางการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาโดยศึกษาจากโรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice) มีลักษณะเป็นแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-Structure Interview) แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของโรงเรียน

ตอนที่ 2 แนวทางการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตภาคเหนือ ประกอบด้วย 6 องค์กรประกอบ ได้แก่ องค์กรประกอบที่ 1 วัตถุประสงค์ของศูนย์การเรียนรู้ องค์กรประกอบที่ 2 หลักการของศูนย์การเรียนรู้

องค์ประกอบที่ 3 ปัจจัยนำเข้า องค์ประกอบที่ 4 กระบวนการบริหาร องค์ประกอบที่ 5 ผลลัพธ์ องค์ประกอบที่ 6 แนวทางการประเมิน

2) การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดำเนินการ ดังนี้

2.1) ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย และสร้างแบบสัมภาษณ์ฉบับร่าง แล้วนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาและการใช้ภาษา จากนั้นนำเสนอผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ผู้เชี่ยวชาญ 3 คน ประกอบด้วย

2.1.1) รองศาสตราจารย์ ดร.พิชญ์สินี ชมภูคำ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

2.1.2) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมพร สันติประสิทธิ์กุล สำนักพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง

2.1.3) ดร.ถนัด บุญชัย รองอธิการบดี มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

ผู้วิจัยหาความตรงเชิงเนื้อหา โดยพิจารณาหาค่า IOC (Index of Item Objectives Congruence) และค่า IOC ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไปถือว่าข้อคำถามนั้นใช้ได้และเหมาะสมกับการนำไปเก็บรวบรวมข้อมูล ผลการหาค่า IOC ได้ค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.67 – 1.00

2.2) ผู้วิจัยปรับปรุงแก้ไขแบบสัมภาษณ์ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาอีกครั้งหนึ่ง และปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา จากนั้นจัดทำแบบสัมภาษณ์ฉบับสมบูรณ์ สำหรับเพื่อศึกษาโรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice) (เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1.2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล ในการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

1) ขอนหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากโรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice) จำนวน 3 โรงเรียน

2) ผู้วิจัยดำเนินการประสานงานเพื่อติดต่อขอเข้าศึกษาวิธีปฏิบัติที่ดีของโรงเรียน จำนวน 3 โรงเรียน ดังนี้

2.1) โรงเรียนแม่เจดีย์วิทยาคม อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย เข้าศึกษา ในวันที่ 18 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2564

2.2) โรงเรียนฝายกวางวิทยาคม อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา เข้าศึกษาในวันที่ 19 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2564

2.3) โรงเรียนเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระศรีนครินทร์ พะเยาฯ อำเภอภูกามยาว จังหวัดพะเยา ในวันที่ 19 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2564

1.2.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ขั้นที่ 1.3 การศึกษาแนวทางการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตภาคเหนือ โดยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ

1.3.1 กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาโทขึ้นไป ทางการบริหารการศึกษา มีความรู้และประสบการณ์ในการบริหารการศึกษาหรือการนิเทศการศึกษา เกี่ยวกับศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา จำนวน 5 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ประกอบด้วย

- 1) ดร.ประจักษ์ สีดราช ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ลำปาง
- 2) ดร.กมล สุทธาวาส ผู้อำนวยการโรงเรียนเชียงกลาง“ประชาพัฒนา” จังหวัดน่าน
- 3) ว่าที่ร้อยโท ดร.ทวีป วงศ์ชาติกุล ผู้อำนวยการโรงเรียนแม่เจดีย์วิทยาคม จังหวัด เชียงราย
- 4) ดร.นรินทร์ ชมชื่น ศึกษาพิเศษสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดเชียงราย
- 5) นายมานะ พิริยพัฒนา ผู้อำนวยการเชี่ยวชาญโรงเรียนพะเยาพิทยาคม จังหวัด พะเยา

1.3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1) ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ การศึกษาแนวทางการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา ในโรงเรียนมัธยมศึกษาโดยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ มีลักษณะเป็นแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-Structure Interview) แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 แนวทางการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 วัตถุประสงค์ของศูนย์การเรียนรู้ องค์ประกอบที่ 2 หลักการของศูนย์การเรียนรู้ องค์ประกอบที่ 3 ปัจจัยนำเข้า องค์ประกอบที่ 4 กระบวนการบริหาร องค์ประกอบที่ 5 ผลลัพธ์ องค์ประกอบที่ 6 แนวทางการประเมิน

2) การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดำเนินการ ดังนี้

2.1) ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและสร้างแบบสัมภาษณ์ฉบับร่างตามกรอบแนวคิดในการวิจัย แล้วนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา จากนั้นนำเสนอผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ผู้เชี่ยวชาญ 3 คน ประกอบด้วย

2.1.1) รองศาสตราจารย์ ดร.พิชญ์สินี ชมภูคำ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

2.1.2) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมพร สันติประสิทธิ์กุล สำนักพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง

2.1.3) ดร.ณัด บุญชัย รองอธิการบดี มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
ผู้วิจัยหาความตรงเชิงเนื้อหา โดยพิจารณาหาค่า IOC (Index of Item Objectives Congruence) และค่า IOC ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไปถือว่าข้อคำถามนั้นใช้ได้และเหมาะสมกับการนำไปเก็บรวบรวมข้อมูล ผลการหาค่า IOC ได้ค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.67 – 1.00

2.2) ผู้วิจัยปรับปรุงแก้ไขแบบสัมภาษณ์ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาอีกครั้งหนึ่ง และปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา จากนั้นจัดทำแบบสัมภาษณ์ฉบับสมบูรณ์

1.3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

1) ผู้วิจัยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร เพื่อขอความร่วมมือเข้าสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ

2) ผู้วิจัยประสานงานกับผู้ทรงคุณวุฒิ และนัดหมายวันและเวลาในการเข้าสัมภาษณ์ได้เข้าสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ในระหว่างวันที่ 1 – 8 มีนาคม พ.ศ. 2564

2.1) ดร.ประจักษ์ สีหราช สัมภาษณ์วันที่ 1 มีนาคม 2564 ณ สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง

2.2) ดร.กมล สุทธาวาส สัมภาษณ์วันที่ 2 มีนาคม 2564 โดยการสัมภาษณ์ผ่านระบบสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (ออนไลน์)

2.3) ว่าที่ร้อยโท ดร.ทวีป วงศ์ชาลีกุล สัมภาษณ์วันที่ 3 มีนาคม 2564 โดยการสัมภาษณ์ผ่านระบบสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (ออนไลน์)

2.4) ดร.นรินทร์ ชมชื่น สัมภาษณ์วันที่ 5 มีนาคม 2564 ณ สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดเชียงราย

2.5) นายมานะ พิริยพัฒนา สัมภาษณ์วันที่ 8 มีนาคม 2564 ณ โรงเรียนพะเยาพิทยาคม จังหวัดพะเยา

1.3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างและตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตภาคเหนือ

ในการสร้างและตรวจสอบรูปแบบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตภาคเหนือ แบ่งออกเป็น 2 ชั้น ดังนี้

ชั้นที่ 2.1 การยกร่างรูปแบบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตภาคเหนือ

ในการยกร่างรูปแบบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตภาคเหนือ ผู้วิจัยดำเนินการตามลำดับ ดังนี้

2.1.1 ผู้วิจัยนำผลการศึกษาแนวทางการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตภาคเหนือ ที่ได้มาจากขั้นตอนที่ 1 มายกร่างรูปแบบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตภาคเหนือ

2.1.2 ผู้วิจัยนำร่างรูปแบบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตภาคเหนือ ที่สร้างขึ้น เสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาความเหมาะสมในเบื้องต้นและการใช้ภาษา

2.1.3 ผู้วิจัยนำข้อเสนอแนะจากอาจารย์ที่ปรึกษาไปดำเนินการปรับปรุงแก้ไขร่างรูปแบบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตภาคเหนือ

2.1.4 ผู้วิจัยจัดทำร่างรูปแบบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตภาคเหนือ

ชั้นที่ 2.2 การตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตภาคเหนือ โดยผู้ทรงคุณวุฒิ

ในการตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตภาคเหนือ โดยผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้วิจัยดำเนินการจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) โดยดำเนินการ ดังนี้

2.2.1 กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาเอกทางการบริหารการศึกษาหรือสาขาที่เกี่ยวกับการบริหารและพัฒนาการศึกษา และประสบการณ์เกี่ยวข้อง

กับการดำเนินงานขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา มาแล้วไม่น้อยกว่า 10 ปี โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 12 คน ประกอบด้วย

- 1) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มานพ เกตุเมฆ รองอธิการบดี มหาวิทยาลัยพิษณุโลก
- 2) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประจวบ ขวัญมั่น อาจารย์ประจำสาขาวิชาการบริหาร การศึกษา คณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ประธานสภาคณาจารย์และข้าราชการ มหาวิทยาลัย ราชภัฏกำแพงเพชร
- 3) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุบัน พรเวียง อาจารย์สาขาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- 4) ดร.ผกาภรณ์ พลายสังข์ ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พิษณุโลก เขต 2
- 5) ดร.พรปวีณ์ คงนันทิพัฒน์ รองศึกษาธิการจังหวัดอุตรดิตถ์
- 6) ดร.สิทธิศักดิ์ เทพประสิทธิ์ รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พิจิตร เขต 1
- 7) ดร.สงบ วงศ์กลม อดีตผู้อำนวยการเชี่ยวชาญโรงเรียนวัดวังน้ำขาว จังหวัดชัยนาท
- 8) ดร.อิทธินันท์ ผายอด ผู้อำนวยการโรงเรียนโรงเรียนบ้านเหมืองแบ่ง จังหวัด เพชรบูรณ์
- 9) ดร.วิวัฒน์ เกตุเรือง ผู้อำนวยการโรงเรียนโรงเรียนชุมชนวังหลุมวิทยาการ จังหวัด พิจิตร
- 10) ว่าที่ ร้อยโท ดร.ทวีป วงศ์ชาลีกุล ผู้อำนวยการเชี่ยวชาญโรงเรียนแม่เจดีย์วิทยาคม จังหวัดเชียงราย
- 11) ดร.ธีระศักดิ์ โนชัย ผู้อำนวยการโรงเรียนโรงเรียนจันจว้าวิทยาคม จังหวัด เชียงราย
- 12) ดร.สุทธิดล พุทธรักษ์ ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เชียงใหม่

2.2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1) ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ ประเด็นการสนทนา กลุ่มการตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา ลักษณะเป็นแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ประเด็นการสนทนากลุ่มเพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตภาคเหนือ

ตอนที่ 2 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

2) การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยผู้วิจัยนำร่างรูปแบบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตภาคเหนือ มาเป็นกรอบในการสร้างแบบสัมภาษณ์ แล้วนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษา และปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา

2.2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ผู้วิจัยดำเนินการ ดังนี้

- 1) ผู้วิจัยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร ถึงผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อขอเชิญเข้าร่วมการสนทนากลุ่ม
- 2) ผู้วิจัยส่งหนังสือของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร ถึงผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อขอเชิญเข้าร่วมสนทนากลุ่ม เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตภาคเหนือ พร้อมแนบเอกสารเกี่ยวกับ (1) ร่างรูปแบบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตภาคเหนือ (2) ประเด็นการสนทนากลุ่ม เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตภาคเหนือ
- 3) ผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดสนทนากลุ่มในวันที่ 4 มิถุนายน พ.ศ. 2564 ตั้งแต่เวลา 10.40 – 12.30 น. ผ่านระบบสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (ออนไลน์) โดยผู้ทำหน้าที่ดำเนินการสนทนากลุ่ม คือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สธิพร เซาว์นชัย อาจารย์สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

2.2.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยนำข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิมาปรับปรุงแก้ไขรูปแบบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตภาคเหนือ ตามฉันทามติ (Consensus) ของผู้ทรงคุณวุฒิ

ขั้นตอนที่ 3 การประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตภาคเหนือ

3.1 กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 45 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จากโรงเรียนที่ผ่านการรับรองเป็นศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขตภาคเหนือตั้งแต่ปีการศึกษา 2553 – 2562

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.2.1 ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม การประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการบริหาร ศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตภาคเหนือ แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตภาคเหนือลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ดังนี้

5 หมายถึง รูปแบบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตภาคเหนือ มีความเป็นไปได้/ความเป็นประโยชน์ อยู่ในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง รูปแบบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตภาคเหนือ มีความเป็นไปได้/ความเป็นประโยชน์ อยู่ในระดับมาก

3 หมายถึง รูปแบบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตภาคเหนือ มีความเป็นไปได้/ความเป็นประโยชน์ อยู่ในระดับปานกลาง

2 หมายถึง รูปแบบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตภาคเหนือ มีความเป็นไปได้/ความเป็นประโยชน์ อยู่ในระดับน้อย

1 หมายถึง รูปแบบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษามัธยมศึกษา เขตภาคเหนือ มีความเป็นไปได้/ความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 2 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม มีลักษณะเป็นแบบปลายเปิด

3.2.2 การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1) ผู้วิจัยนำรายละเอียดของรูปแบบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษามัธยมศึกษา เขตภาคเหนือ มากำหนดเป็นประเด็นข้อคำถามเพื่อประเมินความเป็นไปได้/ความเป็นประโยชน์ของรูปแบบและนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาความเหมาะสมและการใช้ภาษา

2) ผู้วิจัยนำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาแล้วนำมาจัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยดำเนินการ ดังนี้

3.3.1 ผู้วิจัยขอความอนุเคราะห์จากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร ในการทำหนังสือถึงผู้อำนวยการโรงเรียนมัธยมศึกษาที่ผ่านการรับรองเป็นศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษามัธยมศึกษา เขตภาคเหนือ จำนวน 45 โรงเรียน

3.3.2 ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้บริการทางไปรษณีย์ และติดตามผ่านระบบแบบสอบถามออนไลน์ จากเป้าหมายการเก็บรวบรวมข้อมูลจำนวน 45 ฉบับ ได้รับคืนจำนวน 45 ฉบับ คิดเป็น ร้อยละ 100

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

3.4.1 ข้อมูลเกี่ยวกับการประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษามัธยมศึกษา เขตภาคเหนือ วิเคราะห์ด้วยค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ในการแปลความหมายของค่าเฉลี่ย กำหนดเกณฑ์ ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2554, น. 121)

4.51 - 5.00 หมายถึง รูปแบบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษามัธยมศึกษา เขตภาคเหนือ มีความเป็นไปได้/มีความเป็นประโยชน์ในระดับมากที่สุด

3.51 - 4.50 หมายถึง รูปแบบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษามัธยมศึกษา เขตภาคเหนือ มีความเป็นไปได้/มีความเป็นประโยชน์ในระดับมาก

2.51 - 3.50 หมายถึง รูปแบบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตภาคเหนือ มีความเป็นไปได้/มีความเป็นประโยชน์ในระดับปานกลาง

1.51 - 2.50 หมายถึง รูปแบบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตภาคเหนือ มีความเป็นไปได้/มีความเป็นประโยชน์ในระดับน้อย

1.00 - 1.50 หมายถึง รูปแบบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตภาคเหนือ มีความเป็นไปได้/มีความเป็นประโยชน์ในระดับน้อยที่สุด

เกณฑ์การตัดสินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตภาคเหนือ โดยพิจารณาจากค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.51 ขึ้นไป ถือว่าผ่านการประเมิน

3.4.2 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมจากแบบสอบถามปลายเปิด ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การนำเสนอผลการวิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตภาคเหนือ แบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาองค์ประกอบและแนวทางการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตภาคเหนือ

ส่วนที่ 1.1 ผลการศึกษาองค์ประกอบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตภาคเหนือโดยการสังเคราะห์เอกสาร

ส่วนที่ 1.2 ผลการศึกษาแนวทางการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตภาคเหนือ โดยศึกษาจากโรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice)

ส่วนที่ 1.3 ผลการศึกษาแนวทางการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตภาคเหนือโดยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ

ส่วนที่ 1.4 สรุปผลการศึกษาองค์ประกอบและแนวทางการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตภาคเหนือ

ตอนที่ 2 ผลการสร้างและตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตภาคเหนือ

ส่วนที่ 2.1 ผลการยกร่างรูปแบบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตภาคเหนือ

ส่วนที่ 2.2 ผลการตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตภาคเหนือ โดยผู้ทรงคุณวุฒิ

ตอนที่ 3 ผลการประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตภาคเหนือ

ตอนที่ 4 รูปแบบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตภาคเหนือ

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาองค์ประกอบและแนวทางการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตภาคเหนือ

ส่วนที่ 1.1 ผลการศึกษาองค์ประกอบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตภาคเหนือโดยการสังเคราะห์เอกสาร

ผลการศึกษาองค์ประกอบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตภาคเหนือโดยการสังเคราะห์เอกสาร พบว่ามี 6 องค์ประกอบ สรุปได้ ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 วัตถุประสงค์ของศูนย์การเรียนรู้

1.1 เพื่อพัฒนาบุคลากรและนักเรียนให้มีความรู้ ความเข้าใจ เจตคติและปฏิบัติตนในการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

1.2 เพื่อพัฒนาสภาพแวดล้อม แหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้และเสริมสร้างอุปนิสัยการดำรงชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

1.3 เพื่อสร้างความสัมพันธ์กับหน่วยงานภายนอกในการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาสู่การเป็นศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา

องค์ประกอบที่ 2 หลักการของการบริหารศูนย์การเรียนรู้

2.1 หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นหลักคิดและแนวทางในการดำเนินชีวิตของประชาชนคนไทย เพื่อให้สามารถดำรงอยู่ในสังคมยุคโลกาภิวัตน์ได้อย่างปกติสุขตามอัตภาพของตนเอง ดำรงชีวิตบนทางสายกลางไม่มากหรือน้อยจนเกินไปบนความพอประมาณ มีเหตุผล มีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว โดยต้องอาศัยความรู้และมีคุณธรรมในการดำเนินชีวิต เพื่อให้เกิดการพัฒนาทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม พร้อมรับต่อกระแสโลกาภิวัตน์และการเปลี่ยนแปลงต่างๆ อย่างสมดุลและยั่งยืน

2.2 หลักการบริหารแบบมีส่วนร่วม เป็นแนวคิดทางการบริหารที่เปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการบริหารการศึกษาทั้งการวางแผน การแสดงความคิดเห็น การตัดสินใจ การประสานงาน ตลอดจนการประเมินผลในลักษณะของการร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมแก้ปัญหาด้วยความเสียสละและความเต็มใจจากทุกฝ่ายทั้งคณะกรรมการสถานศึกษา ผู้บริหาร ครู บุคลากร นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน ตลอดจนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษามีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา

2.3 หลักการจัดการความรู้ เป็นแนวคิดที่นำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เนื่องจากการจัดการความรู้เป็นหลักการในการรวบรวมความรู้ที่มีอยู่อย่างกระจัดกระจายมาจัดการให้เป็นระบบ โดยนำมาใช้ในการจัดรวบรวมองค์ความรู้

สำคัญเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จัดทำเป็นฐานการเรียนรู้ แลกเปลี่ยนเรียนรู้กัน
ในสถานศึกษาและหน่วยงานภายนอก

องค์ประกอบที่ 3 ปัจจัยนำเข้า

3.1 คณะกรรมการบริหารศูนย์การเรียนรู้ ในการดำเนินงานบริหารศูนย์การเรียนรู้ ควรมี
คณะกรรมการบริหารศูนย์การเรียนรู้โดยแต่งตั้งจากบุคลากรในสถานศึกษา ประกอบด้วย
คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้อำนวยการสถานศึกษา รองผู้อำนวยการ หัวหน้างานวิชาการ ผู้แทนครู
และหัวหน้าศูนย์การเรียนรู้ หน้าที่ของคณะกรรมการ ได้แก่ การวางแผนกำหนดแนวทาง
การดำเนินงานขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา ส่งเสริมสนับสนุน
การดำเนินงานขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาพัฒนาความรู้บุคลากรและ
ผู้เรียน การจัดสภาพแวดล้อมและแหล่งเรียน และการสร้างความสัมพันธ์กับหน่วยงานภายนอก
นิเทศ ติดตาม ประเมินผลการดำเนินงาน รายงานผลการดำเนินโครงการศูนย์การเรียนรู้ตามหลัก
ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาต่อคณะกรรมการสถานศึกษาและหน่วยงานต้นสังกัด
และการปฏิบัติหน้าที่อื่นที่ได้รับมอบหมายเกี่ยวกับการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
ในสถานศึกษา

3.2 งบประมาณ ที่นำมาใช้ในการบริหารศูนย์การเรียนรู้จำแนกออกเป็น งบประมาณ
ภายในสถานศึกษาซึ่งได้จากงบประมาณของสถานศึกษาที่นำมาใช้ในการขับเคลื่อนการดำเนินงาน
ศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา ได้แก่ งบอุดหนุนรายหัว
งบกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน งบประมาณจากหน่วยงานต้นสังกัด เป็นต้น และงบประมาณภายนอก
สถานศึกษา เป็นงบประมาณซึ่งได้จากการสนับสนุนของหน่วยงานภายนอกสถานศึกษา เช่น องค์กร
ปกครองส่วนท้องถิ่น งบประมาณจากการระดมทรัพยากรจัดหารายได้ของสถานศึกษา หรือจาก
หน่วยงานอื่นๆ เป็นต้น

3.3 วัสดุ อุปกรณ์ ที่ใช้ในการบริหารศูนย์การเรียนรู้ ประกอบด้วย

3.3.1 สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ สื่อการเรียนการสอน เทคโนโลยีดิจิทัลทางการศึกษา
ในโรงเรียนเป็นสื่อที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

3.3.2 วัสดุ อุปกรณ์ในท้องถิ่น นำมาเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาฐานการเรียนรู้ และ
จัดการเรียนรู้ตามบริบทของสถานศึกษาและชุมชน เนื่องจากสถานศึกษาแต่ละแห่งมีความแตกต่างกัน
ตามพื้นที่ การจัดการฐานการเรียนรู้และสื่ออุปกรณ์การเรียนรู้ในท้องถิ่นจึงแตกต่างกัน สถานศึกษาต้อง
เลือกใช้สื่อ วัสดุ อุปกรณ์และจัดการฐานการเรียนรู้ให้เหมาะสม

3.4 ขอบข่ายงานในศูนย์การเรียนรู้ ประกอบด้วย

3.4.1 งานการจัดการเรียนรู้ มีหน้าที่และบทบาทสำคัญในการวางแผนออกแบบ
การกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ในฐานการเรียนรู้ต่างๆ ภายในศูนย์การเรียนรู้ กำหนดเนื้อหาความรู้

ประจำฐานการเรียนรู้ วิทยากรประจำฐาน และแนวทางการใช้ฐานการเรียนรู้ ตลอดจนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนและผู้ให้บริการศูนย์การเรียนรู้จากหน่วยงานภายนอก

3.4.2 งานพัฒนาบุคลากรและนักเรียน หน้าที่ความรับผิดชอบคือการจัดอบรมพัฒนาความรู้บุคลากรและนักเรียนให้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ตลอดจนความรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการศึกษา จัดระบบข้อมูลสารสนเทศด้านการพัฒนาบุคลากร และรวบรวมผลงานของบุคลากร ซึ่งเกิดจากการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา

3.4.3 งานสภาพแวดล้อมและแหล่งเรียนรู้ มีหน้าที่ความรับผิดชอบในด้านการปรับปรุงพัฒนาสภาพแวดล้อม ห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ ฐานการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา จัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศการใช้งานแหล่งเรียนรู้และฐานการเรียนรู้ในสถานศึกษา รายงานผลการใช้แหล่งเรียนรู้และฐานการเรียนรู้ให้กับคณะกรรมการ

3.4.4 งานความสัมพันธ์กับหน่วยงานภายนอก มีหน้าที่ติดต่อประสานงานระหว่างสถานศึกษากับหน่วยงานภายนอกเกี่ยวกับการดำเนินงานด้านการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา จัดเก็บระบบสารสนเทศระหว่างหน่วยงานภายนอก และวางแผนบริหารจัดการต้อนรับหน่วยงานที่มาศึกษาดูงานหรือแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภายในศูนย์การเรียนรู้โดยไม่ให้กระทบกับภาระการเรียนการสอนในงานประจำ

องค์ประกอบที่ 4 กระบวนการบริหาร

ขั้นตอนที่ 1 การเตรียมพร้อม เป็นการเตรียมความพร้อมในการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในสถานศึกษา ทั้งด้านการบริหารจัดการ ตลอดจนการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้ศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษามีการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ และมีทีมบุคลากรที่มีความเข้มแข็ง เป็นกำลังสำคัญในการขับเคลื่อนศูนย์การเรียนรู้สู่ความยั่งยืนต่อไป โดยการเตรียมพร้อมของคณะกรรมการสถานศึกษา ผู้บริหาร ครู นักเรียน และผู้ปกครองนักเรียน การวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา แผนปฏิบัติการประจำปี เตรียมงบประมาณในการขับเคลื่อนการดำเนินงานศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา ทั้งงบประมาณในสถานศึกษาและงบประมาณจากภายนอกสถานศึกษาการเตรียมพร้อมด้านอาคารสถานที่ แหล่งเรียนรู้ ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา เพื่อพัฒนาฐานการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนาบุคลากรและนักเรียน เป็นการพัฒนาความรู้ของบุคลากรในสถานศึกษา ตลอดจนนักเรียนให้มีความรู้ความเข้าใจในการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาสู่สถานศึกษาและการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติ ทั้งในสถานศึกษาและในชีวิตประจำวัน มีวิธีการดำเนินงาน ได้หลากหลาย เช่น การฝึกอบรม

เชิงปฏิบัติการ ส่งเสริมให้บุคลากร และนักเรียนศึกษาด้วยตนเองจากหนังสือ ตำรา สื่อ เทคโนโลยี สารสนเทศ อินเทอร์เน็ตเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ส่งเสริมสนับสนุน พัฒนาครู แกนนำ และนักเรียนแกนนำให้ได้รับการอบรมพัฒนาความรู้การศึกษาดูงาน ด้านหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียงกับหน่วยงานภายนอก เพื่อให้เป็นแกนนำในการขับเคลื่อนการดำเนินงานและ สามารถเป็นวิทยากรในการถ่ายทอดความรู้ให้กับหน่วยงานการศึกษาอื่นๆ สร้างเครือข่ายการเรียนรู้ ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเกี่ยวกับการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ผ่านระบบ เทคโนโลยีดิจิทัล แอปพลิเคชันไลน์ เฟสบุ๊ก หรือเว็บไซต์ของสถานศึกษา เป็นต้น

ขั้นตอนที่ 3 การจัดสภาพแวดล้อมและแหล่งเรียนรู้ เป็นการจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อม และแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบด้วย

3.1 อาคาร สถานที่ และสิ่งแวดล้อม จัดให้มีผู้รับผิดชอบการใช้ ปรับปรุง ดูแล รักษา อาคารสถานที่และจัดการสภาพแวดล้อมสำหรับการเรียนรู้ที่เหมาะสม มีป้ายบอกอาคารสถานที่ และแผนผังของสถานที่ต่างๆ อย่างชัดเจน มีแผนงาน โครงการ งบประมาณ และผู้รับผิดชอบ ในการปรับใช้ อาคารสถานที่ สภาพแวดล้อมให้เป็นไปตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เปิดโอกาสให้ครูและนักเรียนมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม อาคาร สถานที่ ให้เอื้อต่อ การเรียนรู้ ชุมชน หรือหน่วยงานอื่นได้ใช้ประโยชน์และมีส่วนร่วมในการส่งเสริม สนับสนุนการดูแล รักษาและพัฒนาอาคารสถานที่ สภาพแวดล้อมของ สถานศึกษาอย่างสม่ำเสมอ

3.2 จัดฐานเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างอุปนิสัยอยู่อย่างพอเพียงภายในสถานศึกษาที่สอดคล้อง กับภูมิสังคมของ สถานศึกษาและมีการจัดการอย่างพอเพียง มีสื่อประกอบการเรียนรู้ งบประมาณ การเรียนรู้สามารถสื่อความได้ถูกต้อง จัดให้มีวิทยากรรับผิดชอบฐานการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียงที่สามารถอธิบายความได้อย่างถูกต้อง ชัดเจน มีแผนการจัดการเรียนรู้ของฐาน การเรียนรู้ได้อย่างถูกต้องและชัดเจน บุคลากรในสถานศึกษาสามารถเป็นวิทยากรอธิบาย การใช้ ประโยชน์จากแหล่งเรียนรู้ฐานการเรียนรู้ และกิจกรรมการเรียนรู้ในการเสริมสร้างอุปนิสัยอยู่ อย่างพอเพียงได้อย่างถูกต้อง ชัดเจน จัดให้มีการประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้ ฐานการเรียนรู้และ กิจกรรมการเรียนรู้ในการเสริมสร้างอุปนิสัยอยู่ อย่างพอเพียงได้อย่างถูกต้อง ชัดเจน จัดให้มี การประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้ ฐานการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้จากรูปธรรม และ มีการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ฐานการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ตัวอย่างฐานการเรียนรู้ ที่สำคัญในสถานศึกษา เช่น ฐานการเรียนรู้เกี่ยวกับพระราชประวัติ พระราชกรณียกิจ หลักการ ทรงงาน หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ฐานการเรียนรู้เกษตรทฤษฎีใหม่ฐานการเรียนรู้ พี่ชรัก สวรรค์ ฐานอาชีพ หรือฐานการเรียนรู้บูรณาการ 8 กลุ่มสาระ

ขั้นตอนที่ 4 การจัดการเรียนรู้ เพื่อเป็นการปลูกฝังหลักคิดตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยการจัดการเรียนการสอนที่บูรณาการในหลักคิดในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ และทุกระดับชั้น และเพื่อเป็นการบ่มเพาะอุปนิสัยพอเพียงผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย มีสื่อแหล่งเรียนรู้ ฐานการเรียนรู้ มีความหลากหลาย และแตกต่างตามบริบทของโรงเรียนและลักษณะชุมชน สถานศึกษาสามารถบริหารจัดการได้ตามบริบท จุดเน้นและความพร้อม ทั้งนี้ ต้องอยู่ภายใต้กรอบของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 ซึ่งสามารถดำเนินการได้หลากหลายวิธี เช่น เปิดรายวิชาเศรษฐกิจพอเพียง เป็นรายวิชาเพิ่มเติม บูรณาการการเรียนการสอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม กลุ่มสาระอื่นๆ หรือกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เป็นต้น

ขั้นตอนที่ 5 การสร้างเครือข่าย ขยายความรู้ เนื่องจากศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา เป็นสถานศึกษาพอเพียงที่มีศักยภาพในการขยายผลการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา ต้องสามารถเป็นที่พึ่งให้แก่ผู้อื่นได้ด้วยการเป็นสถานศึกษาคุณภาพด้านการจัดการศึกษาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีบุคลากร ผู้บริหาร ครู และนักเรียนแกนนำ ที่สามารถเป็นวิทยากรและที่เลี้ยงให้กับสถานศึกษาอื่นได้และมีศักยภาพในการขยายผลอย่างมีคุณภาพและมีประสิทธิภาพลงสู่เครือข่ายต่างๆ ประสานความร่วมมือกับหน่วยงานต่างๆ จนสามารถพัฒนาสถานศึกษาอื่นเป็นสถานศึกษาพอเพียงได้

ขั้นตอนที่ 6 การควบคุมติดตามประเมินผล เป็นการกำกับติดตาม ประเมินผลการขับเคลื่อนการดำเนินงานศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา โดยการกำหนดมาตรฐานการทำงานของศูนย์การเรียนรู้ ประเมินผลการดำเนินงานตามองค์ประกอบของการบริหาร อย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง และกำหนดให้ผู้รับผิดชอบด้านต่างๆ สรุปรายงานผลการดำเนินงานเป็นประจำทุกปี

องค์ประกอบที่ 5 ผลลัพธ์

ผลลัพธ์ ประกอบด้วย คุณภาพผู้เรียน นักเรียนแกนนำ บุคลากร มีความรู้ ความเข้าใจ ในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นแกนนำ ในการจัดกิจกรรมขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงภายในและภายนอกสถานศึกษา มีบรรยากาศและสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาที่เอื้อต่อการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา ทั้งบรรยากาศทางกายภาพ และบรรยากาศทางจิตวิทยา คุณภาพของ แหล่งเรียนรู้ และฐานการเรียนรู้ และความสัมพันธ์กับหน่วยงานภายนอก มีความสัมพันธ์อันดี กับหน่วยงานต่างๆ ประสานความร่วมมือกับหน่วยงานต่างๆ ในการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ขยายผลการดำเนินงานให้สถานศึกษาอื่น ตลอดจนหน่วยงานภายนอก จนสามารถพัฒนาสถานศึกษาอื่นเป็นสถานศึกษาพอเพียงได้

องค์ประกอบที่ 6 แนวทางการประเมิน

6.1 คณะกรรมการประเมินผลการดำเนินงานศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา ควรประกอบด้วย ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหรือผู้แทน ศึกษานิเทศก์ ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนชุมชน หัวหน้าศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา

6.2 ประเด็นการประเมิน มีความสอดคล้องกับผลลัพธ์ที่คาดหวัง ได้แก่ คุณภาพผู้เรียน คุณภาพบุคลากรบรรยากาศและสภาพแวดล้อม คุณภาพของแหล่งเรียนรู้ ความสัมพันธ์กับหน่วยงานภายนอก

6.3 วิธีการประเมินที่หลากหลาย เช่น การสอบถามและสัมภาษณ์บุคลากรและนักเรียนเกี่ยวกับความรู้ ความเข้าใจในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในการปฏิบัติตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตลอดจนการนำไปใช้ในชีวิตประจำวันและการปฏิบัติงานในสถานศึกษา สังเกตการจัดสภาพแวดล้อม แหล่งเรียนรู้และฐานการเรียนรู้ ตรวจสอบการสร้างความสัมพันธ์กับหน่วยงานภายนอก

ส่วนที่ 1.2 ผลการศึกษาแนวทางการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตภาคเหนือโดยศึกษาจากโรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice)

ผลการศึกษาแนวทางการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาโดยศึกษาโรงเรียนที่มีวิธีการปฏิบัติที่ดี (Best Practice) จากโรงเรียนจำนวน 3 แห่งสรุปได้ดังนี้

ตาราง 7 แสดงผลการศึกษาแนวทางการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตภาคเหนือโดยศึกษาจากโรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice)

องค์ประกอบที่ 1 วัตถุประสงค์ของศูนย์การเรียนรู้

โรงเรียนที่ 1	โรงเรียนที่ 2	โรงเรียนที่ 3	สรุปผลการศึกษา
เพื่อพัฒนาพัฒนาครู บุคลากร และนักเรียน ให้มีทักษะการดำรงชีวิต ตามหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียงเป็น ศูนย์การเรียนรู้ในการ ขับเคลื่อนหลักปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการศึกษาอย่าง ยั่งยืน	1. เพื่อพัฒนาครู บุคลากร และนักเรียนให้มีความรู้ ความเข้าใจ และปฏิบัติตน ตามหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง 2. เพื่อพัฒนาโรงเรียนให้ เป็นศูนย์การเรียนรู้ตาม หลักปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียงด้านการศึกษา นำ หลักปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียงมาประยุกต์ใช้ ใน การบริหารจัดการ การ เรียนการสอน	1. เพื่อน้อมนำหลักปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียงมา ประยุกต์ใช้ในการบริหาร จัดการ การเรียนการสอน และการพัฒนาผู้เรียนให้มี ลักษณะนิสัยอยู่อย่างพอเพียง 2. เพื่อพัฒนาโรงเรียนให้เป็น ศูนย์การเรียนรู้ตามหลัก ปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียงด้านการศึกษา มีการ บริหารจัดการอย่างเป็น ระบบ	1. เพื่อพัฒนาบุคลากรและ นักเรียนให้มีความรู้ เจตคติ และปฏิบัติตนในการดำเนิน ชีวิตตามหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง 2. เพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้ เป็นศูนย์การเรียนรู้ตามหลัก ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการศึกษา 3. เพื่อน้อมนำหลักปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียงมา ประยุกต์ใช้ในการบริหาร จัดการ การเรียนการสอน

องค์ประกอบที่ 2 หลักการของศูนย์การเรียนรู้

โรงเรียนที่ 1	โรงเรียนที่ 2	โรงเรียนที่ 3	สรุปผลการศึกษา
1. ยึดหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง หลักการทรงงาน พระ บรมราชโบาย พระบรมราโชวาทด้าน การศึกษา 2. หลักการมีส่วนร่วม ของบุคลากรทุกฝ่าย สร้างความตระหนักและ ความเข้าใจร่วมกันทุก ฝ่าย ตลอดจนชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	1. หลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง พระบรมราชโบาย พระบรมราโชวาทด้าน การศึกษา 2. หลักการบริหารแบบ มีส่วนร่วม	1. หลักปรัชญากลุ่มโรงเรียน เฉลิมพระเกียรติการสืบสาน งานพระราชดำริหลักปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียง 2. การส่งเสริมหลักการมีส่วน ร่วมของทุกภาคส่วนในการ ดำเนินงาน 3. หลักการจัดการความรู้การ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่าง สถานศึกษากับหน่วยงานที่ เกี่ยวข้อง	หลักการสำคัญ ประกอบด้วย 1. หลักปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียง ประกอบด้วย ความ พอประมาณ ความมีเหตุผล มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี ภายใต้ เงื่อนไขความรอบรู้ และ คุณธรรม นำไปสู่การพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม บูรณาการความรู้เกี่ยวกับศาสตร์ พระราชา ศาสตร์สากล และ ศาสตร์ชาวบ้าน 2. หลักการมีส่วนร่วม โดยความ ร่วมมือของทุกฝ่ายทั้งบ้าน วัด

โรงเรียนที่ 1	โรงเรียนที่ 2	โรงเรียนที่ 3	สรุปผลการศึกษา
			โรงเรียน ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้ความร่วมมือในการพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษามีคณะกรรมการสถานศึกษา ผู้บริหาร ครู บุคลากร นักเรียน ผู้ปกครองคอยร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมทำ และร่วมรับผิดชอบในการดำเนินงาน
			3. หลักการจัดการความรู้ โดยการรวบรวมความรู้เกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาไว้ในสถานศึกษาเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ถ่ายทอดองค์ความรู้ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา

องค์ประกอบที่ 3 ปัจจัยนำเข้า

โรงเรียนที่ 1	โรงเรียนที่ 2	โรงเรียนที่ 3	สรุปผลการศึกษา
1. มีการจัดตั้งคณะกรรมการบริหารศูนย์การเรียนรู้	1. คณะกรรมการบริหารศูนย์การเรียนรู้ ประกอบด้วย คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้อำนวยการสถานศึกษา รองผู้อำนวยการ เป็นรองประธานกรรมการ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ หัวหน้าฐานการเรียนรู้ ครูประจำศูนย์การเรียนรู้	1. คณะกรรมการบริหารศูนย์การเรียนรู้ ประกอบด้วย ผู้อำนวยการ สถานศึกษา รองผู้อำนวยการ หัวหน้ากลุ่มงานวิชาการ นโยบาย และแผนงานบุคคล บริหารทั่วไป กิจการนักเรียนและหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้	ปัจจัยนำเข้าที่สำคัญ ประกอบด้วย 1. คณะกรรมการบริหารศูนย์การเรียนรู้ มีการแต่งตั้ง คณะกรรมการดำเนินงาน ตามความเหมาะสมของสถานศึกษา โดยมี องค์ประกอบที่สำคัญ ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษา ฝ่ายบริหาร ครู บุคลากรที่เกี่ยวข้อง
2. งบประมาณ มีการใช้ งบประมาณในสถานศึกษา และงบประมาณจากหน่วยงานภายนอก เช่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้งบสนับสนุนกิจกรรมการ	2. งบประมาณ ใช้งบประมาณอุดหนุนของสถานศึกษาและงบจากหน่วยงานภายนอกเช่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นต้น	2. งบประมาณ ใช้ งบประมาณอุดหนุนของสถานศึกษา งบประมาณจากหน่วยงานต้นสังกัด และกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ	2. งบประมาณภายในและภายนอกสถานศึกษา เป็นงบประมาณที่นำมาใช้ในการบริหารศูนย์การเรียนรู้ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้าน

โรงเรียนที่ 1	โรงเรียนที่ 2	โรงเรียนที่ 3	สรุปผลการศึกษา
ขยายเครือข่ายการเรียนรู้ เศรษฐกิจพอเพียงใน ท้องถิ่น สำนักงานกองทุน สนับสนุนการวิจัย(สกว.)ให้ ทุนงบประมาณสนับสนุน การดำเนินงานนักธุรกิจ น้อย เป็นต้น			การศึกษา ซึ่งอาจได้มาจาก เงินอุดหนุนตามโครงการ เรียนฟรี 15 ปี การระดม ทรัพยากรจากหน่วยงาน ภายนอก
3. วัสดุ อุปกรณ์ มีการใช้ สื่อวัสดุ การเรียนการสอน ในโรงเรียน และสื่อ วัสดุใน ท้องถิ่น เช่น การจัดทำฐาน เครื่องปั้นดินเผาเวียงกาหลง ผ้าหม้อฮ่อมมัดด้อม เป็นต้น	3. วัสดุ อุปกรณ์ ได้แก่ สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ สื่อการ เรียนการสอน บอร์ด ความรู้ และสื่อในท้องถิ่น เช่น เมล็ดพันธุ์กาแฟ ไม้ไผ่ กะลามะพร้าว เป็นต้น	3. วัสดุ อุปกรณ์ สื่อการ เรียนการสอน เทคโนโลยี ตลอดจนวัสดุ อุปกรณ์ในท้องถิ่น เพื่อนำมาเป็นส่วนหนึ่งใน การพัฒนาฐานการเรียนรู้ และจัดการเรียนรู้ตาม บริบทของสถานศึกษาและ ชุมชน	3. วัสดุ อุปกรณ์ สื่อการ เรียนรู้ ในการบริหารศูนย์ การเรียนรู้ตามหลักปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียงด้าน การศึกษา เช่น สื่อการเรียน การสอน เทคโนโลยีทางการ ศึกษา สื่อเอกสาร หนังสือ ใบความรู้ ใบงาน วัสดุ ประกอบฐานการเรียนรู้ที่มี ความเหมาะสมกับบริบท ของชุมชนและท้องถิ่น เป็นต้น
4. ขอบข่ายงานในศูนย์การ เรียนรู้ การศึกษาดูงานจาก หน่วยงานภายนอก งานจัดการเรียนรู้ และงาน พัฒนาแหล่งเรียนรู้ และ ฐานการเรียนรู้ตามหลัก ปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียง	4. ขอบข่ายงานในศูนย์การ เรียนรู้ ได้แก่ งานพัฒนาครู และบุคลากร งานการเรียน การสอนบูรณาการ เศรษฐกิจพอเพียง อาคาร สถานที่ จัดสภาพแวดล้อม งานฐานการเรียนรู้ และ งานเครือข่ายการเรียนรู้	4. ขอบข่ายงานในศูนย์การ เรียนรู้ ประกอบด้วย งานการจัดการเรียนรู้งาน พัฒนาบุคลากร อาคาร สถานที่และแหล่งเรียนรู้ งานความสัมพันธ์กับ หน่วยงานภายนอก	4. ขอบข่ายงานในศูนย์การ เรียนรู้ เช่น งานพัฒนา บุคลากร การจัดการเรียนรู้ แหล่งเรียนรู้ ความสัมพันธ์ กับหน่วยงานภายนอก เป็นต้น

องค์ประกอบที่ 4 กระบวนการบริหาร

โรงเรียนที่ 1	โรงเรียนที่ 2	โรงเรียนที่ 3	สรุปผลการศึกษา
1. การเตรียมพร้อม 1.1 กำหนดนโยบายของสถานศึกษาให้การขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นภารกิจหลัก 1.2 กำหนดให้ครูบุคลากรทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 1.3 จัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีให้มีโครงการศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นโครงการสำคัญของสถานศึกษา	1. การเตรียมพร้อม โดยการกำหนดนโยบายของสถานศึกษาให้คณะครูบุคลากรทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการพัฒนางานด้านหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างต่อเนื่อง สถานศึกษาต้องมีความพร้อมของครูในการทำงานตลอดจนการรองรับการศึกษาดูงานจากหน่วยงานภายนอก	1. การเตรียมพร้อม โดยการประชุมวางแผนการดำเนินงาน สร้างความรู้ความเข้าใจกับบุคลากร ครูและนักเรียน เตรียมงบประมาณในการขับเคลื่อนการดำเนินงาน ศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาด้านอาคารสถานที่ แหล่งเรียนรู้ เพื่อพัฒนาฐานการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	ชั้นตอนที่ 1 การเตรียมพร้อม เป็นการเตรียมความพร้อมของบุคลากร การวางแผนการดำเนินงาน งบประมาณ เตรียมพร้อมอาคารสถานที่ แหล่งเรียนรู้ การศึกษาดูงานจากหน่วยงานภายนอก
2. การพัฒนาบุคลากรและ ผู้เรียน มีการจัดอบรมพัฒนาครู และนักเรียนแกนนำ ทั้งการประชุม อบรมในสถานศึกษา และศึกษาดูงาน อบรมร่วมกับหน่วยงานภายนอก เช่น การเข้าค่ายที่ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดเชียงใหม่ ส่งเสริมการทำวิจัยของครูและนักเรียนให้เป็นนักวิจัยน้อย โดยการสนับสนุนของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)	2. การพัฒนาบุคลากร และผู้เรียน มีการจัดอบรมพัฒนาครู ถ่ายทอดประสบการณ์จากครูรุ่นเก่าสู่ครูรุ่นใหม่ มีการแลกเปลี่ยนหมุนเวียนงานให้ทดลองปฏิบัติงาน หลากหลายหน้าที่ ส่งเสริมให้ครูอบรมพัฒนาตนเอง มีการประชุมสัมมนา ทบทวนผลการปฏิบัติงานเป็นประจำทุกปีการศึกษา	2. การพัฒนาบุคลากร หมายถึง การพัฒนาความรู้ของบุคลากรในสถานศึกษา ตลอดจนนักเรียนแกนนำในการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาสู่การปฏิบัติทั้งในสถานศึกษาและในชีวิตประจำวัน โดยการประชุม จัดค่ายอบรมนักเรียนแกนนำ การศึกษาดูงาน เป็นต้น	ชั้นตอนที่ 2 การพัฒนาบุคลากรและนักเรียนเป็นการพัฒนาให้มีความรู้ความเข้าใจในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสามารถนำไปสู่การปฏิบัติและเป็นแกนนำในการถ่ายทอดให้กับหน่วยงานอื่นโดยใช้วิธีการพัฒนาที่หลากหลาย เช่น ฝึกอบรมการศึกษาดูงาน
3. การจัดสภาพแวดล้อม และแหล่งเรียนรู้ มีฐานการเรียนรู้ทั้งหมด 5 ฐานการ	3. การจัดสภาพแวดล้อม และแหล่งเรียนรู้ มีฐานการเรียนรู้ 6 ฐาน ได้แก่	3. การจัดสภาพแวดล้อม และฐานเรียนรู้ มีฐานการเรียนรู้บูรณาการ 8 กลุ่ม	ชั้นตอนที่ 3 การจัดสภาพแวดล้อมและแหล่งเรียนรู้ เป็นการจัด

โรงเรียนที่ 1	โรงเรียนที่ 2	โรงเรียนที่ 3	สรุปผลการศึกษา
เรียนรู้ได้แก่	ฐานที่ 1 เทิดไท้องค์	สาระการเรียนรู้ และ	สภาพแวดล้อมและแหล่ง
ฐานที่ 1 ถิ่นกาขาว	ราชันย์ เป็นการศึกษาพระ	กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ดังนี้	เรียนรู้ที่เอื้อต่อการจัดการ
ชาวศิวิไลซ์ เป็นการศึกษา	ราชประวัติ พระราช	3.1 กลุ่มสาระการเรียนรู้	เรียนรู้และเสริมสร้าง
ประวัติความเป็นมาของเวียง	กรณียกิจ หลักการทรง	ภาษาไทย เช่น กิจกรรม	ลักษณะนิสัยการดำรงชีวิต
กาหลงซึ่งเป็นการศึกษาภูมิ	งาน	วรรณกรรมทำมือ	ตามหลักปรัชญาของ
ปัญญาท้องถิ่น	ฐานที่ 2 สร้างสรรค์	หมอภาษา	เศรษฐกิจพอเพียง โดย
ฐานที่ 2 เส้นสาย	สิ่งแวดล้อม เรียนรู้	3.2 กลุ่มสาระการเรียนรู้	สามารถจัดทำฐานการ
ลายเวียงกาหลง	เกี่ยวกับการจัดการขยะ	คณิตศาสตร์ เช่น กิจกรรม	เรียนรู้ได้อย่างหลากหลาย
เป็นการศึกษาการวาด	และการรักษาสิ่งแวดล้อม	STAG ธนาคาขยะ	ตามบริบทของโรงเรียน
ลวดลายแบบศิลปะเวียง	ในโรงเรียน	พับกระดาษโดยใช้เทคนิค	อาจเป็นการจัดฐานการ
กาหลง	ฐานที่ 3 เพียบพร้อม	คณิตศาสตร์	เรียนรู้ที่สอดคล้องกับ
ฐานที่ 3 ดำรงเครื่องปั้นลือ	คุณธรรม ศึกษาหลักธรรม	3.3 กลุ่มสาระการเรียนรู้	ท้องถิ่น ชุมชน หรือฐาน
นาม เป็นการศึกษาเกี่ยวกับ	ทางพระพุทธศาสนา	วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	การเรียนรู้ที่สอดคล้องกับ
เครื่องปั้นดินเผา	การปฏิบัติธรรมกิจกรรม	เช่น เครื่องปั้นเล็ก หนูน้อย	กลุ่มสาระการเรียนรู้ฐาน
ฐานที่ 4 งามหม้อฮ่อมพิมพ์	พระพุทธศาสนา	เจ้าเวหา สวนพฤกษศาสตร์	การเรียนรู้ที่สำคัญ เช่น
ลาย เป็นการศึกษาเกี่ยวกับ	ฐานที่ 4 น้อมนำภูมิ	ในโรงเรียน	พระราชประวัติพระราช
การทำผ้าหม้อฮ่อม	ปัญญา เป็นการศึกษา	3.4 กลุ่มสาระการเรียนรู้	กรณียกิจ หลักการทรงงาน
ฐานที่ 5 สู่เป้าหมายที่ยั่งยืน	เกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น	สังคมศึกษา ศาสนาและ	หลักปรัชญาของเศรษฐกิจ
เป็นการศึกษาเกี่ยวกับการ	เช่น เครื่องจักสาน	วัฒนธรรม ภูมิปัญญา	พอเพียง เกษตรทฤษฎีใหม่
นำสินค้าที่ผลิตได้สู่การ	สิ่งประดิษฐ์จาก	ท้องถิ่น งานฝีมือตามแนว	ฐานการเรียนรู้ พี่ขผักสวน
จำหน่ายเพื่อพัฒนาสู่อาชีพ	กะลามะพร้าว เป็นต้น	พระราชดำริสมเด็จพระเจ้า	ครวี ฐานการทำงานอาชีพ
ในอนาคต	ฐานที่ 5 ต้นกล้าเมล็ด	ตุง โคม การปัก ถักร้อย	หรือ ฐานการเรียนรู้บูรณา
	กาแฟ ศึกษาเกี่ยวกับการ	3.5 กลุ่มสาระการเรียนรู้สุข	การ 8 กลุ่มสาระ
	ผลิต การแปรรูปและการ	ศึกษาและพลศึกษา เช่น	
	จำหน่ายเมล็ดกาแฟ	จักรยานล้อเดียว	
	ฐานที่ 6 เพื่อนแท้โรงเรียน	3.6 กลุ่มสาระการเรียนรู้	
	ธนาคาร เป็นการศึกษา	ศิลปะ เช่น วงซิมโฟนี	
	เกี่ยวกับงานโรงเรียน	โยธวาฑิต จินตลีลา	
	ธนาคารร่วมกับธนาคาร	3.7 กลุ่มสาระการเรียนรู้	
	เพื่อการเกษตรและ	การทำงานอาชีพ เช่น เกษตร	
	สหกรณ์	ทฤษฎีใหม่	
		3.8 กลุ่มสาระการเรียนรู้	
		ภาษาต่างประเทศ เช่น	
		English World, Scrabble	
		3.9 กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	

โรงเรียนที่ 1	โรงเรียนที่ 2	โรงเรียนที่ 3	สรุปผลการศึกษา
4. การจัดการเรียนรู้ มีการจัดการเรียนการสอนที่บูรณาการฐานการเรียนรู้ ลงไปในรายวิชาเพิ่มเติมเน้นการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น และจัดอบรมนักเรียนในการศึกษา ฐานการเรียนรู้ และการถอดรหัสการเรียนรู้ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นประจำทุกปีการศึกษา	4. การจัดการเรียนรู้ โดยการจัดการเรียนการสอนที่บูรณาการเศรษฐกิจพอเพียงในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ มีการจัดอบรมหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับนักเรียนเป็นประจำทุกปี	4. การจัดการเรียนรู้ โดยการจัดการเรียนการสอนที่บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ มีการจัดอบรมพัฒนา นักเรียนเป็นประจำทุกปี การศึกษาส่งเสริมให้นักเรียนได้ศึกษาเรียนรู้จากฐานการเรียนรู้ในโรงเรียนและในวิถีชีวิต	ขั้นตอนที่ 4 การจัดการเรียนรู้ เป็นการจัดการเรียนการสอนที่บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ หรือจัดค่ายอบรมพัฒนานักเรียน ส่งเสริมให้นักเรียนได้ศึกษาเรียนรู้จากฐานการเรียนรู้ในโรงเรียนและในวิถีชีวิต
5. การสร้างเครือข่าย แลกเปลี่ยนเรียนรู้ในโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดเชียงราย และการศึกษาดูงานจากโรงเรียนต่างจังหวัด เช่น นครศรีธรรมราช อุทัยธานี มีเครือข่ายโรงเรียนประถมศึกษาในเขตพื้นที่บริการ และนอกเขตพื้นที่บริการที่เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมให้ความรู้ ฐานการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับโรงเรียน ประถมศึกษา	5. การสร้างเครือข่าย ขยายความรู้ มีการสร้างเครือข่ายแลกเปลี่ยนรู้กับโรงเรียนมัธยมศึกษาในสังกัด และโรงเรียน ประถมศึกษาในเขตพื้นที่บริการ นอกจากนี้ยังมีเครือข่ายร่วมกับศูนย์ การศึกษานอกโรงเรียน อำเภอเชียงคำ และสถานศึกษาอื่นๆ ที่มาศึกษาดูงานด้านเศรษฐกิจพอเพียง	5. การสร้างเครือข่าย ความสัมพันธ์กับหน่วยงานภายนอก โดยการขยายผลสู่โรงเรียนที่ต้องการการประเมินเป็นสถานศึกษา พอเพียงและศูนย์การเรียนรู้ การสร้างเครือข่ายและขยายผลสู่โรงเรียนทั่วไป และหน่วยงานอื่นๆ รวมทั้งกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ มีการนำเสนอผลงาน เวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้เป็นประจำทุกปีการศึกษา การสร้างเครือข่ายและขยายผลสู่ชุมชน และการบริหารจัดการการดูงาน	ขั้นตอนที่ 5 การสร้างเครือข่าย ความสัมพันธ์กับหน่วยงานภายนอก เป็น การขยายผลสู่โรงเรียนที่ต้องการการประเมินเป็นสถานศึกษาพอเพียงและศูนย์การเรียนรู้ การสร้างเครือข่ายและขยายผลสู่โรงเรียนทั่วไป
6. การควบคุม ติดตาม ประเมินผล มีการประชุม คณะกรรมการดำเนินงานอย่างน้อยภาคเรียนละ 2 ครั้ง วิทยากรแกนนำครูและนักเรียนปีละครั้ง มีการสรุป รายงานโครงการที่เกี่ยวกับการดำเนินงานเศรษฐกิจพอเพียง และจัดทำรายงานการประเมินตนเองเป็นประจำทุกปี	6. การควบคุม ติดตาม ประเมินผล ประชุม คณะกรรมการเพื่อทบทวนการปฏิบัติงานอย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง ผู้รับผิดชอบโครงการรายงานผลการดำเนินงานโครงการปีการศึกษาละ 1 ครั้ง นำเสนอผลการดำเนินงานให้กับคณะกรรมการสถานศึกษาภาคเรียนละ 1 ครั้ง	6. การควบคุม ติดตาม ประเมินผล โดยการกำหนด มาตรฐานการทำงานของศูนย์ การเรียนรู้ ประเมินผลการดำเนินงานตามองค์ประกอบ ของการบริหาร สรุปและ รายงานผลการดำเนินงานเป็นประจำทุกปีการศึกษา	ขั้นตอนที่ 6 การควบคุม ติดตามประเมินผล เป็นดำเนินการแต่งตั้ง คณะกรรมการประเมินผลการดำเนินงาน มีการติดตาม ประเมินผล วิธีการประเมินที่เหมาะสม

องค์ประกอบที่ 5 ผลลัพธ์

โรงเรียนที่ 1	โรงเรียนที่ 2	โรงเรียนที่ 3	สรุปผลการศึกษา
ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานส่งผลให้บุคลากรและนักเรียนทุกคนเกิดความรักและเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์ มีความจงรักภักดีต่อสถาบัน มีความภาคภูมิใจในการดำเนินงาน และเกิดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง นำไปสู่การปฏิบัติงานและการดำรงชีวิตประจำวัน มีความประหยัดอดออมใช้สิ่งของเครื่องใช้ให้เกิดประโยชน์อย่างคุ้มค่า ภายใต้ข้อจำกัดเรื่องงบประมาณ เน้นหลักการทำงานพึ่งตนเอง ส่งผลให้สถานศึกษามีสภาพแวดล้อมที่ดี มีฐานการเรียนรู้ที่เป็นแหล่งเรียนรู้สำหรับนักเรียนและหน่วยงานภายนอก ทำให้เกิดเครือข่ายการเรียนรู้และมีความสัมพันธ์ที่ดีกับหน่วยงานอื่นทั้งในเขตพื้นที่บริการและนอกเขตพื้นที่บริการ ตลอดจนหน่วยงานจากต่างพื้นที่	ผลลัพธ์โดยภาพรวมครูบุคลากร และนักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ทั้งในการทำงานและการดำเนินชีวิตประจำวัน มีครูและนักเรียนแกนนำสามารถถ่ายทอดความรู้ หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้กับหน่วยงานอื่นได้ โรงเรียนมีสภาพแวดล้อมแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นสถานที่ที่มีหน่วยงานภายนอกเข้ามาศึกษาดูงาน	ผลลัพธ์ บุคลากร ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง นักเรียนแกนนำเป็นหลักในการจัดกิจกรรมขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง นำมาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานในสถานศึกษา สามารถถ่ายทอดประสบการณ์การนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงขยายผลสู่ภายนอก สถานศึกษา โรงเรียนมีบรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการจัดการศึกษา มีการจัดแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา เช่น ห้องสมุด ห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ ฐานการเรียนรู้ มีการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ฐานการเรียนรู้การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง	ผลลัพธ์ที่สำคัญประกอบด้วย 1. คุณภาพผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง นำมาเป็นหลักในการจัดกิจกรรมขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 2. คุณภาพบุคลากรมีความรู้ความเข้าใจในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นแกนนำในการจัดกิจกรรมขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ทั้งในการทำงานและการดำเนินชีวิตประจำวัน 3. สภาพแวดล้อมแหล่งเรียนรู้มีสภาพแวดล้อมที่ดี มีฐานการเรียนรู้ที่เป็นแหล่งเรียนรู้สำหรับนักเรียนและหน่วยงานภายนอก 4. เป็นสถานศึกษาต้นแบบขับเคลื่อนสถานศึกษาอื่น

องค์ประกอบที่ 6 แนวทางการประเมิน

โรงเรียนที่ 1	โรงเรียนที่ 2	โรงเรียนที่ 3	สรุปผลการศึกษา
มีการแต่งตั้งคณะกรรมการประเมินภายในสถานศึกษา และได้รับการนิเทศ ติดตาม จากสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาเป็นประจำทุกปี ทั้งในด้านของคุณภาพ ผู้เรียน คุณภาพบุคลากร สภาพแวดล้อม แหล่งเรียนรู้ และความสัมพันธ์กับ หน่วยงานภายนอก	มีคณะกรรมการประเมินทั้ง ภายในและภายนอก สถานศึกษา มีประเด็นการ ประเมินที่สำคัญสอดคล้อง กับตัวบ่งชี้ของการเป็นศูนย์ การเรียนรู้ คือ คุณภาพ บุคลากร คุณภาพผู้เรียน คุณภาพของแหล่งเรียนรู้ และความสัมพันธ์กับ หน่วยงานภายนอก ใช้วิธีการประเมินที่ หลากหลาย เช่น การ สัมภาษณ์ครู บุคลากร นักเรียน การสังเกต พฤติกรรมการปฏิบัติงาน	มีการประเมินทั้งภายใน สถานศึกษาและหน่วยงาน ต้นสังกัด เป็นประจำทุกปี วิธีการประเมินโดยการ สอบถามและสัมภาษณ์ บุคลากรและนักเรียน สังเกต การจัดสภาพแวดล้อม ฐาน การเรียนรู้ ตรวจสอบการ สร้างความสัมพันธ์กับ หน่วยงานภายนอก	แนวทางการประเมินที่ สำคัญ ประกอบด้วย 1. คณะกรรมการ ประเมิน มีการแต่งตั้งทั้ง จากภายในและภายนอก สถานศึกษา 2. ประเด็นการประเมิน มีประเด็นที่สอดคล้องกับ ตัวบ่งชี้ของศูนย์การเรี ยนรู้ 3. วิธีการประเมิน ใช้วิธี การประเมินที่หลากหลาย เช่น การสังเกต การสอบถาม การสัมภาษณ์ เป็นต้น

จากตาราง 7 แสดงผลการศึกษาแนวทางการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตภาคเหนือ โดยศึกษาจากโรงเรียนที่มีวิธี ปฏิบัติที่ดี (Best Practice) สรุปได้ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 วัตถุประสงค์ของศูนย์การเรียนรู้

1.1 เพื่อพัฒนาบุคลากรและนักเรียนให้มีความรู้ เจตคติและปฏิบัติตนในการดำเนินชีวิต ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

1.2 เพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการศึกษา

1.3 เพื่อน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการ การเรียนการสอน

องค์ประกอบที่ 2 หลักการของการบริหารศูนย์การเรียนรู้

2.1 หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบด้วย ความพอประมาณ ความมีเหตุผล มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี ภายใต้เงื่อนไขความรอบรู้ และ คุณธรรม นำไปสู่การพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม บูรณาการความรู้เกี่ยวกับศาสตร์พระราชา ศาสตร์สากล และศาสตร์ ชาวบ้าน

2.2 หลักการมีส่วนร่วม โดยความร่วมมือของทุกฝ่ายทั้งบ้าน วัด โรงเรียน ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้ความร่วมมือในการพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา มีคณะกรรมการสถานศึกษา ผู้บริหาร ครู บุคลากร นักเรียน ผู้ปกครองคอยร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมทำ และร่วมรับผิดชอบในการดำเนินงาน

2.3 หลักการจัดการความรู้ โดยการรวบรวมความรู้เกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาไว้ในสถานศึกษาเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ถ่ายทอดองค์ความรู้ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา

องค์ประกอบที่ 3 ปัจจัยนำเข้า

3.1 คณะกรรมการบริหารศูนย์การเรียนรู้ มีการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานตามความเหมาะสมของสถานศึกษา โดยมีองค์ประกอบที่สำคัญ ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษา ฝ่ายบริหาร ครู บุคลากรที่เกี่ยวข้อง

3.2 งบประมาณภายในและภายนอกสถานศึกษา เป็นงบประมาณที่นำมาใช้ในการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา ซึ่งอาจได้มาจากเงินอุดหนุนตามโครงการเรียนฟรี 15 ปี การระดมทรัพยากรจากหน่วยงานภายนอก

3.3 วัสดุ อุปกรณ์ สื่อการเรียนรู้ ในการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา เช่น สื่อการเรียนการสอน เทคโนโลยีทางการศึกษา สื่อเอกสาร หนังสือ ใบความรู้ ใบงาน วัสดุประกอบฐานการเรียนรู้ที่มีความเหมาะสมกับบริบทของชุมชนและท้องถิ่น เป็นต้น

3.4 ขอบข่ายงานในศูนย์การเรียนรู้ เช่น งานพัฒนาบุคลากร การจัดการเรียนรู้ แหล่งเรียนรู้ ความสัมพันธ์กับหน่วยงานภายนอก เป็นต้น

องค์ประกอบที่ 4 กระบวนการบริหาร

ขั้นตอนที่ 1 การเตรียมพร้อม เป็นการเตรียมความพร้อมของบุคลากร การวางแผนการดำเนินงาน งบประมาณ เตรียมพร้อมอาคารสถานที่ แหล่งเรียนรู้ การศึกษาดูงานจากหน่วยงานภายนอก

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนาบุคลากรและนักเรียน เป็นการพัฒนาให้มีความรู้ ความเข้าใจในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สามารถนำไปสู่การปฏิบัติ และเป็นแกนนำในการถ่ายทอดให้กับหน่วยงานอื่นโดยใช้วิธีการพัฒนาที่หลากหลาย เช่น ฝึกอบรม การศึกษาดูงาน

ขั้นตอนที่ 3 การจัดสภาพแวดล้อมและแหล่งเรียนรู้ เป็นการจัดสภาพแวดล้อมและแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้และเสริมสร้างลักษณะนิสัยการดำรงชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยสามารถจัดทำฐานการเรียนรู้ได้อย่างหลากหลายตามบริบทของโรงเรียน อาจเป็นการจัดฐานการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับท้องถิ่น ชุมชน หรือฐานการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับกลุ่ม

สาระการเรียนรู้ฐานการเรียนรู้ที่สำคัญ เช่น พระราชประวัติพระราชกรณียกิจ หลักการทรงงาน หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เกษตรทฤษฎีใหม่ฐานการเรียนรู้ พิษผักสวนครัว ฐานการงาน อาชีพ หรือ ฐานการเรียนรู้บูรณาการ 8 กลุ่มสาระ

ขั้นตอนที่ 4 การจัดการเรียนรู้ เป็นการจัดการเรียนการสอนที่บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ หรือจัดค่ายอบรมพัฒนานักเรียน ส่งเสริมให้นักเรียนได้ศึกษาเรียนรู้จากฐานการเรียนรู้ในโรงเรียนและในวิถีชีวิต

ขั้นตอนที่ 5 การสร้างเครือข่าย ความสัมพันธ์กับหน่วยงานภายนอก เป็นการขยายผลสู่โรงเรียนที่ต้องการการประเมินเป็นสถานศึกษาพอเพียงและศูนย์การเรียนรู้ การสร้างเครือข่ายและขยายผลสู่โรงเรียนทั่วไป

ขั้นตอนที่ 6 การควบคุม ติดตามประเมินผล เป็นดำเนินการแต่งตั้งคณะกรรมการประเมินผลการดำเนินงาน มีการติดตามประเมินผล วิธีการประเมินที่เหมาะสม

องค์ประกอบที่ 5 ผลลัพธ์

5.1 คุณภาพผู้เรียน มีความรู้ความเข้าใจในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง นักเรียนแกนนำเป็นหลักในการจัดกิจกรรมขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

5.2 คุณภาพบุคลากร มีความรู้ความเข้าใจในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแกนนำในการจัดกิจกรรมขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ทั้งในการทำงานและการดำเนินชีวิตประจำวัน

5.3 สภาพแวดล้อมแหล่งเรียนรู้ มีสภาพแวดล้อมที่ดี มีฐานการเรียนรู้ที่เป็นแหล่งเรียนรู้สำหรับนักเรียนและหน่วยงานภายนอก

5.4 เป็นสถานศึกษาต้นแบบขับเคลื่อนสถานศึกษาอื่น

องค์ประกอบที่ 6 แนวทางการประเมิน แนวทางการประเมินที่สำคัญ ประกอบด้วย

6.1 คณะกรรมการประเมิน มีการแต่งตั้งทั้งจากภายในและภายนอกสถานศึกษา

6.2 ประเด็นการประเมิน มีประเด็นที่สอดคล้องกับตัวบ่งชี้ของศูนย์การเรียนรู้

6.3 วิธีการประเมิน ใช้วิธีการประเมินที่หลากหลาย เช่น การสังเกต การสอบถาม การสัมภาษณ์ เป็นต้น

ส่วนที่ 1.3 ผลการศึกษาแนวทางการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตภาคเหนือโดยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ

ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการศึกษาแนวทางการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตภาคเหนือโดยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิสรุปได้ดังนี้

ตาราง 8 แสดงผลการศึกษาแนวทางการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตภาคเหนือโดยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ

องค์ประกอบที่ 1 วัตถุประสงค์ของศูนย์การเรียนรู้

ผู้ทรงคุณวุฒิ 1	ผู้ทรงคุณวุฒิ 2	ผู้ทรงคุณวุฒิ 3	ผู้ทรงคุณวุฒิ 4	ผู้ทรงคุณวุฒิ 5	สรุปผลการศึกษา
เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดในการเป็นศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา	เพื่อพัฒนาครู บุคลากร นักเรียน ผู้บริหาร โรงเรียนให้สามารถน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติได้	เพื่อพัฒนาโรงเรียนให้เป็นศูนย์การเรียนรู้ที่สามารถขยายผลต่อไปให้กับสถานศึกษาอื่น	เพื่อพัฒนาครู นักเรียน และผู้บริหารโรงเรียนให้สามารถเป็นพี่เลี้ยงในการขยายผลการดำเนินงานให้แก่สถานศึกษาอื่นๆ	เพื่อพัฒนาผู้บริหาร ครู นักเรียน ให้มีความรู้ ความเข้าใจ และสามารถเป็นพี่เลี้ยงในการขยายผลการดำเนินงานรวมทั้งการบรรลุตามวัตถุประสงค์ของศูนย์การเรียนรู้ด้านบุคลากร สภาพแวดล้อม และความสัมพันธ์กับหน่วยงานภายนอก	1. เพื่อพัฒนาบุคลากรและนักเรียนให้มีความรู้ ความเข้าใจ เจตคติและปฏิบัติตนในการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สามารถเป็นแกนนำในการขยายผลสู่หน่วยงานภายนอก 2. เพื่อพัฒนาสภาพแวดล้อม แหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ และเสริมสร้างอุปนิสัยการดำรงชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 3. เพื่อสร้างความสัมพันธ์กับหน่วยงานภายนอกในการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การเป็นศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา

องค์ประกอบที่ 2 หลักการของศูนย์การเรียนรู้

ผู้ทรงคุณวุฒิ 1	ผู้ทรงคุณวุฒิ 2	ผู้ทรงคุณวุฒิ 3	ผู้ทรงคุณวุฒิ 4	ผู้ทรงคุณวุฒิ 5	สรุปผลการศึกษา
หลักการดำเนินงาน จำเป็นต้องอาศัย การมีส่วนร่วมของ ทุกฝ่ายในการ ดำเนินงาน รวมทั้ง ความรู้ความเข้าใจ อย่างแท้จริง เกี่ยวกับหลัก ปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง	ต้องมีความรู้ เกี่ยวกับ หลัก ปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง ตลอดจนการมีส่วน ร่วมของทุกฝ่าย	ต้องมีความ เข้าใจในหลัก ปรัชญาของ เศรษฐกิจ พอเพียง ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมดำเนินการ รวมไปถึง หลักการ แลกเปลี่ยน เรียนรู้การเป็น พี่เลี้ยงขยายผล การเรียนรู้สู่ หน่วยงาน ภายนอก	อาศัยหลักในการ จัดการความรู้ อย่างเป็นระบบมี การจัดระบบ องค์ความรู้สู่การ เป็นศูนย์การ เรียนรู้ รวมทั้ง การถ่ายทอด ความรู้ให้กับ หน่วยงานอื่น	การเป็นศูนย์การ เรียนรู้บุคลากร ทุกฝ่ายต้องมี ความรู้เกี่ยวกับ หลักปรัชญาของ เศรษฐกิจ พอเพียง สามารถจัดการ ความรู้ที่มีอยู่ให้ เป็นระบบ สามารถเป็น ต้นแบบให้กับ หน่วยงานอื่น ถ่ายทอดความรู้ ให้กับ สถานศึกษาอื่น ได้	1. หลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง เป็นหลักการหรือ แนวคิดในการดำเนิน ชีวิตบนทางสายกลาง มีความพอประมาณ มีเหตุผล ภูมิคุ้มกัน ในตัว โดยอาศัยความ รอบรู้และความมี คุณธรรม เพื่อให้เกิด การพัฒนาในทุกมิติ สามารถนำไป ประยุกต์ใช้ในการ ดำรงชีวิต รวมถึงการ บริหารจัดการ สถานศึกษาและการ พัฒนาสังคมในมิติ ต่างๆ 2. หลักการมีส่วนร่วม โดยการเปิดโอกาสให้ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับ สถานศึกษามีส่วนร่วม ในการพัฒนา สถานศึกษาให้เป็น ศูนย์การเรียนรู้ตาม หลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง ด้านการศึกษา ทั้ง คณะกรรมการ สถานศึกษา บุคลากร นักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชนหรือหน่วยงาน ภายนอกอื่นๆ ที่

ผู้ทรงคุณวุฒิ 1	ผู้ทรงคุณวุฒิ 2	ผู้ทรงคุณวุฒิ 3	ผู้ทรงคุณวุฒิ 4	ผู้ทรงคุณวุฒิ 5	สรุปผลการศึกษา
					เกี่ยวข้องในการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา 3. หลักการจัดการความรู้ เป็นแนวคิดที่สามารถนำมาใช้เป็นส่วนหนึ่งของการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา เนื่องจากต้องมีการจัดหมวดหมู่ความรู้ให้เป็นระบบ พัฒนาแหล่งเรียนรู้ฐานการเรียนรู้ จัดการเรียนรู้ในสถานศึกษารวมไปถึงการเผยแพร่แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับสถานศึกษาอื่นและหน่วยงานภายนอก

องค์ประกอบที่ 3 ปัจจัยนำเข้า

ผู้ทรงคุณวุฒิ 1	ผู้ทรงคุณวุฒิ 2	ผู้ทรงคุณวุฒิ 3	ผู้ทรงคุณวุฒิ 4	ผู้ทรงคุณวุฒิ 5	สรุปผลการศึกษา
ต้องพิจารณา	ปัจจัยที่สำคัญที่สุด	ควรมีการแต่งตั้ง	ควรมีการแต่งตั้ง	ปัจจัยในการ	1. บุคลากรหรือ
ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง	คือบุคลากรในการ	คณะกรรมการ	คณะกรรมการ	ดำเนินงานด้าน	คณะกรรมการ
ให้รอบด้านแบบ 4M ทั้งด้าน	ดำเนินงาน ต้องมีการแต่งตั้ง	ประกอบด้วย	ดำเนินงาน	การเป็นศูนย์การเรียนรู้จะเกี่ยวข้อง	ดำเนินงาน ควรประกอบด้วย
บุคลากร	คณะกรรมการ	ภายนอก ผู้บริหาร	โครงการให้	กับเรื่องของ	ผู้ทรงคุณวุฒิจาก
งบประมาณ	ดำเนินงานโดย	สถานศึกษา ครู	ชัดเจน ให้	บุคลากร	ภายนอก ผู้บริหาร
ที่นำมาใช้การ	อาศัยการมีส่วนร่วม	บุคลากร	ครอบคลุม	งบประมาณวัสดุ	สถานศึกษา ครู
ขับเคลื่อนการดำเนินงาน	ร่วมของชุมชน มีงบประมาณ วัสดุ	ผู้รับผิดชอบ	ภารกิจที่สำคัญ	อุปกรณ์ต่างๆทั้ง	บุคลากรผู้รับผิดชอบ
โดยอาจเป็น	งบประมาณ สนับสนุน	โครงการเศรษฐกิจพอเพียง มีการ	ของการเป็นศูนย์	ในโรงเรียนและใน	โครงการด้าน
งบประมาณตาม	อุปกรณ์ สนับสนุน	พอเพียง มีการ	การเรียนรู้ มีการ	ท้องถิ่น รวมทั้ง	เศรษฐกิจพอเพียงใน
แผนปฏิบัติการ	อย่างเพียงพอทั้ง	กำหนดบทบาท	จัดสรร	การกำหนด	สถานศึกษา มีการ
	จากภายในและ	หน้าที่ความ	งบประมาณ	ขอขยายการ	กำหนดบทบาท

ผู้ทรงคุณวุฒิ 1	ผู้ทรงคุณวุฒิ 2	ผู้ทรงคุณวุฒิ 3	ผู้ทรงคุณวุฒิ 4	ผู้ทรงคุณวุฒิ 5	สรุปผลการศึกษา
ของสถานศึกษา หรือได้รับการ สนับสนุนจาก หน่วยงานอื่น การบริหาร จัดการ วัสดุ อุปกรณ์ สื่อการ เรียนรู้ต่างๆ	ภายนอก สถานศึกษา	รับผิดชอบของ คณะกรรมการให้ ชัดเจน ตามวงจร คุณภาพ PDCA	ทรัพยากรในการ ดำเนินงานอย่าง เหมาะสม วัสดุ อุปกรณ์สื่อการ เรียนรู้ที่ใช้ในการ จัดการเรียนรู้ และการเผยแพร่ ความรู้ เช่น สื่อ เทคโนโลยี สารสนเทศ เว็บไซต์ แผ่นพับ บทเรียน หนังสือ ตำรา	ดำเนินงานของ ศูนย์การเรียนรู้ให้ ชัดเจน เช่น ด้าน วิชาการ ด้าน งบประมาณด้าน บุคลากร ด้าน อาคารสถานที่ ด้านการส่งเสริม พัฒนาผู้เรียนและ หน่วยงาน ภายนอก เป็นต้น	หน้าที่ความ รับผิดชอบของ คณะกรรมการให้ ชัดเจน ตั้งแต่การ วางแผน การ ดำเนินการ การ ประเมินผล นำไปสู่ การปรับปรุงพัฒนา ตามวงจรคุณภาพ PDCA 2. งบประมาณ ใน การบริหารศูนย์การ เรียนรู้ตามหลัก ปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียงด้าน การศึกษาที่ สถานศึกษานำมาใช้ การขับเคลื่อนการ ดำเนินงานโดยอาจ เป็นงบประมาณตาม แผนปฏิบัติการของ สถานศึกษาหรือ งบประมาณที่ได้รับ การสนับสนุนจาก หน่วยงานอื่น 3. วัสดุอุปกรณ์สื่อ การเรียนรู้ที่ใช้ในการ จัดการเรียนรู้และการ เผยแพร่ความรู้หลัก ปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียง เช่น สื่อ เทคโนโลยีสารสนเทศ เว็บไซต์ แผ่นพับ บทเรียน หนังสือ ตำราเรียนเกี่ยวกับ หลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง

ผู้ทรงคุณวุฒิ 1	ผู้ทรงคุณวุฒิ 2	ผู้ทรงคุณวุฒิ 3	ผู้ทรงคุณวุฒิ 4	ผู้ทรงคุณวุฒิ 5	สรุปผลการศึกษา
					4. ขอบข่ายการดำเนินงานที่ชัดเจน เช่น ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณด้านบุคลากร ด้านอาคารสถานที่ ด้านการส่งเสริมพัฒนาผู้เรียน และหน่วยงานภายนอก เป็นต้น

องค์ประกอบที่ 4 กระบวนการบริหาร

ผู้ทรงคุณวุฒิ 1	ผู้ทรงคุณวุฒิ 2	ผู้ทรงคุณวุฒิ 3	ผู้ทรงคุณวุฒิ 4	ผู้ทรงคุณวุฒิ 5	สรุปผลการศึกษา
กระบวนการบริหารคุณภาพ วงจร PDCA ตั้งแต่การวางแผน การปฏิบัติตามแผน การติดตาม ประเมินผล เพื่อนำไปสู่การปรับปรุงพัฒนา	1. การเตรียมความพร้อมของบุคลากร สถานที่ 2. มีการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงาน 3. มีการพัฒนาครู และนักเรียนแกนนำ 4. มีการกำกับติดตาม ประเมินผลการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ	1. ควรมีการวางแผน การเตรียมความพร้อม 2. การพัฒนาบุคลากร จัดสภาพแวดล้อม แหล่งเรียนรู้ สถานการณ์ การจัดการกิจกรรมครู เรียนรู้ในสถานศึกษา 5. การสร้างเครือข่าย แลกเปลี่ยนเรียนรู้ 6. การติดตาม ประเมินผล	1. มีการวางแผน เตรียมความพร้อมของบุคลากร สถานที่ 2. การอบรมพัฒนา นักเรียนแกนนำ และนักเรียนทั่วไป 3. การสร้าง เครือข่ายร่วมกับ สถานศึกษาอื่น 4. การนิเทศ ติดตาม ประเมินผล	1. วางแผนการดำเนินงานตาม องค์ประกอบของการเป็นศูนย์การเรียนรู้ได้แก่การพัฒนาบุคลากร การจัดการ สภาพแวดล้อมและความสัมพันธ์กับ หน่วยงานภายนอก 3. การกำกับ ติดตาม ประเมินผล 4. การปรับปรุง พัฒนา แลกเปลี่ยนเรียนรู้ เป็น ต้นแบบให้ สถานศึกษาอื่น	ขั้นตอนที่ 1 การเตรียมพร้อมของ ผู้บริหาร ครู นักเรียน ให้มีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการเป็นศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เตรียมความพร้อมด้าน อาคารสถานที่ และการดำเนินงานขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนาบุคลากรและนักเรียน เป็นกระบวนการในการพัฒนาความรู้ เจตคติ และทักษะการปฏิบัติ ตลอดจนความรู้ ความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ด้านการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการศึกษาให้แก่ หน่วยงานอื่น ขั้นตอนที่ 3 การจัดทำสภาพแวดล้อมแหล่ง

ผู้ทรงคุณวุฒิ 1	ผู้ทรงคุณวุฒิ 2	ผู้ทรงคุณวุฒิ 3	ผู้ทรงคุณวุฒิ 4	ผู้ทรงคุณวุฒิ 5	สรุปผลการศึกษา
					เรียนรู้ เป็นการปรับปรุงและพัฒนาสภาพแวดล้อมในโรงเรียน อาคารสถานที่ ห้องเรียน และฐานการเรียนรู้ให้เอื้ออำนวยต่อการเสริมสร้างลักษณะนิสัยการดำรงชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และเอื้อต่อการเป็นศูนย์การเรียนรู้สำหรับรับการศึกษาดูงานจากหน่วยงานภายนอก ขั้นตอนที่ 4 การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ความเข้าใจ และปฏิบัติตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยใช้กระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลาย เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยอาจจะมีการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียนหรือการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร

ผู้ทรงคุณวุฒิ 1	ผู้ทรงคุณวุฒิ 2	ผู้ทรงคุณวุฒิ 3	ผู้ทรงคุณวุฒิ 4	ผู้ทรงคุณวุฒิ 5	สรุปผลการศึกษา
					ขั้นตอนที่ 5 การสร้างเครือข่าย ขยายความรู้เป็นการดำเนินงาน ขยายความรู้เกี่ยวกับ ศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้าน การศึกษาสู่หน่วยงาน ภายนอกจนสามารถ พัฒนาสถานศึกษาอื่น ให้เป็นสถานศึกษา พอเพียงหรือศูนย์การ เรียนรู้ตามหลัก ปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียงด้าน การศึกษาได้ ขั้นตอนที่ 6 การควบคุมติดตาม ประเมินผล เป็น กระบวนการ ดำเนินงานติดตาม ประเมินผลการ ดำเนินงาน ซึ่งควรมี การประเมินผลเป็น ประจำทุกปีและมีการ นำเสนอรายงานผล การดำเนินงานให้กับผู้ มีส่วนได้ส่วนเสียและ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

องค์ประกอบที่ 5 ผลลัพธ์

ผู้ทรงคุณวุฒิ 1	ผู้ทรงคุณวุฒิ 2	ผู้ทรงคุณวุฒิ 3	ผู้ทรงคุณวุฒิ 4	ผู้ทรงคุณวุฒิ 5	สรุปผลการศึกษา
มองผลลัพธ์ด้าน คุณภาพผู้เรียน บุคลากร ผู้บริหาร สถานศึกษาใน การนำหลัก ปรัชญาของ เศรษฐกิจ พอเพียงไปใช้ใน ชีวิตประจำวัน และถ่ายทอด ให้แก่หน่วยงาน อื่นได้	1. ความรู้ความ เข้าใจของ บุคลากร และ นักเรียน 2.การจัด สภาพแวดล้อม แหล่งเรียนรู้ใน สถานศึกษา 3. การเผยแพร่ ความรู้ หรือ ความสัมพันธ์กับ หน่วยงาน ภายนอก 4. การพัฒนา สถานศึกษาอื่นๆ	ผลลัพธ์สำคัญคือ การนำความรู้ ไปสู่การปฏิบัติ พัฒนาตนเอง พัฒนา สถานศึกษา ชุมช และหน่วยงานอื่น ให้ใจหลักปรัชญา ของเศรษฐกิจ พอเพียงมาก ยิ่งขึ้น	ผลลัพธ์ที่สำคัญ ของการเป็นศูนย์ การเรียนรู้คือ ความสามารถใน การขยายผลการ ดำเนินงาน เป็น ต้นแบบในการ พัฒนา สถานศึกษาอื่นๆ ในการน้อมนำ หลักปรัชญาของ เศรษฐกิจ พอเพียงไปสู่การ ปฏิบัติ	มองผลลัพธ์ตาม องค์ประกอบของ การเป็นศูนย์การ เรียนรู้ด้านบุคลากร สภาพแวดล้อม แหล่งเรียนรู้ และ ความสัมพันธ์กับ หน่วยงานภายนอก	1. คุณภาพผู้เรียน และบุคลากร 2. การ จัดสภาพแวดล้อม แหล่งเรียนรู้ 3. ความสัมพันธ์กับ หน่วยงานภายนอก การเผยแพร่ความรู้ การพัฒนา สถานศึกษาอื่น

องค์ประกอบที่ 6 แนวทางการประเมิน

ผู้ทรงคุณวุฒิ 1	ผู้ทรงคุณวุฒิ 2	ผู้ทรงคุณวุฒิ 3	ผู้ทรงคุณวุฒิ 4	ผู้ทรงคุณวุฒิ 5	สรุปผลการศึกษา
1. กำหนด ผู้รับผิดชอบใน การประเมิน 2. ขอบข่ายของ การประเมิน 3. วิธีการประเมิน 4. เครื่องมือการ ประเมิน	ควรมีการแต่งตั้ง คณะกรรมการ ประเมินผลการ ดำเนินงานโดย มีบุคลากร ภายนอกและให้ ชุมชนมีส่วนร่วม ในการกำกับ ติดตาม ประเมินผลการ ดำเนินงาน	มีการแต่งตั้ง คณะกรรมการ ประเมินจากทุก ภาคส่วนโดยเฉพาะ อย่างยิ่งหน่วยงาน ต้นสังกัดหรือเขต พื้นที่เข้ามามีส่วน ร่วมในการประเมิน	1. มีการกำหนด ผู้รับผิดชอบในการ ประเมิน 2. กำหนดประเด็น การประเมินให้ สอดคล้องกับการ เป็นศูนย์การเรียนรู้ 3. กำหนดวิธีการ ประเมิน 4. กำหนดเครื่องมือ ในการประเมิน	การประเมินตามสภาพ จริงด้วยวิธีการที่ หลากหลาย เช่น การ สัมภาษณ์ การสังเกต การตรวจสอบผลการ ดำเนินงานตาม องค์ประกอบของการ เป็นศูนย์การเรียนรู้ ตามหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง	1. การแต่งตั้ง คณะกรรมการประเมิน 2. กำหนดประเด็นการ ประเมิน 3. กำหนดวิธีการ ประเมินให้สอดคล้องกับ วัตถุประสงค์ของการ พัฒนาศูนย์การเรียนรู้ โดยเฉพาะด้านการ พัฒนาสถานศึกษาอื่น ให้เป็นสถานศึกษา พอเพียงหรือศูนย์การ เรียนรู้ตามหลักปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการศึกษา

จากตาราง 8 สรุปผลการศึกษาแนวทางการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตภาคเหนือโดยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิได้ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 วัตถุประสงค์ของศูนย์การเรียนรู้

1.1 เพื่อพัฒนาบุคลากรและนักเรียนให้มีความรู้ ความเข้าใจ เจตคติและปฏิบัติตนในการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สามารถเป็นแกนนำในการขยายผลสู่หน่วยงานภายนอก

1.2 เพื่อพัฒนาสภาพแวดล้อม แหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้และเสริมสร้างอุปนิสัยการดำรงชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

1.3 เพื่อสร้างความสัมพันธ์กับหน่วยงานภายนอกในการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การเป็นศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา

องค์ประกอบที่ 2 หลักการของการบริหารศูนย์การเรียนรู้

2.1 หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นหลักการหรือแนวคิดในการดำเนินชีวิตบนทางสายกลางมีความพอประมาณ มีเหตุผล ภูมิคุ้มกันในตัว โดยอาศัยความรอบรู้และควมมีคุณธรรมเพื่อให้เกิดการพัฒนาในทุกมิติ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการดำรงชีวิต รวมถึงการบริหารจัดการสถานศึกษาและการพัฒนาสังคมในมิติต่างๆ

2.2 หลักการมีส่วนร่วม โดยการเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับสถานศึกษามีส่วนร่วมในการพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา ทั้งคณะกรรมการสถานศึกษา บุคลากร นักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชนหรือหน่วยงานภายนอกอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องในการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา

2.3 หลักการจัดการความรู้ เป็นแนวคิดที่สามารถนำมาใช้เป็นส่วนหนึ่งของการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาเนื่องจากต้องมีการจัดหมวดหมู่ความรู้ให้เป็นระบบ พัฒนาแหล่งเรียนรู้ ฐานการเรียนรู้ จัดการเรียนรู้ในสถานศึกษารวมไปถึงการเผยแพร่แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับสถานศึกษาอื่นและหน่วยงานภายนอก

องค์ประกอบที่ 3 ปัจจัยนำเข้า

3.1 บุคลากรหรือคณะกรรมการดำเนินงาน ควรประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิจากภายนอก ผู้บริหารสถานศึกษา ครู บุคลากรผู้รับผิดชอบโครงการด้านเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษามีการกำหนดบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของคณะกรรมการให้ชัดเจน ตั้งแต่การวางแผนการดำเนินการ การประเมินผล นำไปสู่การปรับปรุงพัฒนาตามวงจรคุณภาพ PDCA

3.2 งบประมาณ ในการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้าน การศึกษาที่สถานศึกษานำมาใช้ในการขับเคลื่อนการดำเนินงานโดยอาจเป็นงบประมาณตามแผนปฏิบัติ การของสถานศึกษาหรืองบประมาณที่ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานอื่น

3.3 วัสดุอุปกรณ์สื่อการเรียนรู้ที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้และการเผยแพร่ความรู้หลักปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียง เช่น สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ เว็บไซต์ แผ่นพับ บทเรียน หนังสือตำราเรียน เกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

3.4 ขอบข่ายการดำเนินงานที่ชัดเจน เช่น ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณด้านบุคลากร ด้านอาคารสถานที่ ด้านการส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนและหน่วยงานภายนอก เป็นต้น

องค์ประกอบที่ 4 กระบวนการบริหาร

ขั้นตอนที่ 1 การเตรียมพร้อมของผู้บริหาร ครู นักเรียน ให้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการ เป็นศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เตรียมความพร้อมด้านอาคารสถานที่ และการดำเนินงานขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนาบุคลากรและนักเรียน เป็นกระบวนการในการพัฒนาความรู้ เจตคติ และทักษะการปฏิบัติ ตลอดจนความรู้ความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ด้านการขับเคลื่อนหลัก ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาให้แก่หน่วยงานอื่น

ขั้นตอนที่ 3 การจัดสภาพแวดล้อมแหล่งเรียนรู้ เป็นการปรับปรุงและพัฒนาสภาพแวดล้อม ในโรงเรียน อาคารสถานที่ ห้องเรียน และฐานการเรียนรู้ให้เอื้ออำนวยต่อการเสริมสร้างลักษณะนิสัย การดำรงชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และเอื้อต่อการเป็นศูนย์การเรียนรู้สำหรับการ รับการศึกษาดูงานจากหน่วยงานภายนอก

ขั้นตอนที่ 4 การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ความเข้าใจและปฏิบัติตนตาม หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยใช้กระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลาย เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยอาจจะมีการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียนหรือการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร

ขั้นตอนที่ 5 การสร้างเครือข่าย ขยายความรู้ เป็นการดำเนินงานขยายความรู้เกี่ยวกับศูนย์ การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาสู่หน่วยงานภายนอกจนสามารถ พัฒนาสถานศึกษาอื่นให้เป็นสถานศึกษาพอเพียงหรือศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียงด้านการศึกษาได้

ขั้นตอนที่ 6 การควบคุมติดตามประเมินผล เป็นกระบวนการดำเนินงานติดตาม ประเมินผลการดำเนินงาน ซึ่งควรมีการประเมินผลเป็นประจำทุกปีและมีการนำเสนอรายงานผล การดำเนินงานให้กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

องค์ประกอบที่ 5 ผลลัพธ์

- 5.1 คุณภาพผู้เรียน และบุคลากร
- 5.2 การจัดสภาพแวดล้อม แหล่งเรียนรู้
- 5.3 ความสัมพันธ์กับหน่วยงานภายนอกการเผยแพร่ความรู้การพัฒนาสถานศึกษาอื่น

องค์ประกอบที่ 6 แนวทางการประเมิน

- 6.1 การแต่งตั้งคณะกรรมการประเมิน
- 6.2 กำหนดประเด็นการประเมิน
- 6.3 กำหนดวิธีการประเมินให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการพัฒนาศูนย์การเรียนรู้

โดยเฉพาะด้านการพัฒนาสถานศึกษาอื่นให้เป็นสถานศึกษาพอเพียงหรือศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา

ส่วนที่ 1.4 สรุปผลการศึกษาองค์ประกอบและแนวทางการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตภาคเหนือ

ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการศึกษาองค์ประกอบและแนวทางการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตภาคเหนือ สรุปได้ดังนี้

- องค์ประกอบที่ 1 วัตถุประสงค์ของศูนย์การเรียนรู้
- องค์ประกอบที่ 2 หลักการของศูนย์การเรียนรู้
- องค์ประกอบที่ 3 ปัจจัยนำเข้า
- องค์ประกอบที่ 4 กระบวนการบริหาร
- องค์ประกอบที่ 5 ผลลัพธ์
- องค์ประกอบที่ 6 แนวทางการประเมิน

ตาราง 9 แสดงสรุปผลการศึกษาค้นคว้าและแนวทางการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตภาคเหนือ

องค์ประกอบที่ 1 วัตถุประสงค์ของศูนย์การเรียนรู้

ผลการสังเคราะห์เอกสาร	ผลการศึกษาวิธีปฏิบัติที่ดี	ผลการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ	สรุปผลการศึกษา
1. เพื่อพัฒนาบุคลากรและนักเรียนให้มีความรู้ ความเข้าใจ เจตคติและปฏิบัติตนในการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	1. เพื่อพัฒนาบุคลากรและนักเรียนให้มีความรู้ เจตคติ และปฏิบัติตนในการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	1. เพื่อพัฒนาบุคลากรและนักเรียนให้มีความรู้ ความเข้าใจ ปฏิบัติตนในการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และ	1. เพื่อพัฒนาบุคลากรและนักเรียนให้มีความรู้ ความเข้าใจ เจตคติและปฏิบัติตนในการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สามารถเป็นแกนนำในการขยายผลสู่หน่วยงานภายนอก
2. เพื่อพัฒนาสภาพแวดล้อม แหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ และเสริมสร้างอุปนิสัยการดำรงชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	2. เพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา	เป็นแกนนำในการขยายผลสู่สถานศึกษาอื่น	2. เพื่อพัฒนาสภาพแวดล้อม แหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา
3. เพื่อสร้างความสัมพันธ์กับหน่วยงานภายนอกในการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาคู่การเป็นศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา	3. เพื่อน้อมนำหลักปรัชญาประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการ การเรียนการสอน	2. เพื่อพัฒนาสภาพแวดล้อม แหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	2. เพื่อพัฒนาสภาพแวดล้อม แหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้และเสริมสร้างอุปนิสัยการดำรงชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
		3. เพื่อสร้างความสัมพันธ์กับหน่วยงานภายนอกในการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษ	3. เพื่อสร้างความสัมพันธ์กับหน่วยงานภายนอกในการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การเป็นศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา

องค์ประกอบที่ 2 หลักการของศูนย์การเรียนรู้

ผลการสังเคราะห์เอกสาร	ผลการศึกษารูปแบบที่ดี	ผลการสัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิ	สรุปผลการศึกษา
1. หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นหลักคิดและแนวทางในการดำเนินชีวิตของประชาชนคนไทย เพื่อให้สามารถดำรงอยู่ในสังคมยุคโลกาภิวัตน์ได้อย่างปกติสุขตามอัตภาพของตนเอง ดำรงชีวิตบนทางสายกลางไม่มากหรือน้อยจนเกินไปบนความพอประมาณ มีเหตุผล มีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว โดยต้องอาศัยความรอบรู้และมีคุณธรรมในการดำเนินชีวิต เพื่อให้เกิดการพัฒนาทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม พร้อมรับต่อกระแสโลกาภิวัตน์และการเปลี่ยนแปลงต่างๆ อย่างสมดุลและยั่งยืน	1. หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบด้วย ความพอประมาณ ความมีเหตุผล มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี ภายใต้อิทธิพลของความรอบรู้ และ คุณธรรม นำไปสู่การพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม บูรณาการความรู้เกี่ยวกับศาสตร์พระราชา ศาสตร์สากล และศาสตร์ชาวบ้าน	1. หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นหลักการหรือแนวคิดในการดำเนินชีวิตบนทางสายกลางมีความพอประมาณ มีเหตุผล ภูมิคุ้มกันในตัว โดยอาศัยความรอบรู้และคุณธรรม เพื่อให้เกิดการพัฒนาในทุกมิติ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการดำรงชีวิต รวมถึงการบริหารจัดการสถานศึกษา และการพัฒนาสังคมในมิติต่างๆ	1. หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นหลักคิดและแนวทางในการดำเนินชีวิตบนทางสายกลางด้วยความพอประมาณ มีเหตุผล ภูมิคุ้มกัน ภายใต้อิทธิพลของความรอบรู้และมีคุณธรรม นำไปสู่การพัฒนาด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต บูรณาการความรู้ ศาสตร์พระราชา ศาสตร์สากล และศาสตร์ชาวบ้าน ตลอดจนการบริหารสถานศึกษาจึงเป็นหลักการสำคัญของการพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา
2. หลักการบริหารแบบมีส่วนร่วม เป็นแนวคิดทางการบริหารที่เปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการบริหาร การศึกษาทั้งการวางแผน การแสดงความคิดเห็น การตัดสินใจ การประสานงาน ตลอดจนการประเมินผลในลักษณะของการร่วมคิด ร่วมทำ	2. หลักการมีส่วนร่วม โดยความร่วมมือของทุกฝ่ายทั้ง บ้าน วัด โรงเรียน ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้ความร่วมมือในการพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา มีคณะกรรมการสถานศึกษา ผู้บริหาร ครู บุคลากร นักเรียน ผู้ปกครอง คอยร่วมคิด ร่วมวางแผน	2. หลักการมีส่วนร่วม โดยการเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับสถานศึกษา มีส่วนร่วมในการพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา ทั้ง คณะกรรมการสถานศึกษา บุคลากร นักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชนหรือหน่วยงานภายนอกอื่นๆ ที่	2. หลักการบริหารแบบมีส่วนร่วม เป็นแนวคิดทางการบริหารที่เปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับสถานศึกษาทุกฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา ไม่ว่าจะ เป็น คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้บริหาร ครู นักเรียน

ผลการสังเคราะห์เอกสาร	ผลการศึกษารูปแบบที่ดี	ผลการสัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิ	สรุปผลการศึกษา
ร่วมแก้ปัญหาด้วยความ เสียสละและความเต็มใจ จากทุกฝ่ายทั้ง คณะกรรมการ สถานศึกษา ผู้บริหาร ครู บุคลากร นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน ตลอดจนหน่วยงานที่ เกี่ยวข้องกับการจัด การศึกษามีส่วนร่วมใน การขับเคลื่อนหลัก ปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียงด้านการศึกษา	ร่วมทำ และร่วมรับผิดชอบ ในการดำเนินงาน	เกี่ยวข้องในการขับเคลื่อน หลักปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียงด้านการศึกษา	ผู้ปกครอง ชุมชน ตลอดจน หน่วยงานภายนอกร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมทำ ร่วม รับผิดชอบในการขับเคลื่อน หลักปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียงด้านการศึกษา
3. หลักการจัดการความรู้ เป็นแนวคิดที่นำมาใช้ในการ จัดการเรียนรู้ใน สถานศึกษาเกี่ยวกับหลัก ปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียง เนื่องจากการ จัดการความรู้เป็น หลักการในการรวบรวม ความรู้ที่มีอยู่อย่างกระจัด กระจายมาจัดการให้เป็น ระบบ โดยนำมาใช้ในการ จัดรวบรวมองค์ความรู้ สำคัญเกี่ยวกับหลัก ปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียง จัดทำเป็นฐาน การเรียนรู้ แลกเปลี่ยน เรียนรู้กันในสถานศึกษา และหน่วยงานภายนอก	3. หลักการจัดการความรู้ โดยการรวบรวมความรู้ เกี่ยวกับหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียงมาไว้ใน สถานศึกษาเพื่อการ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ถ่ายทอด องค์ความรู้ทั้งภายในและ ภายนอกสถานศึกษา	3. หลักการจัดการความรู้ เป็นแนวคิดที่สามารถ นำมาใช้เป็นส่วนหนึ่งของ การบริหารศูนย์การเรียนรู้ ตามหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียงด้าน การศึกษาเนื่องจากต้องมี การจัดหมวดหมู่ความรู้ให้ เป็นระบบ พัฒนาแหล่ง เรียนรู้ ฐานการเรียนรู้ จัดการเรียนรู้ใน สถานศึกษารวมไปถึงการ เผยแพร่แลกเปลี่ยนเรียนรู้ กับสถานศึกษาอื่นและ หน่วยงานภายนอก	3. หลักการจัดการความรู้ เป็นแนวคิด ที่นำมาใช้ใน การจัดการความรู้ ในศูนย์การเรียนรู้ตามหลัก ปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียงด้านการศึกษา เพื่อจัดระบบความรู้เกี่ยวกับ หลักปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียงมาจัดทำเป็นฐาน การเรียนรู้ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ภายในสถานศึกษา ตลอดจน การเผยแพร่ความรู้ให้ หน่วยงานภายนอกที่สนใจ รวมถึงการพัฒนา สถานศึกษาอื่นให้เป็น สถานศึกษาพอเพียงหรือ ศูนย์การเรียนรู้ตามหลัก ปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียงด้านการศึกษาได้

องค์ประกอบที่ 3 ปัจจัยนำเข้า

ผลการสังเคราะห์เอกสาร	ผลการศึกษาวิธีปฏิบัติที่ดี	ผลการสัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิ	สรุปผลการศึกษา
1. คณะกรรมการบริหาร ศูนย์การเรียนรู้ ในการ ดำเนินงานบริหารศูนย์การ เรียนรู้ ควรมี คณะกรรมการบริหารศูนย์ การเรียนรู้โดยแต่งตั้งจาก บุคลากรในสถานศึกษา ประกอบด้วย คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้อำนวยการสถานศึกษา รองผู้อำนวยการ หัวหน้า งานวิชาการ ผู้แทนครู และหัวหน้าศูนย์การเรียนรู้ หน้าที่ของคณะกรรมการ ได้แก่ การวางแผนกำหนด แนวทางการดำเนินงาน ขับเคลื่อนหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียงใน สถานศึกษา ส่งเสริม สนับสนุนการดำเนินงาน ขับเคลื่อนหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียงใน สถานศึกษา พัฒนาความรู้ บุคลากรและผู้เรียน การ จัดสภาพแวดล้อมและ แหล่งเรียน และการสร้าง ความสัมพันธ์กับหน่วยงาน ภายนอก นิเทศ ติดตาม ประเมินผลการดำเนินงาน รายงานผลการดำเนิน	1. คณะกรรมการบริหาร ศูนย์การเรียนรู้ มีการแต่งตั้ง คณะกรรมการดำเนินงาน ตามความเหมาะสมของ สถานศึกษา โดยมี องค์ประกอบที่สำคัญ ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษา ฝ่ายบริหาร ครู บุคลากรที่ เกี่ยวข้อง	1. บุคลากรหรือ คณะกรรมการดำเนินงาน ควรประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิจากภายนอก ผู้บริหารสถานศึกษา ครู บุคลากรผู้รับผิดชอบ โครงการด้านเศรษฐกิจ พอเพียงในสถานศึกษา มี การกำหนดบทบาทหน้าที่ ความรับผิดชอบของ คณะกรรมการให้ชัดเจน ตั้งแต่การวางแผน การ ดำเนินการ การ ประเมินผล นำไปสู่การ ปรับปรุงพัฒนาตามวงจร คุณภาพ PDCA	1. คณะกรรมการบริหารศูนย์ การเรียนรู้ 1.1 องค์ประกอบของ คณะกรรมการบริหารศูนย์ การเรียนรู้ ประกอบด้วย คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้อำนวยการสถานศึกษา รอง ผู้อำนวยการ หัวหน้ากลุ่ม งานในสถานศึกษา ผู้รับผิดชอบงานด้านเศรษฐกิจ พอเพียง และเจ้าหน้าที่ ประจำศูนย์การเรียนรู้ตาม หลักปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียงด้านการศึกษา 1.2 หน้าที่ของคณะกรรมการ บริหารศูนย์การ เรียนรู้ 1) วางแผน กำหนด แนวทางการดำเนินงาน ขับเคลื่อนหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียงใน สถานศึกษา 2) ส่งเสริมสนับสนุนการ ดำเนินงานขับเคลื่อนหลัก ปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียงในสถานศึกษาใน ด้านการพัฒนาความรู้ บุคลากรและผู้เรียนการจัด สภาพแวดล้อมและแหล่ง เรียนและการสร้าง ความสัมพันธ์กับหน่วยงาน ภายนอก

ผลการสังเคราะห์เอกสาร	ผลการศึกษาวิธีปฏิบัติที่ดี	ผลการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ	สรุปผลการศึกษา
โครงการศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาต่อ คณะกรรมการสถานศึกษาและหน่วยงานต้นสังกัดและการปฏิบัติหน้าที่อื่นที่ได้รับมอบหมายเกี่ยวกับการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา			3) นิเทศ ติดตาม ประเมินผลการดำเนินงานด้านการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา 4) รายงานผลการดำเนินโครงการศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาต่อคณะกรรมการสถานศึกษาและหน่วยงานต้นสังกัด 5) ปฏิบัติหน้าที่อื่นที่ได้รับมอบหมายเกี่ยวข้องกับการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา
2. งบประมาณ ที่นำมาใช้ในการบริหารศูนย์การเรียนรู้ จำแนกออกเป็น งบประมาณภายในสถานศึกษาซึ่งได้จาก งบประมาณของสถานศึกษา ที่นำมาใช้ในการขับเคลื่อน การดำเนินงานศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้าน การศึกษา ได้แก่ งบอุดหนุน รายหัว งบกิจกรรมพัฒนา ผู้เรียน งบประมาณจาก หน่วยงานต้นสังกัดเป็นต้น และงบประมาณภายนอก สถานศึกษา เป็น งบประมาณซึ่งได้จากการ สนับสนุนของหน่วยงาน ภายนอกสถานศึกษา เช่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น งบประมาณจากการระดม	2. งบประมาณภายในและ ภายนอกสถานศึกษา เป็น งบประมาณที่นำมาใช้ในการ บริหารศูนย์การเรียนรู้ตาม หลักปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียงด้านการศึกษา ซึ่ง อาจได้มาจากเงินอุดหนุนตาม โครงการเรียนฟรี 15 ปี การระดมทรัพยากรจาก หน่วยงานภายนอก	2. งบประมาณ ในการ บริหารศูนย์การเรียนรู้ตาม หลักปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียงด้านการศึกษาที่ สถานศึกษานำมาใช้ในการ ขับเคลื่อนการดำเนินงาน โดยอาจเป็นงบประมาณ ตามแผนปฏิบัติการของ สถานศึกษาหรือ งบประมาณที่ได้รับการ สนับสนุนจากหน่วยงานอื่น	2. งบประมาณ นำมาใช้ในการ ขับเคลื่อนการดำเนินงานศูนย์ การเรียนรู้ตามหลักปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียงด้าน การศึกษา จำแนกออกเป็น 2.1 งบประมาณภายใน สถานศึกษา เป็นงบประมาณ ซึ่งได้จากงบอุดหนุนรายหัว งบกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เป็นต้น 2.2 งบประมาณภายนอก สถานศึกษา เป็นงบประมาณ ซึ่งได้จากการสนับสนุนจาก หน่วยงานภายนอก เช่น การระดมทรัพยากรจัดหา รายได้ของสถานศึกษาองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น หรืองบ บริจาคสนับสนุนจาก หน่วยงานอื่นๆ เป็นต้น

ผลการสังเคราะห์เอกสาร	ผลการศึกษาวิธีปฏิบัติที่ดี	ผลการสัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิ	สรุปผลการศึกษา
ทรัพยากรจัดหารายได้ของ สถานศึกษา หรือจาก หน่วยงานอื่นๆ			
3. วัสดุ อุปกรณ์ ที่ใช้ในการ การบริหารศูนย์การเรียนรู้ ประกอบด้วย 3.1 สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ สื่อการเรียนการสอน เทคโนโลยีดิจิทัลทาง การศึกษา ในโรงเรียนเป็น สื่อที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ ตามหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง 3.2 วัสดุ อุปกรณ์ใน ท้องถิ่น นำมาเป็นส่วนหนึ่ง ในการพัฒนาฐานการ เรียนรู้ และจัดการเรียนรู้ ตามบริบทของสถานศึกษา และชุมชน เนื่องจาก สถานศึกษาแต่ละแห่งมี ความแตกต่างกันตามพื้นที่ การจัดฐานการเรียนรู้และ สื่ออุปกรณ์การเรียนรู้ใน ท้องถิ่นจึงแตกต่างกัน สถานศึกษาต้องเลือกใช้สื่อ วัสดุ อุปกรณ์และจัดการ ฐานการเรียนรู้ให้เหมาะสม	3. วัสดุ อุปกรณ์ สื่อการ เรียนรู้ ในการบริหารศูนย์ การเรียนรู้ตามหลักปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียงด้าน การศึกษา เช่น สื่อการเรียน การสอน เทคโนโลยีทางการ ศึกษา สื่อเอกสาร หนังสือ ใบความรู้ ใบงาน วัสดุ ประกอบฐานการเรียนรู้ที่มี ความเหมาะสมกับบริบท ของชุมชนและท้องถิ่น เป็นต้น	3. วัสดุอุปกรณ์สื่อการ เรียนรู้ที่ใช้ในการจัดการ เรียนรู้และการเผยแพร่ ความรู้หลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง เช่น สื่อ เทคโนโลยีสารสนเทศ เว็บ ไซด์ แผ่นพับ บทเรียน หนังสือตำราเรียนเกี่ยวกับ หลักปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียง	3. วัสดุ อุปกรณ์ ที่ใช้ในการ บริหารศูนย์การเรียนรู้ ประกอบด้วย 3.1 สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ การเรียนการสอนในโรงเรียน เช่น เทคโนโลยีสารสนเทศ ใบความรู้ ใบงาน หนังสือ เอกสาร ประกอบการจัดการ เรียนรู้ เป็นต้น 3.2 วัสดุ อุปกรณ์ใน ท้องถิ่นที่นำมาใช้ในการ สนับสนุนการจัดการเรียนรู้ หรือฐานการเรียนรู้ตามหลัก ปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียง โดยสามารถหาได้ ทั่วไปในท้องถิ่น มีความ สอดคล้องกับการวิถีชีวิตของ ประชาชนในท้องถิ่น

ผลการสังเคราะห์เอกสาร	ผลการศึกษาวิธีปฏิบัติที่ดี	ผลการสัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิ	สรุปผลการศึกษา
4. ขอบข่ายงานในศูนย์การเรียนรู้ ประกอบด้วย 4.1 งานการจัดการเรียนรู้ มีหน้าที่และบทบาทสำคัญในการวางแผนออกแบบภารกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ในฐานการเรียนรู้ต่างๆ ภายในศูนย์การเรียนรู้ กำหนดเนื้อหา ความรู้ มาตรฐานการเรียนรู้ วิทยากรประจำฐาน และแนวทางการใช้ฐานการเรียนรู้ ตลอดจนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนและผู้ให้บริการศูนย์การเรียนรู้จากหน่วยงานภายนอก 4.2 งานพัฒนาบุคลากรและนักเรียน หน้าที่ความรับผิดชอบคือการจัดอบรมพัฒนาความรู้บุคลากรและนักเรียนให้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ตลอดจนความรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา จัดระบบข้อมูลสารสนเทศด้านการพัฒนาบุคลากร และรวบรวมผลงานของบุคลากรซึ่งเกิดจากการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา	4. ขอบข่ายงานในศูนย์การเรียนรู้ เช่น งานพัฒนาบุคลากร การจัดการเรียนรู้ แหล่งเรียนรู้ ความสัมพันธ์กับหน่วยงานภายนอก เป็นต้น	4. ขอบข่ายการดำเนินงานที่ชัดเจน เช่น ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านบุคลากร ด้านอาคารสถานที่ ด้านการส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนและหน่วยงานภายนอก เป็นต้น	4. ขอบข่ายงานในศูนย์การเรียนรู้ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา ประกอบด้วย 4.1 งานการจัดการเรียนรู้ มีบทบาทและหน้าที่ในการจัดการเรียนรู้ กำหนดเนื้อหา ความรู้ มาตรฐานการเรียนรู้ มีวิทยากรประจำฐาน และแนวทางการใช้ฐานการเรียนรู้ ตลอดจนการเผยแพร่ความรู้ให้กับหน่วยงานภายนอก 4.2 งานพัฒนาบุคลากรและนักเรียน มีบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบในการอบรมพัฒนาบุคลากรและนักเรียนให้มีความรู้ ความเข้าใจหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา จัดระบบข้อมูลสารสนเทศด้านการพัฒนาบุคลากร และรวบรวมผลงานของบุคลากรและนักเรียนซึ่งเกิดจากการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา

ผลการสังเคราะห์เอกสาร	ผลการศึกษาวิธีปฏิบัติที่ดี	ผลการสัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิ	สรุปผลการศึกษา
4.3 งานสภาพแวดล้อม และแหล่งเรียนรู้ มีหน้าที่ความรับผิดชอบในด้าน การปรับปรุงพัฒนา สภาพแวดล้อม ห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ ฐานการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียงใน สถานศึกษา จัดทำระบบ ข้อมูลสารสนเทศการใช้ งานแหล่งเรียนรู้และฐาน การเรียนรู้ในสถานศึกษา รายงานผลการใช้แหล่ง เรียนรู้และฐานการเรียนรู้ ให้กับคณะกรรมการ			4.3 งานสภาพแวดล้อม และแหล่งเรียนรู้ มีบทบาท หน้าที่ความรับผิดชอบด้าน การพัฒนาสภาพแวดล้อม แหล่งเรียนรู้ ห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ ฐานการ เรียนรู้ตามหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียงใน สถานศึกษา จัดทำระบบ ข้อมูลสารสนเทศการใช้งาน แหล่งเรียนรู้และฐานการ เรียนรู้ ตลอดจนรายงานผล การใช้แหล่งเรียนรู้และฐาน การเรียนรู้ให้กับ คณะกรรมการบริหารศูนย์ การเรียนรู้
4.4 งานความสัมพันธ์กับ หน่วยงานภายนอก มี หน้าที่ติดต่อ ประสานงาน ระหว่างสถานศึกษา กับ หน่วยงานภายนอก เกี่ยวกับการดำเนินงาน ด้านการขับเคลื่อนหลัก ปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียงด้านการศึกษา จัดเก็บระบบสารสนเทศ ระหว่างหน่วยงาน ภายนอก และวางแผน บริหารจัดการต้อนรับ หน่วยงานที่มาศึกษาดูงาน หรือแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ภายในศูนย์การเรียนรู้โดย ไม่ให้กระทบกับภาระการ เรียนการสอนในงาน ประจำ			4.4 งานความสัมพันธ์กับ สถานศึกษาอื่นและ หน่วยงานภายนอก มีหน้าที่ ติดต่อ ประสานงาน วางแผน เตรียมการบริหารจัดการ ต้อนรับสถานศึกษาอื่นที่มี ความประสงค์จะเข้าศึกษาดู งาน แลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อ พัฒนาให้เป็นสถานศึกษา พอเพียงและศูนย์การเรียนรู้ ตามหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียงด้าน การศึกษา จัดเก็บระบบ สารสนเทศของหน่วยงาน ภายนอกที่ขอใช้บริการศูนย์ การเรียนรู้

องค์ประกอบที่ 4 กระบวนการบริหาร

ผลการสังเคราะห์เอกสาร	ผลการศึกษาวิธีปฏิบัติที่ดี	ผลการสัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิ	สรุปผลการศึกษา
ขั้นตอนที่ 1 การเตรียมพร้อม เป็นการเตรียมความพร้อมในการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในสถานศึกษา ทั้งด้านการบริหารจัดการ การจัดการ ตลอดจนการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้ศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษามีการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ และมีทีมบุคลากรที่มีความเข้มแข็ง เป็นกำลังสำคัญในการขับเคลื่อนศูนย์การเรียนรู้สู่ความยั่งยืนต่อไป โดยการเตรียมพร้อมของคณะกรรมการสถานศึกษา ผู้บริหาร ครู นักเรียน และผู้ปกครองนักเรียน การวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา แผนปฏิบัติการประจำปี เตรียมงบประมาณในการขับเคลื่อนการดำเนินงาน ศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาทั้งงบประมาณในสถานศึกษาและงบประมาณจากภายนอกสถานศึกษาการเตรียมพร้อมด้านอาคารสถานที่ แหล่งเรียนรู้ ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา เพื่อพัฒนาฐานการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	ขั้นตอนที่ 1 การเตรียมพร้อม เป็นการเตรียมความพร้อมของบุคลากร การวางแผนการดำเนินงาน งบประมาณ เตรียมพร้อมอาคารสถานที่ แหล่งเรียนรู้ การศึกษาดูงานจากหน่วยงานภายนอก	ขั้นตอนที่ 1 การเตรียมพร้อมของผู้บริหาร ครู นักเรียน ให้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการเป็นศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เตรียมความพร้อมด้านอาคารสถานที่ และการดำเนินงานขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	ขั้นตอนที่ 1 การเตรียมพร้อม เป็นการเตรียมความพร้อมในการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาและการดำเนินงานศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาโดยเตรียมความพร้อมคณะกรรมการสถานศึกษา ผู้บริหาร ครู นักเรียน และผู้ปกครองนักเรียน มีการวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา แผนปฏิบัติการประจำปี เตรียมงบประมาณในการดำเนินงานเตรียมพร้อมด้านอาคารสถานที่ แหล่งเรียนรู้ พัฒนาฐานการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และเตรียมความพร้อมในการรับการศึกษาดูงานจากหน่วยงานภายนอก

ผลการสังเคราะห์เอกสาร	ผลการศึกษาวิธีปฏิบัติที่ดี	ผลการสัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิ	สรุปผลการศึกษา
ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนาบุคลากรและนักเรียน เป็นการพัฒนาความรู้ของบุคลากรในสถานศึกษา ตลอดจนนักเรียนให้มีความรู้ความเข้าใจในการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาสู่สถานศึกษาและการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติทั้งในสถานศึกษาและในชีวิตประจำวัน มีวิธีการดำเนินงานได้หลากหลาย เช่น การฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ ส่งเสริมให้บุคลากรและนักเรียนศึกษาด้วยตนเองจากหนังสือ ตำรา สื่อ เทคโนโลยี สารสนเทศ อินเทอร์เน็ตเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ส่งเสริมสนับสนุนพัฒนาครูแกนนำ และนักเรียนแกนนำให้ได้รับการอบรมพัฒนาความรู้การศึกษาดูงาน ด้านหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับหน่วยงานภายนอก เพื่อให้เป็นแกนนำในการขับเคลื่อนการดำเนินงานและสามารถเป็นวิทยากรในการถ่ายทอดความรู้ให้กับหน่วยงานการศึกษาอื่นๆ สร้างเครือข่ายการเรียนรู้ ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เกี่ยวกับการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงผ่านระบบเทคโนโลยีดิจิทัล แอปพลิเคชันไลน์ เฟสบุ๊ก หรือ เว็บไซต์ของสถานศึกษา เป็นต้น	ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนาบุคลากรและนักเรียนเป็นการพัฒนาให้มีความรู้ความเข้าใจในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสามารถนำไปสู่การปฏิบัติและเป็นแกนนำในการถ่ายทอดให้กับหน่วยงานอื่น โดยใช้วิธีการพัฒนาที่หลากหลาย เช่น การฝึกอบรม การศึกษาดูงาน	ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนาบุคลากรและนักเรียน เป็นกระบวนการในการพัฒนาความรู้ เจตคติ และทักษะการปฏิบัติ ตลอดจนความรู้ความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ด้านการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาให้แก่หน่วยงานอื่น	ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนาบุคลากรและนักเรียน เป็นการพัฒนาความรู้ของบุคลากรในสถานศึกษาได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้บริหาร ครูบุคลากร นักเรียนแกนนำ ตลอดจนนักเรียนทุกคนให้มีความรู้ความเข้าใจในการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติทั้งในสถานศึกษาและในชีวิตประจำวัน ตลอดจนการพัฒนาความสามารถในการเป็นแกนนำถ่ายทอดความรู้ให้กับหน่วยงานภายนอกโดยใช้วิธีการพัฒนาที่หลากหลาย เช่น การฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ ส่งเสริมให้ศึกษาด้วยตนเองจากสื่อการเรียนรู้ต่างๆ การศึกษาดูงานกับหน่วยงานอื่น จัดค่ายอบรมแกนนำฝึกปฏิบัติการเป็นวิทยากร เป็นต้น

ผลการสังเคราะห์เอกสาร	ผลการศึกษาริปฏิบัติที่ดี	ผลการสัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิ	สรุปผลการศึกษา
ขั้นตอนที่ 3 การจัดสภาพแวดล้อมและแหล่งเรียนรู้ เป็นการจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อมและแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบด้วย 3.1 อาคาร สถานที่ และสิ่งแวดล้อม จัดให้มีผู้รับผิดชอบการใช้ ปรับปรุงดูแล รักษา อาคารสถานที่ และจัดการสภาพแวดล้อม สำหรับการเรียนรู้อย่างเหมาะสม มีป้ายบอกอาคารสถานที่และแผนผังของสถานที่ต่างๆ อย่างชัดเจน มีแผนงาน โครงการงบประมาณ และผู้รับผิดชอบในการปรับใช้ อาคารสถานที่ สภาพแวดล้อมให้เป็นไปตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เปิดโอกาสให้ครูและนักเรียนมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม อาคารสถานที่ให้เอื้อต่อการเรียนรู้ชุมชนหรือหน่วยงานอื่นได้ใช้ประโยชน์และมีส่วนร่วมในการส่งเสริมสนับสนุน การดูแลรักษาพัฒนาอาคารสถานที่ สภาพแวดล้อมของสถานศึกษาอย่างสม่ำเสมอ	ขั้นตอนที่ 3 การจัดสภาพแวดล้อมและแหล่งเรียน เป็นการจัดสภาพแวดล้อมและแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้และเสริมสร้างลักษณะนิสัยการดำรงชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยสามารถจัดทำฐานการเรียนรู้ได้อย่างหลากหลายตามบริบทของโรงเรียน อาจเป็นการจัดฐานการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับท้องถิ่น ชุมชน หรือฐานการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับกลุ่มสาระการเรียนรู้ฐานการเรียนรู้ที่สำคัญ เช่น พระราชประวัติพระราชากรณียกิจ หลักการทรงงาน หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เกษตรทฤษฎีใหม่ ฐานการเรียนรู้ พืชผักสวนครัว ฐานการทำงานอาชีพ หรือฐานการเรียนรู้บูรณาการ 8 กลุ่มสาระ	ขั้นตอนที่ 3 การจัดสภาพแวดล้อมและแหล่งเรียนรู้ เป็นการปรับปรุงและพัฒนาสภาพแวดล้อม ในโรงเรียน อาคารสถานที่ ห้องเรียน และฐานการเรียนรู้ให้เอื้ออำนวยต่อการเสริมสร้างลักษณะนิสัยการดำรงชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และเอื้อต่อการเป็นศูนย์การเรียนรู้สำหรับรับการศึกษาดูงานจากหน่วยงานภายนอก	ขั้นตอนที่ 3 การจัดสภาพแวดล้อมและแหล่งเรียนรู้ เป็นการจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อมและแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และการเป็นศูนย์การเรียนรู้รองรับ การศึกษาดูงานจากหน่วยงานภายนอก ประกอบด้วย 3.1 จัดอาคาร สถานที่ และสิ่งแวดล้อม เปิดโอกาสให้ครูและนักเรียนมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม อาคารสถานที่ จัดให้มีผู้รับผิดชอบในการใช้บำรุงรักษาอาคารสถานที่ให้เอื้อต่อการเรียนรู้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เปิดโอกาสให้ชุมชน หรือหน่วยงานอื่นได้ใช้ประโยชน์และมีส่วนร่วมในการส่งเสริมสนับสนุนการดูแลรักษาและพัฒนาอาคารสถานที่ สภาพแวดล้อมของสถานศึกษาอย่างสม่ำเสมอ

ผลการสังเคราะห์เอกสาร	ผลการศึกษาวិธีปฏิบัติที่ดี	ผลการสัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิ	สรุปผลการศึกษา
3.2 จัดฐานเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างอุปนิสัยอยู่อย่างพอเพียงภายในสถานศึกษาที่สอดคล้องกับภูมิสังคมของสถานศึกษาและมีการจัดการอย่างพอเพียง มีสื่อประกอบการเรียนรู้ ประจำฐานการเรียนรู้สามารถสื่อความได้ถูกต้อง จัดให้มีวิทยากรรับผิดชอบฐานการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่สามารถอธิบายความได้อย่างถูกต้องชัดเจน มีแผนการจัดการเรียนรู้ของ ฐานการเรียนรู้ได้อย่างถูกต้องและชัดเจน บุคลากรในสถานศึกษาสามารถเป็นวิทยากรอธิบายการใช้ประโยชน์จากแหล่งเรียนรู้ ฐานการเรียนรู้ และกิจกรรมการเรียนรู้ในการเสริมสร้างอุปนิสัยอยู่อย่างพอเพียงได้อย่างถูกต้องชัดเจน จัดให้มีการประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้ ฐานการเรียนรู้และกิจกรรมการเรียนรู้ในการเสริมสร้างอุปนิสัยอยู่อย่างพอเพียงได้อย่างถูกต้องชัดเจน จัดให้มีการประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้ ฐานการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้อย่างเป็นรูปธรรม และมีการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ฐานการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้			3.2 จัดฐานเรียนรู้เกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงภายในสถานศึกษาที่ สอดคล้องกับภูมิสังคมของสถานศึกษา มีการจัดการอย่างพอเพียง มีสื่อประกอบการเรียนรู้ ประจำฐานการเรียนรู้ มีวิทยากรรับผิดชอบฐานการเรียนรู้ มีกิจกรรมการเรียนรู้ในการเสริมสร้างอุปนิสัยอยู่อย่างพอเพียง จัดให้มีการประเมินผลการใช้ฐานการเรียนรู้และ กิจกรรมการเรียนรู้ มีการพัฒนาฐานการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ฐานการเรียนรู้ที่สำคัญ เช่น พระราชประวัติ พระราชกรณียกิจ หลักการทรงงาน หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เกษตรทฤษฎีใหม่ พี่ชนักสวนครัว งานอาชีพ หรือ ฐานการเรียนรู้บูรณาการ 8 กลุ่มสาระ เป็นต้น

ผลการสังเคราะห์เอกสาร	ผลการศึกษาวิถีปฏิบัติที่ดี	ผลการสัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิ	สรุปผลการศึกษา
ต่อเนื่อง ตัวอย่างฐานการเรียนรู้ที่สำคัญในสถานศึกษา เช่น ฐานการเรียนรู้เกี่ยวกับพระราชประวัติ พระราชกรณียกิจ หลักการทรงงาน หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ฐานการเรียนรู้เกษตรทฤษฎีใหม่ฐานการเรียนรู้ พี่ฉกสวนครัว ฐานอาชีพ หรือ ฐานการเรียนรู้ บูรณาการ 8 กลุ่มสาระ			
ขั้นตอนที่ 4 การจัดการเรียนรู้ เพื่อเป็นการปลูกฝังหลักคิดตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยการจัดการเรียนการสอนที่บูรณาการในหลักคิดในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ และทุกระดับชั้น และเพื่อเป็นการบ่มเพาะอุปนิสัยพอเพียงผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย มีสื่อแหล่งเรียนรู้ ฐานการเรียนรู้ มีความหลากหลาย และแตกต่างตามบริบทของโรงเรียนและลักษณะชุมชน สถานศึกษาสามารถบริหารจัดการได้ตามบริบท จุดเน้น และความพร้อม ทั้งนี้ต้องอยู่ภายใต้กรอบของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 ซึ่งสามารถดำเนินการได้หลากหลายวิธี เช่น เปิดรายวิชาเศรษฐกิจพอเพียง เป็นรายวิชาเพิ่มเติม	ขั้นตอนที่ 4 การจัดการเรียนรู้ เป็นการจัดการเรียนการสอนที่บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ หรือจัดค่ายอบรมพัฒนานักเรียน ส่งเสริมให้นักเรียนได้ศึกษาเรียนรู้จากฐานการเรียนรู้ในโรงเรียนและในวิถีชีวิต	ขั้นตอนที่ 4 การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ความเข้าใจและปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยใช้กระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลาย เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยอาจจะมีการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียนหรือการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร	ขั้นตอนที่ 4 การจัดการเรียนรู้ เพื่อเป็นการปลูกฝังหลักคิดตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยการจัดการเรียนการสอนบูรณาการในหลักสูตรสถานศึกษา เช่น เปิดรายวิชาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นรายวิชาเพิ่มเติม บูรณาการการเรียนการสอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม กลุ่มสาระอื่นๆ หรือกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร ค่ายอบรมพัฒนาความรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นต้น มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย มีสื่อ แหล่งเรียนรู้ ฐานการเรียนรู้ที่หลากหลาย ตามบริบทของโรงเรียนและลักษณะชุมชน

ผลการสังเคราะห์เอกสาร	ผลการศึกษารูปแบบที่ดี	ผลการสัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิ	สรุปผลการศึกษา
บูรณาการการเรียนการสอน ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคม ศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม กลุ่มสาระอื่นๆ หรือกิจกรรม พัฒนาผู้เรียน เป็นต้น	ขั้นตอนที่ 5 การสร้าง เครือข่าย ขยายความรู้ เนื่องจากศูนย์การเรียนรู้ตาม หลักปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียงด้านการศึกษา เป็น สถานศึกษาพอเพียงที่มี ศักยภาพในการขยายผลการ ขับเคลื่อนหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียงด้าน การศึกษา ต้องสามารถเป็นที่ พึ่งให้แก่ผู้อื่นได้ด้วยการเป็น สถานที่ศึกษาดูงานการจัด การศึกษาตามปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง มีบุคลากร ผู้บริหาร ครู และนักเรียน แกนนำ ที่สามารถเป็น วิทยากรและพี่เลี้ยงให้กับ สถานศึกษาอื่นได้ และมี ศักยภาพในการขยายผล อย่างมีคุณภาพและมี ประสิทธิภาพลงสู่เครือข่าย ต่างๆประสานความร่วมมือ กับ หน่วยงานต่าง ๆ จน สามารถ พัฒนาสถานศึกษา อื่นเป็นสถานศึกษาพอเพียง ได้	ขั้นตอนที่ 5 การสร้าง เครือข่าย ขยายความรู้ เป็นการดำเนินงานขยาย ความรู้เกี่ยวกับศูนย์การ เรียนรู้ตามหลักปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการศึกษาสู่หน่วยงาน ภายนอกจนสามารถ พัฒนาสถานศึกษาอื่นให้ เป็นสถานศึกษาพอเพียง หรือศูนย์การเรียนรู้ตาม หลักปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียงด้านการศึกษาได้	ขั้นตอนที่ 5 การสร้าง เครือข่าย ขยายความรู้ เป็นการดำเนินการในการ ขยายผลการขับเคลื่อน ศูนย์การเรียนรู้ตามหลัก ปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียงด้านการศึกษา ให้แก่หน่วยงานภายนอก ด้วยการเป็นสถานที่ศึกษา ดูงานการจัดการศึกษา ตามปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียง บุคลากรและ นักเรียนแกนนำสามารถ เป็นวิทยากรและพี่เลี้ยง ให้กับสถานศึกษาอื่นใน การขยายผลอย่างมี คุณภาพและมี ประสิทธิภาพลงสู่ เครือข่ายต่างๆ ประสาน ความร่วมมือกับ หน่วยงานต่าง ๆ จน สามารถ พัฒนา สถานศึกษาอื่นเป็น สถานศึกษาพอเพียงหรือ ศูนย์การเรียนรู้ตามหลัก ปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียงด้านการศึกษาได้

ผลการสังเคราะห์เอกสาร	ผลการศึกษาวิถีปฏิบัติที่ดี	ผลการสัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิ	สรุปผลการศึกษา
ขั้นตอนที่ 6 การควบคุม ติดตามประเมินผล เป็นการกำกับติดตาม ประเมินผล การขับเคลื่อนการดำเนินงาน ศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาศึกษา โดย การกำหนดมาตรฐาน การทำงานของศูนย์การเรียนรู้ ประเมินผลการดำเนินงาน ตามองค์ประกอบของการบริหาร อย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง และกำหนดให้ ผู้รับผิดชอบด้านต่างๆ สรุป รายงานผลการดำเนินงาน เป็นประจำทุกปี	ขั้นตอนที่ 6 การควบคุม ติดตามประเมินผล เป็น ดำเนินการแต่งตั้ง คณะกรรมการประเมินผล การดำเนินงาน มีการติดตาม ประเมินผล วิถีการประเมินที่ เหมาะสม	ขั้นตอนที่ 6 การควบคุม ติดตามประเมินผล เป็น กระบวนการดำเนินงาน ติดตาม ประเมินผลการ ดำเนินงาน ซึ่งควรมีการ ประเมินผลเป็นประจำทุก ปีและมีการนำเสนอ รายงานผลการดำเนินงาน ให้กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	ขั้นตอนที่ 6 การควบคุม ติดตามประเมินผล เป็น การกำกับติดตาม ประเมินผลการดำเนินงาน ศูนย์การเรียนรู้ตามหลัก ปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียงด้านการศึกษาศึกษา โดยการกำหนดมาตรฐาน การทำงานของศูนย์การ เรียนรู้ ประเมินผลการ ดำเนินงาน มีการจัดทำ สรุปรายงานผลการ ดำเนินงานนำเสนอให้กับผู้ มีส่วนได้ส่วนเสียและ หน่วยงาน ต้นสังกัดเป็น ประจำทุกปี

องค์ประกอบที่ 5 ผลลัพธ์

ผลการสังเคราะห์เอกสาร	ผลการศึกษาวิถีปฏิบัติที่ดี	ผลการสัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิ	สรุปผลการศึกษา
ผลลัพธ์ ประกอบด้วย คุณภาพผู้เรียน นักเรียน แกนนำ บุคลากร มีความรู้ ความเข้าใจในหลักปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียง ของเศรษฐกิจพอเพียง ปฏิบัติตนตามหลักปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียง เป็น นักเรียนแกนนำเป็นหลักใน การจัดกิจกรรมขับเคลื่อน ขับเคลื่อนหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียงภายใน และภายนอกสถานศึกษา มีบรรยากาศและ สภาพแวดล้อมใน สถานศึกษาที่เอื้อต่อการ เรียนรู้ตามหลักปรัชญาของ	ผลลัพธ์ ประกอบด้วย 1.คุณภาพผู้เรียน มีความรู้ ความเข้าใจในหลักปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียง ปฏิบัติตนตามหลักปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียง นักเรียนแกนนำเป็นหลักใน การจัดกิจกรรมขับเคลื่อน หลักปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียง 2.คุณภาพบุคลากร มีความรู้ ความเข้าใจในหลักปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียงเป็น แกนนำในการจัดกิจกรรม ขับเคลื่อนหลักปรัชญาของ	ผลลัพธ์ ประกอบด้วย 1.คุณภาพผู้เรียน และ บุคลากร 2. การจัด สภาพแวดล้อม แหล่ง เรียนรู้ 3. ความสัมพันธ์กับ หน่วยงานภายนอกการ เผยแพร่ความรู้การ พัฒนาสถานศึกษาอื่น	ผลลัพธ์ ประกอบด้วย 1. คุณภาพผู้เรียน มีความรู้ ความเข้าใจในหลักปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียง ปฏิบัติตนตามหลักปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียง เป็น แกนนำในการจัดกิจกรรม ขับเคลื่อนหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียงภายใน และภายนอกสถานศึกษา 2. คุณภาพบุคลากร มี ความรู้ ความเข้าใจในหลัก ปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียง ปฏิบัติตนตามหลัก ปรัชญาของเศรษฐกิจ

ผลการสังเคราะห์เอกสาร	ผลการศึกษาวិธีปฏิบัติที่ดี	ผลการสัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิ	สรุปผลการศึกษา
เศรษฐกิจพอเพียงด้าน การศึกษา ทั้งบรรยากาศทาง กายภาพ และบรรยากาศ ทางจิตวิทยา คุณภาพของ แหล่งเรียนรู้ และฐานการ เรียนรู้ และความสัมพันธ์กับ หน่วยงานภายนอก มี ความสัมพันธ์อันดีกับ หน่วยงานต่างๆ ประสาน ความร่วมมือกับหน่วยงาน ต่างๆ ในการขับเคลื่อนหลัก ปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียง ขยายผลการ ดำเนินงานให้สถานศึกษาอื่น ตลอดจนหน่วยงานภายนอก จนสามารถ พัฒนา สถานศึกษาอื่นเป็น สถานศึกษาพอเพียงได้	เศรษฐกิจพอเพียง สามารถ นำไปประยุกต์ใช้ได้ทั้งในการ ทำงานและการดำเนิน ชีวิตประจำวัน 3.สภาพแวดล้อมแหล่งเรียนรู้ มีสภาพแวดล้อมที่ดี มีฐาน การเรียนรู้ที่เป็นแหล่งเรียนรู้ สำหรับนักเรียนและ หน่วยงานภายนอก 4.เป็นสถานศึกษาต้นแบบ ขับเคลื่อนสถานศึกษาอื่น	พอเพียง น้อมนำมาใช้ใน การปฏิบัติงาน เป็นแกนนำ ในการจัดกิจกรรมขับเคลื่อน หลักปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียงภายในและภายนอก สถานศึกษา 3. สภาพแวดล้อมและแหล่ง เรียนรู้ในสถานศึกษาที่เอื้อ ต่อการเรียนรู้ตามหลัก ปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียง มีฐานการเรียนรู้ที่ เหมาะสม 4. ความสัมพันธ์กับ หน่วยงานภายนอก มีการ ประสานความร่วมมือกับ หน่วยงานต่างๆ ในการ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านหลัก ปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียง สามารถพัฒนา สถานศึกษาอื่นให้เป็น สถานศึกษาพอเพียงหรือ ศูนย์การเรียนรู้ตามหลัก ปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียงด้านการศึกษาได้	

องค์ประกอบที่ 6 แนวทางการประเมิน

ผลการสังเคราะห์เอกสาร	ผลการศึกษารูปแบบที่ดี	ผลการสัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิ	สรุปผลการศึกษา
1. คณะกรรมการประเมินผล การดำเนินงานศูนย์การ เรียนรู้ตามหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียงด้าน การศึกษา ควรประกอบด้วย ผู้อำนวยการสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา หรือผู้แทน ศึกษานิเทศก์ ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก ผู้แทนผู้ประกอบการ ผู้แทน ชุมชน หัวหน้าศูนย์การ เรียนรู้ตามหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียงด้าน การศึกษา	แนวทางการประเมินที่สำคัญ ประกอบด้วย 1. คณะกรรมการประเมิน มีการแต่งตั้งทั้งจากภายใน และภายนอกสถานศึกษา 2. ประเด็นการประเมิน มี ประเด็นที่สอดคล้องกับตัว บ่งชี้ของศูนย์การเรียนรู้ 3. วิธีการประเมิน ใช้วิธีกา ประเมินที่หลากหลาย เช่น การสังเกต การสอบถาม การสัมภาษณ์ เป็นต้น	แนวทางการประเมิน ประกอบด้วย 1. การแต่งตั้ง คณะกรรมการประเมิน 2. กำหนดประเด็นการ ประเมิน 3. กำหนดวิธีการประเมิน ให้สอดคล้องกับ วัตถุประสงค์ของการ พัฒนาศูนย์การเรียนรู้ โดยเฉพาะด้านการพัฒนา สถานศึกษาอื่นให้เป็น สถานศึกษาพอเพียงหรือ ศูนย์การเรียนรู้ตามหลัก ปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียงด้านการศึกษา	แนวทางการประเมิน ประกอบด้วย 1. คณะกรรมการ ประเมินผลการดำเนินงาน ศูนย์การเรียนรู้ตามหลัก ปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียงด้านการศึกษา ควรประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก ผู้แทนผู้ประกอบการ ผู้แทน ชุมชน ผู้บริหาร ผู้แทนครู และบุคลากร ผู้รับผิดชอบศูนย์การ เรียนรู้ตามหลักปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการศึกษา 2. ประเด็นการประเมิน ได้แก่ 2.1 คุณภาพผู้เรียน 2.2 คุณภาพครูและ บุคลากร 2.3 สภาพแวดล้อม และแหล่งเรียนรู้ 2.4 ความสัมพันธ์กับ หน่วยงานภายนอก 3. วิธีการประเมิน ได้แก่ 3.1 การใช้ แบบทดสอบความรู้ 3.2 การสัมภาษณ์ 3.3 การใช้ แบบสอบถาม 3.4 การสังเกตการณ์ จัดสภาพแวดล้อม
2. ประเด็นการประเมินมี ความสอดคล้องกับผลลัพธ์ที่ คาดหวัง ได้แก่ คุณภาพ ผู้เรียน คุณภาพบุคลากร บรรยากาศและ สภาพแวดล้อม คุณภาพของ แหล่งเรียนรู้ ความสัมพันธ์ กับหน่วยงานภายนอก			
3. วิธีการประเมินที่ หลากหลาย เช่น การ สอบถามและสัมภาษณ์ บุคลากรและนักเรียน เกี่ยวกับความรู้ ความเข้าใจ ในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียง ในการปฏิบัติตน ตามหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียงตลอดจน การนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน และการปฏิบัติงานใน			

ผลการสังเคราะห์เอกสาร	ผลการศึกษาริปฏิบัติที่ดี	ผลการสัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิ	สรุปผลการศึกษา
สถานศึกษา สังเกตการจัด สภาพแวดล้อม แหล่งเรียนรู้ และฐานการเรียนรู้ ตรวจสอบการสร้าง ความสัมพันธ์กับหน่วยงาน ภายนอก			3.5 ตรวจสอบผลการ สร้างความสัมพันธ์กับ หน่วยงานภายนอก และ การพัฒนาสถานศึกษาอื่น ให้เป็นสถานศึกษา พอเพียงหรือศูนย์การ เรียนรู้ตามหลักปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการศึกษา

จากตาราง 9 สรุปผลการศึกษาองค์ประกอบและแนวทางการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตภาคเหนือ ได้ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 วัตถุประสงค์ของศูนย์การเรียนรู้

1.1 เพื่อพัฒนาบุคลากรและนักเรียนให้มีความรู้ ความเข้าใจ เจตคติและปฏิบัติตนในการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สามารถเป็นแกนนำในการขยายผลสู่หน่วยงานภายนอก

1.2 เพื่อพัฒนาสภาพแวดล้อม แหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้และเสริมสร้างอุปนิสัยการดำรงชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

1.3 เพื่อสร้างความสัมพันธ์กับหน่วยงานภายนอกในการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การเป็นศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา

องค์ประกอบที่ 2 หลักการของศูนย์การเรียนรู้

2.1 **หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง** เป็นหลักคิดและแนวทางในการดำเนินชีวิตบนทางสายกลางด้วยความพอประมาณ มีเหตุผล ภูมิคุ้มกัน ภายใต้เงื่อนไขความรอบรู้และมีคุณธรรมนำไปสู่การพัฒนาด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรม สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต บูรณาการความรู้ศาสตร์พระราชา ศาสตร์สากล และศาสตร์ชาวบ้าน ตลอดจนการบริหารสถานศึกษาจึงเป็นหลักการสำคัญของการพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา

2.2 **หลักการบริหารแบบมีส่วนร่วม** หลักการบริหารแบบมีส่วนร่วมเป็นแนวคิดทางการบริหารที่เปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับสถานศึกษาทุกฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา ไม่ว่าจะเป็นเป็นคณะกรรมการสถานศึกษา ผู้บริหาร ครู นักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน ตลอดจนหน่วยงานภายนอก

ร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมทำ ร่วมรับผิดชอบในการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการศึกษา

2.3 หลักการจัดการความรู้ เป็นแนวคิด ที่นำมาใช้ในการจัดการความรู้ในศูนย์การเรียนรู้ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาเพื่อจัดระบบความรู้เกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาจัดทำเป็นฐานการเรียนรู้ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ภายในสถานศึกษา ตลอดจนการเผยแพร่ความรู้ให้หน่วยงานภายนอกที่สนใจ รวมถึงการพัฒนาสถานศึกษาอื่นให้เป็นสถานศึกษาพอเพียงหรือศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาได้

องค์ประกอบที่ 3 ปัจจัยนำเข้า

3.1 คณะกรรมการบริหารศูนย์การเรียนรู้

3.1.1 องค์ประกอบของคณะกรรมการบริหารศูนย์การเรียนรู้ ประกอบด้วย คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้อำนวยการสถานศึกษา รองผู้อำนวยการ หัวหน้ากลุ่มงานในสถานศึกษา ผู้รับผิดชอบงานด้านเศรษฐกิจพอเพียง และเจ้าหน้าที่ประจำศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา

3.1.2 หน้าที่ของคณะกรรมการบริหารศูนย์การเรียนรู้

- 1) วางแผน กำหนดแนวทางการดำเนินงานขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา
- 2) ส่งเสริม สนับสนุนการดำเนินงานขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาในด้านการพัฒนาความรู้บุคลากรและผู้เรียน การจัดสภาพแวดล้อมและแหล่งเรียน และการสร้างความสัมพันธ์กับหน่วยงานภายนอก
- 3) นิเทศ ติดตาม ประเมินผลการดำเนินงานด้านการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา
- 4) รายงานผลการดำเนินโครงการศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาต่อคณะกรรมการสถานศึกษา และหน่วยงานต้นสังกัด
- 5) ปฏิบัติหน้าที่อื่นที่ได้รับมอบหมายเกี่ยวข้องกับการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา

3.2 งบประมาณ นำมาใช้ในการขับเคลื่อนการดำเนินงานศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา จำแนกออกเป็น

3.2.1 งบประมาณภายในสถานศึกษา เป็นงบประมาณซึ่งได้จากงบบุคลากรรายหัว งบกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เป็นต้น

3.2.2 งบประมาณภายนอกสถานศึกษา เป็นงบประมาณซึ่งได้จากการสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอก เช่น การระดมทรัพยากรจัดหารายได้ของสถานศึกษาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรืองบบริจาคสนับสนุนจากหน่วยงานอื่นๆ เป็นต้น

3.3 วัสดุ อุปกรณ์ ที่ใช้ในการบริหารศูนย์การเรียนรู้ ประกอบด้วย

3.3.1 สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ การเรียนการสอนในโรงเรียน เช่น เทคโนโลยีสารสนเทศ ใบความรู้ ใบงาน หนังสือ เอกสาร ประกอบการจัดการเรียนรู้ เป็นต้น

3.3.2 วัสดุ อุปกรณ์ในท้องถิ่นที่นำมาใช้ในการสนับสนุนการจัดการเรียนรู้หรือฐานการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยสามารถหาได้ทั่วไปในท้องถิ่น มีความสอดคล้องกับการวิถีชีวิตของประชาชนในท้องถิ่น

3.4 ขอบข่ายงานในศูนย์การเรียนรู้ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา ประกอบด้วย

3.4.1 งานการจัดการเรียนรู้ มีบทบาทและหน้าที่ในการจัดการเรียนรู้ กำหนดเนื้อหา ความรู้ ประจําฐานการเรียนรู้ มีวิทยากรประจําฐาน และแนวทางการใช้ฐานการเรียนรู้ ตลอดจนการเผยแพร่ความรู้ให้กับหน่วยงานภายนอก

3.4.2 งานพัฒนาบุคลากรและนักเรียน มีบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบในการอบรมพัฒนาบุคลากรและนักเรียนให้มีความรู้ ความเข้าใจหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา จัดระบบข้อมูลสารสนเทศด้านการพัฒนาบุคลากร และรวบรวมผลงานของบุคลากรและนักเรียนซึ่งเกิดจากการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา

3.4.3 งานสภาพแวดล้อมและแหล่งเรียนรู้ มีบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบด้านการพัฒนาสภาพแวดล้อมแหล่งเรียนรู้ ห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ ฐานการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา จัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศการใช้งานแหล่งเรียนรู้และฐานการเรียนรู้ ตลอดจนรายงานผลการใช้แหล่งเรียนรู้และฐานการเรียนรู้ให้กับคณะกรรมการบริหารศูนย์การเรียนรู้

3.4.4 งานความสัมพันธ์กับสถานศึกษาอื่นและหน่วยงานภายนอก มีหน้าที่ติดต่อประสานงาน วางแผนเตรียมการบริหารจัดการต้อนรับสถานศึกษาอื่นที่มีความประสงค์จะเข้าศึกษาดูงาน แลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อพัฒนาให้เป็นสถานศึกษาพอเพียงและศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา จัดเก็บระบบสารสนเทศของหน่วยงานภายนอกที่ขอใช้บริการศูนย์การเรียนรู้

องค์ประกอบที่ 4 กระบวนการบริหาร

ขั้นตอนที่ 1 การเตรียมพร้อม เป็นการเตรียมความพร้อมในการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาและการดำเนินงานศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาโดยเตรียมความพร้อมคณะกรรมการสถานศึกษา ผู้บริหาร ครู นักเรียน และผู้ปกครองนักเรียน มีการวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา แผนปฏิบัติการประจำปี เตรียมงบประมาณในการดำเนินงานเตรียมพร้อมด้านอาคารสถานที่ แหล่งเรียนรู้ พัฒนาฐานการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และเตรียมความพร้อมในการรับการศึกษาดูงานจากหน่วยงานภายนอก

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนาบุคลากรและนักเรียน เป็นการพัฒนาความรู้ของบุคลากรในสถานศึกษา ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้บริหาร ครู บุคลากร นักเรียนแกนนำ ตลอดจนนักเรียนทุกคนให้มีความรู้ความเข้าใจในการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติทั้งในสถานศึกษาและในชีวิตประจำวัน ตลอดจนการพัฒนาความสามารถในการเป็นแกนนำถ่ายทอดความรู้ให้กับหน่วยงานภายนอกโดยใช้วิธีการพัฒนาที่หลากหลาย เช่น การฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ ส่งเสริมให้ศึกษาด้วยตนเองจากสื่อการเรียนรู้ต่างๆ การศึกษาดูงานกับหน่วยงานอื่น จัดค่ายอบรมแกนนำฝึกปฏิบัติการเป็นวิทยากร เป็นต้น

ขั้นตอนที่ 3 การจัดสภาพแวดล้อมและแหล่งเรียนรู้ เป็นการจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อมและแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และการเป็นศูนย์การเรียนรู้รองรับการศึกษาดูงานจากหน่วยงานภายนอก ประกอบด้วย

3.1 จัดอาคาร สถานที่ และสิ่งแวดลอม เปิดโอกาสให้ครูและนักเรียนมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม อาคาร สถานที่ จัดให้มีผู้รับผิดชอบในการใช้ บำรุงรักษาอาคารสถานที่ให้เอื้อต่อการเรียนรู้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เปิดโอกาสให้ชุมชน หรือหน่วยงานอื่นได้ใช้ประโยชน์ และมีส่วนร่วมในการส่งเสริม สนับสนุนการดูแลรักษาและพัฒนาอาคารสถานที่ สภาพแวดล้อมของสถานศึกษาอย่างสม่ำเสมอ

3.2 จัดฐานเรียนรู้เกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงภายในสถานศึกษาที่ สอดคล้องกับภูมิสังคมของสถานศึกษา มีการจัดการอย่างพอเพียง มีสื่อประกอบการเรียนรู้ ประจำฐานการเรียนรู้ มีวิทยากรรับผิดชอบฐานการเรียนรู้ มีกิจกรรมการเรียนรู้ในการเสริมสร้างอุปนิสัยอยู่อย่างพอเพียง จัดให้มีการประเมินผลการใช้ฐานการเรียนรู้และกิจกรรมการเรียนรู้ มีการพัฒนาฐานการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ฐานการเรียนรู้ที่สำคัญ เช่น พระราชประวัติ พระราชกรณียกิจ หลักการทรงงาน หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เกษตรทฤษฎีใหม่ พืชผักสวนครัว งานอาชีพ หรือฐานการเรียนรู้บูรณาการ 8 กลุ่มสาระ เป็นต้น

ขั้นตอนที่ 4 การจัดการเรียนรู้ เพื่อเป็นการปลูกฝังหลักคิดตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยการจัดการเรียนการสอนบูรณาการในหลักสูตรสถานศึกษา เช่น เปิดรายวิชาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นรายวิชาเพิ่มเติม บูรณาการการเรียนการสอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม กลุ่มสาระอื่นๆ หรือกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร ค่าอบรมพัฒนาความรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นต้น มีการจัดกิจกรรม การเรียนรู้ที่หลากหลาย มีสื่อ แหล่งเรียนรู้ ฐานการเรียนรู้ที่หลากหลาย ตามบริบทของโรงเรียนและลักษณะชุมชน

ขั้นตอนที่ 5 การสร้างเครือข่าย ขยายความรู้ เป็นการดำเนินการในการขยายผลการขับเคลื่อนศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาให้แก่หน่วยงานภายนอก ด้วยการเป็นสถานที่ศึกษาดูงานการจัดการศึกษาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง บุคลากรและนักเรียนแกนนำสามารถเป็นวิทยากรและพี่เลี้ยงให้กับสถานศึกษาอื่นในการขยายผลอย่างมีคุณภาพและมีประสิทธิภาพลงสู่เครือข่ายต่างๆ ประสานความร่วมมือกับหน่วยงานต่างๆ จนสามารถ พัฒนาสถานศึกษาอื่นเป็นสถานศึกษาพอเพียงหรือศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาได้

ขั้นตอนที่ 6 การควบคุม ติดตาม ประเมินผล เป็นการกำกับติดตาม ประเมินผลการดำเนินงานศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา โดยการกำหนด มาตรฐานการทำงานของศูนย์การเรียนรู้ ประเมินผลการดำเนินงาน มีการจัดทำสรุปรายงานผลการดำเนินงานนำเสนอให้กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและหน่วยงานต้นสังกัดเป็นประจำทุกปี

องค์ประกอบที่ 5 ผลลัพธ์

1. คุณภาพผู้เรียน มีความรู้ ความเข้าใจในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นแกนนำในการจัดกิจกรรมขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงภายในและภายนอกสถานศึกษา

2. คุณภาพบุคลากร มีความรู้ ความเข้าใจในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง น้อมนำมาใช้ในการปฏิบัติงาน เป็นแกนนำในการจัดกิจกรรมขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงภายในและภายนอกสถานศึกษา

3. สภาพแวดล้อมและแหล่งเรียนรู้ ในสถานศึกษาที่เอื้อต่อการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีฐานการเรียนรู้ที่เหมาะสม

4. ความสัมพันธ์กับหน่วยงานภายนอก มีการ ประสานความร่วมมือกับหน่วยงานต่างๆ ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สามารถพัฒนาสถานศึกษาอื่นให้เป็นสถานศึกษาพอเพียงหรือศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาได้

องค์ประกอบที่ 6 แนวทางการประเมิน

6.1 คณะกรรมการประเมินผลการดำเนินงานศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา ควรประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนชุมชน ผู้บริหาร ผู้แทนครูและบุคลากร ผู้รับผิดชอบศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา

6.2 ประเด็นการประเมิน ได้แก่

- 6.2.1 คุณภาพผู้เรียน
- 6.2.2 คุณภาพครูและบุคลากร
- 6.2.3 สภาพแวดล้อมและแหล่งเรียนรู้
- 6.2.4 ความสัมพันธ์กับหน่วยงานภายนอก

6.3 วิธีการประเมิน ได้แก่

- 6.3.1 การใช้แบบทดสอบความรู้
- 6.3.2 การสัมภาษณ์
- 6.3.3 การใช้แบบสอบถาม
- 6.3.4 การสังเกตการณ์จัดสภาพแวดล้อม
- 6.3.5 ตรวจสอบผลการสร้างความสัมพันธ์กับหน่วยงานภายนอก และการพัฒนาสถานศึกษาอื่นให้เป็นสถานศึกษาพอเพียงหรือศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา

ตอนที่ 2 ผลการสร้างและตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตภาคเหนือ

ส่วนที่ 2.1 ผลการยกร่างรูปแบบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตภาคเหนือ

ผู้วิจัยได้นำผลการศึกษาจากขั้นตอนที่ 1 ผลการศึกษาขององค์ประกอบและแนวทางการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตภาคเหนือ มาเป็นข้อมูลในการยกร่างรูปแบบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตภาคเหนือ ประกอบด้วยองค์ประกอบ 6 องค์ประกอบ ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 วัตถุประสงค์ของศูนย์การเรียนรู้

องค์ประกอบที่ 2 หลักการของศูนย์การเรียนรู้

องค์ประกอบที่ 3 ปัจจัยนำเข้า

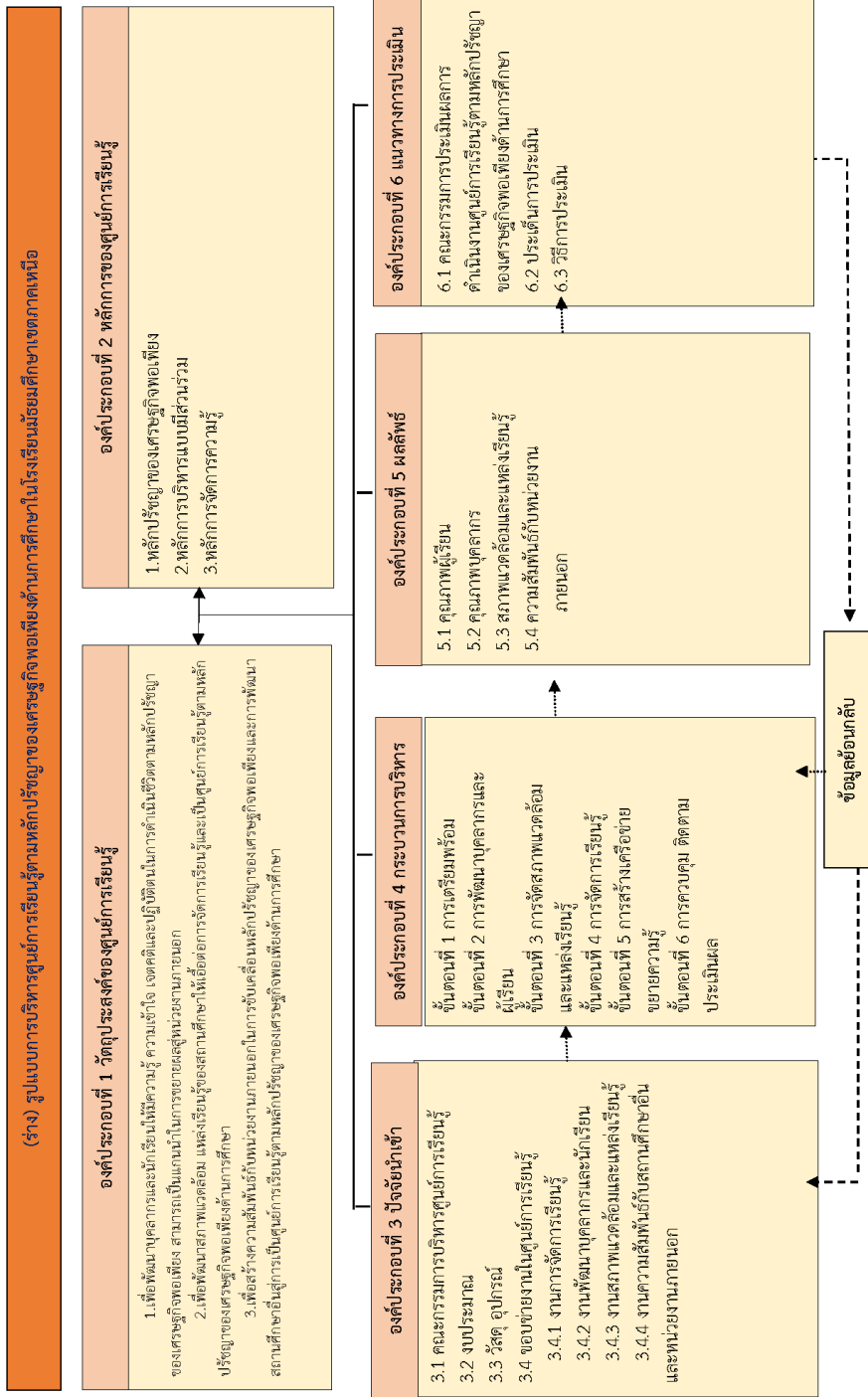
องค์ประกอบที่ 4 กระบวนการบริหาร

องค์ประกอบที่ 5 ผลลัพธ์

องค์ประกอบที่ 6 แนวทางการประเมิน

ร่างรูปแบบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา
ในโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตภาคเหนือ ดังแสดงในภาพ 6

ภาพ 6 ร่างรูปแบบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

จากภาพ 6 ร่างรูปแบบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตภาคเหนือ มีรายละเอียดดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 วัตถุประสงค์ของศูนย์การเรียนรู้

1. เพื่อพัฒนาบุคลากรและนักเรียนให้มีความรู้ ความเข้าใจ เจตคติและปฏิบัติตนในการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สามารถเป็นแกนนำในการขยายผลสู่หน่วยงานภายนอก
2. เพื่อพัฒนาสภาพแวดล้อม แหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ และเป็นศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา
3. เพื่อสร้างความสัมพันธ์กับหน่วยงานภายนอกในการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและการพัฒนาสถานศึกษาอื่นสู่การเป็นศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา

องค์ประกอบที่ 2 หลักการของศูนย์การเรียนรู้

1. **หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง** เป็นหลักคิดและแนวทางในการดำเนินชีวิตบนทางสายกลางด้วยความพอประมาณ มีเหตุผล ภูมิคุ้มกัน ภายใต้เงื่อนไขความรอบรู้และมีคุณธรรม นำไปสู่การพัฒนาด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรม สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต บูรณาการความรู้ศาสตร์พระราชา ศาสตร์สากล และศาสตร์ชาวบ้าน ตลอดจนการบริหารสถานศึกษาจึงเป็นหลักการสำคัญของการพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา

2. **หลักการบริหารแบบมีส่วนร่วม** หลักการบริหารแบบมีส่วนร่วมเป็นแนวคิดทางการบริหารที่เปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับสถานศึกษาทุกฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา ไม่ว่าจะเป็นเป็นคณะกรรมการสถานศึกษา ผู้บริหาร ครู นักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน ตลอดจนหน่วยงานภายนอก ร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมทำ ร่วมรับผิดชอบในการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา

3. **หลักการจัดการความรู้** เป็นแนวคิด ที่นำมาใช้ในการจัดการความรู้ในศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาเพื่อจัดระบบความรู้เกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาจัดทำเป็นฐานการเรียนรู้ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ภายในสถานศึกษา ตลอดจนการเผยแพร่ความรู้ให้หน่วยงานภายนอกที่สนใจ รวมถึงการพัฒนาสถานศึกษาอื่นให้เป็นสถานศึกษาพอเพียงหรือศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาได้

องค์ประกอบที่ 3 ปัจจัยนำเข้า

1. คณะกรรมการบริหารศูนย์การเรียนรู้

1.1 องค์ประกอบของคณะกรรมการบริหารศูนย์การเรียนรู้ ประกอบด้วย คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้อำนวยการสถานศึกษา รองผู้อำนวยการ หัวหน้ากลุ่มงานในสถานศึกษา ผู้รับผิดชอบงานด้านเศรษฐกิจพอเพียง และเจ้าหน้าที่ประจำศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา

1.2 หน้าที่ของคณะกรรมการบริหารศูนย์การเรียนรู้

1) วางแผน กำหนดแนวทางการดำเนินงานขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา

2) ส่งเสริม สนับสนุนการดำเนินงานขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาในด้านการพัฒนาความรู้บุคลากรและผู้เรียน การจัดสภาพแวดล้อมและแหล่งเรียน และการสร้างความสัมพันธ์กับหน่วยงานภายนอก

3) นิเทศ ติดตาม ประเมินผลการดำเนินงานด้านการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา

4) รายงานผลการดำเนินโครงการศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาต่อคณะกรรมการสถานศึกษา และหน่วยงานต้นสังกัด

5) ปฏิบัติหน้าที่อื่นที่ได้รับมอบหมายเกี่ยวข้องกับการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา

2. งบประมาณ นำมาใช้ในการขับเคลื่อนการดำเนินงานศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา จำแนกออกเป็น

2.1 งบประมาณภายในสถานศึกษา เป็นงบประมาณซึ่งได้จากงบบุคลากรรายหัว งบกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เป็นต้น

2.2 งบประมาณภายนอกสถานศึกษา เป็นงบประมาณซึ่งได้จากการสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอก เช่น การระดมทรัพยากรจัดหารายได้ของสถานศึกษาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรืองบบริจาคสนับสนุนจากหน่วยงานอื่นๆ เป็นต้น

3. วัสดุ อุปกรณ์ ที่ใช้ในการบริหารศูนย์การเรียนรู้ ประกอบด้วย

3.1 สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ การเรียนการสอนในโรงเรียน เช่น เทคโนโลยีสารสนเทศ ใบบรรณสาร ใบบางาน หนังสือ เอกสาร ประกอบการจัดการเรียนรู้ เป็นต้น

3.2 วัสดุ อุปกรณ์ในท้องถิ่นที่นำมาใช้ในการสนับสนุนการจัดการเรียนรู้หรือฐานการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยสามารถหาได้ทั่วไปในท้องถิ่น มีความสอดคล้องกับการวิถีชีวิตของประชาชนในท้องถิ่น

4. ขอบข่ายงานในศูนย์การเรียนรู้ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา ประกอบด้วย

4.1 งานการจัดการเรียนรู้ มีบทบาทและหน้าที่ในการจัดการเรียนรู้ กำหนดเนื้อหา ความรู้ประจำฐานการเรียนรู้ มีวิทยากรประจำฐาน และแนวทางการใช้ฐานการเรียนรู้ ตลอดจน การเผยแพร่ความรู้ให้กับหน่วยงานภายนอก

4.2 งานพัฒนาบุคลากรและนักเรียน มีบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบในการอบรม พัฒนาบุคลากรและนักเรียนให้มีความรู้ ความเข้าใจหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา จัดระบบ ข้อมูลสารสนเทศด้านการพัฒนาบุคลากร และรวบรวมผลงานของบุคลากรและนักเรียนซึ่งเกิดจากการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา

4.3 งานสภาพแวดล้อมและแหล่งเรียนรู้ มีบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบ ด้านการพัฒนาสภาพแวดล้อมแหล่งเรียนรู้ ห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ ฐานการเรียนรู้ตามหลักปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา จัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศการใช้งานแหล่งเรียนรู้และฐาน การเรียนรู้ ตลอดจนรายงานผลการใช้แหล่งเรียนรู้และฐานการเรียนรู้ให้กับคณะกรรมการบริหาร ศูนย์การเรียนรู้

4.4 งานความสัมพันธ์กับสถานศึกษาอื่นและหน่วยงานภายนอก มีหน้าที่ติดต่อ ประสานงาน วางแผนเตรียมการบริหารจัดการต้อนรับสถานศึกษาอื่นที่มีความประสงค์จะเข้าศึกษา ดูงาน แลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อพัฒนาให้เป็นสถานศึกษาพอเพียงและศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา จัดเก็บระบบสารสนเทศของหน่วยงานภายนอกที่ขอใช้บริการ ศูนย์การเรียนรู้

องค์ประกอบที่ 4 กระบวนการบริหาร

ขั้นตอนที่ 1 การเตรียมพร้อม เป็นการเตรียมความพร้อมในการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาและการดำเนินงานศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียงด้านการศึกษาโดยเตรียมความพร้อมคณะกรรมการสถานศึกษา ผู้บริหาร ครู นักเรียน และ ผู้ปกครองนักเรียน มีการวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา แผนปฏิบัติการประจำปี เตรียม บประมาณในการดำเนินงานเตรียมพร้อมด้านอาคารสถานที่ แหล่งเรียนรู้ พัฒนาฐานการเรียนรู้ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และเตรียมความพร้อมในการรับการศึกษาดูงานจาก หน่วยงานภายนอก

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนาบุคลากรและนักเรียน เป็นการพัฒนาความรู้ของบุคลากร ในสถานศึกษา ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้บริหาร ครู บุคลากร นักเรียนแกนนำ ตลอดจน นักเรียนทุกคนให้มีความรู้ความเข้าใจในการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

สู่การปฏิบัติทั้งในสถานศึกษาและในชีวิตประจำวัน ตลอดจนการพัฒนาความสามารถในการเป็นแกนนำถ่ายทอดความรู้ให้กับหน่วยงานภายนอกโดยใช้วิธีการพัฒนาที่หลากหลาย เช่น การฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ ส่งเสริมให้ศึกษาด้วยตนเองจากสื่อการเรียนรู้ต่างๆ การศึกษาดูงานกับหน่วยงานอื่น จัดค่ายอบรมแกนนำฝึกปฏิบัติการเป็นวิทยากร เป็นต้น

ขั้นตอนที่ 3 การจัดสภาพแวดล้อมและแหล่งเรียนรู้ เป็นการจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อมและแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และการเป็นศูนย์การเรียนรู้รองรับการศึกษาดูงานจากหน่วยงานภายนอก ประกอบด้วย

3.1 จัดอาคาร สถานที่ และสิ่งแวดลอม เปิดโอกาสให้ครูและนักเรียนมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม อาคาร สถานที่ จัดให้มีผู้รับผิดชอบในการใช้ บำรุงรักษาอาคารสถานที่ให้เอื้อต่อการเรียนรู้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เปิดโอกาสให้ชุมชน หรือหน่วยงานอื่นได้ใช้ประโยชน์ และมีส่วนร่วมในการส่งเสริม สนับสนุนการดูแลรักษาและพัฒนาอาคารสถานที่ สภาพแวดล้อมของสถานศึกษาอย่างสม่ำเสมอ

3.2 จัดฐานเรียนรู้เกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงภายในสถานศึกษา ที่ สอดคล้องกับภูมิสังคมของสถานศึกษา มีการจัดการอย่างพอเพียง มีสื่อประกอบการเรียนรู้ ประจำฐานการเรียนรู้ มีวิทยากรรับผิดชอบฐานการเรียนรู้ มีกิจกรรมการเรียนรู้ในการเสริมสร้างอุปนิสัยอยู่อย่างพอเพียง จัดให้มีการประเมินผลการใช้ฐานการเรียนรู้และกิจกรรมการเรียนรู้ มีการพัฒนาฐานการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ฐานการเรียนรู้ที่สำคัญ เช่น พระราชประวัติ พระราชกรณียกิจ หลักการทรงงาน หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เกษตรทฤษฎีใหม่ พืชผักสวนครัว งานอาชีพ หรือ ฐานการเรียนรู้บูรณาการ 8 กลุ่มสาระ เป็นต้น

ขั้นตอนที่ 4 การจัดการเรียนรู้ เพื่อเป็นการปลูกฝังหลักคิดตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยการจัดการเรียนการสอนบูรณาการในหลักสูตรสถานศึกษา เช่น เปิดรายวิชาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นรายวิชาเพิ่มเติม บูรณาการการเรียนการสอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม กลุ่มสาระอื่นๆ หรือกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร ค่ายอบรมพัฒนาความรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นต้น มีการจัดกิจกรรม การเรียนรู้ที่หลากหลาย มีสื่อ แหล่งเรียนรู้ ฐานการเรียนรู้ที่หลากหลาย ตามบริบทของโรงเรียนและลักษณะชุมชน

ขั้นตอนที่ 5 การสร้างเครือข่าย ขยายความรู้ เป็นการดำเนินการในการขยายผลการขับเคลื่อนศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาให้แก่หน่วยงานภายนอก ด้วยการเป็นสถานที่ศึกษาดูงานการจัดการศึกษาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง บุคลากรและนักเรียนแกนนำสามารถเป็นวิทยากรและพี่เลี้ยงให้กับสถานศึกษาอื่นในการขยายผลอย่างมีคุณภาพและมีประสิทธิภาพลงสู่เครือข่ายต่างๆ ประสานความร่วมมือกับ หน่วยงานต่างๆ

จนสามารถ พัฒนาสถานศึกษาอื่นเป็นสถานศึกษาพอเพียงหรือศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาได้

ขั้นตอนที่ 6 การควบคุม ติดตาม ประเมินผล เป็นการกำกับติดตาม ประเมินผลการดำเนินงานศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา โดยการกำหนดมาตรฐานการทำงานของศูนย์การเรียนรู้ ประเมินผลการดำเนินงาน มีการจัดทำสรุปรายงานผลการดำเนินงานนำเสนอให้กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและหน่วยงานต้นสังกัดเป็นประจำทุกปี

องค์ประกอบที่ 5 ผลลัพธ์

1. คุณภาพผู้เรียน มีความรู้ ความเข้าใจในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นแกนนำในการจัดกิจกรรมขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงภายในและภายนอกสถานศึกษา

2. คุณภาพบุคลากร มีความรู้ ความเข้าใจในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง น้อมนำมาใช้ในการปฏิบัติงาน เป็นแกนนำในการจัดกิจกรรมขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงภายในและภายนอกสถานศึกษา

3. สภาพแวดล้อมและแหล่งเรียนรู้ ในสถานศึกษาที่เอื้อต่อการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีฐานการเรียนรู้ที่เหมาะสม

4. ความสัมพันธ์กับหน่วยงานภายนอก มีการ ประสานความร่วมมือกับหน่วยงานต่างๆ ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สามารถพัฒนาสถานศึกษาอื่นให้เป็นสถานศึกษาพอเพียงหรือศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาได้

องค์ประกอบที่ 6 แนวทางการประเมิน

1. คณะกรรมการประเมินผลการดำเนินงานศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา ควรประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนชุมชน ผู้บริหาร ผู้แทนครูและบุคลากร ผู้รับผิดชอบศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา

2. ประเด็นการประเมิน ได้แก่

- 2.1 คุณภาพผู้เรียน
- 2.2 คุณภาพครูและบุคลากร
- 2.3 สภาพแวดล้อมและแหล่งเรียนรู้
- 2.4 ความสัมพันธ์กับหน่วยงานภายนอก

3. วิธีการประเมิน ได้แก่

- 3.1 การใช้แบบทดสอบความรู้
- 3.2 การสัมภาษณ์

3.3 การใช้แบบสอบถาม

3.4 การสังเกตการณ์จัดสภาพแวดล้อม

3.5 ตรวจสอบผลการสร้างความสัมพันธ์กับหน่วยงานภายนอก และการพัฒนาสถานศึกษาอื่นให้เป็นสถานศึกษาพอเพียงหรือศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา

ส่วนที่ 2.2 ผลการตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตภาคเหนือ

ผู้วิจัยได้นำร่างรูปแบบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา นำเสนอผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 12 คน เพื่อพิจารณาความเหมาะสม ด้วยการสนทนากลุ่ม ซึ่งผู้ทรงคุณวุฒิได้วิพากษ์ วิจารณ์ และให้ข้อเสนอแนะ หลังจากนั้นผู้วิจัยได้ปรับปรุง แก้ไขรูปแบบตามฉันทามติของผู้ทรงคุณวุฒิ (รายละเอียดเกี่ยวกับข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อปรับปรุงแก้ไขรูปแบบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา อยู่ในภาคผนวก ข หน้า 227)

ผลการตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตภาคเหนือ ผู้ทรงคุณวุฒิมีฉันทามติว่ามีความเหมาะสม

รูปแบบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตภาคเหนือ ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ และเงื่อนไขความสำเร็จ ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 วัตถุประสงค์ของศูนย์การเรียนรู้

องค์ประกอบที่ 2 หลักการของศูนย์การเรียนรู้

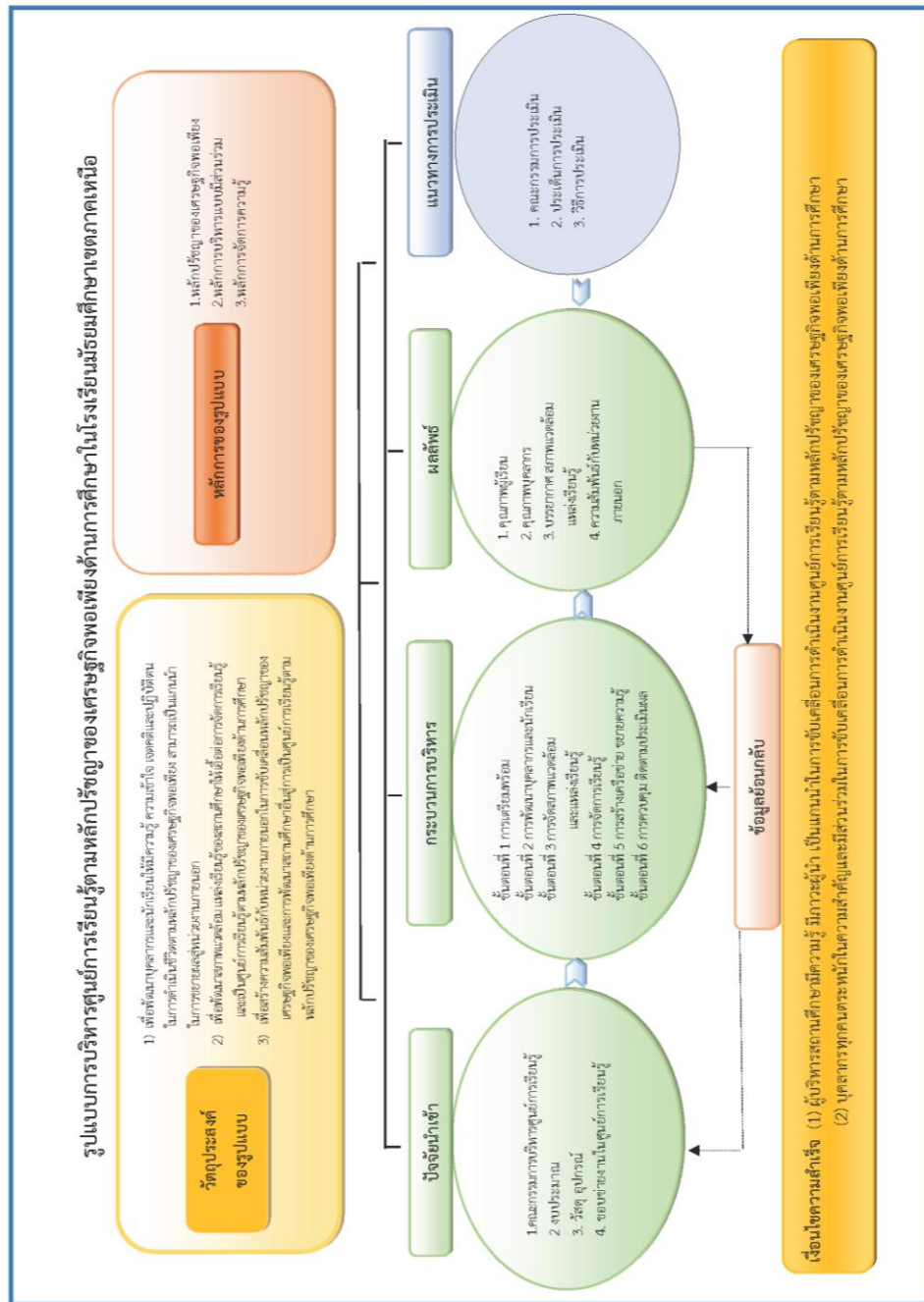
องค์ประกอบที่ 3 ปัจจัยนำเข้า

องค์ประกอบที่ 4 กระบวนการบริหาร

องค์ประกอบที่ 5 ผลลัพธ์

องค์ประกอบที่ 6 แนวทางการประเมินเงื่อนไขความสำเร็จ

รูปแบบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตภาคเหนือ ดังแสดงในภาพ 7

ภาพ 7 แสดงรูปแบบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อพัฒนาการเรียนมัธยมศึกษาเขตภาคเหนือ

รูปแบบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา ในโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตภาคเหนือ ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ และเงื่อนไขความสำเร็จ ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 วัตถุประสงค์ของศูนย์การเรียนรู้

1. เพื่อพัฒนาบุคลากรและนักเรียนให้มีความรู้ ความเข้าใจ เจตคติและปฏิบัติตน ในการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สามารถเป็นแกนนำในการขยายผล สู่หน่วยงานภายนอก
2. เพื่อพัฒนาสภาพแวดล้อม แหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้และ เสริมสร้างอุปนิสัยการดำรงชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
3. เพื่อสร้างความสัมพันธ์กับหน่วยงานภายนอกในการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียงสู่การเป็นศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา

องค์ประกอบที่ 2 หลักการของศูนย์การเรียนรู้

1. **หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง** เป็นหลักคิดและแนวทางในการดำเนินชีวิตบนทาง สายกลางด้วยความพอประมาณ มีเหตุผล ภูมิคุ้มกัน ภายใต้เงื่อนไขความรอบรู้และมีคุณธรรม นำไปสู่ การพัฒนาด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรม สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการดำเนิน ชีวิต บูรณาการความรู้ศาสตร์พระราชา ศาสตร์สากล และศาสตร์ชาวบ้าน ตลอดจนการบริหาร สถานศึกษาจึงเป็นหลักการสำคัญของการพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา

2. **หลักการบริหารแบบมีส่วนร่วม** หลักการบริหารแบบมีส่วนร่วมเป็นแนวคิดทาง การบริหารที่เปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับสถานศึกษาทุกฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วม ใน การบริหารจัดการศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา ไม่ว่าจะ เป็นคณะกรรมการสถานศึกษา ผู้บริหาร ครู นักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน ตลอดจนหน่วยงานภายนอก ร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมทำ ร่วมรับผิดชอบในการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการศึกษา

3. **หลักการจัดการความรู้** เป็นแนวคิด ที่นำมาใช้ในการจัดการความรู้ในศูนย์การเรียนรู้ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาเพื่อจัดระบบความรู้เกี่ยวกับหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียงมาจัดทำเป็นฐานการเรียนรู้ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ภายในสถานศึกษา ตลอดจน การเผยแพร่ความรู้ให้หน่วยงานภายนอกที่สนใจ รวมถึงการพัฒนาสถานศึกษาอื่นให้เป็นสถานศึกษา พอเพียงหรือศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาได้

องค์ประกอบที่ 3 ปัจจัยนำเข้า

1. คณะกรรมการบริหารศูนย์การเรียนรู้

- 1.1 องค์ประกอบของคณะกรรมการบริหารศูนย์การเรียนรู้ ประกอบด้วย

1) คณะกรรมการสถานศึกษา	เป็นที่ปรึกษา
2) ผู้อำนวยการสถานศึกษา	ประธานกรรมการ
3) รองผู้อำนวยการ	รองประธานกรรมการ
4) หัวหน้างานหลักสูตร	กรรมการ
5) หัวหน้างานพัฒนาบุคลากร	กรรมการ
6) หัวหน้างานอาคารสถานที่	กรรมการ
7) หัวหน้างานประกันคุณภาพการศึกษา	กรรมการ
8) หัวหน้างานแผนงาน	กรรมการ
9) หัวหน้างานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	กรรมการ
10) ผู้แทนครูและบุคลากร	กรรมการ
11) หัวหน้าศูนย์การเรียนรู้	กรรมการและเลขานุการ
12) เจ้าหน้าที่ประจำศูนย์การเรียนรู้	ผู้ช่วยเลขานุการ

1.2 หน้าที่ของคณะกรรมการบริหารศูนย์การเรียนรู้

- 1) วางแผน กำหนดแนวทางการดำเนินงานขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา
- 2) ส่งเสริม สนับสนุนการดำเนินงานขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาในด้านการพัฒนาความรู้บุคลากรและผู้เรียน การจัดสภาพแวดล้อมและแหล่งเรียน และการสร้างความสัมพันธ์กับหน่วยงานภายนอก
- 3) นิเทศ ติดตาม ประเมินผลการดำเนินงานด้านการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา
- 4) รายงานผลการดำเนินโครงการศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาต่อคณะกรรมการสถานศึกษา และหน่วยงานต้นสังกัด
- 5) ปฏิบัติหน้าที่อื่นที่ได้รับมอบหมายเกี่ยวข้องกับการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา

2. งบประมาณ นำมาใช้ในการขับเคลื่อนการดำเนินงานศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา จำแนกออกเป็น

2.1 งบประมาณภายในสถานศึกษา เป็นงบประมาณซึ่งได้จากงบอุดหนุนรายหัวงบกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เป็นต้น

2.2 งบประมาณภายนอกสถานศึกษา เป็นงบประมาณซึ่งได้จากการสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอก เช่น การระดมทรัพยากรจัดหารายได้ของสถานศึกษาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรืองบบริจาคสนับสนุนจากหน่วยงานอื่นๆ เป็นต้น

3. วัสดุ อุปกรณ์ ที่ใช้ในการบริหารศูนย์การเรียนรู้ ประกอบด้วย

3.1 สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ การเรียนการสอนในโรงเรียน เป็นสื่อที่ใช้ในการขับเคลื่อนการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เช่น คอมพิวเตอร์ เทคโนโลยีสารสนเทศ ใบความรู้ ใบงาน หนังสือ เอกสาร ประกอบการจัดการเรียนรู้ เป็นต้น

3.2 วัสดุ อุปกรณ์ในท้องถิ่น เป็นอุปกรณ์ที่สนับสนุนการจัดการเรียนรู้ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงซึ่งหาได้ทั่วไปในท้องถิ่น เพื่อนำมาเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาฐานการเรียนรู้และจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสม มีความสอดคล้องกับการวิถีชีวิตของประชาชนในท้องถิ่น

4. ขอบข่ายงานในศูนย์การเรียนรู้ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการศึกษา ประกอบด้วย

4.1 งานการจัดการเรียนรู้ มีบทบาทและหน้าที่ในการจัดการเรียนรู้ กำหนดเนื้อหาความรู้ประจำฐานการเรียนรู้ มีวิทยากรประจำฐาน และแนวทางการใช้ฐานการเรียนรู้ ตลอดจนการเผยแพร่ความรู้ให้กับหน่วยงานภายนอก

4.2 งานพัฒนาบุคลากรและนักเรียน มีบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบในการอบรมพัฒนาบุคลากรและนักเรียนให้มีความรู้ ความเข้าใจหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา จัดระบบข้อมูลสารสนเทศด้านการพัฒนาบุคลากร และรวบรวมผลงานของบุคลากรและนักเรียนซึ่งเกิดจากการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา

4.3 งานสภาพแวดล้อมและแหล่งเรียนรู้ มีบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบด้านการพัฒนาสภาพแวดล้อมแหล่งเรียนรู้ ห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ ฐานการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา จัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศการใช้งานแหล่งเรียนรู้และฐานการเรียนรู้ ตลอดจนรายงานผลการใช้แหล่งเรียนรู้และฐานการเรียนรู้ให้กับคณะกรรมการบริหารศูนย์การเรียนรู้

4.4 งานความสัมพันธ์กับสถานศึกษาอื่นและหน่วยงานภายนอก มีหน้าที่ติดต่อประสานงาน วางแผนเตรียมการบริหารจัดการต้อนรับสถานศึกษาอื่นที่มีความประสงค์จะเข้าศึกษาดูงาน แลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อพัฒนาให้เป็นสถานศึกษาพอเพียงและศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา จัดเก็บระบบสารสนเทศของหน่วยงานภายนอกที่ขอใช้บริการศูนย์การเรียนรู้

องค์ประกอบที่ 4 กระบวนการบริหาร

ขั้นตอนที่ 1 การเตรียมพร้อม เป็นการเตรียมความพร้อมในการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาและการดำเนินงานศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาโดยเตรียมความพร้อมคณะกรรมการสถานศึกษา ผู้บริหาร ครู นักเรียน และผู้ปกครองนักเรียน มีการวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา แผนปฏิบัติการประจำปี

เตรียมงบประมาณในการดำเนินงานเตรียมพร้อมด้านอาคารสถานที่ แหล่งเรียนรู้ พัฒนาฐานการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และเตรียมความพร้อมในการรับการศึกษาดูงานจากหน่วยงานภายนอก

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนาบุคลากรและนักเรียน เป็นการพัฒนาความรู้ของบุคลากรในสถานศึกษา ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้บริหาร ครู บุคลากร นักเรียนแกนนำ ตลอดจนนักเรียนทุกคนให้มีความรู้ความเข้าใจในการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติทั้งในสถานศึกษาและในชีวิตประจำวัน ตลอดจนการพัฒนาความสามารถในการเป็นแกนนำถ่ายทอดความรู้ให้กับหน่วยงานภายนอกโดยใช้วิธีการพัฒนาที่หลากหลาย เช่น การฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ ส่งเสริมให้ศึกษาด้วยตนเองจากสื่อการเรียนรู้ต่างๆ การศึกษาดูงานกับหน่วยงานอื่น จัดค่ายอบรมแกนนำฝึกปฏิบัติการเป็นวิทยากร เป็นต้น

ขั้นตอนที่ 3 การจัดสภาพแวดล้อมและแหล่งเรียนรู้ เป็นการจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อมและแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และการเป็นศูนย์การเรียนรู้รองรับการศึกษาดูงานจากหน่วยงานภายนอก ประกอบด้วย

3.1 จัดอาคาร สถานที่ และสิ่งแวดล้อม เปิดโอกาสให้ครูและนักเรียนมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม อาคาร สถานที่ จัดให้มีผู้รับผิดชอบในการใช้ บำรุงรักษาอาคารสถานที่ให้เอื้อต่อการเรียนรู้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เปิดโอกาสให้ชุมชน หรือหน่วยงานอื่นได้ใช้ประโยชน์ และมีส่วนร่วมในการส่งเสริม สนับสนุนการดูแลรักษาและพัฒนาอาคารสถานที่ สภาพแวดล้อมของสถานศึกษาอย่างสม่ำเสมอ

3.2 จัดฐานเรียนรู้เกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงภายในสถานศึกษาที่ สอดคล้องกับภูมิสังคมของสถานศึกษา มีการจัดการอย่างพอเพียง มีสื่อประกอบการเรียนรู้ ฐานการเรียนรู้ มีวิทยากรรับผิดชอบฐานการเรียนรู้ มีกิจกรรมการเรียนรู้ในการเสริมสร้างอุปนิสัยอยู่อย่างพอเพียง จัดให้มีการประเมินผลการใช้ฐานการเรียนรู้และกิจกรรมการเรียนรู้ มีการพัฒนาฐานการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ฐานการเรียนรู้ที่สำคัญ เช่น พระราชประวัติ พระราชกรณียกิจ หลักการทรงงาน หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เกษตรทฤษฎีใหม่ พืชผักสวนครัว งานอาชีพ หรือ ฐานการเรียนรู้บูรณาการ 8 กลุ่มสาระ เป็นต้น

ขั้นตอนที่ 4 การจัดการเรียนรู้ เพื่อเป็นการปลูกฝังหลักคิดตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยการจัดการเรียนการสอนบูรณาการในหลักสูตรสถานศึกษา เช่น เปิดรายวิชาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นรายวิชาเพิ่มเติม บูรณาการการเรียนการสอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม กลุ่มสาระอื่นๆ หรือกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร ค่าอบรมพัฒนาความรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นต้น มีการจัดกิจกรรม การเรียนรู้ที่หลากหลายมีสื่อ แหล่งเรียนรู้ ฐานการเรียนรู้ที่หลากหลาย ตามบริบทของโรงเรียนและลักษณะชุมชน

ขั้นตอนที่ 5 การสร้างเครือข่าย ขยายความรู้ เป็นการดำเนินการในการขยายผลการขับเคลื่อนศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาร่วมกับหน่วยงานภายนอก ด้วยการเป็นสถานที่ศึกษาดูงานการจัดการศึกษาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง บุคลากรและนักเรียนแกนนำสามารถเป็นวิทยากรและพี่เลี้ยงให้กับสถานศึกษาอื่นในการขยายผลอย่างมีคุณภาพและมีประสิทธิภาพลงสู่เครือข่ายต่างๆ ประสานความร่วมมือกับหน่วยงานต่างๆ จนสามารถ พัฒนาสถานศึกษาอื่นเป็นสถานศึกษาพอเพียงหรือศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาได้

ขั้นตอนที่ 6 การควบคุม ติดตาม ประเมินผล เป็นการกำกับติดตาม ประเมินผลการดำเนินงานศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา โดยการกำหนดมาตรฐานการทำงานของศูนย์การเรียนรู้ ประเมินผลการดำเนินงาน มีการจัดทำสรุปรายงานผลการดำเนินงานนำเสนอให้กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและหน่วยงานต้นสังกัดเป็นประจำทุกปี

องค์ประกอบที่ 5 ผลลัพธ์

1. คุณภาพผู้เรียน มีความรู้ ความเข้าใจในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นแกนนำในการจัดกิจกรรมขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงภายในและภายนอกสถานศึกษา

2. คุณภาพบุคลากร มีความรู้ ความเข้าใจในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง น้อมนำมาใช้ในการปฏิบัติงาน เป็นแกนนำในการจัดกิจกรรมขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงภายในและภายนอกสถานศึกษา

3. บรรยากาศ สภาพแวดล้อมและแหล่งเรียนรู้ ในสถานศึกษาที่เอื้อต่อการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีฐานการเรียนรู้ที่เหมาะสม

4. ความสัมพันธ์กับหน่วยงานภายนอก มีการ ประสานความร่วมมือกับหน่วยงานต่างๆ ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สามารถพัฒนาสถานศึกษาอื่นให้เป็นสถานศึกษาพอเพียงหรือศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาร่วมกับหน่วยงานภายนอกได้

องค์ประกอบที่ 6 แนวทางการประเมิน

1. คณะกรรมการประเมินผลการดำเนินงานศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา ควรประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนชุมชน ผู้บริหาร ผู้แทนครูและบุคลากร ผู้รับผิดชอบศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา

2. ประเด็นการประเมิน

2.1 คุณภาพผู้เรียน

2.1.1 นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจและปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2.1.2 นักเรียนแกนนำสามารถถ่ายทอดประสบการณ์การนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงขยายผลสู่ภายนอกสถานศึกษา

2.2 คุณภาพบุคลากร

2.2.2 บุคลากรมีความรู้ ความเข้าใจและปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2.2.3 บุคลากร นำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการบริหาร/การปฏิบัติงานในสถานศึกษา

2.2.4 บุคลากรสามารถถ่ายทอดประสบการณ์การนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงขยายผลสู่ภายนอกสถานศึกษา

2.3 บรรยากาศ สภาพแวดล้อมและแหล่งเรียนรู้

มีการจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม และฐานการเรียนรู้ในสถานศึกษาที่เอื้อต่อการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา

2.4 ความสัมพันธ์กับหน่วยงานภายนอก

2.4.1 มีการสร้างความสัมพันธ์กับหน่วยงานภายนอกและสถานศึกษาอื่นในการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2.4.2 ขยายผลการดำเนินงาน ประสานความร่วมมือในการพัฒนาสถานศึกษาอื่นให้เป็นสถานศึกษาพอเพียงหรือศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา

3. วิธีการประเมิน

3.1 ใช้แบบทดสอบความรู้เกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

3.2 สัมภาษณ์บุคลากร และนักเรียน

3.3 ใช้แบบสอบถามผู้เกี่ยวข้อง

3.4 พิจารณาจากรายงานและเอกสารที่เกี่ยวข้อง

เงื่อนไขความสำเร็จ

1. ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำ และเป็นแกนนำในการขับเคลื่อนการดำเนินงานศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา

2. บุคลากรมีความตระหนักรู้ และเห็นความสำคัญในการขับเคลื่อนการดำเนินงานศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา

ตอนที่ 3 ผลการประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการบริหาร
ศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา
เขตภาคเหนือ

ตาราง 10 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความเป็นไปได้และความเป็น
ประโยชน์ของรูปแบบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้าน
การศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตภาคเหนือโดยภาพรวม ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร
สถานศึกษา

รูปแบบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตภาคเหนือ	ความเป็นไปได้			ความเป็นประโยชน์		
	\bar{x}	S.D.	แปลผล	\bar{x}	S.D.	แปลผล
องค์ประกอบที่ 1 วัตถุประสงค์ของศูนย์การ เรียนรู้	4.38	0.45	มาก	4.26	0.42	มาก
องค์ประกอบที่ 2 หลักการของศูนย์การเรียนรู้	3.89	0.38	มาก	3.90	0.36	มาก
องค์ประกอบที่ 3 ปัจจัยนำเข้า	4.10	0.37	มาก	4.03	0.39	มาก
องค์ประกอบที่ 4 กระบวนการบริหาร	4.02	0.39	มาก	3.97	0.37	มาก
องค์ประกอบที่ 5 ผลลัพธ์	3.89	0.37	มาก	3.93	0.42	มาก
องค์ประกอบที่ 6 แนวทางการประเมิน	3.89	0.42	มาก	3.88	0.45	มาก
เงื่อนไขความสำเร็จ	4.19	0.56	มาก	3.96	0.49	มาก
รวม	4.05	0.32	มาก	3.99	0.29	มาก

จากตาราง 10 พบว่า ผลการประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบ
การบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาในโรงเรียน
มัธยมศึกษาเขตภาคเหนือ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษามีความคิดเห็นว่าในภาพรวม
มีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก และมีความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมาก โดยผ่านเกณฑ์
การประเมินทุกองค์ประกอบ

ตาราง 11 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตภาคเหนือ ในองค์ประกอบที่ 1 วัตถุประสงค์ของศูนย์การเรียนรู้ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา

องค์ประกอบที่ 1 วัตถุประสงค์ของ ศูนย์การเรียนรู้	ความเป็นไปได้			ความเป็นประโยชน์		
	\bar{x}	S.D.	แปลผล	\bar{x}	S.D.	แปลผล
1. เพื่อพัฒนาบุคลากรและนักเรียนให้มี ความรู้ ความเข้าใจ เจตคติและปฏิบัติตนใน การดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียง สามารถเป็นแกนนำในการขยายผล สู่หน่วยงานภายนอก	4.51	0.87	มากที่สุด	4.38	0.91	มาก
2. เพื่อพัฒนาสภาพแวดล้อม แหล่งเรียนรู้ของ สถานศึกษาให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้และ เสริมสร้างอุปนิสัยการดำรงชีวิตตามหลัก ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	4.67	0.79	มากที่สุด	4.52	0.74	มาก
3. เพื่อสร้างความสัมพันธ์กับหน่วยงาน ภายนอกในการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียงสู่การเป็นศูนย์การเรียนรู้ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้าน การศึกษา	3.95	0.95	มาก	3.89	0.92	มาก
รวม	4.38	0.45	มาก	4.26	0.42	มาก

จากตาราง 11 พบว่า ผลการประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตภาคเหนือ ในองค์ประกอบที่ 1 วัตถุประสงค์ของศูนย์การเรียนรู้ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษามีความคิดเห็นว่าในภาพรวมมีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก และมีความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมาก

ตาราง 12 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตภาคเหนือ ในองค์ประกอบที่ 2 หลักการของศูนย์การเรียนรู้ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา

องค์ประกอบที่ 2 หลักการ ของศูนย์การเรียนรู้	ความเป็นไปได้			ความเป็นประโยชน์		
	\bar{x}	S.D.	แปลผล	\bar{x}	S.D.	แปลผล
1. หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	3.65	0.84	มาก	3.68	0.90	มาก
2. หลักการมีส่วนร่วม	4.12	0.95	มาก	4.05	0.89	มาก
3. หลักการจัดการความรู้	3.90	0.77	มาก	3.94	0.68	มาก
รวม	3.89	0.38	มาก	3.90	0.36	มาก

จากตาราง 12 พบว่า ผลการประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตภาคเหนือ ในองค์ประกอบที่ 2 หลักการของศูนย์การเรียนรู้ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษามีความคิดเห็นว่าในภาพรวมมีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก และมีความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมาก

ตาราง 13 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตภาคเหนือ ในองค์ประกอบที่ 3 ปัจจัยนำเข้า ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา

องค์ประกอบที่ 3 ปัจจัยนำเข้า	ความเป็นไปได้			ความเป็นประโยชน์		
	\bar{x}	S.D.	แปลผล	\bar{x}	S.D.	แปลผล
3.1 คณะกรรมการบริหารศูนย์การเรียนรู้						
3.1.1 องค์ประกอบของคณะกรรมการบริหารศูนย์การเรียนรู้	4.15	0.77	มาก	3.98	0.81	มาก
3.1.2 หน้าที่ของคณะกรรมการบริหารศูนย์การเรียนรู้	4.23	0.98	มาก	4.13	0.95	มาก
3.2 งบประมาณ						
3.2.1 งบประมาณภายในสถานศึกษา	4.52	1.05	มากที่สุด	4.39	0.98	มาก
3.2.2 งบประมาณภายนอก	3.97	0.96	มาก	3.86	0.86	มาก

องค์ประกอบที่ 3 ปัจจัยนำเข้า	ความเป็นไปได้			ความเป็นประโยชน์		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล
3.3 วัสดุ อุปกรณ์						
3.3.1 สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ การเรียนการสอน เทคโนโลยีดิจิทัล	4.09	0.92	มาก	4.13	0.87	มาก
3.3.2 วัสดุ อุปกรณ์ในห้องเรียน	4.51	0.88	มากที่สุด	4.25	0.91	มาก
3.4 ขอบข่ายงานในศูนย์การเรียนรู้						
3.4.1 งานการจัดการเรียนรู้	3.85	0.92	มาก	3.79	1.02	มาก
3.4.2 งานพัฒนาบุคลากรและนักเรียน	3.67	0.87	มาก	3.71	0.79	มาก
3.4.3 งานจัดการแหล่งเรียนรู้	3.95	1.05	มาก	3.89	1.02	มาก
3.4.4 งานความสัมพันธ์กับสถานศึกษาอื่น และหน่วยงานภายนอก	4.05	0.96	มาก	4.12	0.93	มาก
รวม	4.10	0.37	มาก	4.03	0.39	มาก

จากตาราง 13 พบว่า ผลการประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตภาคเหนือ ในองค์ประกอบที่ 3 ปัจจัยนำเข้าตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษามีความคิดเห็นว่าในภาพรวมมีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากและมีความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมาก

ตาราง 14 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตภาคเหนือ ในองค์ประกอบที่ 4 กระบวนการบริหารตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา

องค์ประกอบที่ 4 กระบวนการบริหาร	ความเป็นไปได้			ความเป็นประโยชน์		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล
ขั้นตอนที่ 1 การเตรียมพร้อม	4.18	0.87	มาก	4.22	0.91	มาก
ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนาบุคลากรและนักเรียน	3.92	0.79	มาก	3.93	0.79	มาก
ขั้นตอนที่ 3 การจัดสภาพแวดล้อมและแหล่ง เรียนรู้	4.05	0.83	มาก	4.06	0.85	มาก
ขั้นตอนที่ 4 การจัดการเรียนรู้	4.09	0.82	มาก	4.03	0.83	มาก
ขั้นตอนที่ 5 การสร้างเครือข่าย ขยายความรู้	3.87	0.82	มาก	3.88	0.84	มาก
ขั้นตอนที่ 6 การควบคุม ติดตามและประเมินผล	4.13	0.71	มาก	4.15	0.74	มาก
รวม	4.02	0.39	มาก	3.97	0.37	มาก

จากตาราง 14 พบว่า ผลการประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตภาคเหนือ ในองค์ประกอบที่ 4 กระบวนการบริหารตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษามีความคิดเห็นว่าในภาพรวมมีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากและมีความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมาก

ตาราง 15 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตภาคเหนือ ในองค์ประกอบที่ 5 ผลลัพธ์ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา

องค์ประกอบที่ 5 ผลลัพธ์	ความเป็นไปได้			ความเป็นประโยชน์		
	\bar{x}	S.D.	แปลผล	\bar{x}	S.D.	แปลผล
5.1 คุณภาพผู้เรียน	3.78	0.78	มาก	3.81	0.81	มาก
5.2 คุณภาพบุคลากร	3.93	0.94	มาก	3.96	0.96	มาก
5.3 บรรยากาศ สภาพแวดล้อมและแหล่งเรียนรู้	4.06	0.83	มาก	4.12	0.79	มาก
5.4 ความสัมพันธ์กับหน่วยงานภายนอก	3.79	0.77	มาก	3.83	0.75	มาก
รวม	3.89	0.37	มาก	3.93	0.42	มาก

จากตาราง 15 พบว่า ผลการประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตภาคเหนือ ในองค์ประกอบที่ 5 ผลลัพธ์ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษามีความคิดเห็นว่าในภาพรวมมีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากและมีความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมาก

ตาราง 16 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษานในโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตภาคเหนือ ในองค์ประกอบที่ 6 แนวทางการประเมินตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา

องค์ประกอบที่ 6 แนวทางการประเมิน	ความเป็นไปได้			ความเป็นประโยชน์		
	\bar{x}	S.D.	แปลผล	\bar{x}	S.D.	แปลผล
6.1 คณะกรรมการประเมิน	3.86	0.98	มาก	3.87	1.02	มาก
6.2 ประเด็นการประเมิน	3.98	0.86	มาก	3.95	0.91	มาก
6.3 วิธีการประเมิน	3.87	0.75	มาก	3.83	0.78	มาก
รวม	3.89	0.42	มาก	3.88	0.45	มาก

จากตาราง 16 พบว่า ผลการประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษานในโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตภาคเหนือ ในองค์ประกอบที่ 6 แนวทางการประเมินตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษามีความคิดเห็นว่าในภาพรวมมีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากและมีความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมาก

ตาราง 17 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษานในโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตภาคเหนือ ในเงื่อนไขความสำเร็จ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา

เงื่อนไขความสำเร็จ	ความเป็นไปได้			ความเป็นประโยชน์		
	\bar{x}	S.D.	แปลผล	\bar{x}	S.D.	แปลผล
1. ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำ และเป็นแกนนำในการขับเคลื่อนการดำเนินงานศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาน	4.23	0.94	มาก	4.25	0.96	มาก
2. บุคลากรมีความตระหนัก และเห็นความสำคัญในการขับเคลื่อนการดำเนินงานศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาน	4.16	0.87	มาก	4.06	0.92	มาก
รวม	4.19	0.56	มาก	3.96	0.49	มาก

จากตาราง 17 ผลการประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตภาคเหนือ ด้านเงื่อนไขความสำเร็จ พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีความคิดเห็นว่ามีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก และมีความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมาก

ตอนที่ 4 รูปแบบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตภาคเหนือ

รูปแบบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตภาคเหนือ ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ และเงื่อนไขความสำเร็จ ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 วัตถุประสงค์ของศูนย์การเรียนรู้

องค์ประกอบที่ 2 หลักการของศูนย์การเรียนรู้

องค์ประกอบที่ 3 ปัจจัยนำเข้า

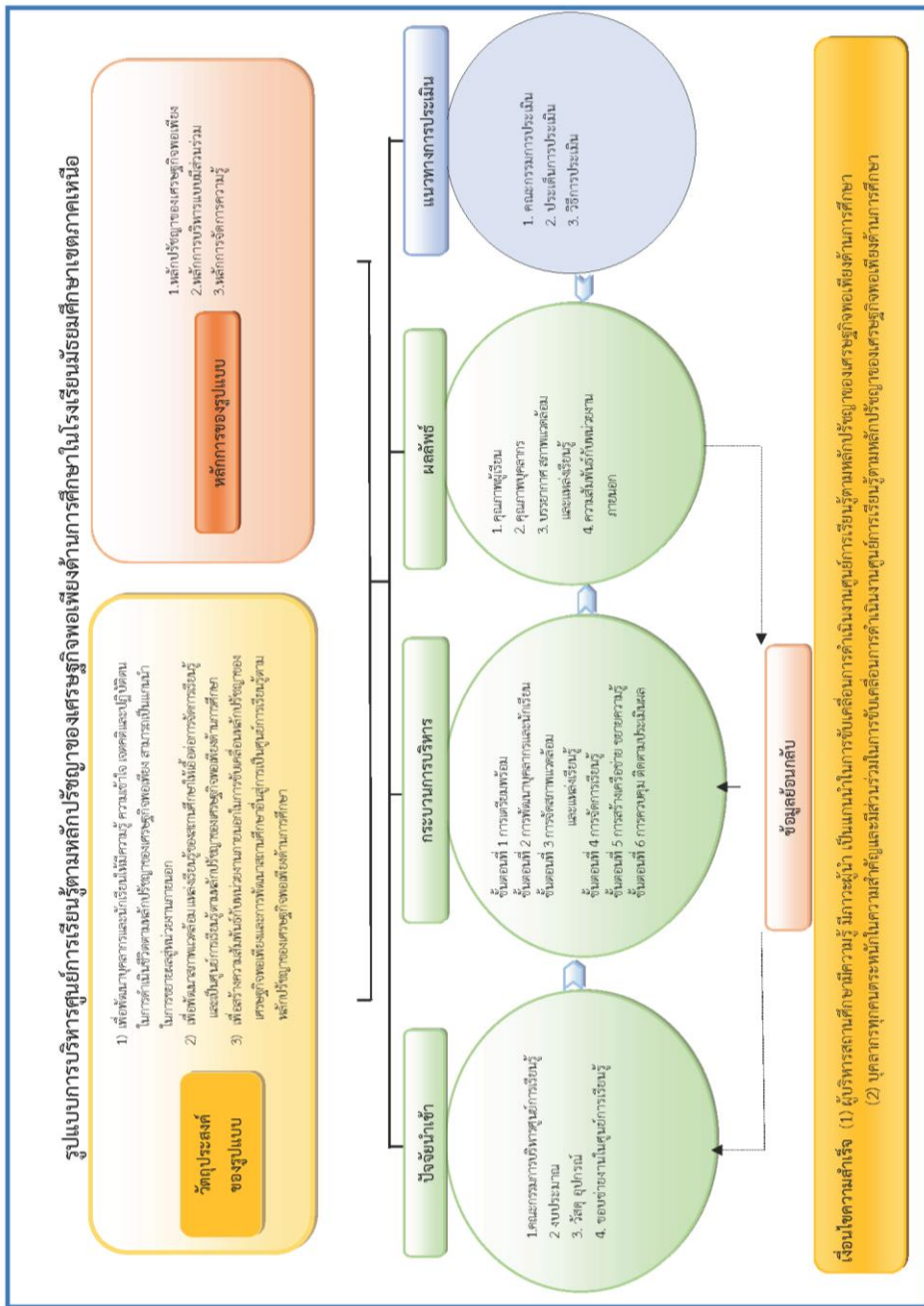
องค์ประกอบที่ 4 กระบวนการบริหาร

องค์ประกอบที่ 5 ผลลัพธ์

องค์ประกอบที่ 6 แนวทางการประเมิน

เงื่อนไขความสำเร็จ

รูปแบบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตภาคเหนือ ดังแสดงในภาพ 8

ภาพ 8 แสดงรูปแบบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาเขตภาคเหนือ (ฉบับสมบูรณ์)

จากภาพ 8 แสดงรูปแบบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตภาคเหนือ ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ และเงื่อนไขความสำเร็จ ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 วัตถุประสงค์ของศูนย์การเรียนรู้

1. เพื่อพัฒนาบุคลากรและนักเรียนให้มีความรู้ ความเข้าใจ เจตคติและปฏิบัติตน ในการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สามารถเป็นแกนนำในการขยายผล สู่หน่วยงานภายนอก

2. เพื่อพัฒนาสภาพแวดล้อม แหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้และ เสริมสร้างอุปนิสัยการดำรงชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

3. เพื่อสร้างความสัมพันธ์กับหน่วยงานภายนอกในการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียงสู่การเป็นศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา

องค์ประกอบที่ 2 หลักการของศูนย์การเรียนรู้

1. **หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง** เป็นหลักคิดและแนวทางในการดำเนินชีวิตบนทาง สายกลางด้วยความพอประมาณ มีเหตุผล ภูมิคุ้มกัน ภายใต้เงื่อนไขความรอบรู้และมีคุณธรรม นำไปสู่ การพัฒนาด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรม สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการดำเนิน ชีวิต บูรณาการความรู้ศาสตร์พระราชา ศาสตร์สากล และศาสตร์ชาวบ้าน ตลอดจนการบริหาร สถานศึกษาจึงเป็นหลักการสำคัญของการพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา

2. **หลักการบริหารแบบมีส่วนร่วม** หลักการบริหารแบบมีส่วนร่วมเป็นแนวคิดทาง การบริหารที่เปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับสถานศึกษาทุกฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วม ในการบริหารจัดการศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา ไม่ว่าจะ เป็นคณะกรรมการสถานศึกษา ผู้บริหาร ครู นักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน ตลอดจนหน่วยงานภายนอก ร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมทำ ร่วมรับผิดชอบในการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการศึกษา

3. **หลักการจัดการความรู้** เป็นแนวคิด ที่นำมาใช้ในการจัดการความรู้ในศูนย์การเรียนรู้ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาเพื่อจัดระบบความรู้เกี่ยวกับหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียงมาจัดทำเป็นฐานการเรียนรู้ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ภายในสถานศึกษา ตลอดจน การเผยแพร่ความรู้ให้หน่วยงานภายนอกที่สนใจ รวมถึงการพัฒนาสถานศึกษาอื่นให้เป็นสถานศึกษา พอเพียงหรือศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาได้

องค์ประกอบที่ 3 ปัจจัยนำเข้า

1. คณะกรรมการบริหารศูนย์การเรียนรู้

1.1 องค์ประกอบของคณะกรรมการบริหารศูนย์การเรียนรู้ ประกอบด้วย

1) คณะกรรมการสถานศึกษา	เป็นที่ปรึกษา
2) ผู้อำนวยการสถานศึกษา	ประธานกรรมการ
3) รองผู้อำนวยการ	รองประธานกรรมการ
4) หัวหน้างานหลักสูตร	กรรมการ
5) หัวหน้างานพัฒนาบุคลากร	กรรมการ
6) หัวหน้างานอาคารสถานที่	กรรมการ
7) หัวหน้างานประกันคุณภาพการศึกษา	กรรมการ
8) หัวหน้างานแผนงาน	กรรมการ
9) หัวหน้างานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	กรรมการ
10) ผู้แทนครูและบุคลากร	กรรมการ
11) หัวหน้าศูนย์การเรียนรู้	กรรมการและเลขานุการ
12) เจ้าหน้าที่ประจำศูนย์การเรียนรู้	ผู้ช่วยเลขานุการ

1.2 หน้าที่ของคณะกรรมการบริหารศูนย์การเรียนรู้

- 1) วางแผน กำหนดแนวทางการดำเนินงานขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา
- 2) ส่งเสริม สนับสนุนการดำเนินงานขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาในด้านการพัฒนาความรู้บุคลากรและผู้เรียน การจัดสภาพแวดล้อมและแหล่งเรียน และการสร้างความสัมพันธ์กับหน่วยงานภายนอก
- 3) นิเทศ ติดตาม ประเมินผลการดำเนินงานด้านการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา
- 4) รายงานผลการดำเนินโครงการศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาต่อคณะกรรมการสถานศึกษา และหน่วยงานต้นสังกัด
- 5) ปฏิบัติหน้าที่อื่นที่ได้รับมอบหมายเกี่ยวข้องกับการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา

2. งบประมาณ นำมาใช้ในการขับเคลื่อนการดำเนินงานศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา จำแนกออกเป็น

2.1 งบประมาณภายในสถานศึกษา เป็นงบประมาณซึ่งได้จากงบบุคลากรรายหัว งบกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เป็นต้น

2.2 งบประมาณภายนอกสถานศึกษา เป็นงบประมาณซึ่งได้จากการสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอก เช่น การระดมทรัพยากรจัดหารายได้ของสถานศึกษาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรืองบบริจาคสนับสนุนจากหน่วยงานอื่นๆ เป็นต้น

3. วัสดุ อุปกรณ์ ที่ใช้ในการบริหารศูนย์การเรียนรู้ ประกอบด้วย

3.1 สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ การเรียนการสอนในโรงเรียน เป็นสื่อที่ใช้ในการขับเคลื่อนการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เช่น คอมพิวเตอร์ เทคโนโลยีสารสนเทศใบความรู้ ใบงาน หนังสือ เอกสาร ประกอบการจัดการเรียนรู้ เป็นต้น

3.2 วัสดุ อุปกรณ์ในท้องถิ่น เป็นอุปกรณ์ที่สนับสนุนการจัดการเรียนรู้ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงซึ่งหาได้ทั่วไปในท้องถิ่น เพื่อนำมาเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาฐานการเรียนรู้ และจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสม มีความสอดคล้องกับการวิถีชีวิตของประชาชนในท้องถิ่น

4. ขอบข่ายงานในศูนย์การเรียนรู้ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา ประกอบด้วย

4.1 งานการจัดการเรียนรู้ มีบทบาทและหน้าที่ในการจัดการเรียนรู้ กำหนดเนื้อหาความรู้ประจำฐานการเรียนรู้ มีวิทยากรประจำฐาน และแนวทางการใช้ฐานการเรียนรู้ ตลอดจนการเผยแพร่ความรู้ให้กับหน่วยงานภายนอก

4.2 งานพัฒนาบุคลากรและนักเรียน มีบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบในการอบรมพัฒนาบุคลากรและนักเรียนให้มีความรู้ ความเข้าใจหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา จัดระบบข้อมูลสารสนเทศด้านการพัฒนาบุคลากร และรวบรวมผลงานของบุคลากรและนักเรียนซึ่งเกิดจากการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา

4.3 งานสภาพแวดล้อมและแหล่งเรียนรู้ มีบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบด้านการพัฒนาสภาพแวดล้อมแหล่งเรียนรู้ ห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ ฐานการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา จัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศการใช้งานแหล่งเรียนรู้และฐานการเรียนรู้ ตลอดจนรายงานผลการใช้แหล่งเรียนรู้และฐานการเรียนรู้ให้กับคณะกรรมการบริหารศูนย์การเรียนรู้

4.4 งานความสัมพันธ์กับสถานศึกษาอื่นและหน่วยงานภายนอก มีหน้าที่ติดต่อประสานงาน วางแผนเตรียมการบริหารจัดการต้อนรับสถานศึกษาอื่นที่มีความประสงค์จะเข้าศึกษาดูงาน แลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อพัฒนาให้เป็นสถานศึกษาพอเพียงและศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา จัดเก็บระบบสารสนเทศของหน่วยงานภายนอกที่ขอใช้บริการศูนย์การเรียนรู้

องค์ประกอบที่ 4 กระบวนการบริหาร

ขั้นตอนที่ 1 การเตรียมพร้อม เป็นการเตรียมความพร้อมในการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาและการดำเนินงานศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาโดยเตรียมความพร้อมคณะกรรมการสถานศึกษา ผู้บริหาร ครู นักเรียน และผู้ปกครองนักเรียน มีการวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา แผนปฏิบัติการประจำปี เตรียมงบประมาณในการดำเนินงานเตรียมพร้อมด้านอาคารสถานที่ แหล่งเรียนรู้ พัฒนาฐานการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และเตรียมความพร้อมในการรับการศึกษาดูงานจากหน่วยงานภายนอก

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนาบุคลากรและนักเรียน เป็นการพัฒนาความรู้ของบุคลากรในสถานศึกษา ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้บริหาร ครู บุคลากร นักเรียนแกนนำ ตลอดจนนักเรียนทุกคนให้มีความรู้ความเข้าใจในการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติทั้งในสถานศึกษาและในชีวิตประจำวัน ตลอดจนการพัฒนาความสามารถในการเป็นแกนนำถ่ายทอดความรู้ให้กับหน่วยงานภายนอกโดยใช้วิธีการพัฒนาที่หลากหลาย เช่น การฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ ส่งเสริมให้ศึกษาด้วยตนเองจากสื่อการเรียนรู้ต่างๆ การศึกษาดูงานกับหน่วยงานอื่น จัดค่ายอบรมแกนนำฝึกปฏิบัติการเป็นวิทยากร เป็นต้น

ขั้นตอนที่ 3 การจัดสภาพแวดล้อมและแหล่งเรียนรู้ เป็นการจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อมและแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และการเป็นศูนย์การเรียนรู้รองรับการศึกษาดูงานจากหน่วยงานภายนอก ประกอบด้วย

3.1 จัดอาคาร สถานที่ และสิ่งแวดล้อม เปิดโอกาสให้ครูและนักเรียนมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม อาคาร สถานที่ จัดให้มีผู้รับผิดชอบในการใช้ บำรุงรักษาอาคารสถานที่ให้เอื้อต่อการเรียนรู้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เปิดโอกาสให้ชุมชน หรือหน่วยงานอื่นได้ใช้ประโยชน์ และมีส่วนร่วมในการส่งเสริม สนับสนุนการดูแลรักษาและพัฒนาอาคารสถานที่ สภาพแวดล้อมของสถานศึกษาอย่างสม่ำเสมอ

3.2 จัดฐานเรียนรู้เกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงภายในสถานศึกษาที่สอดคล้องกับภูมิสังคมของสถานศึกษา มีการจัดการอย่างพอเพียง มีสื่อประกอบการเรียนรู้ ฐานการเรียนรู้ มีวิทยากรรับผิดชอบฐานการเรียนรู้ มีกิจกรรมการเรียนรู้ในการเสริมสร้างอุปนิสัยอยู่อย่างพอเพียง จัดให้มีการประเมินผลการใช้ฐานการเรียนรู้และกิจกรรมการเรียนรู้ มีการพัฒนาฐานการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ฐานการเรียนรู้ที่สำคัญ เช่น พระราชประวัติ พระราชกรณียกิจ หลักการทรงงาน หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เกษตรทฤษฎีใหม่ พืชผักสวนครัว งานอาชีพ หรือ ฐานการเรียนรู้บูรณาการ 8 กลุ่มสาระ เป็นต้น

ขั้นตอนที่ 4 การจัดการเรียนรู้ เพื่อเป็นการปลูกฝังหลักคิดตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยการจัดการเรียนการสอนบูรณาการในหลักสูตรสถานศึกษา เช่น เปิดรายวิชาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นรายวิชาเพิ่มเติม บูรณาการการเรียนการสอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม กลุ่มสาระอื่นๆ หรือกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร ค่ายอบรมพัฒนาความรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นต้น มีการจัดกิจกรรม การเรียนรู้ที่หลากหลายมีสื่อแหล่งเรียนรู้ฐานการเรียนรู้ที่หลากหลาย ตามบริบทของโรงเรียนและลักษณะชุมชน

ขั้นตอนที่ 5 การสร้างเครือข่าย ขยายความรู้ เป็นการดำเนินการในการขยายผลการขับเคลื่อนศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาให้แก่หน่วยงานภายนอก ด้วยการเป็นสถานที่ศึกษาดูงานการจัดการศึกษาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง บุคลากรและนักเรียนแกนนำสามารถเป็นวิทยากรและพี่เลี้ยงให้กับสถานศึกษาอื่นในการขยายผลอย่างมีคุณภาพและมีประสิทธิภาพลงสู่เครือข่ายต่างๆ ประสานความร่วมมือกับหน่วยงานต่างๆ จนสามารถพัฒนาสถานศึกษาอื่นเป็นสถานศึกษาพอเพียงหรือศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาได้

ขั้นตอนที่ 6 การควบคุม ติดตาม ประเมินผล เป็นการกำกับติดตาม ประเมินผลการดำเนินงานศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา โดยการกำหนดมาตรฐานการทำงานของศูนย์การเรียนรู้ ประเมินผลการดำเนินงาน มีการจัดทำสรุปรายงานผลการดำเนินงานนำเสนอให้กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและหน่วยงานต้นสังกัดเป็นประจำทุกปี

องค์ประกอบที่ 5 ผลลัพธ์

1. คุณภาพผู้เรียน มีความรู้ ความเข้าใจในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นแกนนำในการจัดกิจกรรมขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงภายในและภายนอกสถานศึกษา

2. คุณภาพบุคลากร มีความรู้ ความเข้าใจในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง น้อมนำมาใช้ในการปฏิบัติงาน เป็นแกนนำในการจัดกิจกรรมขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงภายในและภายนอกสถานศึกษา

3. บรรยากาศ สภาพแวดล้อมและแหล่งเรียนรู้ ในสถานศึกษาที่เอื้อต่อการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีฐานการเรียนรู้ที่เหมาะสม

4. ความสัมพันธ์กับหน่วยงานภายนอก มีการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานต่างๆ ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สามารถพัฒนาสถานศึกษาอื่นให้เป็นสถานศึกษาพอเพียงหรือศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาได้

องค์ประกอบที่ 6 แนวทางการประเมิน

1. คณะกรรมการประเมินผลการดำเนินงานศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา ควรประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก ผู้แทนผู้ประกอบการ ผู้แทนชุมชน ผู้บริหาร ผู้แทนครูและบุคลากร ผู้รับผิดชอบศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา

2. ประเด็นการประเมิน

2.1 คุณภาพผู้เรียน

2.1.1 นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจและปฏิบัติตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2.1.2 นักเรียนแกนนำสามารถถ่ายทอดประสบการณ์การนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงขยายผลสู่ภายนอกสถานศึกษา

2.2 คุณภาพบุคลากร

2.2.2 บุคลากรมีความรู้ ความเข้าใจและปฏิบัติตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2.2.3 บุคลากร นำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการบริหาร/การปฏิบัติงานในสถานศึกษา

2.2.4 บุคลากรสามารถถ่ายทอดประสบการณ์การนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงขยายผลสู่ภายนอกสถานศึกษา

2.3 บรรยากาศ สภาพแวดล้อมและแหล่งเรียนรู้

มีการจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม และฐานการเรียนรู้ในสถานศึกษาที่เอื้อต่อการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา

2.4 ความสัมพันธ์กับหน่วยงานภายนอก

2.4.1 มีการสร้างความสัมพันธ์กับหน่วยงานภายนอกและสถานศึกษาอื่นในการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2.4.2 ขยายผลการดำเนินงาน ประสานความร่วมมือในการพัฒนาสถานศึกษาอื่นให้เป็นสถานศึกษาพอเพียงหรือศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา

3. วิธีการประเมิน

3.1 ใช้แบบทดสอบความรู้เกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

3.2 สัมภาษณ์บุคลากร และนักเรียน

3.3 ใช้แบบสอบถามผู้เกี่ยวข้อง

3.4 พิจารณาจากรายงานและเอกสารที่เกี่ยวข้อง

เงื่อนไขความสำเร็จ

1. ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำ และเป็นแกนนำในการขับเคลื่อนการดำเนินงาน ศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา
2. บุคลากรมีความตระหนัก และเห็นความสำคัญในการขับเคลื่อนการดำเนินงาน ศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา

ผลการตรวจสอบความเหมาะสม และผลการประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตภาคเหนือ

ผลการตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตภาคเหนือ ผู้ทรงคุณวุฒิ มีความเห็นเป็นฉันทามติว่ามีความเหมาะสม

ส่วนผลการประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตภาคเหนือผู้บริหารสถานศึกษามีความคิดเห็นว่ามีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก และมีความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมาก

บทที่ 5

บทสรุป

การวิจัยเรื่อง “การพัฒนารูปแบบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตภาคเหนือ” เป็นการศึกษาวิจัยและพัฒนา (Research and Development: R&D) มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตภาคเหนือ โดยมีขั้นตอนการดำเนินการวิจัย 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบและแนวทางการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตภาคเหนือ แบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน ประกอบด้วย ขั้นที่ 1.1 การศึกษาองค์ประกอบของการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตภาคเหนือ โดยการสังเคราะห์เอกสาร ขั้นที่ 1.2 การศึกษาแนวทางการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตภาคเหนือโดยศึกษาจากโรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice) จำนวน 3 แห่ง ขั้นที่ 1.3 การศึกษาแนวทางการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตภาคเหนือโดยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างและตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตภาคเหนือ แบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน ประกอบด้วย ขั้นที่ 2.1 การยกร่างรูปแบบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตภาคเหนือ ขั้นที่ 2.2 การตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา เขตภาคเหนือ โดยผู้ทรงคุณวุฒิด้วยการจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ขั้นตอนที่ 3 การประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตภาคเหนือโดยผู้บริหารโรงเรียน ใช้แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนที่ผ่านการรับรองเป็นศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา จำนวน 45 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

สรุปผลการวิจัย

รูปแบบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา ในโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตภาคเหนือ ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ และเงื่อนไขความสำเร็จ ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 วัตถุประสงค์ของศูนย์การเรียนรู้

1.1 เพื่อพัฒนาบุคลากรและนักเรียนให้มีความรู้ ความเข้าใจ เจตคติและปฏิบัติตน ในการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สามารถเป็นแกนนำในการขยายผล สู่หน่วยงานภายนอก

1.2 เพื่อพัฒนาสภาพแวดล้อม แหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้และ เสริมสร้างอุปนิสัยการดำรงชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

1.3 เพื่อสร้างความสัมพันธ์กับหน่วยงานภายนอกในการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียงสู่การเป็นศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา

องค์ประกอบที่ 2 หลักการของศูนย์การเรียนรู้

2.1 **หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง** เป็นหลักคิดและแนวทางในการดำเนินชีวิตบน ทางสายกลางด้วยความพอประมาณ มีเหตุผล ภูมิคุ้มกัน ภายใต้เงื่อนไขความรอบรู้และมีคุณธรรม นำไปสู่การพัฒนาด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรม สามารถนำมาประยุกต์ใช้ ในการดำเนินชีวิต บูรณาการความรู้ศาสตร์พระราชา ศาสตร์สากล และศาสตร์ชาวบ้าน ตลอดจน การบริหารสถานศึกษาจึงเป็นหลักการสำคัญของการพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นศูนย์การเรียนรู้ตาม หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา

2.2 **หลักการบริหารแบบมีส่วนร่วม** หลักการบริหารแบบมีส่วนร่วมเป็นแนวคิดทาง การบริหารที่เปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับสถานศึกษาทุกฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วม ใน การบริหารจัดการศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา ไม่ว่าจะ เป็นคณะกรรมการสถานศึกษา ผู้บริหาร ครู นักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน ตลอดจนหน่วยงานภายนอก ร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมทำ ร่วมรับผิดชอบในการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการศึกษา

2.3 **หลักการจัดการความรู้** เป็นแนวคิดที่นำมาใช้ในการจัดการความรู้ในศูนย์การเรียนรู้ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาเพื่อจัดระบบความรู้เกี่ยวกับหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียงมาจัดทำเป็นฐานการเรียนรู้ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ภายในสถานศึกษา ตลอดจน การเผยแพร่ความรู้ให้หน่วยงานภายนอกที่สนใจ รวมถึงการพัฒนาสถานศึกษาอื่นให้เป็นสถานศึกษา พอเพียงหรือศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาได้

องค์ประกอบที่ 3 ปัจจัยนำเข้า

3.1 คณะกรรมการบริหารศูนย์การเรียนรู้

3.1.1 องค์ประกอบของคณะกรรมการบริหารศูนย์การเรียนรู้ ประกอบด้วย

1) คณะกรรมการสถานศึกษา	เป็นที่ปรึกษา
2) ผู้อำนวยการสถานศึกษา	ประธานกรรมการ
3) รองผู้อำนวยการ	รองประธานกรรมการ
4) หัวหน้างานหลักสูตร	กรรมการ
5) หัวหน้างานพัฒนาบุคลากร	กรรมการ
6) หัวหน้างานอาคารสถานที่	กรรมการ
7) หัวหน้างานประกันคุณภาพการศึกษา	กรรมการ
8) หัวหน้างานแผนงาน	กรรมการ
9) หัวหน้างานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	กรรมการ
10) ผู้แทนครูและบุคลากร	กรรมการ
11) หัวหน้าศูนย์การเรียนรู้	กรรมการและเลขานุการ
12) เจ้าหน้าที่ประจำศูนย์การเรียนรู้	ผู้ช่วยเลขานุการ

3.1.2 หน้าที่ของคณะกรรมการบริหารศูนย์การเรียนรู้

- 1) วางแผน กำหนดแนวทางการดำเนินงานขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา
- 2) ส่งเสริม สนับสนุนการดำเนินงานขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาในด้านการพัฒนาความรู้บุคลากรและผู้เรียน การจัดสภาพแวดล้อมและแหล่งเรียน และการสร้างความสัมพันธ์กับหน่วยงานภายนอก
- 3) นิเทศ ติดตาม ประเมินผลการดำเนินงานด้านการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา
- 4) รายงานผลการดำเนินโครงการศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาต่อคณะกรรมการสถานศึกษา และหน่วยงานต้นสังกัด
- 5) ปฏิบัติหน้าที่อื่นที่ได้รับมอบหมายเกี่ยวข้องกับการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา

3.2 งบประมาณ นำมาใช้ในการขับเคลื่อนการดำเนินงานศูนย์การเรียนรู้ตามหลัก

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา จำแนกออกเป็น

3.2.1 งบประมาณภายในสถานศึกษา เป็นงบประมาณซึ่งได้จากงบอุดหนุนรายหัว งบกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เป็นต้น

3.2.2 งบประมาณภายนอกสถานศึกษา เป็นงบประมาณซึ่งได้จากการสนับสนุน จากหน่วยงานภายนอก เช่น การระดมทรัพยากรจัดหารายได้ของสถานศึกษาองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น หรืองบบริจาคสนับสนุนจากหน่วยงานอื่นๆ เป็นต้น

3.3 วัสดุ อุปกรณ์ ที่ใช้ในการบริหารศูนย์การเรียนรู้ ประกอบด้วย

3.3.1 สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ การเรียนการสอนในโรงเรียน เป็นสื่อที่ใช้ในการขับเคลื่อน การจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เช่น คอมพิวเตอร์ เทคโนโลยีสารสนเทศ ใบบความรู้ ใบงาน หนังสือ เอกสาร ประกอบการจัดการเรียนรู้ เป็นต้น

3.3.2 วัสดุ อุปกรณ์ในท้องถิ่น เป็นอุปกรณ์ที่สนับสนุนการจัดการเรียนรู้ ตามหลัก ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงซึ่งหาได้ทั่วไปในท้องถิ่น เพื่อนำมาเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาฐาน การเรียนรู้และจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสม มีความสอดคล้องกับการวิถีชีวิตของประชาชนในท้องถิ่น

3.4 ขอบข่ายงานในศูนย์การเรียนรู้ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการศึกษา ประกอบด้วย

3.4.1 งานการจัดการเรียนรู้ มีบทบาทและหน้าที่ในการจัดการเรียนรู้ กำหนด เนื้อหา ความรู้ประจำฐานการเรียนรู้ มีวิทยากรประจำฐาน และแนวทางการใช้ฐานการเรียนรู้ ตลอดจนการเผยแพร่ความรู้ให้กับหน่วยงานภายนอก

3.4.2 งานพัฒนาบุคลากรและนักเรียน มีบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบ ในการอบรมพัฒนาบุคลากรและนักเรียนให้มีความรู้ ความเข้าใจหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา จัดระบบ ข้อมูลสารสนเทศด้านการพัฒนาบุคลากร และรวบรวมผลงานของบุคลากรและนักเรียนซึ่งเกิดจาก การขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา

3.4.3 งานสภาพแวดล้อมและแหล่งเรียนรู้ มีบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบ ด้านการพัฒนาสภาพแวดล้อมแหล่งเรียนรู้ ห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ ฐานการเรียนรู้ตามหลักปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา จัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศการใช้งานแหล่งเรียนรู้และฐาน การเรียนรู้ ตลอดจนรายงานผลการใช้แหล่งเรียนรู้และฐานการเรียนรู้ให้กับคณะกรรมการบริหาร ศูนย์การเรียนรู้

3.4.4 งานความสัมพันธ์กับสถานศึกษาอื่นและหน่วยงานภายนอก มีหน้าที่ติดต่อ ประสานงาน วางแผนเตรียมการบริหารจัดการต้อนรับสถานศึกษาอื่นที่มีความประสงค์จะเข้าศึกษา ดูงาน แลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อพัฒนาให้เป็นสถานศึกษาพอเพียงและศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญา

ของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา จัดเก็บระบบสารสนเทศของหน่วยงานภายนอกที่ขอใช้บริการ ศูนย์การเรียนรู้

องค์ประกอบที่ 4 กระบวนการบริหาร

ขั้นตอนที่ 1 การเตรียมพร้อม เป็นการเตรียมความพร้อมในการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาและการดำเนินงานศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาโดยเตรียมความพร้อมคณะกรรมการสถานศึกษา ผู้บริหาร ครู นักเรียน และผู้ปกครองนักเรียน มีการวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา แผนปฏิบัติการประจำปี เตรียมงบประมาณในการดำเนินงานเตรียมพร้อมด้านอาคารสถานที่ แหล่งเรียนรู้ พัฒนาฐานการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และเตรียมความพร้อมในการรับการศึกษาดูงานจากหน่วยงานภายนอก

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนาบุคลากรและนักเรียน เป็นการพัฒนาความรู้ของบุคลากรในสถานศึกษา ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้บริหาร ครู บุคลากร นักเรียนแกนนำ ตลอดจนนักเรียนทุกคนให้มีความรู้ความเข้าใจในการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติทั้งในสถานศึกษาและในชีวิตประจำวัน ตลอดจนการพัฒนาความสามารถในการเป็นแกนนำถ่ายทอดความรู้ให้กับหน่วยงานภายนอกโดยใช้วิธีการพัฒนาที่หลากหลาย เช่น การฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ ส่งเสริมให้ศึกษาด้วยตนเองจากสื่อการเรียนรู้ต่างๆ การศึกษาดูงานกับหน่วยงานอื่น จัดค่ายอบรมแกนนำฝึกปฏิบัติการเป็นวิทยากร เป็นต้น

ขั้นตอนที่ 3 การจัดสภาพแวดล้อมและแหล่งเรียนรู้ เป็นการจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อมและแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และการเป็นศูนย์การเรียนรู้รองรับการศึกษาดูงานจากหน่วยงานภายนอก ประกอบด้วย

3.1 จัดอาคาร สถานที่ และสิ่งแวดล้อม เปิดโอกาสให้ครูและนักเรียนมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม อาคาร สถานที่ จัดให้มีผู้รับผิดชอบในการใช้ บำรุงรักษาอาคารสถานที่ให้เอื้อต่อการเรียนรู้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เปิดโอกาสให้ชุมชน หรือหน่วยงานอื่นได้ใช้ประโยชน์ และมีส่วนร่วมในการส่งเสริม สนับสนุนการดูแลรักษาและพัฒนาอาคารสถานที่ สภาพแวดล้อมของสถานศึกษาอย่างสม่ำเสมอ

3.2 จัดฐานเรียนรู้เกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงภายในสถานศึกษาที่ สอดคล้องกับภูมิสังคมของสถานศึกษา มีการจัดการอย่างพอเพียง มีสื่อประกอบการเรียนรู้ ฐานการเรียนรู้ มีวิทยากรรับผิดชอบฐานการเรียนรู้ มีกิจกรรมการเรียนรู้ในการเสริมสร้างอุปนิสัยอยู่อย่างพอเพียง จัดให้มีการประเมินผลการใช้ฐานการเรียนรู้และกิจกรรมการเรียนรู้ มีการพัฒนาฐานการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ฐานการเรียนรู้ที่สำคัญ เช่น พระราชประวัติ

พระราชกรณียกิจ หลักการทรงงาน หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เกษตรทฤษฎีใหม่ พืชผักสวนครัว งานอาชีพ หรือ ฐานการเรียนรู้บูรณาการ 8 กลุ่มสาระ เป็นต้น

ขั้นตอนที่ 4 การจัดการเรียนรู้ เพื่อเป็นการปลูกฝังหลักคิดตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยการจัดการเรียนการสอนบูรณาการในหลักสูตรสถานศึกษา เช่น เป็ตรายวิชาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นรายวิชาเพิ่มเติม บูรณาการการเรียนการสอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม กลุ่มสาระอื่นๆ หรือกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร ค่าอบรมพัฒนาความรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นต้น มีการจัดกิจกรรม การเรียนรู้ที่หลากหลายมีสื่อแหล่งเรียนรู้ฐานการเรียนรู้ที่หลากหลาย ตามบริบทของโรงเรียนและลักษณะชุมชน

ขั้นตอนที่ 5 การสร้างเครือข่าย ขยายความรู้ เป็นการดำเนินการในการขยายผลการขับเคลื่อนศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาให้แก่หน่วยงานภายนอก ด้วยการเป็นสถานที่ศึกษาดูงานการจัดการศึกษาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง บุคลากรและนักเรียนแกนนำสามารถเป็นวิทยากรและพี่เลี้ยงให้กับสถานศึกษาอื่นในการขยายผลอย่างมีคุณภาพและมีประสิทธิภาพลงสู่เครือข่ายต่างๆ ประสานความร่วมมือกับ หน่วยงานต่างๆ จนสามารถพัฒนาสถานศึกษาอื่นเป็นสถานศึกษาพอเพียงหรือศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาได้

ขั้นตอนที่ 6 การควบคุม ติดตาม ประเมินผล เป็นการกำกับติดตาม ประเมินผลการดำเนินงานศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา โดยการกำหนดมาตรฐานการทำงานของศูนย์การเรียนรู้ ประเมินผลการดำเนินงาน มีการจัดทำสรุปรายงานผลการดำเนินงานนำเสนอให้กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและหน่วยงานต้นสังกัดเป็นประจำทุกปี

องค์ประกอบที่ 5 ผลลัพธ์

5.1 คุณภาพผู้เรียน มีความรู้ ความเข้าใจในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นแกนนำในการจัดกิจกรรมขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงภายในและภายนอกสถานศึกษา

5.2 คุณภาพบุคลากร มีความรู้ ความเข้าใจในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง น้อมนำมาใช้ในการปฏิบัติงาน เป็นแกนนำในการจัดกิจกรรมขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงภายในและภายนอกสถานศึกษา

5.3 บรรยากาศ สภาพแวดล้อมและแหล่งเรียนรู้ ในสถานศึกษาที่เอื้อต่อการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีฐานการเรียนรู้ที่เหมาะสม

5.4 ความสัมพันธ์กับหน่วยงานภายนอก มีการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานต่างๆ ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สามารถพัฒนาสถานศึกษาอื่นให้เป็นสถานศึกษาพอเพียงหรือศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาได้

องค์ประกอบที่ 6 แนวทางการประเมิน

6.1 คณะกรรมการประเมินผลการดำเนินงานศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา ควรประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก ผู้แทนผู้ประกอบการ ผู้แทนชุมชน ผู้บริหาร ผู้แทนครูและบุคลากร ผู้รับผิดชอบศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา

6.2 ประเด็นการประเมิน

6.2.1 คุณภาพผู้เรียน

6.2.1.1 นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจและปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

6.2.1.2 นักเรียนแกนนำสามารถถ่ายทอดประสบการณ์การนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงขยายผลสู่ภายนอกสถานศึกษา

6.2.2 คุณภาพบุคลากร

6.2.2.2 บุคลากรมีความรู้ ความเข้าใจและปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

6.2.2.3 บุคลากร นำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการบริหาร/การปฏิบัติงานในสถานศึกษา

6.2.2.4 บุคลากรสามารถถ่ายทอดประสบการณ์การนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงขยายผลสู่ภายนอกสถานศึกษา

6.2.3 บรรยากาศ สภาพแวดล้อมและแหล่งเรียนรู้

มีการจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม และฐานการเรียนรู้ในสถานศึกษาที่เอื้อต่อการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา

6.2.4 ความสัมพันธ์กับหน่วยงานภายนอก

6.2.4.1 มีการสร้างความสัมพันธ์กับหน่วยงานภายนอกและสถานศึกษาอื่นในการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

6.2.4.2 ขยายผลการดำเนินงาน ประสานความร่วมมือในการพัฒนาสถานศึกษาอื่นให้เป็นสถานศึกษาพอเพียงหรือศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา

6.3 วิธีการประเมิน

6.3.1 ใช้แบบทดสอบความรู้เกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

6.3.2 สัมภาษณ์บุคลากร และนักเรียน

6.3.3 ใช้แบบสอบถามผู้เกี่ยวข้อง

6.3.4 พิจารณาจากรายงานและเอกสารที่เกี่ยวข้อง

เงื่อนไขความสำเร็จ

1. ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำ และเป็นแกนนำในการขับเคลื่อนการดำเนินงาน ศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาด้านการศึกษา

2. บุคลากรมีความตระหนัก และเห็นความสำคัญในการขับเคลื่อนการดำเนินงาน ศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาด้านการศึกษา

ผลการตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาด้านการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตภาคเหนือ ผู้ทรงคุณวุฒิ มีความเห็นเป็นฉันทามติว่ามีความเหมาะสม

ผลการประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาด้านการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตภาคเหนือ ผู้บริหารสถานศึกษามีความคิดเห็นว่ามีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก และมีความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมาก

อภิปรายผลการวิจัย

จากสรุปผลการวิจัยมีประเด็นที่นำมาอภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

ผลการศึกษารองคูประกอบและแนวทางการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาด้านการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตภาคเหนือ ประกอบด้วย 1) วัตถุประสงค์ของศูนย์การเรียนรู้ 2) หลักการของศูนย์การเรียนรู้ 3) ปัจจัยนำเข้า 4) กระบวนการ 5) ผลลัพธ์ 6) แนวทางการประเมิน ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาด้านการศึกษา จัดเป็นการบริหารจัดการในองค์กรรูปแบบหนึ่งที่สามารถนำองค์ประกอบของการบริหารจัดการเชิงระบบมาเป็นแนวทางในการบริหารจัดการได้เนื่องจากเป็นกระบวนการบริหารที่สามารถนำมาใช้ได้กับทุกองค์กร สอดคล้องกับผลการวิจัยของสุธรรมธรรมทัตตานนท์ (2560, น. 140-153) ได้ทำการการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 27 พบว่า องค์ประกอบของรูปแบบการจัดการศึกษาด้านการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ประกอบด้วย องค์ประกอบที่ 1 สภาพแวดล้อมภายนอก องค์ประกอบที่ 2 ปัจจัยป้อนเข้า องค์ประกอบที่ 3 กระบวนการ องค์ประกอบที่ 4 ผลผลิต/ผลลัพธ์ องค์ประกอบที่ 5 ข้อมูลป้อนกลับ และสอดคล้องกับแนวคิด ของจันทราณี สงวนนาม (2545, น. 83) ซึ่งได้นำเสนอว่าการบริหารเชิงระบบ (System Approach) ถูกนำมาใช้ในการบริหารด้วยเหตุผลที่ว่าในปัจจุบันองค์การมีการขยายตัวอย่างรวดเร็วและสลับซับซ้อนมากขึ้นยากที่จะพิจารณาถึงพฤติกรรมขององค์การโดยใ้ครอบคลุมได้หมด ทุกแง่มุมทำให้นักวิชาการการบริหารทฤษฎีองค์การสมัยใหม่หันมาศึกษาเรื่องพฤติกรรมขององค์การ โดยมีความเห็นวาท้องการเป็นระบบสังคมซึ่งเป็น ระบบใหญ่จึงต้องมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมตลอดเวลาแนวคิดการบริหารเชิงระบบจึงถูกนำมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาอย่างกว้างขวาง

รูปแบบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษ ในโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตภาคเหนือที่มีความเหมาะสม มีองค์ประกอบ 6 องค์ประกอบ และเงื่อนไขความสำเร็จประกอบด้วย

องค์ประกอบที่ 1 วัตถุประสงค์ของศูนย์การเรียนรู้ ประกอบด้วย 1) เพื่อพัฒนาบุคลากร และนักเรียนให้มีความรู้ ความเข้าใจ เจตคติและปฏิบัติตนในการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สามารถเป็นแกนนำในการขยายผลสู่หน่วยงานภายนอก 2) เพื่อพัฒนาสภาพแวดล้อม แหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้และเสริมสร้างอุปนิสัย การดำรงชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และ 3) เพื่อสร้างความสัมพันธ์กับหน่วยงาน ภายนอกในการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การเป็นศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการกำหนดจุดมุ่งหมายหรือวัตถุประสงค์ ของการพัฒนาศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษานั้นจำเป็นต้องให้มีความสอดคล้องกับเกณฑ์การประเมินศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้าน การศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ โดยคณะกรรมการดำเนินงานขับเคลื่อนสถานศึกษาพอเพียง กระทรวงศึกษาธิการ (2562) ซึ่งกำหนดขอบเขตการประเมิน 3 ด้าน ได้แก่ ด้าน บุคลากร ด้านสภาพแวดล้อมและแหล่งเรียนรู้ และด้านความสัมพันธ์กับหน่วยงานภายนอก ทั้งนี้ด้านของ บุคลากรนั้นหมายรวมถึงคณะกรรมการสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และนักเรียนแกนนำ นอกจากจะมีความรู้ ความเข้าใจ และการปฏิบัติตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงแล้วจะต้อง สามารถเป็นวิทยากรแกนนำหรือเป็นที่เลี้ยงขยายผลทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาได้ ในด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาที่เอื้อต่อการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียงด้านการศึกษา เป็นวัตถุประสงค์ที่มีความสำคัญทั้งนี้อาจเนื่องมาจากสภาพแวดล้อมแหล่ง เรียนรู้ฐานการเรียนรู้ที่เหมาะสมย่อมส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้และการเป็นศูนย์ การเรียนรู้ได้ โดยผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นว่าสภาพแวดล้อม แหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาที่เป็นศูนย์

การเรียนรู้ที่ย่อมต้องมีความแตกต่างจากสถานศึกษาทั่วไป ดังนั้น จึงควรมีการกำหนดให้มีการพัฒนาสภาพแวดล้อมและแหล่งเรียนรู้ให้เอื้อต่อการเป็นศูนย์การเรียนรู้เพื่อขยายความรู้ทั้งภายในและหน่วยงานภายนอกอื่นด้วย สอดคล้องกับผลการศึกษาของภูติศ พัดพิน (2557, น. 198 - 199) ได้ทำการพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาสถานศึกษาตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านบริบทหรือสภาพแวดล้อม สถานศึกษาจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดกิจกรรมของเศรษฐกิจพอเพียง ในด้านความสัมพันธ์กับสถานศึกษาอื่นและหน่วยงานภายนอกนั้น หากสถานศึกษามีการดำเนินงานให้คงสภาพการเป็นศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาอย่างต่อเนื่องย่อมต้องมีการดำเนินงานด้านการสร้างความสัมพันธ์กับหน่วยงานภายนอกเนื่องจากศูนย์การเรียนรู้ต้องทำหน้าที่ในการเผยแพร่ความรู้ให้หน่วยงานอื่น ตลอดจนเป็นที่เลี้ยงให้สถานศึกษาอื่นในการขับเคลื่อนการดำเนินงานด้านหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาให้สามารถพัฒนาเป็นสถานศึกษาพอเพียงได้ สำหรับข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิเสนอแนะควรให้มีการปรับตัวอุปสงค์เพิ่มเติมโดยเพิ่มขีดความสามารถในการขยายผลการดำเนินงานในการพัฒนาสถานศึกษาอื่นจากเกณฑ์การประเมินทั่วไปเป็นการพัฒนาสถานศึกษาอื่นให้เป็นสถานศึกษาพอเพียง ควรยกระดับการพัฒนาให้สถานศึกษาอื่นเป็นศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาเพิ่มขึ้นด้วย

องค์ประกอบที่ 2 หลักการของรูปแบบ ประกอบด้วยหลักการสำคัญ ได้แก่ หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง หลักการบริหารแบบมีส่วนร่วม และ หลักการจัดการความรู้ ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากเหตุผลและความจำเป็นของหลักการสำคัญดังกล่าว ได้แก่ หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงนั้นจำเป็นที่ผู้บริหารและปฏิบัติงานต้องมีความรู้ ความเข้าใจและเจตคติที่ดีเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อนำไปสู่การขับเคลื่อนการดำเนินงานได้อย่างถูกต้อง ต่อเนื่องและยั่งยืน ทั้งนี้เพราะว่าหากมีการเปลี่ยนแปลงผู้บริหาร หรือบุคลากรแต่หลักการสำคัญของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงยังคงอยู่เพื่อผู้มาปฏิบัติหน้าที่ต่อไปได้ดำเนินการขับเคลื่อนต่อไปได้ สอดคล้องกับแนวคิดของปรัชญา พลพุดินันท์ (2563) กล่าวว่า ในการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในด้านการศึกษานั้นจะต้องมุ่งพัฒนาที่ตัวครูก่อนเป็นอันดับแรก เพราะครูถือว่าเป็นทรัพยากรที่สำคัญในการถ่ายทอดความรู้ และปลูกฝังสิ่งต่างๆ ให้แก่เด็ก ดังนั้น จึงควรส่งเสริมครูให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักเศรษฐกิจพอเพียงอย่างถ่องแท้ก่อนเพราะเมื่อครูเข้าใจ ครูก็จะได้เป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่เด็กได้ ดังนั้น หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจึงเป็นหลักการสำคัญในการพัฒนารูปแบบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา เนื่องจากมุ่งพัฒนาทั้งด้านบุคลากรและด้านนักเรียนไปพร้อมๆ กัน และผลการวิจัยของศาลีนา บุญเกื้อ

และนันทกาญจน์ ชินประพัทธ์ (2557, น. 12-36) ทำการวิจัยที่มุ่งเน้นการเก็บข้อมูลในกรณีศึกษา ศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา ที่มีการปฏิบัติเป็นเลิศ (Best Practice Cases) โดยกระจายให้ครอบคลุมทุกภูมิภาค และหลากหลายภูมิสังคม/บริษัท จำนวน 9 ศูนย์การเรียนรู้ พบว่า กระบวนการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่ศูนย์การเรียนรู้ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา เป็นการดำเนินการส่งเสริมและสนับสนุนให้ บุคลากรทางการศึกษาน้อมนำหลักคิด และหลักปฏิบัติตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สู่สถานศึกษา และพัฒนาอย่างต่อเนื่อง จนเป็นศูนย์การเรียนรู้ ที่มีการปฏิบัติที่ดีที่สุดความสำเร็จ นอกจากนี้ ผลการวิจัยของ ธรรมนาถ คำไทย (2550, น. 156) ได้ศึกษาการดำเนินงานโครงการจัดการเรียนรู้บูรณาการปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนแมริมวิทวิทยา อำเภอมะนัง จังหวัดเชียงใหม่ ปีการศึกษา 2549 – 2550 สรุปผลการศึกษา พบว่า ก่อนดำเนินโครงการ คณะครูมีความรู้ความเข้าใจและ มีความต้องการจัดการบูรณาการปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ระดับมาก แสดงให้เห็นว่าหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นหลักการสำคัญที่ควรนำมาใช้ในการขับเคลื่อนศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตภาคเหนือ สำหรับหลักการบริหารแบบมีส่วนร่วมจะถูก นำมาใช้ในทุกขั้นตอนของการบริหารโดยการมีส่วนร่วมนั้นเป็นการเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนเข้ามามี ส่วนร่วมในการบริหาร เช่น คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้บริหาร ครู บุคลากร และชุมชน ในการร่วม คิด ร่วมทำ ร่วมประเมินผลและรับผิดชอบต่อผลที่เกิดขึ้น เนื่องจากการมีส่วนร่วมนั้นจะส่งผลต่อ ประสิทธิภาพของการบริหารศูนย์การเรียนรู้ได้สอดคล้องกับแนวคิดของเสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์ (2541, น. 4-5) กล่าวว่า การให้บุคคลมีส่วนร่วมนั้นบุคคลจะต้องมีส่วนเกี่ยวข้อง (Involvement) ในการดำเนินการหรือปฏิบัติการกิจต่างๆ การที่บุคคลมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ย่อมทำให้บุคคลมี ความผูกพัน (Commitment) ต่อกิจกรรมและต่อองค์การในที่สุด การมีส่วนร่วมจึงเป็นการที่บุคคล หรือคณะ บุคคลเข้าช่วยเหลือ สนับสนุนทำประโยชน์ในเรื่องต่างๆ อาจมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ หรือ ในกระบวนการบริหาร ซึ่งสรุปได้ว่ามีส่วนร่วมในการร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมตัดสินใจ ช่วยเหลือ สนับสนุน ทำประโยชน์ในเรื่องต่างๆ อาจมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ หรือในกระบวนการบริหาร และ สอดคล้องกับผลการศึกษาของ ฤทัยรัตน์ ปัญญาสิม (2560, น. 28) พบว่า การมีส่วนร่วม ในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ การมีส่วนร่วม ในการประเมินผลส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษา ในส่วนของหลักการจัดการความรู้ถูก นำมาใช้ในขั้นตอนของการจัดเก็บระบบความรู้ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับหน่วยงานภายนอก ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากองค์ความรู้เกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงนั้นมีมากมาย จึงมีความจำเป็น อย่างยิ่งที่ต้องมีการจัดระบบความรู้ โดยอาจจัดออกมาในรูปแบบของนิทรรศการ ศูนย์การเรียนรู้ สถานการณ์การเรียนรู้ เพื่อนำไปสู่การจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนตลอดจนการเผยแพร่ความรู้ แลกเปลี่ยน

เรียนรู้กับหน่วยงานภายนอก ประโยชน์ของการจัดการความรู้จะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพขององค์กร ป้องกันการสูญหายของภูมิปัญญา ในกรณีที่เกิดบุคลากรเกษียณอายุ ลาออก หรือเสียชีวิต เพิ่มศักยภาพในการแข่งขันและความอยู่รอด ช่วยเพิ่มขีดความสามารถในการตัดสินใจและวางแผนดำเนินงานให้รวดเร็ว และดีขึ้น เพราะมีสารสนเทศหรือแหล่งความรู้เฉพาะที่มีหลักการ เหตุผล และน่าเชื่อถือ ช่วยสนับสนุนการตัดสินใจ สอดคล้องกับแนวคิดของวิจารณ์ พานิช (2546, น. 28) กล่าวถึงประโยชน์ของการจัดการความรู้ไว้หลายประการ เช่น ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพขององค์กร ช่วยป้องกันการสูญหายของภูมิปัญญาในกรณีที่บุคลากรเกษียณอายุ ลาออกหรือเสียชีวิต เพิ่มศักยภาพในการแข่งขันและความอยู่รอด เป็นการลงทุนในต้นทุนมนุษย์ ในการพัฒนาความสามารถที่จะแบ่งปันความรู้ที่ได้เรียนรู้มาให้กับ คนอื่นๆ ในองค์กร และนำความรู้ไปปรับใช้กับงานที่ทําอยู่ให้เกิดประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น เป็นการการพัฒนาคนและพัฒนาองค์กร เป็นต้น

องค์ประกอบที่ 3 ปัจจัยนำเข้าประกอบด้วยคณะกรรมการบริหารศูนย์การเรียนรู้ งบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ และขอขยายงานในศูนย์การเรียนรู้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากปัจจัยนำเข้าที่สำคัญในการบริหารจัดการในยุคปัจจุบันนั้นจะประกอบด้วยงบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ การบริหารจัดการ สอดคล้องกับแนวคิดของธรรมาวุธ (2551, น. 38-39) กล่าวว่า ปัจจัยนำเข้า (Input) หมายถึง ทรัพยากรทางการศึกษาต่างๆ อย่าง ได้แก่ บุคคล (Man) งบประมาณ (Money) วัสดุ อุปกรณ์ (Materials) การบริหารจัดการ (Management) และแรงจูงใจ (Motivations) ที่เป็นส่วนนำเข้าในการบริหารองค์การ โดยองค์ประกอบในด้านคณะกรรมการบริหารศูนย์การเรียนรู้ นั้นหมายถึงปัจจัยด้านตัวบุคคลซึ่งต้องมีองค์ประกอบจากส่วนต่างๆ ทั้งคณะกรรมการสถานศึกษา ทำหน้าที่ให้คำแนะนำ ปรึกษาด้านการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา มีผู้อำนวยการสถานศึกษาเป็นประธานกรรมการดำเนินงานเนื่องจากมีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนงานในโรงเรียน มีรองผู้อำนวยการเป็นรองประธานกรรมการ และมีหัวหน้างานที่เกี่ยวข้องกับการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ได้แก่ งานพัฒนาหลักสูตรจะเป็นผู้รับผิดชอบเรื่องหลักสูตรการเรียนการสอนบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง งานพัฒนาบุคลากรทำหน้าที่ในการอบรม พัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ ความเข้าใจในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง งานอาคารสถานที่ดูแลสภาพแวดล้อม แหล่งเรียนรู้ และศูนย์การเรียนรู้ งานประกันคุณภาพการศึกษา ดูแลข้อมูลสารสนเทศด้านการประกันคุณภาพการศึกษาที่สอดคล้องกับการเป็นศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เช่น คุณลักษณะผู้เรียน การบริหารเป็นต้น หัวหน้าแผนงานดูแลรับผิดชอบเกี่ยวกับการวางแผน จัดสรรงบประมาณในการดำเนินงาน งานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนดูแลนักเรียนในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามฐานการเรียนรู้ ผู้แทนครูทำหน้าที่ประสานงานระหว่างฝ่ายบริหารกับครูในโรงเรียน รวมทั้งให้ข้อเสนอแนะสะท้อนผลการดำเนินงานจากครูในโรงเรียน

หัวหน้าศูนย์การเรียนรู้ และเจ้าหน้าที่ประจำศูนย์ทำหน้าที่ประสานงานเกี่ยวกับการดำเนินงาน ศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงทั้งในสถานศึกษา นอกสถานศึกษา รวมถึง การต้อนรับหน่วยงานที่มาศึกษาดูงานในศูนย์การเรียนรู้ ตลอดจนการดูแลความเรียบร้อยในศูนย์ การเรียนรู้ ในส่วนของวัสดุ อุปกรณ์ที่ใช้ในศูนย์การเรียนรู้นั้นควรมีทั้งวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ ในการจัดการเรียนการสอนทั่วไป และวัสดุอุปกรณ์ที่หาได้ในท้องถิ่น เพื่อนำมาใช้ในการพัฒนาฐาน การเรียนรู้ให้สอดคล้องกับบริบทของชุมชนและท้องถิ่น เนื่องจากในพื้นที่ภาคเหนือ นั้น มีความแตกต่างกับพื้นที่อื่นๆ ทั้งในด้านการประกอบอาชีพ สังคม วัฒนธรรม การจัดหาวัสดุอุปกรณ์ ในการพัฒนาฐานการเรียนรู้จึงต้องเหมาะสมกับสภาพท้องถิ่นนั้นๆ เช่น เครื่องปั้นดินเผา พืชผล เกษตรกรรม เครื่องจักสาน เป็นต้น ในด้านของขอบข่ายงานในศูนย์การเรียนรู้ต้องมีการกำหนด ภาระหน้าที่ความรับผิดชอบให้มีความสอดคล้องกับการบริหารสถานศึกษาและองค์ประกอบของ การเป็นศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา ได้แก่ งานการจัดการ เรียนรู้ การพัฒนาบุคลากร งานสภาพแวดล้อมและแหล่งเรียนรู้ และความสัมพันธ์กับหน่วยงาน ภายนอก

องค์ประกอบที่ 4 กระบวนการบริหาร ประกอบด้วย 6 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 การเตรียมพร้อม ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนาบุคลากรและผู้เรียน ขั้นตอนที่ 3 การจัดสภาพแวดล้อมและ แหล่งเรียนรู้ ขั้นตอนที่ 4 การจัดการเรียนรู้ ขั้นตอนที่ 5 การสร้างเครือข่าย ขยายความรู้ ขั้นตอนที่ 6 การควบคุม ติดตามประเมินผล ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากกระบวนการบริหารจัดการต้องมีการดำเนินการ อย่างเป็นระบบเป็นขั้นตอนที่จะสามารถนำไปสู่การบริหารศูนย์การเรียนรู้ให้ประสบผลสำเร็จตาม วัตถุประสงค์ของศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาเริ่มตั้งแต่ การเตรียมความพร้อม การพัฒนาทรัพยากรบุคคล การพัฒนาบรรยากาศ สภาพแวดล้อม แหล่งเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้ การสร้างเครือข่าย และการติดตามประเมินผล มีความสอดคล้องกับ ผลการศึกษาวิจัยของศาลินา บุญเกื้อ และนันทกาญจน์ ชินประห์ษฐ์ (2557, น. 12-36) ที่ศึกษา กระบวนการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่ศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาเป็นการดำเนินการส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคลากรทางการศึกษา น้อมนำหลักคิดและหลักปฏิบัติตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา และพัฒนา อย่างต่อเนื่องจนเป็นศูนย์การเรียนรู้ ที่มีการปฏิบัติที่ดีสู่ความสำเร็จ ประกอบด้วย ขั้นที่ 1 การเตรียม ความพร้อมในการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาขับเคลื่อนในสถานศึกษา เพื่อให้เกิด เป็นภูมิคุ้มกันที่ดี ของศูนย์การเรียนรู้ในการดำเนินงานอย่างมีระบบ และมีทีมบุคลากรที่มี ความเข้มแข็ง เป็นกำลังสำคัญในการขับเคลื่อนศูนย์เรียนรู้สู่ความยั่งยืนต่อไป โดยการเตรียม ความพร้อมของผู้บริหาร ครู นักเรียน ชุมชน และสภาพแวดล้อมของโรงเรียน ขั้นที่ 2 การจัดระบบ

การเรียนรู้ เพื่อเป็นการปลูกฝังหลักคิดตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยการจัดการเรียน การสอนที่บูรณาการในหลักคิดในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ และทุกระดับชั้น และเพื่อเป็นการบ่มเพาะ อุนิสัยพอเพียงผ่านในกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย มีสื่อแหล่งเรียนรู้ ฐานการเรียนรู้ มีความหลากหลาย และแตกต่างตามบริบทของโรงเรียนและลักษณะชุมชน ชั้นที่ 3 กิจกรรมโรงเรียน และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เพื่อให้มีการฝึกปฏิบัติที่เสริมสร้าง และสนับสนุนระบบการเรียนรู้ ที่บ่มเพาะอุนิสัยพอเพียง จนเกิดเป็นกิจวัตรประจำในวิถีชีวิตของแต่ละบุคคล ผ่านกิจกรรมพัฒนา ผู้เรียน กิจกรรมพัฒนาบุคลากร และกิจกรรมที่ทำร่วมกับชุมชน ชั้นที่ 4 การดำเนินการเปลี่ยนแปลง ที่เกิดขึ้นเพื่อนำมาสู่การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและวิถีชีวิตในการเข้าสู่เส้นทางของอุนิสัยพอเพียง ของบุคลากรทุกคน ตั้งแต่ ผู้บริหาร ครูและบุคลากรในโรงเรียน นักเรียนและผู้ปกครอง และชุมชน และชั้นที่ 5 การสร้างเครือข่ายและขยายผล เนื่องจากโรงเรียนศูนย์การเรียนรู้ตามหลักของปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา เป็นสถานศึกษาพอเพียงที่มีศักยภาพในการขยายผล การขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา ต้องสามารถเป็นที่พึ่งให้แก่ผู้อื่นได้ ด้วยการเป็นสถานศึกษาคุณภาพการจัดการศึกษาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีบุคลากร ที่สามารถเป็นวิทยากรและพี่เลี้ยงให้กับสถานศึกษาอื่นได้ และมีศักยภาพในการขยายผลอย่างมี คุณภาพและมีประสิทธิภาพลงสู่เครือข่ายต่างๆ เช่น โรงเรียนที่ต้องการการประเมินเป็นสถานศึกษา พอเพียงและศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา การขยายผล สู่โรงเรียนทั่วไป ชุมชน และหน่วยงานภายนอก เป็นต้น โดยมีการบริหารจัดการการดำเนินงาน โดยผู้วิจัย ได้พัฒนากระบวนการบริหารให้เหมาะสมตามบริบทของโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตภาคเหนือ และ องค์ประกอบของการประเมินศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา ตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ โดยปรับเพิ่มด้านการจัดสภาพแวดล้อม แหล่งเรียนรู้เพิ่มเติมเข้ามา เป็นขั้นตอนที่ 3 และปรับการจัดระบบการเรียนรู้ กิจกรรมโรงเรียนและกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และ การดำเนินการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นเพื่อนำไปสู่การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและวิถีชีวิตเข้าสู่เส้นทาง ของอุนิสัยพอเพียงของบุคลากรทุกคนให้เป็น ขั้นตอนที่ 4 การจัดการเรียนรู้ เนื่องจากเป็น การพัฒนาทั้งบุคลากร นักเรียนครอบคลุมทุกคนเพื่อส่งเสริมลักษณะนิสัยการดำรงชีวิตตามหลัก ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

องค์ประกอบที่ 5 ผลลัพธ์ ประกอบด้วย คุณภาพผู้เรียน คุณภาพบุคลากร บรรยากาศ สภาพแวดล้อม และแหล่งเรียนรู้ ความสัมพันธ์กับหน่วยงานภายนอก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้วิจัยได้ ทำการสังเคราะห์ผลลัพธ์ในการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตภาคเหนือ โดยปรับประยุกต์มาจากองค์ประกอบของ การประเมินศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา ประกอบด้วย

ด้านบุคลากร ด้านการจัดการสภาพแวดล้อม และด้านการสร้างความสัมพันธ์กับหน่วยงานภายนอก โดยได้ปรับปรุงเป็นด้านคุณภาพผู้เรียน คุณภาพบุคลากร บรรยากาศ สภาพแวดล้อม และแหล่งเรียนรู้ ความสัมพันธ์กับหน่วยงานภายนอก และจากการศึกษาสถานศึกษาที่มีการปฏิบัติที่ดีและการศึกษา ข้อมูลเกี่ยวกับการเป็นศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาของ กระทรวงศึกษาธิการ นั้นเป็นสถานศึกษาพอเพียงที่มีความประสงค์จะพัฒนาอย่างต่อเนื่องและมีศักยภาพที่จะเป็นพี่เลี้ยงขยายผลไปสู่แก่สถานศึกษาอื่นๆ ในการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเข้าสู่สถานศึกษา ด้วยการเป็นสถานที่ศึกษาดูงานเกี่ยวกับการจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีบุคลากรที่สามารถเป็นวิทยากร ไม่ว่าจะเป็นผู้บริหาร ครู หรือนักเรียนแกนนำ เป็นพี่เลี้ยงให้แก่สถานศึกษาอื่นๆ ที่สนใจได้ และมีผลงานเชิงประจักษ์ว่าสามารถเป็นพี่เลี้ยงช่วยพัฒนาสถานศึกษาอื่นให้ผ่านการประเมินเป็นสถานศึกษาพอเพียงได้อย่างน้อย 1 แห่ง สอดคล้องกับเกณฑ์การประเมินศูนย์สถานศึกษาพอเพียง มูลนิธิยุวสถิรคุณ (2563) และในความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ เห็นว่ารูปแบบการบริหารศูนย์ การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา ในโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตภาคเหนือควรเพิ่มขีดความสามารถให้สถานศึกษาอื่นไม่เพียงแต่การผ่าน เป็นสถานศึกษาพอเพียงเท่านั้นแต่ควรยกระดับพัฒนาให้เป็นศูนย์การเรียนรู้ได้ด้วย

องค์ประกอบที่ 6 แนวทางการประเมิน ประกอบด้วย คณะกรรมการประเมิน ประเด็น การประเมิน วิธีการประเมิน โดยรูปแบบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตภาคเหนือ ในครั้งนี้มุ่งประเมินผลลัพธ์ของรูปแบบใน ด้านคุณภาพผู้เรียน คุณภาพบุคลากร บรรยากาศ สภาพแวดล้อมและแหล่งเรียนรู้ และความสัมพันธ์ กับหน่วยงานภายนอก มีคณะกรรมการ ประกอบด้วย บุคลากรและผู้เชี่ยวชาญทั้งภายในและ ภายนอกสถานศึกษา สอดคล้องกับหลักการบริหารแบบมีส่วนร่วมที่ให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมประเมินในด้านการประเมินความรู้ได้ใช้การสอบถามและสัมภาษณ์บุคลากรและนักเรียน เกี่ยวกับความรู้ ความเข้าใจในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในการปฏิบัติตนตามหลักปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียงตลอดจนการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน และการปฏิบัติงานในสถานศึกษา เนื่องจากเป้าหมายหลักของการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงคือนอกจากบุคลากรและ ผู้เรียนจะมีความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องแล้วจะต้องสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันและ การทำงานได้ จึงต้องใช้การประเมินจากการสอบถามและสัมภาษณ์ซึ่งเป็นการประเมินได้ทั้งความรู้ เจตคติและการปฏิบัติมากกว่าการใช้แบบทดสอบความรู้ และสังเกตการจัดสภาพแวดล้อม แหล่งเรียนรู้และฐานการเรียนรู้ซึ่งโรงเรียนสามารถออกแบบฐานการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับบริบทของ สถานศึกษาแต่ละแห่ง และตรวจสอบการสร้างความสัมพันธ์กับหน่วยงานภายนอกโดยมี ความสอดคล้องกับเกณฑ์การประเมินศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ด้านการศึกษาของศูนย์สถานศึกษาพอเพียง มูลนิธิยุวสถิรคุณ (2563) ที่กำหนดเกณฑ์การประเมิน ศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา 3 ด้าน ได้แก่ ด้านบุคลากร การจัดสภาพแวดล้อม และความสัมพันธ์กับหน่วยงานภายนอก ใช้วิธีการประเมินที่หลากหลาย ตรงตามสภาพจริงทั้งการสัมภาษณ์ การสังเกต การเก็บรวบรวมข้อมูลจากผลงานเชิงประจักษ์ โดยมุ่งไปที่คุณภาพของบุคลากร คุณภาพผู้เรียน คุณภาพของสถานศึกษา การจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อม ที่เอื้อต่อการเสริมสร้างอุปนิสัยความพอเพียง และการสร้างความสัมพันธ์กับหน่วยงานภายนอก ทั้งเป็นผู้รับและการเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างหน่วยงานและชุมชน

เงื่อนไขความสำเร็จในการนำรูปแบบไปใช้ ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษามีความรู้ ภาวะผู้นำ เป็นแกนนำในการขับเคลื่อนการดำเนินงานศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา บุคลากรทุกคนตระหนักในความสำคัญและมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อน การดำเนินงานศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา สอดคล้องกับ แนวคิดของการบริหารแบบมีส่วนร่วม ที่ทุกคนมีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนองค์กร โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีภาวะผู้นำสามารถนำองค์กรได้ สอดคล้องกับหลักการมีส่วนร่วม ตามแนวคิดของ White (1982) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมประกอบด้วยสี่มิติ คือ 1) การมีส่วนร่วม ในการตัดสินใจว่าควรทำอะไร และทำอย่างไร 2) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 3) มีส่วนร่วม ในการแบ่งปันผลประโยชน์ที่ได้จากการดำเนินงาน และ 4) การมีส่วนร่วม ในการประเมินผล สำหรับ การบริหารแบบมีส่วนร่วม (Participative Management) เป็นการสร้างความ มุ่งมั่นผูกพัน (Commitment) ระหว่างหัวหน้าและลูกน้องเพื่อบรรลุเป้าหมายขององค์กร และเสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์ (2541, น. 3) กล่าวถึงการบริหารแบบมีส่วนร่วมว่า เป็นการที่บุคคลหรือคณะบุคคลเข้ามา ช่วยเหลือสนับสนุน ทำประโยชน์ในเรื่องต่างๆ อาจเป็นการมีส่วนร่วม ร่วมในกระบวนการตัดสินใจ หรือในกระบวนการบริหารซึ่งเกี่ยวข้องกับการเข้าไปเกี่ยวข้องด้วย (Involvement) การช่วยเหลือ และทำประโยชน์ (Contribution) และการรับผิดชอบ (Responsibility) ดังนั้นถ้าบุคลากรทุกคนมี ความตระหนักและให้ความร่วมมือในการดำเนินงานจะส่งผลทำให้เกิดความสำเร็จในการบริหารศูนย์ การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาเป็นต้นแบบให้หน่วยงานอื่นๆ ได้

ผลการประเมินความเป็นไปได้และประโยชน์ในการนำรูปแบบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตภาคเหนือไปใช้ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาที่ผ่านการรับรองเป็นศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา พบว่า มีความเป็นไปได้ในระดับมากและมีความเป็นประโยชน์ ในระดับมากทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้าด้วยกระบวนการวิจัยและพัฒนาหลาย วงรอบ มีการศึกษาข้อมูลเชิงประจักษ์จากสถานศึกษาที่มีการปฏิบัติที่ดี ผ่านการตรวจสอบจาก

ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์ด้านการบริหารสถานศึกษาและการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา ประกอบกับ การขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นนโยบายระดับชาติ และนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการที่มุ่งเป้าในการพัฒนาสถานศึกษาทุกแห่งให้มีการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาจนสามารถพัฒนาเป็นศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาได้จึงส่งผลให้รูปแบบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตภาคเหนือมีความเป็นไปได้และเป็นประโยชน์ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยของนันทกาญจน์ ชินประห์ชัย และศาลินา บุญเกื้อ (2558) ผลการดำเนินการตามกระบวนการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาจำแนกตามประเภทของโรงเรียนโดยภาพรวม พบว่า ศูนย์การเรียนรู้ และสถานศึกษาที่มีผลการปฏิบัติเป็นเลิศ มีผลการดำเนินการตามกระบวนการ อยู่ในระดับมากที่สุดทุกชั้น และผลการวิจัยของสุธรรม ธรรมทัศนานนท์ (2560, น. 140-153) ได้ทำการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 พบว่า ผลการประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารจัดการตามหลัก ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีความเหมาะสมและเป็นไปได้ โดยรวมอยู่ในระดับมาก และผลการศึกษาวิจัยของกนกภรณ์ รัตนยิ่ง (2558, น. 154) ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียงสู่การเป็นศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาเพื่อเสริมสร้างอุปนิสัยอยู่อย่างพอเพียงของนักเรียนโรงเรียนเทศบาล 4 (ชนวิถิ) จังหวัดยะลา พบว่า มีความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติ และผลการวิจัยของชวลิต จันทร์ศรี (2555, น. 87 – 110) ศึกษาวิจัยการพัฒนาแบบการบริหารจัดการเพื่อจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 3 พบว่า ผลการใช้รูปแบบการบริหารจัดการเพื่อจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียน มีความเหมาะสม อยู่ในระดับมาก และมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก และผลการวิจัยของภูติศ พัดพิน (2557, น. 198 - 199) ได้ทำการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ พบว่า องค์ประกอบของรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้ง 5 ส่วน มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนการตรวจสอบรูปแบบเชิงปริมาณโดยใช้แบบสอบถาม มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก ซึ่งจากผลการวิจัยที่นำเสนอมาต่างสอดคล้องต้องกันคือการพัฒนาแบบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ด้านการศึกษาหรือการบริหารสถานศึกษาในการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง นั้นมีความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติและสามารถก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนได้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 จากผลการวิจัยเกี่ยวกับการจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อมและแหล่งเรียนรู้ที่มีความแตกต่างกันขึ้นอยู่กับบริบทของสถานศึกษาจึงควรส่งเสริมให้ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้รับผิดชอบ มีการจัดทำและพัฒนาฐานการเรียนรู้ให้ครอบคลุม หลักการพัฒนาตามศาสตร์ชาวบ้าน ศาสตร์พระราชาและศาสตร์สากลให้ชัดเจนเหมาะสมกับพื้นที่ของสถานศึกษา

1.2 จากการศึกษาผลการดำเนินงานของโรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice) พบว่ามีการจัดทำฐานการเรียนรู้เกี่ยวกับพระราชประวัติ พระราชกรณียกิจ หลักการทรงงานและหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ให้เป็นฐานการเรียนรู้ในการพัฒนาความรู้ของบุคลากรและนักเรียนในทุกโรงเรียน จึงควรมีการกำหนดให้สถานศึกษามีการพัฒนาฐานการเรียนรู้นี้เป็นฐานการเรียนรู้หลักในศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาทุกแห่ง

1.3 จากการศึกษาผลการดำเนินงานของโรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice) พบว่างบประมาณส่วนใหญ่เป็นงบประมาณที่จัดสรรตามแผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียน หน่วยงานต้นสังกัดหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรมีการสนับสนุนงบประมาณเพิ่มเติมเพื่อการพัฒนาศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาให้เป็นแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญของชุมชน และเปิดโอกาสให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการดำเนินงานขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในชุมชนเพื่อให้เกิดความยั่งยืน

1.4 จากการศึกษา พบว่า การขับเคลื่อนการดำเนินงานศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษหากมีการเปลี่ยนตัวบุคลากรทำให้การดำเนินงานไม่ต่อเนื่อง จึงควรมีการพัฒนาแนวทางการส่งต่อความรู้และแนวปฏิบัติของบุคลากรและนักเรียนแกนนำในการดำเนินงานศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาจากรุ่นสู่รุ่นเพื่อสร้างความยั่งยืนของการเป็นศูนย์การเรียนรู้

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการวิจัยและพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมบุคลากรและวิทยากรแกนนำ การขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา

2.2 ควรมีการวิจัยและพัฒนารูปแบบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือของสถานศึกษาในการขับเคลื่อนศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กมล สุดประเสริฐ. (2547). *การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: เมธีทิปส์.
- กนกภรณ์ รัตนยิ่ง. (2558). *การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียงสู่การเป็นศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาเพื่อเสริมสร้างอุปนิสัยอยู่อย่างพอเพียงของนักเรียนโรงเรียนเทศบาล 4 (ธนวิถี) จังหวัดยะลา*. ยะลา: เอกสารอัดสำเนา.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2550ก). *ผลการดำเนินงานขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา ปีงบประมาณ 2550*. กรุงเทพฯ: สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2550ข). *หลักการทรงงานในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว*. กรุงเทพฯ: สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2550ค). *เอกสารประกอบการพัฒนาหลักสูตรผู้นำการเปลี่ยนแปลงเพื่อรองรับการกระจายอำนาจสำหรับผู้บริหารการศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2550ค). *8 คุณธรรมพื้นฐาน*. สืบค้นเมื่อ 9 สิงหาคม 2551, จาก <http://www.moe.go.th/webtcs/news50/8good-50.ppt#256,1,8>
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).
- กลุ่มสารสนเทศ สำนักนโยบายและแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ. (2557). *สรุปข้อมูลสารสนเทศทางการศึกษา ปี 2556*. สืบค้นจาก http://www.bopp-obec.info/home/?page_id=10968
- กิตติคุณ รุ่งเรือง. (2545). *เอกสารประกอบการสอนวิชา SD311 การมัธยมศึกษา*. กรุงเทพฯ: โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร ฝ่ายมัธยมศึกษา.
- กองทุนศาสตร์ชาติและการปฏิรูปประเทศ. (2563). *ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ฉบับประชาชน*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.

- คณะกรรมการโครงการเฉลิมพระเกียรติของสถานิติบัญญัติแห่งชาติ รวบรวมกฎหมายที่สนับสนุน
ในโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ. (2560). *ศาสตร์ของพระราชฯ ผู้นำโลก*
ในการพัฒนาอย่างยั่งยืน รวมกฎหมายสนับสนุนโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
ในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร. กรุงเทพฯ: อมรินทร์
คอร์ปอเรชั่นส์.
- คณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี. (ม.ป.ป.). *การบรรยายเรื่อง*
ยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560 – 2579). สืบค้นเมื่อ 1 ธันวาคม 2560, จาก
<http://www.odd.go.th/www/files/81731.pdf>
- คณะกรรมการดำเนินงานขับเคลื่อนสถานศึกษาพอเพียง กระทรวงศึกษาธิการ. (2562).
เกณฑ์การประเมินศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา.
กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (2553). *การวางแผนและกำหนดยุทธศาสตร์*. กรุงเทพฯ:
โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง. (2548). *เศรษฐกิจพอเพียงคืออะไร* (พิมพ์ครั้งที่ 2).
กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- คณะอนุกรรมการศูนย์สถานศึกษาพอเพียง มูลนิธิยุวสถิรคุณ. (2560). *คู่มือการประชุมปฏิบัติการโรงเรียน*
ประเมินตนเอง. กรุงเทพฯ: เอกสารอัดสำเนา.
- จันทร์านี สงวนนาม. (2545). *ทฤษฎีแนวปฏิบัติการบริหารสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ: บุคพอยท.
- จอมพงศ์ มลคลวนิช. (2555). *การบริหารองค์การและบุคลากรทางการศึกษา*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์
แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชวลิต จันทร์ศรี. (2555). *การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการเพื่อจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของ*
เศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 3
(วิทยานิพนธ์ปริญญาคุชฎบัณฑิต). มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- ชัยญา อภิบาลกุล และคณะ. (2545). *รูปแบบการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อปฏิรูปการเรียนรู้*
ในสถานศึกษา SINTPAE Model. กรุงเทพฯ: สกค.
- ถวัลย์ มาศจรัส. (2550). *Model การจัดการเรียนรู้ตามปรัชญาพระราชทานเศรษฐกิจพอเพียง*. กรุงเทพฯ:
ธารอักษร.
- ทรงศักดิ์ โฉมเฉลา. (2557). *การศึกษาสภาพการจัดการเรียนรู้และบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลัก*
ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษา เขต 26 (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต). มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยราช
ภัฏมหาสารคาม.

- ธรรมนาถ คำไทย. (2550). รายงานการดำเนินงานโครงการจัดการเรียนรู้บูรณาการปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนแมริมวิทวิทยา. สืบค้นเมื่อ 5 สิงหาคม 2551, จาก http://www.maerim.ac.th/public/present_teach/t_tum_spp.doc
- ธงชัย สันติวงษ์. (2543). *หลักการจัดการ* (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- ธรร สุนทรายุทธ. (2551). *การบริหารจัดการเชิงปฏิรูป : ทฤษฎี วิจัยและปฏิบัติทางการศึกษา*. กรุงเทพฯ: เนติกุลการพิมพ์.
- ธีระ รุญเจริญ. (2550). *ความเป็นมืออาชีพในการจัดและบริหารการศึกษายุคปฏิรูปการศึกษา*. กรุงเทพฯ: ข้าวฟ่าง.
- เนตร์พัฒนา ยาวีราช. (2553). *การจัดการสมัยใหม่*. กรุงเทพฯ: ทริปเพิ้ล กรุ๊ป.
- ปรัชญา พลพูนินันท์. (2563). *จัดการพอเพียง*. สืบค้นเมื่อ 30 มีนาคม 2563, จาก <http://www.manager.co.th>
- ปริญานุษ ธรรมปิยา. (2557). *การขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา พ.ศ.2549 – 2557*. กรุงเทพฯ: ศูนย์การพิมพ์เพชรรุ่ง.
- ปริญานุษ ธรรมปิยา. (2560). *หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่ความยั่งยืน*. กรุงเทพฯ: ศูนย์สถานศึกษาพอเพียง มูลนิธิยุวสถิรคุณ.
- ปริญาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2553). *การบริหารงานวิชาการ*. กรุงเทพฯ: ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.
- พัชรภรณ์ ฉัตรวิโรจน์. (2545). *บทบาทของครูในการส่งเสริมความรู้เศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดขอนแก่น (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาดุษฎีบัณฑิต)*. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- พีรพัฒน์ วัชรินทรานุกูล. (2549). *การประเมินโครงการสร้างนักเรียน สร้างสังคมสู่ความพอเพียง: ประยุกต์ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่โรงเรียนกาญจนาภิเษกวิทยาลัย เพชรบูรณ์*. เพชรบูรณ์: โรงเรียนกาญจนาภิเษกวิทยาลัย.
- ไพวัลย์ พิทักษ์สาลี. (ม.ป.ป). *พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวกับรางวัลพระราชทาน ใน ประมวลพระบรมราโชวาทและพระราโชวาทรายชื่อสถานศึกษาและความเป็นมารรางวัลพระราชทาน ตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- พสุ เดชะรินทร์. (2545). *เส้นทางจากกลยุทธ์สู่การปฏิบัติด้วย Balanced scorecard และ key performance indicators*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ภาณี อนันตนาวิ. (2552). *หลักการ แนวคิด ทฤษฎีทางการบริหารการศึกษา*. ชลบุรี: มนตรี.
- ภูติศ พัดพิน. (2557). *การพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาสถานศึกษาตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาดุษฎีบัณฑิต)*. ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์.

- ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542*. กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์ พับลิเคชัน.
- วิจารณ์ พานิช. (2546). *การจัดการความรู้ในยุคสังคมและเศรษฐกิจบนฐานความรู้*. กรุงเทพฯ: สถาบันส่งเสริมการจัดการความรู้เพื่อสังคม.
- วิเชียร วิทยอุดม. (2554). *การจัดการสมัยใหม่*. กรุงเทพฯ: ธนรัช การพิมพ์.
- ศศิพรรณ บัวทรัพย์. (2547). *ความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหงต่อปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ)*. กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ศาลีนา บุญเกื้อ และนันทกาญจน์ ชินประหัตษ์. (2557). *บทสรุปรายงานวิจัยการถอดบทเรียนและวิเคราะห์อัตลักษณ์ศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา*. กรุงเทพฯ: ศูนย์สถานศึกษาพอเพียง มูลนิธิยุวสถิรคุณ.
- ศิโรจน์ ผลพันธิน (2549). *เอกสารคำสอนรายวิชาความเป็นนักบริหารมืออาชีพ*. กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.
- ศูนย์สถานศึกษาพอเพียง มูลนิธิยุวสถิรคุณ. (2563). *การขับเคลื่อนเครือข่ายสถานศึกษาพอเพียง*. สืบค้นเมื่อ 25 ธันวาคม 2563, จาก <http://www.sufficiencyeconomy.org/eduplan/>
- สาคร สุขศรีวงศ์. (2555). *การจัดการจากมุมมองนักบริหาร (พิมพ์ครั้งที่ 10)*. กรุงเทพฯ: จี.พี. ไชเบอร์พริ้นท์.
- สมคิด บางโม. (2554). *องค์การและการจัดการ (พิมพ์ครั้งที่ 6)*. กรุงเทพฯ: วิทยพัฒน์.
- สมเดช สีแสง. (2547). *คู่มือการบริหารโรงเรียนสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ*. ชัยนาท: ชมรมพัฒนาความรู้ด้านระเบียบกฎหมายและพัฒนาวชิชาชีพครู.
- สมยศ นากาวิ. (2545). *การบริหารเบื้องต้น*. กรุงเทพฯ: บรรณกิจ.
- เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์. (2541). *การกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา*. กรุงเทพฯ: เอกสารอัดสำเนา.
- สมศักดิ์ คงเที่ยง. (2542). *หลักและทฤษฎีการบริหารการศึกษา*. กรุงเทพฯ: มิตรภาพการพิมพ์.
- สุธรรม ธรรมทัศนานนท์. (2560). *การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27*. *วารสารศึกษาศาสตร์*, 28(1), 140-153.
- สุนทร โคตรบรรเทา. (2552). *หลักการและทฤษฎีการบริหารการศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 2)*. กรุงเทพฯ: ปัญญาชน.
- สุเมธ ตันติเวชกุล. (2542). *การดำเนินชีวิตในระบบเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริในวันพัฒนา 2542*. กรุงเทพฯ: กรมพัฒนาชุมชน.
- สุวิทย์ เมษินทรีย์. (2559). *แนวคิดเกี่ยวกับประเทศไทย 4.0*. กรุงเทพฯ: ไทยรัฐ.

- สำนักงาน ก.ค.ศ. สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (2550). *ชุดเสริมสร้างค่านิยม เรื่อง ความประหยัดและการมีวินัยทางการเงิน*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2550). *ชีวิตพอเพียง*. กรุงเทพฯ: ดอกเบญจ.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2550). *ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ 21 เซ็นจูรี.
- สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ. (2561). *ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561– 2580 (ฉบับประกาศราชกิจจานุเบกษา)*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2560). *กลยุทธ์การจัดการสถานศึกษาพอเพียงตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (สถานศึกษาพอเพียง)*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ. (2562). *สรุปภาพรวมข้อมูลโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ*. สืบค้นเมื่อ 29 ธันวาคม 2563, จาก <http://www.rdpb.go.th/>
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2552). *ข้อเสนอการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ.2552 – 2561)*. กรุงเทพฯ: สกศ.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ.2560-2579)*. กรุงเทพฯ: สกศ.
- สำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย. (2552). *มาตรฐานการปฏิบัติงานโรงเรียนมัธยมศึกษา พ.ศ. 2552*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- อารีย์ แก้วสกุลพันธ์. (2552). *องค์การและการบริหาร*. กรุงเทพฯ: ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ.
- ฤทัยรัตน์ ปัญญาสิม. (2560). *การบริหารงานแบบมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต)*. นครปฐม: มหาวิทยาลัยราชนครปฐม.

Good, C. V. (1973). *Dictionary of Education*. New York: McGraw-Hill.

White, A. T. (1982). *Why Community Participation? A Discussion of the Arguments. Community Participation: Current Issue and Lesson Learned*. New York: United Nations Children's.

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัยนเรศวร

ภาคผนวก ก เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

แบบสังเคราะห์เอกสาร
การศึกษาแนวทางการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
ด้านการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา

คำชี้แจง

แบบสังเคราะห์เอกสารฉบับนี้ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา

ประเด็นที่ศึกษา	ผลการศึกษา
องค์ประกอบที่ 1 วัตถุประสงค์ของศูนย์การเรียนรู้	
องค์ประกอบที่ 2 หลักการของศูนย์การเรียนรู้	

แบบสัมภาษณ์

การศึกษาแนวทางการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
ด้านการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยศึกษาจากโรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี
(Best Practice)

คำชี้แจง

แบบสัมภาษณ์นี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเก็บข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาผลที่ได้จากการศึกษาจะนำไปยกร่างเป็นรูปแบบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา

แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของโรงเรียน

ตอนที่ 2 แนวทางการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของโรงเรียน

ชื่อโรงเรียน.....

ที่ตั้งของโรงเรียน.....

ชื่อผู้บริหารโรงเรียน.....

จำนวนครู.....คน นักเรียน.....คน

ชื่อผู้ให้ข้อมูล.....

ตอนที่ 2 แนวทางการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา
ในโรงเรียนมัธยมศึกษา

องค์ประกอบที่ 1 วัตถุประสงค์ของศูนย์การเรียนรู้

ในการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา
ในโรงเรียนมัธยมศึกษา ท่านมีความเห็นว่าควรกำหนดวัตถุประสงค์อย่างไร

1.1 เพื่อ.....

.....

1.2 เพื่อ.....

.....

1.3 เพื่อ.....

.....

1.4 อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

.....

องค์ประกอบที่ 2 หลักการของศูนย์การเรียนรู้

ในการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา
ในโรงเรียนมัธยมศึกษา ท่านคิดว่าควรมีหลักการอะไรบ้าง อย่างไร

.....

.....

องค์ประกอบที่ 3 ปัจจัยนำเข้า

ในการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา
ในโรงเรียนมัธยมศึกษา ท่านคิดว่าควรประกอบด้วยปัจจัยนำเข้าอะไรบ้าง และแต่ละปัจจัยนำเข้า
มีแนวทางหรือคุณลักษณะอย่างไร

3.1 คณะกรรมการบริหารศูนย์การเรียนรู้

3.1.1 องค์ประกอบของคณะกรรมการบริหารศูนย์การเรียนรู้

คณะกรรมการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
ด้านการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา ควรประกอบด้วยบุคคลใดบ้าง

.....

.....

3.1.2 หน้าที่ของคณะกรรมการ

คณะกรรมการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
ด้านการศึกษามัธยมศึกษา ควรปฏิบัติหน้าที่อย่างไร

.....

.....

3.2 งบประมาณ

ในการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา
ในโรงเรียนมัธยมศึกษา ท่านคิดว่าสถานศึกษาควรมีการจัดสรรงบประมาณอย่างไร ทั้งงบประมาณ
ภายในและภายนอกสถานศึกษา

.....

.....

3.3 วัสดุ อุปกรณ์

ในการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา
ในโรงเรียนมัธยมศึกษา ท่านคิดว่าควรมีการจัดสรร หรือการใช้สื่อ วัสดุ อุปกรณ์อย่างไร ทั้งวัสดุ
ในสถานศึกษา และวัสดุอุปกรณ์ในท้องถิ่น

.....

.....

3.4 ขอบข่ายงานในศูนย์การเรียนรู้

ในการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา
ในโรงเรียนมัธยมศึกษา ท่านคิดว่าควรมีการกำหนดขอบข่ายหน้าที่งานในศูนย์การเรียนรู้อะไรบ้าง

.....

.....

องค์ประกอบที่ 4 กระบวนการบริหาร

กระบวนการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา
ในโรงเรียนมัธยมศึกษา ท่านคิดว่าควรประกอบด้วยขั้นตอนอะไรบ้าง และแต่ละขั้นตอนควรมีแนวทางการ
ดำเนินการอย่างไร

.....

.....

องค์ประกอบที่ 5 ผลลัพธ์

ผลลัพธ์ที่เกิดจากการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
ด้านการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา ท่านคิดว่าควรได้หรือเกิดผลลัพธ์อะไรบ้าง

.....

.....

องค์ประกอบที่ 6 แนวทางการประเมิน

แนวทางการประเมินการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
ด้านการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา ท่านคิดว่าควรประเมินในประเด็นใดบ้าง และในการประเมิน
แต่ละประเด็นควรดำเนินการอย่างไร และควรใช้เครื่องมืออะไรบ้าง

.....

.....

ประเด็นอื่น ๆ (ถ้ามี โปรดระบุ)

.....

.....

ขอขอบคุณที่ให้ความร่วมมือในการสัมภาษณ์

นายวรวัต กิตติวงศ์

นิสิตปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

แบบสัมภาษณ์

การศึกษาแนวทางการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
ด้านการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ

คำชี้แจง

แบบสัมภาษณ์การศึกษาแนวทางการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา ผลที่ได้จากการศึกษาจะนำไปยกร่างเป็นรูปแบบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 แนวทางการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา

ตอนที่ 1 ข้อมูลผู้ให้สัมภาษณ์

ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์.....

ตำแหน่ง.....

สถานที่ทำงาน.....

วัน เดือน ปี ที่สัมภาษณ์.....

เริ่มการสัมภาษณ์เวลา.....สิ้นสุดการสัมภาษณ์เวลา.....

ตอนที่ 2 แนวทางการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา
ในโรงเรียนมัธยมศึกษา

องค์ประกอบที่ 1 วัตถุประสงค์ของศูนย์การเรียนรู้

ในการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา
ในโรงเรียนมัธยมศึกษา ท่านมีความเห็นว่าวัตถุประสงค์ของการบริหารศูนย์การเรียนรู้
มีความเหมาะสมหรือไม่อย่างไร

2.1 เพื่อ.....

.....

2.2 เพื่อ.....

.....

2.3 เพื่อ.....

.....

2.4 อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

.....

องค์ประกอบที่ 2 หลักการของศูนย์การเรียนรู้

ในการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา
ในโรงเรียนมัธยมศึกษา ท่านคิดว่าควรมีหลักการอะไรบ้าง อย่างไร

.....

.....

องค์ประกอบที่ 3 ปัจจัยนำเข้า

ในการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา
ในโรงเรียนมัธยมศึกษา ท่านคิดว่าควรประกอบด้วยปัจจัยนำเข้าอะไรบ้าง และแต่ละปัจจัยนำเข้า
มีแนวทางหรือคุณลักษณะอย่างไร

3.1 คณะกรรมการบริหารศูนย์การเรียนรู้

3.1.1 องค์ประกอบของคณะกรรมการบริหารศูนย์การเรียนรู้

คณะกรรมการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
ด้านการศึกษามัธยมศึกษา ควรประกอบด้วยบุคคลใดบ้าง

.....

.....

3.1.2 หน้าที่ของคณะกรรมการ

คณะกรรมการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
ด้านการศึกษานในโรงเรียนมัธยมศึกษา ควรมีบทบาทหน้าที่อย่างไร

.....

.....

3.2 งบประมาณ

ในการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา
ในโรงเรียนมัธยมศึกษา ท่านคิดว่าสถานศึกษาควรมีการจัดสรรงบประมาณอย่างไร ทั้งงบประมาณ
ภายในและภายนอกสถานศึกษา

.....

.....

3.3 วัสดุ อุปกรณ์

ในการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา
ในโรงเรียนมัธยมศึกษา ท่านคิดว่าควรมีการจัดสรร หรือการใช้สื่อ วัสดุ อุปกรณ์อย่างไร ทั้งวัสดุ
ในสถานศึกษา และวัสดุอุปกรณ์ในท้องถิ่น

.....

.....

3.4 ขอบข่ายงานในศูนย์การเรียนรู้

ในการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา
ในโรงเรียนมัธยมศึกษา ท่านคิดว่าควรมีการกำหนดขอบข่ายหน้าที่งานในศูนย์การเรียนรู้อะไรบ้าง

.....

.....

4. กระบวนการบริหาร

กระบวนการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
ด้านการศึกษานในโรงเรียนมัธยมศึกษา ท่านคิดว่าควรประกอบด้วยขั้นตอนอะไรบ้าง และแต่ละขั้นตอนควร
มีแนวทางการดำเนินการอย่างไร

.....

.....

องค์ประกอบที่ 5 ผลลัพธ์

ผลลัพธ์ที่เกิดจากการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา ท่านคิดว่าควรได้หรือเกิดผลลัพธ์อะไรบ้าง

.....

.....

องค์ประกอบที่ 6 แนวทางการประเมิน

แนวทางการประเมินรูปแบบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา ท่านคิดว่าควรประเมินในประเด็นใดบ้าง และในการประเมินแต่ละประเด็นควรดำเนินการอย่างไร และควรใช้เครื่องมืออะไรบ้าง

.....

.....

ประเด็นอื่น ๆ (ถ้ามี โปรดระบุ)

.....

.....

ขอขอบคุณที่ให้ความร่วมมือในการสัมภาษณ์

นายวรวัต กิตติวงศ์

นิสิตปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์

ประเด็นสนทนากลุ่ม

**การตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารศูนย์การเรียนรู้
ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา
เขตภาคเหนือ โดยการสนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ**

คำชี้แจง

ในการจัดสนทนากลุ่ม มีวัตถุประสงค์เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตภาคเหนือ แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ประเด็นสนทนากลุ่มเพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตภาคเหนือ

ร่างรูปแบบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตภาคเหนือ	ผลการพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิ	
	มีความเหมาะสม (คงเดิม)	ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงเพื่อให้มีความเหมาะสม
องค์ประกอบที่ 1 วัตถุประสงค์ของรูปแบบ		
1.1 เพื่อพัฒนาบุคลากรและผู้เรียนให้มีความรู้ ความเข้าใจ เจตคติและปฏิบัติตนในการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง		
1.2 เพื่อพัฒนาสภาพแวดล้อม แหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้และเสริมสร้างอุปนิสัยการ		

ร่างรูปแบบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตภาคเหนือ	ผลการพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิ	
	มีความเหมาะสม (คงเดิม)	ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงเพื่อให้มีความเหมาะสม
ดำรงชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง		
1.3 เพื่อสร้างความสัมพันธ์กับหน่วยงานภายนอกในการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาสู่การเป็นศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาอย่างยั่งยืน		
องค์ประกอบที่ 2 หลักการของรูปแบบ		
2.1 หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง		
2.2 หลักการมีส่วนร่วม		
2.3 หลักการจัดการความรู้		
องค์ประกอบที่ 3 ปัจจัยนำเข้า		
3.1 คณะกรรมการบริหารศูนย์		
3.1.1 องค์ประกอบของคณะกรรมการ		
3.1.2 หน้าที่		
3.2 งบประมาณ		
3.3 วัสดุ อุปกรณ์		
3.4 ขอบข่ายงานในศูนย์		
3.4.1 งานการจัดการเรียนรู้		
3.4.2 งานพัฒนาบุคลากร		
3.4.3 งานสภาพแวดล้อมและแหล่งเรียนรู้		
3.4.4 งานความสัมพันธ์กับหน่วยงานภายนอก		
องค์ประกอบที่ 4 กระบวนการบริหาร		
ขั้นตอนที่ 1 การเตรียมพร้อม		
ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนาบุคลากรและนักเรียน		
ขั้นตอนที่ 3 การจัดสภาพแวดล้อมและแหล่งเรียนรู้		
ขั้นตอนที่ 4 การจัดการเรียนรู้		

ร่างรูปแบบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตภาคเหนือ	ผลการพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิ	
	มีความ เหมาะสม (คงเดิม)	ข้อเสนอแนะ ในการปรับปรุง เพื่อให้มีความ เหมาะสม
ขั้นตอนที่ 5 การสร้างเครือข่าย ขยายความรู้		
ขั้นตอนที่ 6 การควบคุมและติดตามประเมินผล		
องค์ประกอบที่ 5 ผลลัพธ์		
5.1 คุณภาพผู้เรียน		
5.2 คุณภาพบุคลากร		
5.3 บรรยากาศและสภาพแวดล้อม		
5.4 คุณภาพของแหล่งเรียนรู้		
5.5 ความสัมพันธ์กับหน่วยงานภายนอก		
องค์ประกอบที่ 6 แนวทางการประเมินรูปแบบ		
6.1 คณะกรรมการประเมิน		
6.2 ประเด็นการประเมิน		
6.3 วิธีการประเมิน		
6.4 เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน		

ตอนที่ 2 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม (ถ้ามี โปรดระบุ)

.....

ขอขอบคุณที่เข้าร่วมสนทนากลุ่ม

นายวรวัตติ กิติวงศ์

นิสิตปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

แบบสอบถาม

การประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการบริหารศูนย์การเรียนรู้
ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตภาคเหนือ

คำชี้แจง

แบบสอบถามฉบับนี้จัดทำขึ้นเพื่อประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตภาคเหนือ ในการแปลผลการวิจัยจะแปลผลในภาพรวมและจะไม่มีผลกระทบต่อหน่วยงานของท่านแต่ประการใด แบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 การประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตภาคเหนือ

ขอให้ท่านทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านโดยพิจารณาจากเกณฑ์ ดังนี้

5 หมายถึง รูปแบบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตภาคเหนือ มีความเป็นไปได้/ความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง รูปแบบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตภาคเหนือ มีความเป็นไปได้/ความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมาก

3 หมายถึง รูปแบบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตภาคเหนือ มีความเป็นไปได้/ความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับปานกลาง

รูปแบบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลัก ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา ในโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตภาคเหนือ	ความเป็นไปได้					ความเป็นประโยชน์				
	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
5.4 ความสัมพันธ์กับหน่วยงานภายนอก										
องค์ประกอบที่ 6 แนวทางการประเมิน										
6.1 คณะกรรมการประเมิน										
6.1.1 ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาหรือผู้แทน เป็นประธาน										
6.1.2 ศึกษาพิเศษ										
6.1.3 ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก										
6.1.4 ผู้แทนผู้ประกอบการ										
6.1.5 ผู้แทนชุมชน										
6.1.6 หัวหน้าศูนย์การเรียนรู้ตามหลัก ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการศึกษา เป็นเลขานุการ										
6.2 ประเด็นการประเมิน										
6.3 วิธีการประเมิน										
6.4 เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน										

ตอนที่ 2 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม (ถ้ามีโปรดระบุ)

.....

.....

.....

ขอขอบคุณที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

นายวรวัต กิตติวงศ์

นิสิตปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

ผลการวิเคราะห์ IOC ของแบบสอบถาม

ตาราง 18 แสดงผลศึกษา IOC ของแบบสังเกตระหัดเอกสารการศึกษองค้ประกอบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตภาคเหนือ

รายการความคิดเห็น	ผู้เชี่ยวชาญคนที่			IOC	สรุป
องค์ประกอบที่ 1 วัตถุประสงค์ของศูนย์การเรียนรู้	+1	+1	+1	1	นำไปใช้ได้
องค์ประกอบที่ 2 หลักการของศูนย์การเรียนรู้	+1	+1	+1	1	นำไปใช้ได้
องค์ประกอบที่ 3 ปัจจัยนำเข้า	+1	+1	+1	1	นำไปใช้ได้
องค์ประกอบที่ 4 กระบวนการบริหาร	+1	+1	+1	1	นำไปใช้ได้
องค์ประกอบที่ 5 ผลลัพธ์	+1	+1	+1	1	นำไปใช้ได้
องค์ประกอบที่ 6 แนวทางการประเมิน	+1	+1	+1	1	นำไปใช้ได้

ตาราง 19 แสดงผลการศึกษา IOC ของแบบสัมภาษณ์การศึกษาแนวทางการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตภาคเหนือ โดยศึกษาจากโรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice)

รายการความคิดเห็น	ผู้เชี่ยวชาญคนที่			IOC	สรุป
	1	2	3		
องค์ประกอบที่ 1 วัตถุประสงค์ของศูนย์การเรียนรู้					
1. เพื่อพัฒนาบุคลากรและนักเรียนให้มีความรู้เจตคติและปฏิบัติตนในการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	+1	+1	+1	1	นำไปใช้ได้
2. เพื่อพัฒนาสภาพแวดล้อม แหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้และเสริมสร้างอุปนิสัยการดำรงชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	+1	+1	+1	1	นำไปใช้ได้
3. เพื่อพัฒนาสถานศึกษาในการดำเนินงานให้คงสภาพการเป็นศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา	+1	0	+1	0.67	นำไปใช้ได้
องค์ประกอบที่ 2 หลักการของศูนย์การเรียนรู้					
2.1 หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	+1	+1	+1	1	นำไปใช้ได้

รายการความคิดเห็น	ผู้เชี่ยวชาญ คนที่			IOC	สรุป
	1	2	3		
2.2 หลักการมีส่วนร่วม	+1	+1	+1	1	นำไปใช้ได้
2.3 หลักการจัดการความรู้	+1	+1	+1	1	นำไปใช้ได้
องค์ประกอบที่ 3 ปัจจัยนำเข้า					
3.1 คณะกรรมการบริหารศูนย์การเรียนรู้	+1	+1	+1	1	นำไปใช้ได้
3.2 งบประมาณ	+1	+1	+1	1	นำไปใช้ได้
3.3 วัสดุ อุปกรณ์	+1	+1	+1	1	นำไปใช้ได้
3.4 ขอบข่ายงานในศูนย์การเรียนรู้	+1	+1	+1	1	นำไปใช้ได้
องค์ประกอบที่ 4 กระบวนการ					
ขั้นตอนที่ 1 การเตรียมพร้อม	+1	+1	+1	1	นำไปใช้ได้
ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนาบุคลากรและผู้เรียน	+1	+1	+1	1	นำไปใช้ได้
ขั้นตอนที่ 3 จัดสภาพแวดล้อมและแหล่งเรียนรู้	+1	+1	+1	1	นำไปใช้ได้
ขั้นตอนที่ 4 การจัดการเรียนรู้	+1	+1	+1	1	นำไปใช้ได้
ขั้นตอนที่ 5 สร้างเครือข่าย ขยายความรู้	+1	+1	+1	1	นำไปใช้ได้
ขั้นตอนที่ 6 การควบคุม ติดตาม ประเมินผล	+1	+1	+1	1	นำไปใช้ได้
องค์ประกอบที่ 5 ผลลัพธ์					
5.1 คุณภาพผู้เรียน	+1	+1	+1	1	นำไปใช้ได้
5.2 คุณภาพบุคลากร	+1	+1	+1	1	นำไปใช้ได้
5.3 บรรยากาศ สภาพแวดล้อม แหล่งเรียนรู้	+1	+1	+1	1	นำไปใช้ได้
5.4 ความสัมพันธ์กับหน่วยงานภายนอก	+1	+1	+1	1	นำไปใช้ได้
องค์ประกอบที่ 6 แนวทางการประเมิน					
6.1 คณะกรรมการประเมิน	+1	+1	0	0.67	นำไปใช้ได้
6.2 ประเด็นการประเมิน	+1	+1	+1	1	นำไปใช้ได้
6.3 วิธีการประเมิน	+1	+1	+1	1	นำไปใช้ได้
6.4 เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน	+1	+1	+1	1	นำไปใช้ได้

ตาราง 20 แสดงผลการศึกษา IOC ของแบบสัมภาษณ์การศึกษาแนวทางการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตภาคเหนือ โดยสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ

รายการความคิดเห็น	ผู้เชี่ยวชาญ คนที่			IOC	สรุป
	1	2	3		
องค์ประกอบที่ 1 วัตถุประสงค์ของศูนย์การเรียนรู้					
1. เพื่อพัฒนาบุคลากรและนักเรียนให้มีความรู้เจตคติและปฏิบัติตนในการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	+1	+1	+1	1	นำไปใช้ได้
2. เพื่อพัฒนาสภาพแวดล้อม แหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้และเสริมสร้างอุปนิสัยการดำรงชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	+1	+1	+1	1	นำไปใช้ได้
3. เพื่อพัฒนาสถานศึกษาในการดำเนินงานให้คงสภาพการเป็นศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา	+1	0	+1	0.67	นำไปใช้ได้
องค์ประกอบที่ 2 หลักการของศูนย์การเรียนรู้					
2.1 หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	+1	+1	+1	1	นำไปใช้ได้
2.2 หลักการมีส่วนร่วม	+1	+1	+1	1	นำไปใช้ได้
2.3 หลักการจัดการความรู้	+1	+1	+1	1	นำไปใช้ได้
องค์ประกอบที่ 3 ปัจจัยนำเข้า					
3.1 คณะกรรมการบริหารศูนย์การเรียนรู้	+1	+1	+1	1	นำไปใช้ได้
3.2 งบประมาณ	+1	+1	+1	1	นำไปใช้ได้
3.3 วัสดุ อุปกรณ์	+1	+1	+1	1	นำไปใช้ได้
3.4 ขอบข่ายงานในศูนย์การเรียนรู้	+1	+1	+1	1	นำไปใช้ได้
องค์ประกอบที่ 4 กระบวนการ					
ขั้นตอนที่ 1 การเตรียมพร้อม	+1	+1	+1	1	นำไปใช้ได้
ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนาบุคลากรและผู้เรียน	+1	+1	+1	1	นำไปใช้ได้
ขั้นตอนที่ 3 จัดสภาพแวดล้อมและแหล่งเรียนรู้	+1	+1	+1	1	นำไปใช้ได้
ขั้นตอนที่ 4 การจัดการเรียนรู้	+1	+1	+1	1	นำไปใช้ได้
ขั้นตอนที่ 5 สร้างเครือข่าย ขยายความรู้	+1	+1	+1	1	นำไปใช้ได้
ขั้นตอนที่ 6 การควบคุม ติดตาม ประเมินผล	+1	+1	+1	1	นำไปใช้ได้

รายการความคิดเห็น	ผู้เชี่ยวชาญ คนที่			IOC	สรุป
	1	2	3		
องค์ประกอบที่ 5 ผลลัพธ์					
5.1 คุณภาพผู้เรียน	+1	+1	+1	1	นำไปใช้ได้
5.2 คุณภาพบุคลากร	+1	+1	+1	1	นำไปใช้ได้
5.3 บรรยากาศ สภาพแวดล้อม แหล่งเรียนรู้	+1	+1	+1	1	นำไปใช้ได้
5.4 ความสัมพันธ์กับหน่วยงานภายนอก	+1	+1	+1	1	นำไปใช้ได้
องค์ประกอบที่ 6 แนวทางการประเมิน					
6.1 คณะกรรมการประเมิน	+1	+1	0	0.67	นำไปใช้ได้
6.2 ประเด็นการประเมิน	+1	+1	+1	1	นำไปใช้ได้
6.3 วิธีการประเมิน	+1	+1	+1	1	นำไปใช้ได้
6.4 เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน	+1	+1	+1	1	นำไปใช้ได้

ตาราง 21 แสดงผลการศึกษา IOC ของประเด็นสนทนากลุ่มการตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตภาคเหนือ โดยการสนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ

รายการความคิดเห็น	ผู้เชี่ยวชาญ คนที่			IOC	สรุป
	1	2	3		
องค์ประกอบที่ 1 วัตถุประสงค์					
1. เพื่อพัฒนาบุคลากรและนักเรียนให้มีความรู้เจตคติและปฏิบัติตนในการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	+1	+1	+1	1	นำไปใช้ได้
2. เพื่อพัฒนาสภาพแวดล้อม แหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้และเสริมสร้างอุปนิสัยการดำรงชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	+1	+1	+1	1	นำไปใช้ได้
3. เพื่อพัฒนาสถานศึกษาในการดำเนินงานให้คงสภาพการเป็นศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา	+1	0	+1	0.67	นำไปใช้ได้
องค์ประกอบที่ 2 หลักการ					
2.1 หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	+1	+1	+1	1	นำไปใช้ได้

รายการความคิดเห็น	ผู้เชี่ยวชาญ คนที่			IOC	สรุป
	1	2	3		
2.2 หลักการมีส่วนร่วม	+1	+1	+1	1	นำไปใช้ได้
2.3 หลักการจัดการความรู้	+1	+1	+1	1	นำไปใช้ได้
องค์ประกอบที่ 3 ปัจจัยนำ					
3.1 คณะกรรมการบริหารศูนย์การเรียนรู้	+1	+1	+1	1	นำไปใช้ได้
3.2 งบประมาณ	+1	+1	+1	1	นำไปใช้ได้
3.3 วัสดุ อุปกรณ์	+1	+1	+1	1	นำไปใช้ได้
3.4 ขอบข่ายงานในศูนย์การเรียนรู้	+1	+1	+1	1	นำไปใช้ได้
องค์ประกอบที่ 4 กระบวนการ					
ขั้นตอนที่ 1 การเตรียมพร้อม	+1	+1	+1	1	นำไปใช้ได้
ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนาบุคลากรและผู้เรียน	+1	+1	+1	1	นำไปใช้ได้
ขั้นตอนที่ 3 จัดสภาพแวดล้อมและแหล่งเรียนรู้	+1	+1	+1	1	นำไปใช้ได้
ขั้นตอนที่ 4 การจัดการเรียนรู้	+1	+1	+1	1	นำไปใช้ได้
ขั้นตอนที่ 5 สร้างเครือข่าย ขยายความรู้	+1	+1	+1	1	นำไปใช้ได้
ขั้นตอนที่ 6 การควบคุม ติดตาม ประเมินผล	+1	+1	+1	1	นำไปใช้ได้
องค์ประกอบที่ 5 ผลลัพธ์					
5.1 คุณภาพผู้เรียน	+1	+1	+1	1	นำไปใช้ได้
5.2 คุณภาพบุคลากร	+1	+1	+1	1	นำไปใช้ได้
5.3 บรรยากาศ สภาพแวดล้อม แหล่งเรียนรู้	+1	+1	+1	1	นำไปใช้ได้
5.4 ความสัมพันธ์กับหน่วยงานภายนอก	+1	+1	+1	1	นำไปใช้ได้
องค์ประกอบที่ 6 แนวทางการประเมิน					
6.1 คณะกรรมการประเมิน	+1	+1	0	0.67	นำไปใช้ได้
6.2 ประเด็นการประเมิน	+1	+1	+1	1	นำไปใช้ได้
6.3 วิธีการประเมิน	+1	+1	+1	1	นำไปใช้ได้
6.4 เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน	+1	+1	+1	1	นำไปใช้ได้

ภาคผนวก ข รายละเอียดผลการศึกษานโยบายการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตภาคเหนือโดยศึกษาโรงเรียนที่มีวิธีการปฏิบัติที่ดี (Best Practice)

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวทางการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาที่เป็นศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยศึกษาโรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ของ 3 โรงเรียน ได้แก่ 1) โรงเรียนแม่เจดีย์วิทยาคม อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย 2) โรงเรียนฝายกวางวิทยาคม อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา 3) โรงเรียนเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระศรีนครินทร์ พะเยา ในพระราชูปถัมภ์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี อำเภอภูกามยาว จังหวัดพะเยา ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

โรงเรียนแม่เจดีย์วิทยาคม อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย

ประเด็นที่ 1 วัตถุประสงค์ของศูนย์การเรียนรู้

เพื่อพัฒนาพัฒนาครู บุคลากร และนักเรียนให้มีทักษะการดำรงชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นศูนย์การเรียนรู้ในการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาอย่างยั่งยืน

ประเด็นที่ 2 หลักการของศูนย์การเรียนรู้

2.1 ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง หลักการทรงงาน น้อมนำพระบรมราโชบายของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร เป็นหัวใจสำคัญในการขับเคลื่อนงานเศรษฐกิจพอเพียง

2.2 หลักของการมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกฝ่าย สร้างความตระหนักและความเข้าใจร่วมกันทุกฝ่ายตั้งแต่ผู้บริหารสถานศึกษา ครู บุคลากร นักเรียน ตลอดจนชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ความสำคัญกับการขับเคลื่อนการดำเนินงาน แม้จะมีการเปลี่ยนนโยบาย เปลี่ยนผู้บริหาร หรือเปลี่ยนแปลงครูและบุคลากรแต่การดำเนินงานต้องขับเคลื่อนต่อไป

2.3 หลักการบริหารการเปลี่ยนแปลง ความเปลี่ยนแปลงในอนาคตจะมีผลกระทบต่อ การดำรงชีวิตของทุกคน การสร้างภูมิคุ้มกันแก่นักเรียนด้วยหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันในสถานศึกษาและเครือข่ายต่างๆ จึงเป็นสิ่งสำคัญ

ประเด็นที่ 3 ปัจจัยนำเข้า

3.1 คณะกรรมการบริหารศูนย์การเรียนรู้

1. ผู้อำนวยการสถานศึกษา เป็นประธาน
2. รองผู้อำนวยการกลุ่มงานวิชาการ รองประธาน
3. หัวหน้ากลุ่มงานวิชาการ
4. หัวหน้ากลุ่มงานบุคคล
5. หัวหน้ากลุ่มกิจการนักเรียน
6. หัวหน้ากลุ่มบริหารงบประมาณ
7. หัวหน้ากลุ่มบริหารทั่วไป
8. ผู้แทนครูที่ปฏิบัติงานเศรษฐกิจพอเพียง
9. หัวหน้าศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

คณะกรรมการมีหน้าที่ คือ วางแผนกำหนดทิศทาง การดำเนินงานขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา ส่งเสริม สนับสนุน ประสานงาน นิเทศ ติดตาม ประเมินผลการดำเนินงานการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

3.2 งบประมาณ มีการใช้งบประมาณอุดหนุนของสถานศึกษาและงบประมาณจากหน่วยงานภายนอก เช่น งบประมาณจากการปกครองส่วนท้องถิ่นให้สนับสนุนกิจกรรมการขยายเครือข่ายการเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงในท้องถิ่น สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ให้งบประมาณสนับสนุนการดำเนินงานนักรุกกิจน้อย เป็นต้น

3.3 วัสดุ อุปกรณ์ ที่ใช้ในการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษามีทั้งสื่อวัสดุ การเรียนการสอนในโรงเรียน และสื่อ วัสดุในท้องถิ่น เช่น การจัดทำฐานเครื่องปั้นดินเผา เวียงกาหลง ผ้าหม้อฮ่อมมัดย้อม เป็นต้น

3.4 ขอบข่ายงานในศูนย์การเรียนรู้ ได้แก่

- 3.4.1 งานสำนักงานศูนย์การเรียนรู้
- 3.4.2 งานพัฒนาครูและบุคลากร
- 3.4.3 งานการเรียนการสอน
- 3.4.4 งานอาคารสถานที่และแหล่งเรียนรู้
- 3.4.5 งานเครือข่ายการเรียนรู้
- 3.4.6 งานสัมพันธ์ชุมชน

ประเด็นที่ 4 กระบวนการบริหาร ประกอบด้วย ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การเตรียมพร้อม การกำหนดนโยบายของสถานศึกษาให้การขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นภารกิจหลักของสถานศึกษา กำหนดให้ครู บุคลากรทุกฝ่าย

มีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง อย่างจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี โดยกำหนดให้มีโครงการศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นโครงการสำคัญของสถานศึกษา

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนาบุคลากรและผู้เรียน มีการจัดอบรมพัฒนาครู และนักเรียน แกนนำ ทั้งการประชุม อบรมในสถานศึกษา และศึกษาดูงานอบรมร่วมกับหน่วยงานภายนอก เช่น การเข้าค่ายที่ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดเชียงใหม่ ส่งเสริมการทำวิจัยของครูและนักเรียนให้เป็นนักวิจัยน้อย โดยการสนับสนุนของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) เป็นต้น

ขั้นตอนที่ 3 การจัดสภาพแวดล้อมและแหล่งเรียนรู้ มีการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียน ให้เอื้อต่อการเรียนการสอนและการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยจัดทำศูนย์การเรียนรู้ซึ่งเป็นศูนย์เกี่ยวกับพระราชประวัติ โครงการพระราชดำริ หลักคำสอนของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร และเป็นศูนย์ในการรวบรวมเอกสาร ข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับกิจกรรมขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และมีการจัดทำฐานการเรียนรู้ทั้งหมด 5 ฐานการเรียนรู้ ได้แก่

ฐานที่ 1 ถิ่นกาขาว ชาวศิริไลย์ เป็นการศึกษาประวัติความเป็นมาของเวียงกาหลงซึ่งเป็นการศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่น

ฐานที่ 2 เส้นสาย ลายเวียงกาหลง เป็นการศึกษาการวาดลวดลายแบบศิลปะเวียงกาหลง

ฐานที่ 3 ดำรงเครื่องปั้นลือนาม เป็นการศึกษาเกี่ยวกับเครื่องปั้นดินเผา

ฐานที่ 4 งานหม้อฮ่อมพิมพ์ลาย เป็นการศึกษาเกี่ยวกับการทำผ้าหม้อฮ่อม

ฐานที่ 5 สู่เป้าหมายที่ยั่งยืน เป็นการศึกษาเกี่ยวกับการนำสินค้าที่ผลิตได้สู่การจำหน่าย เพื่อพัฒนาสู่อาชีพในอนาคต

ขั้นตอนที่ 4 การจัดการเรียนรู้ มีการจัดการเรียนการสอนที่บูรณาการฐานการเรียนรู้ ลงไปในรายวิชาเพิ่มเติมเน้นการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น และจัดอบรมนักเรียนในการศึกษา ฐานการเรียนรู้และการถอดรหัสการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นประจำทุกปี การศึกษา

ขั้นตอนที่ 5 การสร้างเครือข่าย ขยายความรู้ มีเครือข่ายแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดเชียงราย และการศึกษาดูงานจากโรงเรียนต่างจังหวัด เช่น นครศรีธรรมราช อุทัยธานี มีเครือข่ายโรงเรียนประถมศึกษาในเขตพื้นที่บริการ 18 โรงเรียน และนอกเขตพื้นที่บริการ ที่เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมให้ความรู้ ฐานการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับโรงเรียนประถมศึกษาในเขตพื้นที่บริการและนอกเขตพื้นที่บริการส่วนใหญ่จะเป็นการออกไปจัดกิจกรรมให้ความรู้กับนักเรียนร่วมกับโรงเรียนนั้นๆ

ขั้นตอนที่ 6 การควบคุม ติดตามประเมินผล มีการประชุมคณะกรรมการดำเนินงานอย่างน้อยภาคเรียนละ 2 ครั้ง วิทยากรแกนนำครูและนักเรียนปีละครั้ง มีการสรุปรายงานโครงการที่เกี่ยวกับการดำเนินงานเศรษฐกิจพอเพียงและจัดทำรายงานการประเมินตนเองเป็นประจำทุกปี

ประเด็นที่ 5 ผลลัพธ์

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานส่งผลให้บุคลากรและนักเรียนทุกคนเกิดความรักและเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์ มีความจงรักภักดีต่อสถาบัน มีความภาคภูมิใจในการดำเนินงาน และเกิดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง นำไปสู่การปฏิบัติงานและการดำรงชีวิตประจำวัน มีความประหยัด อดออมใช้สิ่งของเครื่องใช้ให้เกิดประโยชน์อย่างคุ้มค่า ภายใต้ข้อจำกัดเรื่องงบประมาณ เน้นหลักการพึ่งตนเอง ส่งผลให้สถานศึกษามีสภาพแวดล้อมที่ดี มีฐานการเรียนรู้ที่เป็นแหล่งเรียนรู้สำหรับนักเรียนและหน่วยงานภายนอก ทำให้เกิดเครือข่ายการเรียนรู้และมีความสัมพันธ์ที่ดีกับหน่วยงานอื่นทั้งในเขตพื้นที่บริการและนอกเขตพื้นที่บริการ ตลอดจนหน่วยงานจากต่างพื้นที่

ประเด็นที่ 6 แนวทางการประเมิน

6.1 คณะกรรมการประเมิน

- 1) ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหรือผู้แทน
- 2) ศึกษานิเทศก์ เป็นกรรมการ
- 3) ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก เป็นกรรมการ
- 4) ผู้แทนชุมชน เป็นกรรมการ
- 6) ผู้แทนครู เป็นเลขานุการ

6.2 ประเด็นการประเมิน

6.2.1 ด้านคุณภาพของบุคลากร นักเรียนแกนนำ และนักเรียนทั่วไป มีความรู้ความเข้าใจหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในชีวิตประจำวันได้ และสามารถถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์จากการเรียนรู้ให้กับผู้อื่นได้

6.2.2 คุณภาพของสถานศึกษา มีบรรยากาศและสภาพแวดล้อมแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ได้รับการยอมรับจากหน่วยงานภายนอกให้เป็นต้นแบบในการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

6.2.3 การมีความสัมพันธ์กับเครือข่าย หน่วยงานภายนอกในการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ทั้งในพื้นที่บริการและนอกพื้นที่บริการ มีการจัดระบบการรองรับการศึกษาดูงานจากหน่วยงานภายนอกโดยไม่กระทบต่อภาระงานประจำ มีการนำความรู้ไปเผยแพร่ แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับหน่วยงานภายนอกเป็นประจำทุกปี

6.3 วิธีประเมิน

6.3.1 สอบถามและสัมภาษณ์ครู บุคลากร และนักเรียน

6.3.2 สังเกตการจัดสภาพแวดล้อม แหล่งเรียนรู้และฐานการเรียนรู้

6.3.3 ตรวจสอบการสร้างความสัมพันธ์กับหน่วยงานภายนอก

6.4 เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน

6.4.1 แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์บุคลากรและ

6.4.2 แบบสังเกตการจัดสภาพแวดล้อม แหล่งเรียนรู้และฐานการเรียนรู้

6.4.3 แบบบันทึก ร่องรอยหลักฐานในการเข้าศึกษาดูงาน บันทึกสถิติการเผยแพร่

ความรู้ให้กับหน่วยงานภายนอก การให้บริการศูนย์การเรียนรู้

ประเด็นที่ 7 เงื่อนไขความสำเร็จ

ผู้บริหารสถานศึกษามีเป็นผู้นำ ครู บุคลากรทุกคนให้ความสำคัญกับการขับเคลื่อนการดำเนินงานศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา แม้จะมีการเปลี่ยนตัวบุคคลแต่การดำเนินงานยังต้องมีการขับเคลื่อนต่อไปอย่างยั่งยืน

โรงเรียนฝายกวางวิทยาคม จังหวัดพะเยา

ประเด็นที่ 1 วัตถุประสงค์ของศูนย์การเรียนรู้

1.1 เพื่อพัฒนาโรงเรียนให้เป็นศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการเรียนการสอนและการพัฒนาผู้เรียน

1.2 เพื่อพัฒนาครู บุคลากร และนักเรียนให้มีความรู้ ความเข้าใจ และปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ประเด็นที่ 2 หลักการบริหารศูนย์การเรียนรู้

2.1 หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง พระบรมราโชบาย พระบรมราโชวาทด้านการศึกษาของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราชบรมนาถบพิตร

2.2 หลักการบริหารแบบมีส่วนร่วม สร้างความตระหนักให้ครู บุคลากร นักเรียนและผู้ปกครองเห็นความสำคัญของการดำเนินงานการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2.3 หลักการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ สร้างเครือข่ายร่วมกับสถานศึกษาในเขตพื้นที่บริการ สถานศึกษาในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและต่างหน่วยงาน

ประเด็นที่ 3 ปัจจัยนำเข้า

3.1 คณะกรรมการบริหารศูนย์การเรียนรู้ ควรประกอบด้วย

1) คณะกรรมการสถานศึกษา	เป็นที่ปรึกษา
2) ผู้อำนวยการสถานศึกษา	ประธานกรรมการ
3) รองผู้อำนวยการ	รองประธานกรรมการ
4) หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้	กรรมการ
5) หัวหน้าฐานการเรียนรู้	กรรมการ
6) ครูประจำศูนย์การเรียนรู้	กรรมการและเลขานุการ

คณะกรรมการมีหน้าที่ คือ การวางแผน ส่งเสริม สนับสนุนการดำเนินงานขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา นิเทศ ติดตาม ประเมินผลการดำเนินงาน รายงานผลการดำเนินต่อคณะกรรมการสถานศึกษา และหน่วยงานต้นสังกัด และรองรับการศึกษาดูงานจากหน่วยงานภายนอก

3.2 งบประมาณ ใช้งบประมาณอุดหนุนของสถานศึกษาเป็นหลัก จัดสรรงบประมาณตามแผนปฏิบัติการประจำปี มีงบจากหน่วยงานภายนอก เช่น การสนับสนุนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การระดมทุนจัดกิจกรรมผ้าป่าศิษย์เก่า เป็นต้น

3.3 วัสดุ อุปกรณ์ ที่ใช้ในการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา และการพัฒนาศูนย์การเรียนรู้ ได้แก่ สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ สื่อการเรียนการสอน บอร์ดความรู้ และสื่อในท้องถิ่น เช่น เมล็ดพันธุ์กาแฟ ไม้ไผ่ กะลามะพร้าว เป็นต้น

3.4 ขอบข่ายงานในศูนย์การเรียนรู้ ได้แก่

- 3.4.1 งานพัฒนาครูและบุคลากร
- 3.4.2 งานการเรียนการสอนบูรณาการเศรษฐกิจพอเพียง
- 3.4.3 งานอาคารสถานที่ จัดสภาพแวดล้อม
- 3.4.4 งานฐานการเรียนรู้
- 3.4.5 งานเครือข่ายการเรียนรู้

ประเด็นที่ 4 กระบวนการบริหาร ประกอบด้วย 6 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การเตรียมพร้อม ควรมีการเตรียมพร้อมโดยการกำหนดนโยบายของสถานศึกษาให้คณะครู บุคลากรทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการพัฒนางานด้านหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างต่อเนื่อง สถานศึกษาต้องมีความพร้อมของครูในการทำงาน ตลอดจนการรองรับการศึกษาดูงานจากหน่วยงานภายนอก

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนาบุคลากรและผู้เรียน มีการจัดอบรมพัฒนาครู ถ่ายทอดประสบการณ์จากครูรุ่นเก่าสู่ครูรุ่นใหม่ มีการแลกเปลี่ยนหมุนเวียนงานให้ทดลองปฏิบัติงาน

หลากหลายหน้าที่ ส่งเสริมให้ครูอบรมพัฒนาตนเอง มีการประชุมสัมมนาทบทวนผลการปฏิบัติงานเป็นประจำทุกปีการศึกษา

ขั้นตอนที่ 3 การจัดสภาพแวดล้อมและแหล่งเรียนรู้ มีการจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อมในโรงเรียนให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้และการส่งเสริมหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เช่น ป้ายความรู้ บอร์ดนิเทศ และมีฐานการเรียนรู้ทั้งหมด 6 ฐานการเรียนรู้ ได้แก่

ฐานที่ 1 เทิดไท้องค์ราชันย์ เป็นการศึกษาพระราชประวัติ พระราชกรณียกิจ หลักการทรงงาน

ฐานที่ 2 สร้างสรรค์สิ่งแวดล้อม เป็นฐานการเรียนรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะและการรักษาสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน

ฐานที่ 3 เพียบพร้อมคุณธรรม เป็นการศึกษาเกี่ยวกับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา กิจกรรมการปฏิบัติธรรมและกิจกรรมส่งเสริมพระพุทธศาสนา

ฐานที่ 4 น้อมนำภูมิปัญญา เป็นการศึกษาเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น เช่น เครื่องจักสาน สิ่งประดิษฐ์จากกะลามะพร้าว เป็นต้น

ฐานที่ 5 ต้นกล้าเมล็ดกาแฟ เป็นการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการผลิต การแปรรูปและการจำหน่ายเมล็ดกาแฟ

ฐานที่ 6 เพื่อนแท้โรงเรียนธนาคาร เป็นการศึกษาเกี่ยวกับงานโรงเรียนธนาคารร่วมกับธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์

ขั้นตอนที่ 4 การจัดการเรียนรู้ โดยการจัดการเรียนการสอนที่บูรณาการเศรษฐกิจพอเพียงในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ มีการจัดอบรมหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับนักเรียนเป็นประจำทุกปี

ขั้นตอนที่ 5 การสร้างเครือข่าย ขยายความรู้ มีการสร้างเครือข่ายแลกเปลี่ยนรู้กับโรงเรียนมัธยมศึกษาในสังกัด และโรงเรียนประถมศึกษาในเขตพื้นที่บริการ นอกจากนี้ยังมีเครือข่ายร่วมกับศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนอำเภอเชียงคำ และสถานศึกษาอื่นๆ ที่มาศึกษาดูงานด้านเศรษฐกิจพอเพียง

ขั้นตอนที่ 6 การควบคุม ติดตามประเมินผล มีการประชุมคณะกรรมการเพื่อทบทวนการปฏิบัติงานอย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง ผู้รับผิดชอบโครงการรายงานผลการดำเนินงานโครงการปีการศึกษาละ 1 ครั้ง นำเสนอผลการดำเนินงานให้กับคณะกรรมการสถานศึกษาภาคเรียนละ 1 ครั้ง

ประเด็นที่ 5 ผลลัพธ์

ผลลัพธ์โดยภาพรวมครู บุคลากร และนักเรียน มีความรู้ ความเข้าใจในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ทั้งในการทำงานและการดำเนินชีวิตประจำวัน มีครูและนักเรียนแกนนำสามารถถ่ายทอดความรู้ หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้กับหน่วยงานอื่นได้

โรงเรียนมีสภาพแวดล้อมแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นสถานที่ที่มีหน่วยงานภายนอกเข้ามาศึกษาดูงาน

ประเด็นที่ 6 แนวทางการประเมิน

ในการประเมินควรมีคณะกรรมการประเมินทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา เช่น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามีผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา หรือผู้แทนเป็นประธาน มีศึกษานิเทศก์ ผู้เชี่ยวชาญด้านเศรษฐกิจพอเพียง มีผู้แทนจากหน่วยงานในชุมชนและท้องถิ่นร่วมประเมิน มีประเด็นการประเมินที่สำคัญสอดคล้องกับตัวบ่งชี้ของการเป็นศูนย์การเรียนรู้ คือ คุณภาพบุคลากร คุณภาพผู้เรียน คุณภาพของแหล่งเรียนรู้ และความสัมพันธ์กับหน่วยงานภายนอกในการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ใช้วิธีการประเมินที่หลากหลาย เช่น การสัมภาษณ์ครู บุคลากร นักเรียน การสังเกตพฤติกรรม การปฏิบัติงาน การใช้ชีวิตประจำวัน สังเกตตรวจสอบสภาพแวดล้อม แหล่งเรียนรู้และฐานการเรียนรู้ ในโรงเรียน ตรวจสอบสถิติการใช้งานฐานการเรียนรู้ และการมาศึกษาดูงานหรือแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับหน่วยงานภายนอก

ประเด็นที่ 7 เงื่อนไขความสำเร็จ

- 7.1 ผู้บริหารสถานศึกษาต้องเป็นผู้นำในการขับเคลื่อนการดำเนินงานอย่างจริงจัง
- 7.2 ครู บุคลากรทุกคน และนักเรียนต้องเห็นความสำคัญและมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา

โรงเรียนเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระศรีนครินทร์ พะเยา ในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี อำเภอภูพานยาว จังหวัดพะเยา

ประเด็นที่ 1 วัตถุประสงค์ของศูนย์การเรียนรู้

- 1.1 เพื่อน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการเรียนการสอนและการพัฒนาผู้เรียนให้มีลักษณะนิสัยอยู่อย่างพอเพียง
- 1.2 เพื่อพัฒนาโรงเรียนให้เป็นศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการศึกษามีการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ

ประเด็นที่ 2 หลักการของศูนย์การเรียนรู้

- 2.1 หลักการทำงานตามปรัชญากลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ การสืบสานงานพระราชดำริหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง หลักการทรงงาน
- 2.2 การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการดำเนินงาน
- 2.3 การจัดการความรู้ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างสถานศึกษากับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนการจัดเก็บข้อมูล ระบบสารสนเทศด้านการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ประเด็นที่ 3 ปัจจัยนำเข้า

3.1 คณะกรรมการบริหารศูนย์การเรียนรู้ ประกอบด้วย ผู้อำนวยการสถานศึกษา รองผู้อำนวยการ หัวหน้ากลุ่มงานวิชาการ นโยบายและแผน งานบุคคล บริหารทั่วไป กิจกรรมนักเรียน และหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ คณะกรรมการมีหน้าที่ คือ ประชุม วางแผน ส่งเสริม สนับสนุน การดำเนินงานขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา นิเทศ ติดตาม ประเมินผล การดำเนินงาน รายงานผลการดำเนินงานต่อคณะกรรมการสถานศึกษา และหน่วยงานต้นสังกัด เตรียมการรองรับการศึกษาดูงานจากหน่วยงานภายนอก

3.2 งบประมาณ ส่วนใหญ่ใช้งบประมาณอุดหนุนของสถานศึกษา จัดสรรงบประมาณ ตามแผนปฏิบัติการประจำปี และมีงบประมาณอุดหนุนจากหน่วยงานต้นสังกัดและแผนงานกลุ่ม โรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ

3.3 วัสดุ อุปกรณ์ ที่ใช้ในการบริหารศูนย์การเรียนรู้และการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา ทั้งสื่อการเรียนการสอน เทคโนโลยี ตลอดจนวัสดุ อุปกรณ์ ในท้องถิ่น เพื่อนำมาเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาฐานการเรียนรู้และจัดการเรียนรู้ตามบริบทของ สถานศึกษาและชุมชน

3.4 ขอบข่ายงานในศูนย์การเรียนรู้ ประกอบด้วยงานที่สำคัญที่มีส่วนในการขับเคลื่อน หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา ได้แก่ งานการจัดการเรียนรู้ งานพัฒนาบุคลากร งานอาคารสถานที่และแหล่งเรียนรู้ งานความสัมพันธ์กับหน่วยงานภายนอก

ประเด็นที่ 4 กระบวนการบริหาร ประกอบด้วย 6 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การเตรียมพร้อม โดยการประชุมวางแผนการดำเนินงาน สร้างความรู้ ความเข้าใจกับบุคลากร ครู และนักเรียน เตรียมงบประมาณในการขับเคลื่อนการดำเนินงานศูนย์ การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา และการเตรียมพร้อมด้านอาคาร สถานที่ แหล่งเรียนรู้ เพื่อพัฒนาฐานการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนาบุคลากร หมายถึง การพัฒนาความรู้ของบุคลากรในสถานศึกษา ตลอดจนนักเรียนแกนนำในการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา สู่การปฏิบัติทั้งในสถานศึกษาและในชีวิตประจำวัน โดยการประชุม จัดค่ายอบรมนักเรียนแกนนำ การศึกษาดูงาน เป็นต้น

ขั้นตอนที่ 3 การจัดสภาพแวดล้อมและฐานเรียนรู้ เป็นการจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อม และฐานการเรียนรู้ในสถานศึกษา เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยมี ฐานการเรียนรู้บูรณาการ 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ดังนี้

1. กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เช่น กิจกรรมวรรณกรรมทำมือ หอมภาษา
2. กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เช่น กิจกรรม STAG ธนาคาชยะ พับกระดาษโดยใช้เทคนิคคณิตศาสตร์
3. กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เช่น เครื่องบินเล็ก หนูน้อยเจ้าเวหา สวนพฤกษศาสตร์ในโรงเรียน หุ่นยนต์
4. กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เช่น ภูมิปัญญาท้องถิ่น งานฝีมือ ตามแนวพระราชดำริสมเด็จพระเจ้า ตุง โคม การปัก ถัก ร้อย
5. กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา เช่น จักรยานล้อเดียว
6. กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ เช่น วงซิมโฟนี โยธาพิศ จินตลีลา
7. กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ เช่น เกษตรทฤษฎีใหม่
8. กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ เช่น English World, Scrabble
9. กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เช่น การแนะแนวसानใจ สู่อนาคต

ขั้นตอนที่ 4 การจัดการเรียนรู้ โดยการจัดการเรียนการสอนที่บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ มีการจัดอบรมพัฒนานักเรียนเป็นประจำทุกปีการศึกษา ส่งเสริมให้นักเรียนได้ศึกษาเรียนรู้จากฐานการเรียนรู้ในโรงเรียนและในวิถีชีวิต

ขั้นตอนที่ 5 การสร้างเครือข่าย ความสัมพันธ์กับหน่วยงานภายนอก โดยการขยายผลสู่โรงเรียนที่ต้องการการประเมินเป็นสถานศึกษาพอเพียงและศูนย์การเรียนรู้ การสร้างเครือข่ายและขยายผลสู่โรงเรียนทั่วไป และหน่วยงานอื่นๆ รวมทั้งกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ มีการนำเสนอผลงาน เวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้เป็นประจำทุกปีการศึกษา การสร้างเครือข่ายและขยายผลสู่ชุมชน และการบริหารจัดการการดำเนินงาน

ขั้นตอนที่ 6 การควบคุม ติดตามประเมินผล โดยการกำหนดมาตรฐานการทำงานของศูนย์การเรียนรู้ ประเมินผลการดำเนินงานตามองค์ประกอบของการบริหาร สรุปและรายงานผลการดำเนินงานเป็นประจำทุกปีการศึกษา

ประเด็นที่ 5 ผลลัพธ์

ผลลัพธ์ บุคลากร ผู้เรียน มีความรู้ ความเข้าใจในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง นักเรียนแกนนำเป็นหลักในการจัดกิจกรรม ขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง นำมาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานในสถานศึกษา สามารถถ่ายทอดประสบการณ์การนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงขยายผลสู่ภายนอกสถานศึกษา โรงเรียนมีบรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา มีการจัดแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของ

เศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา เช่น ห้องสมุด ห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ ฐานการเรียนรู้ มีการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ฐานการเรียนรู้การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

ประเด็นที่ 6 แนวทางการประเมินรูปแบบ

6.1 คณะกรรมการประเมิน ประกอบด้วย ผู้แทนผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา ศึกษาพิเศษ ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้แทนชุมชน และผู้แทนครู

6.2 ประเด็นการประเมิน ได้แก่ การดำเนินงานตามองค์ประกอบของการเป็นศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้านบุคลากร ด้านสภาพแวดล้อมแหล่งเรียนรู้ และด้านความสัมพันธ์กับหน่วยงานภายนอก

6.3 วิธีการประเมินโดยการสอบถามและสัมภาษณ์บุคลากรและนักเรียน เกี่ยวกับความรู้ ความเข้าใจ ในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในการปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตลอดจนการนำไปใช้ในชีวิตประจำวันและการปฏิบัติงาน สังเกตการจัดสภาพแวดล้อม ฐานการเรียนรู้ ตรวจสอบการสร้างความสัมพันธ์กับหน่วยงานภายนอก

6.4 เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน ได้แก่ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ แบบสังเกตการจัดสภาพแวดล้อม แหล่งเรียนรู้ บันทึก ร่องรอยหลักฐานการเข้าศึกษาดูงาน

ประเด็นที่ 7 เงื่อนไขความสำเร็จ

ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้นำในการขับเคลื่อนงาน และบุคลากรทุกคนเกิดความตระหนัก และมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ชุมชนให้ความร่วมมือในการดำเนินงาน

ภาคผนวก ค ภาพประกอบการเข้าศึกษาโรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice)

ประมวลภาพการศึกษาการปฏิบัติที่ดีโรงเรียนแม่เจดีย์วิทยาคม

ประมวลภาพการศึกษาการปฏิบัติที่ดีโรงเรียนฝายกวางวิทยาคม

ประมวลภาพการศึกษาการปฏิบัติที่ดีโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ
สมเด็จพระศรีนครินทร์ ฯ พะเยา

ผู้ให้ข้อมูล โรงเรียนแม่เจดีย์วิทยาคม อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย

1. ว่าที่ รท.ดร.ทวีป วงศ์ชาติกุล	ผู้อำนวยการโรงเรียน
2. นายบัญญัติ จันทน์น้อย	รองผู้อำนวยการโรงเรียน
3. นายกฤษฏพงษ์ นิตยารส	รองผู้อำนวยการโรงเรียน
4. นายนวัฒน์ ทะจันทร์	ครูชำนาญการพิเศษ
5. นางสาวปิ่นแก้ว ยานะจิตร	ครูชำนาญการพิเศษ
6. นางสาวปัทมพร ธรรมมรงค์	ครูชำนาญการ
7. นางวรรณิภา จันทน์น้อย	ครูชำนาญการ
8. นายไชยวิชิต เมืองคำ	ครูชำนาญการ
9. นางอัจฉราพร ยารังษี	ครูชำนาญการ
10. นายอุดมชัย กุแสนใจ	ครูชำนาญการ

ผู้ให้ข้อมูล โรงเรียนฝายกวางวิทยาคม อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา

1. นายวิโรจน์ แสงแก้ว	ผู้อำนวยการโรงเรียน
2. นางสาวสุรางค์ วรรณวิภาพร	ครูชำนาญการพิเศษ
3. นายบุญหิ์สบดี อุดมรัักษ์	ครูชำนาญการพิเศษ
4. นางนงคราญ พรหมเผ่า	ครูชำนาญการพิเศษ
5. นางรชดา ยาวิชัย	ครูชำนาญการพิเศษ
6. นางปริญานุช ปิงประเสริฐกุล	ครูชำนาญการ
7. นายอนุกุล สมฤทธิ์	ครูชำนาญการ

ผู้ให้ข้อมูลโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติพระศรีนครินทร์พะเยา จังหวัดพะเยา

1. นายศาสตรา วงศ์จุมปู	ผู้อำนวยการโรงเรียน
2. นายกฤศ วงศ์เรือง	รองผู้อำนวยการโรงเรียน
3. นางสาวจิราพร ใจเย็น	ครูชำนาญการ
4. นางปุณยนุช ก๊กศรี	ครูชำนาญการ
5. นายนิพนธ์ จันทน์ธีระวงศ์	ครูชำนาญการ
6. นายศิริขวัญ ท้าวล่า	ครู

ภาคผนวก ง รายละเอียดของข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับการตรวจสอบความเหมาะสม
ของรูปแบบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาใน
โรงเรียนมัธยมศึกษาเขตภาคเหนือ

ตาราง 22 รายละเอียดของข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับการตรวจสอบความเหมาะสม
ของรูปแบบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาใน
โรงเรียนมัธยมศึกษาเขตภาคเหนือ

(ร่าง) รูปแบบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลัก ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา ในโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตภาคเหนือ	การพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิ	
	มีความ เหมาะสม (คงเดิม)	ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้มีความเหมาะสม
องค์ประกอบที่ 1 วัตถุประสงค์ของศูนย์การเรียนรู้ 1. เพื่อพัฒนาบุคลากรและผู้เรียนให้มีความรู้ ความ เข้าใจ เจตคติและปฏิบัติตนในการดำเนินชีวิตตาม หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 2. เพื่อพัฒนาสภาพแวดล้อม แหล่งเรียนรู้ของ สถานศึกษาให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้และ เสริมสร้างอุปนิสัยการดำรงชีวิตตามหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง 3. เพื่อสร้างความสัมพันธ์กับหน่วยงานภายนอกใน การขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการศึกษาสู่การเป็นศูนย์การเรียนรู้ตามหลัก ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาอย่าง ยั่งยืน		เพื่อให้มีความเหมาะสมควรปรับปรุง วัตถุประสงค์ของศูนย์การเรียนรู้โดยแยก วัตถุประสงค์ออกเป็น 4 ข้อ ดังนี้ - แยกวัตถุประสงค์ข้อ 1 โดยเพื่อ พัฒนาบุคลากรและนักเรียนเป็นคนละ ข้อ - ปรับข้อความวัตถุประสงค์แต่ละข้อให้ ชัดเจน
องค์ประกอบที่ 2 หลักการของศูนย์การเรียนรู้ 1. หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 2. หลักการมีส่วนร่วม 3. หลักการจัดการความรู้	เหมาะสม	

(ร่าง) รูปแบบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา ในโรงเรียนมัธยมศึกษา	การพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิ	
	ผลการประเมิน	ข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุง
องค์ประกอบที่ 3 ปัจจัยนำเข้า		
1. คณะกรรมการบริหารศูนย์		
1.1 องค์ประกอบของคณะกรรมการ		
1.2 หน้าที่		
2. งบประมาณ		
3. วัสดุ อุปกรณ์		
4. ขอบข่ายงานในศูนย์		
4.1 งานการจัดการเรียนรู้		
4.2 งานพัฒนาบุคลากร		
4.3 งานสภาพแวดล้อมและแหล่งเรียนรู้		
4.4 งานความสัมพันธ์กับหน่วยงานภายนอก		
องค์ประกอบที่ 4 กระบวนการบริหาร	เหมาะสม	
ขั้นตอนที่ 1 การเตรียมพร้อม	เหมาะสม	
ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนาบุคลากรและนักเรียน	เหมาะสม	
ขั้นตอนที่ 3 การจัดสภาพแวดล้อมและแหล่งเรียนรู้	เหมาะสม	
ขั้นตอนที่ 4 การจัดการเรียนรู้	เหมาะสม	
ขั้นตอนที่ 5 การสร้างเครือข่าย ขยายความรู้	เหมาะสม	
ขั้นตอนที่ 6 การควบคุมและติดตาม ประเมินผล	เหมาะสม	

